
O MIE
ȘI UNA
DE NOPȚI
8

Textul actualei versiuni reproduce ediţia *Le livre des Mille nuits et une nuit*, traduction littérale et complète du texte arabe par le dr. *J. C. Mardrus*, Editions de la Revue Blanche, Paris, 1899, versiune coroborată cu traducerea în limba rusă *Kniga tâsiaci i odnoi noci*, perevod s arabskogo *M. A. Salie*, Gosudarstvennoe Izdatelstvo Hudojestvennoi Literaturî, Moskva, 1959.

O MIE ŞI UNA DE NOPŢI

Volumul VIII
(Nopţile 480–576)

Text integral
Traducere şi note de Haralambie Grămescu

ErcPress

Design copertă: Carmen Lucaci
Ilustrații: Ion Manea

Editura Erc Press
Piața Presei Libere, nr. 1,
sector 1, București
Tel./fax: 021.318.70.27, 021.318.70.28
office@ercpress.ro
comenzi@ercpress.ro
www.ercpress.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
O mie şi una de nopţi / trad.: Haralambie Grămescu. –
București : Erc Press, 2009-
15 vol.
ISBN 978-973-157-712-8
Vol. 8. - 2009. - ISBN 978-973-157-744-9

I. Grămescu, Haralambie (trad.)

821.411.21-91-34=135.1
398(=411.21)

Editori: Ciprian Ene, Adriana Ene
Redactori: Mihaela Pogonici, Raluca Sălcudean
Consilier literar: Mihail Grămescu
DTP: Silvia Ilie
Corectori: Roxana Geantă, Ana-Maria Nedelea

Tipărit la CPI CPI – Ebner & Spiegel, Ulm, Germania

SACUL FERMECAT SAU POVESTEA CU JUDER PESCARUL
(continuare)

Dar când fu cea de a patru sute optzecea noapte

Spuse:

Când ajunse la Mecca, Juder alergă să se bage şi el în alaiul dimprejurul sfintei Kaaba, ca să facă cele şapte sfinte ocoluri[1]; şi iată că tocmai acolo, în mijlocul hagiilor din alai, dădu ochii cu prietenul lui, şeicul Abd Al-Samad, moghrabinul, care şi el îşi împlinea cele şapte ocoluri. Şi moghrabinul îl văzu la rându-i, şi îi închină un salamalec frăţesc şi îl întrebă ce mai face. Atunci Juder începu să plângă. Pe urmă povesti toate câte le păţise. Şi moghrabinul îl luă de mână şi îl duse în casa unde trăsese, se purtă cu multă dărnicie faţă de el, îl îmbrăcă cu o minunată mantie fără de pereche şi-i spuse:

– Necazul s-a depărtat acuma de tine, o, Juder!

Pe urmă îşi scoase horoscopul, citi în el tot ce păţiseră fraţii lui Juder şi-i spuse:

– Află, o, Juder, că fraţii tăi au păţit *cutare* şi *cutare* lucru, şi se află la ceasul de-acuma închişi în temniţa de la Egipt. Ci tu fii binevenit în casa mea, unde ai să rămâi până ce-ai să-ţi îndeplineşti toate sfintele datini! Şi ai să vezi că de-acuma înainte totul are să fie bine!

Juder răspunse:

---

[1] Ocolirea de şapte ori a Kaabei: unul din ritualurile de bază ale pelerinajului la Mecca.

– Îngăduie-mi, o, stăpâne al meu, să mă duc până la neguțătorul cu care am venit, ca să-i cer slobozire şi să-mi iau bun-rămas de la el! Şi mă întorc numaidecât la tine!

Celălalt îl întrebă:

– Îi datorezi bani?

El răspunse:

– Nu!

Celălalt spuse:

– Du-te, dar, să-i ceri slobozire şi să-ți iei rămas-bun de la el, fără de zăbavă; căci, dreptu-i, pâinea ce ți s-a dat de mâncare este o îndatorire de netăgăduit când eşti om cinstit!

Şi Juder se duse la stăpânul său, neguțătorul din Jedda, îi ceru slobozire şi-i spuse:

– M-am întâlnit cu un prieten al meu, care-mi este mai scump ca un frate!

El răspunse:

– Du-te şi cheamă-l, să dăm un ospăț în cinstea lui!

Juder spuse:

– Pe Allah! nu duce lipsă de niciun ospăț! E unul dintre fiii belşugului şi are o grămadă de slujitori!

Atunci neguțătorul îi dărui douăzeci de dinari, spunându-i:

– Ia-i, şi slobozeşte-mi cugetul şi răspunderea!

Juder răspunse:

– Allah să-ți întoarcă tot ce mi-ai dat!

Şi se despărți de el şi plecă la prietenul său, moghrabinul. Ci întâlni pe cale un sărman pe care îl milui cu cei douăzeci de dinari: pe urmă ajunse la moghrabin, şi locui la el până sfârşi de împlinit toate sfintele datini şi îndatoriri ale hagialâcului:

Atunci moghrabinul veni la el şi, scoțându-şi de pe deget inelul cu pecete pe care i-l adusese odinioară Juder din comoara lui Şamardal, i-l dărui spunându-i:

– Ia inelul acesta cu pecete, o Juder, care are să-ți împlinească toate dorințele. Află, dar, că pecetea are în slujba

ei un ginn, numit Trăsnet-Trăsnitor, care va sta la poruncile tale pentru orice ai să ceri. Nu ai decât să freci nestemata din pecete, şi numaidecât are să se ivească Trăsnet-Trăsnitor, care are să ia asupra-şi împlinirea tuturor vrerilor tale şi are să-ţi aducă, dacă ai să-i ceri, tot ce ţi-ai dori din bunurile de pe lume!

Şi, ca să-i arate cum să se folosească de pecete, o frecă dinaintea lui cu degetul cel gros. Pe dată efritul Trăsnet-Trăsnitor se ivi şi, ploconindu-se dinaintea moghrabinului, spuse:

– Iacătă-mă, ya sidi! Porunceşte şi vei fi ascultat! Cere şi vei căpăta! Vrei să zideşti la loc o cetate prăbuşită, ori mai degrabă să pustieşti o cetate în floare? Vrei să omori şi să descăpăţânezi? Vrei să spulberi sufletul unui sultan ori numai să-i zvânturi oştile? Porunceşte!

Moghrabinul răspunse:

– O, Trăsnetule, iată-l pe cel care îţi va fi stăpân de aci înainte! Ţi-l încredinţez stăruitor! Slujeşte-l cu sârg!

Pe urmă, îi dete slobozie şi, întorcându-se către Juder, îi spuse:

– Să nu uiţi, o, Juder, că vei putea, cu ajutorul acestei peceţi, să-i înfrângi pe toţi vrăjmaşii tăi şi să te răzbuni pe ei! Şi nu cumva să te îndoieşti de marea lui putere!

Juder spuse:

– Dacă-i aşa, o, stăpâne al meu, tare aş vrea să mă întorc în ţara mea şi la casa mea!

El răspunse:

– Freacă pecetea şi, când efritul Trăsnet ţi se va arăta şi-ţi va spune: „Iacătă-mă! Cere şi vei căpăta!“ tu să-i răspunzi: „Vreau să mă iei în spinarea ta! Du-mă chiar acum în ţara mea!“ Şi el are să ţi se supună!

Atunci Juder îşi luă rămas-bun de la Abd Al-Samad moghrabinul şi frecă pecetea. Şi pe dată se ivi Trăsnet-Trăsnitor care îi spuse:

– Iacătă-mă! Cere şi vei căpăta!

Și Juder răspunse:

– Du-mă la Cairo astăzi chiar!

El spuse:

– E lesne!

Și îndoindu-se, îl luă în cârcă și porni cu el în zbor! Și călătoria ținu de la prânz până la miez de noapte; și efritul îl lăsă jos pe Juder, chiar în casa mamei sale, și pieri.

Când maică-sa îl zări pe Juder, se ridică și începu să plângă, urându-i bună pace. Pe urmă îi povesti ce-au pătit frații lui, și cum i-a ciomăgit sultanul, și cum le-a luat sacul cel năzdrăvan și sacul cu aur și cu nestemate! Și Juder, dacă auzi toate astea, nu putu să rămână nepăsător de soarta fraților lui, și spuse mamei sale:

– Nu te mai amărî! Pe dată am să-ți arăt ce sunt în stare să fac, și am să ți-i aduc pe frații mei!

Și totodată frecă gemma pecetei; și numaidecât se ivi slujitorul care spuse:

– Iacătă-mă! Cere și vei căpăta!

Juder spuse:

– Îți poruncesc să te duci să-i ridici din temnița sultanului pe frații mei pe care să mi-i aduci aici!

Și ginnul pieri, ducându-se să îndeplinească porunca.

Or, Salem și Salim zăceau în chilia lor, pradă durerilor cumplite și unor gânduri și căinți tare negre, din pricina caznelor și a lipsurilor îndurate, de-și doreau moartea ca pe o alinare și ca pe un sfârșit al necazurilor. Și tocmai își împărtășeau cu mare amărăciune asemenea gânduri, chemându-și moartea, când văzură deodată pământul cum se întredeschide sub picioarele lor și cum se ivește Trăsnet-Trăsnitor care, fără a le da răgaz să se privească mai bine, îi înșfăcă pe amândoi și pieri cu ei în adâncul pământului, pe când ei își pierduseră sinea de spaimă în brațele lui, ca să nu-și mai vină în simțire decât în casa mamei lor și să se vadă întinși pe chilim între fratele lor Juder și mama

lor care îi îngrijea cu luare-aminte. Și Juder, când îi văzu că deschid ochii, le spuse:

– Toate salamalecurile fie asupra voastră, o, frații mei! Ori nu mă mai cunoașteți și m-ați uitat?

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a patru sute optzeci și una noapte

Spuse:

– Toate salamalecurile fie asupra voastră, o, frații mei! Ori nu mă mai cunoașteți și m-ați uitat?

Ei lăsară capu-n jos și începură să plângă în tăcere. Atunci el le spuse:

– Nu plângeți! Căci numai diavolul și nesațul v-au împins să faceți ce-ați făcut! Ci cum de v-ați putut hotărî voi să mă vindeți? Da nu mai plângeți! Căci cu adevărat mi-e ca o mângâiere să socot că în aceasta mă asemuiesc lui Iosif, fiul lui Iacob, când a fost vândut de frații lui! La urma urmei, frații lui Iosif s-au purtat încă și mai rău față de el, decât voi față de mine; întrucât ei, pe deasupra, l-au mai aruncat și în fundul unui puț! Cereți numai iertare lui Allah, cu mare căință, și el are să vă ierte – întrucât el este Îndurătorul-cel-fără-de-margini și Atoateiertătorul – așa cum și eu vă iert! Fiți, dar, binecuvântați! Și fiți de aci înainte fără de nicio sfială și fără de nicio stânjeneală!

Și-i mângâie așa mai departe și îi liniști, până ce-și simțiră inimile întremate; pe urmă începu să le povestească toate pățaniile și toate patimile câte le îndurase până ce l-a întâlnit la Mecca pe șeicul Abd Ali-Samad. Și le arătă și lor pecetea vrăjită.

Ei atunci îi răspunseră:

– O, fratele nostru, iartă-ne de data aceasta! Dacă om mai face vreodată ce-am făcut, să ne pedepsești cum ai să socoți tu!

El răspunse:

– Să nu mai aveți nicio grijă și niciun amar! Și nu pregetați să-mi povestiți și voi ce v-a făcut sultanul!

Ei spuseră:

– A poruncit să fim bătuți bine cu vergile, și ne-a speriat că are să ne fie și mai rău; pe urmă ne-a luat cei doi saci!

El spuse:

– Atunci, are să vadă el!

Și frecă nestemata pecetei; și numaidecât se ivi efritul Trăsnet-Trăsnitor.

Când îl văzură, cei doi frați se înfricoșară amarnic și socotiră în inima lor că Juder nu-i adusese acolo decât ca să-i dea morții. Și se înghesuiră la pieptul mamei lor, strigând:

– O, maică bună, ne punem sub ocrotirea ta cea duioasă! O, maică bună, stăruie tu întru apărarea noastră!

Ea le răspunse:

– O, copiii mei, nu vă fie frică!

Estimp, Juder îi și spusese lui Trăsnet:

– Îți poruncesc să-mi aduci toate giuvaierurile și toate lucrurile de preț care se află acuma în sipeturile sultanului fără a-i mai lăsa nimica, și să-mi aduci totodată sacul cel fermecat, precum și sacul cu nestemate, care au fost luați cu sila de la frații mei!

Și ginnul pecetei răspunse:

– Ascult și mă supun!

Și pe dată plecă să îndeplinească porunca și se întoarse punând în mâinile lui Juder cei doi saci, neatinși ca dintru început, și toate comorile sultanului, spunând:

– Ya sidi, n-am mai lăsat prin sipeturi nimica!

Juder atunci dădu mamei sale sacul cu nestemate, precum și comorile sultanului, sfătuind-o să le păstreze cu grijă, și puse dinaintea lui sacul cel fermecat. Pe urmă spuse ginnului pecetei:

– Îți poruncesc să-mi ridici chiar în noaptea aceasta un palat înalt și strălucitor, să-l împodobești cu aur și să-l umpli cu chilimuri și cu tot ce e mai îmbelșugat pe lume. Și doresc ca totul să fie gata până-n ziuă!

Şi ginnul pecetei, Trăsnet-Trăsnitor, răspunse:

– Vrerea îţi va fi îndeplinită!

Şi pieri în adâncul pământului, pe când Juder scotea din sacul fermecat nişte bucate minunate, pe care le mâncă împreună cu mama şi cu fraţii săi, peste poate de mulţumit, ca pe urmă să doarmă până dimineaţa.

Estimp, ginnul pecetei se duse numaidecât să-şi adune soţii, efriţii cei de sub pământ, alegând dintre ei pe cei mai iscusiţi în meseria de zidari; şi toţi îşi începură munca. Se apucară unii să taie pietrele, alţii să le clădească, alţii să le zugrăvească, alţii să le cioplească şi să le scrie, şi alţii într-un sfârşit să întindă chilimuri şi să umple cu lucruri de preţ sălile, aşa de spornic încât până-n zori de zi palatul era isprăvit şi împodobit întru totul! Atunci ginnul pecetei se înfăţişă dinaintea lui Juder, de îndată ce acesta se deşteptă, şi-i spuse:

– Ya sidi, palatul este gata şi împodobirea lui s-a isprăvit. Dacă vrei, să vii să-l vezi şi să-l cercetezi.

Juder atunci se sculă şi chemă pe mama şi pe fraţii săi; şi cu toţii împreună cercetară palatul şi găsiră că nu-şi avea perechea, aşa de tare uluia minţile cu frumuseţea liniilor şi cu uimitoarea lui înfăţişare. Şi Juder fu mulţumit privind faţa cu adevărat măreaţă a palatului, şi se minună gândind că toate acestea nu-l costaseră nimic. Şi se întoarse către maică-sa şi-o întrebă:

– Vrei să locuieşti în palatul acesta?

Ea răspunse:

– Tare-aş vrea!

Şi se închină lui Allah pentru Juder, fiul ei, şi chemă binecuvântările Atotputernicului asupra capului lui.

Juder atunci frecă pecetea talismanică şi spuse ginnului care numaidecât se şi ivise:

– Îţi poruncesc să-mi aduci pe dată patruzeci de tinere roabe albe, frumoase coz, patruzeci de tinere arăpoaice, bine clădite, patruzeci de flăcăi şi patruzeci de arapi!

El răspunse:

– Vei avea totul!

Şi-şi luă zborul, cu patruzeci de soţi de-ai lui, către ţările Indului, ale Sindului[1] şi ale Persiei; şi cu toţii începură să ridice toate fetele care li se păreau îndeajuns de frumoase şi toţi flăcăii îndeajuns de frumoşi. Şi, în felul acesta, strânseră câte patruzeci din fiecare fel. După care aleseră patruzeci de arăpoaice frumoase şi patruzeci de arapi frumoşi, şi duseră pe sus toată mulţimea aceea la palatul lui Juder. Şi efritul Trăsnet îi puse să treacă, unul câte unul, pe dinaintea lui Juder, care găsi că toţi sunt pe placul lui şi spuse:

– Acuma trebuie să li se dea la fiecare haine, tot ce-i mai frumos.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a patru sute optzeci şi doua noapte

Spuse:

– Acuma trebuie să li se dea la fiecare haine, tot ce-i mai frumos.

El răspunse:

– Iacătă!

Juder spuse:

– Mai trebuie să aduci o rochie pentru mama mea şi un caftan pentru mine!

Iar Trăsnet aduse totul, şi el însuşi îmbrăcă tinerele roabe albe şi negre, spunându-le:

– Acuma, duceţi-vă de sărutaţi mâna stăpânei voastre, mama stăpânului vostru! Şi să urmaţi cu credinţă poruncile pe care are să vi le dea, şi s-o urmaţi ca pe ochii voştri, o, albelor şi negrelor!

---

[1] *Ţara Indului* – India ; *ţara Sindului* – regiunea din jurul cursului inferior al Indului.

Pe urmă ginnul Trăsnet se duse să-i îmbrace tot aşa şi pe flăcăi şi pe arapi, şi-i trimise să sărute mâna lui Juder. După care îi îmbrăcă şi pe Salem şi pe Salim, cu multă luare-aminte. Şi, după ce toată lumea fu îmbrăcată, Juder păru cu adevărat asemenea unui sultan, iar fraţii săi ca nişte viziri.

Şi, cum palatul era foarte mare, Juder îl puse pe fratele său Salem să locuiască într-o latură, dimpreună cu slujitorii şi cu femeile lui, iar în cealaltă latură pe fratele său Salim, dimpreună cu slujitorii şi cu femeile lui. Iar el şi cu maică-sa se aşezară în odăile de la mijloc ale palatului. Şi fiecare domnea la locul lui întocmai ca un sultan. Şi-atâta cu ei!

Însă în ce-l priveşte pe sultan, iacătă! Când vistiernicul cel mare veni de dimineaţă să ia din lada vistieriei nişte odoare de care avea Măria Sa trebuinţă, deschise şi nu găsi nimic! Şi chiar că la acea ladă se puteau potrivi zisele poetului:

Acest trunchi de copac bătrân
Ce mândru şi ce-mbelşugat
A fost cât timp în el a stat
Zumzăitorul roi stăpân,
Cât timp sclipise aurie
În pieptu-i mierea – vrajă vie!
Dar când albinele-au pierit,
Ori s-au mutat în altă parte,
Când s-a-ncuibat tăcuta moarte
În tot ştiubeiul părăsit –
Întreg copacu-acesta cândva viu
O scorbură e – plină de pustiu.

Şi vistiernicul, la priveliştea aceea, scoase un răcnet mare şi se prăbuşi fără de simţire. Iar când îşi veni iarăşi în sine, se năpusti, cu mâinile ridicate, afară din sala vistieriei şi alergă la sultanul Şams Al-Daula, ca să-i spună:

– O, emire al drept-credincioşilor, vin să te înştiinţez că toată vistieria a fost golită astă-noapte!

Şi sultanul strigă:

– O, ticăloase! ce-ai făcut cu bogăţiile închise în vistieria mea?

El răspunse:

– Pe Allah! eu n-am făcut nimic! Şi habar n-am nici ce s-a făcut cu ele, nici cum a fost golită vistieria! Aseară, după năravul meu, am cercetat vistieria şi-am văzut-o plină: şi-n dimineaţa aceasta, când m-am dus acolo, am găsit-o goală, fără nimic în ea! Ci uşile n-au fost deschise în niciun fel, le-am găsit încuiate, fără nicio urmă de descuiere ori de spargere, cu lacătele neatinse şi cu zăvoarele la locul lor! Încât acela care a golit vistieria nu este un hoţ!

Sultanul întrebă:

– Au pierit şi sacii?

El răspunse:

– Da!

La cuvintele acestea, minţile sultanului îşi luară zborul din căpăţâna lui; şi el se ridică în picioare şi zbieră la vistiernicul cel mare:

– Ia-o înaintea mea!

Şi vistiernicul porni către vistierie; iar sultanul venea pe urmele lui; şi ajunse la vistieria pe care o văzu, într-adevăr, goală cu totul pe dinlăuntru şi neatinsă pe dinafară; şi rămase descumpănit şi nedumerit, şi zise:

– Ia uite că mi s-a jefuit vistieria, fără teamă de puterea şi de mânia mea!

Şi fu cuprins ca de o turbare amarnică şi se duse pe dată să adune divanul; şi emirii şi mai-marii de la curte veniră la divan şi fiecare se întreba cu spaimă de nu cumva era el pricina mâniei sultanului! Ci sultanul le spuse:

– O, voi toţi, aflaţi că vistieria mea a fost prădată în noaptea aceasta; şi nu ştiu cine-i acela care a săvârşit fapta,

făcându-mi atâta ocară și umilindu-mă cu asemenea umilință, fără a se sfii de mânia mea!

Și toți întrebară:

– Da cum așa?

Sultanul răspunse:

– N-aveți decât să-l întrebați pe vistiernicul cel mare, care-i aci de față!

Și ei îl întrebară, iar el le spuse:

– Aseară vistieria era plină, iar astăzi, când m-am dus acolo, am găsit-o goală, fără nimica în ea, iar pe dinafară fără nicio urmă de descuiere ori de spargere a ușii!

Și toți rămaseră uluiți, și, neștiind ce să răspundă, își lăsară capetele în pământ dinaintea privirilor scăpărânde ale sultanului, și șezură în tăcere.

Ci tot atunci intră și arcașul care-i pârâse odinioară pe Salem și Salim, și spuse:

– O, doamne al vremilor, toată noaptea acesta mi-am trecut-o stând de veghe, căci lucruri tare nemaipomenite mi-a fost dat să văd!

Și sultanul întrebă:

– Și ce-ai văzut?

El spuse:

– Află, o, doamne al vremilor, că mi-am trecut noaptea petrecând și veselindu-mă la vederea unor zidari care zoreau cu zidăritul și cu mânuitul ciocanelor, al mistriilor și al tuturor sculelor lor. Și, în zorii zilei, am văzut pe locul acela un palat măreț, gata pe de-a-ntregul, și care nu are seamăn pe lume. Eu atunci m-am dus. să capăt desluşiri și iată ce desluşiri am căpătat: „Juder, fiul lui Omar, s-a întors din călătorie și a zidit palatul acela! Și a adus cu el o grămadă de robi și sumedenie de flăcăi! Și-i muiat în bogății și coperit de bunuri! Și i-a scos pe frații lui din temniță! Și-acuma șade-n palatul lui ca un sultan!“

La vorbele acestea ale cavasului, sultanul spuse:

– Vedeți numaidecât ce-i la temniță!

Şi careva dete fuga la temniţă şi se întoarse să-l vestească pe sultan că Salem şi Salim nu mai sunt acolo! Atunci sultanul strigă:

– Am aflat hoţul! Acela care i-a scos din temniţă pe Salem şi Salim, tot acela a furat şi vistieria mea!

Şi vizirul cel mare întrebă:

– Cine-i dară?

El răspunse:

– Juder, fratele lor! Şi tot el a furat şi sacii! Dar, o, vizire al meu, ai să trimiţi pe dată asupra lor un emir cu cincizeci de oşteni să-i ridice, şi emirul, după ce are să pună peceţile de zebereală pe toate bunurile lor, să mi-i aducă aici ca să-i spânzur...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a patru sute optzeci şi treia noapte

Spuse:

... să mi-i aducă aici ca să-i spânzur.

Şi, tot sporindu-şi mânia, ţipă:

– Aşa! şi să dea fuga degrabă să mi-i ridice! căci vreau să-i ucid!

Vizirul cel mare răspunse:

– O, Măria Ta, fii milos şi îngăduitor, întrucât şi Allah este milos şi nu se pripeşte să-l pedepsească pe robul care a greşit şi s-a răzvrătit! Şi-apoi acela care a putut să ridice un palat numai într-o noapte nu-i un om care să aibă a se teme cu adevărat de cineva pe lume! Iar mie tare mi-e frică pentru emirul trimis şi tare mă tem pentru el de supărarea lui Juder! Rabdă, dar, până ce am să găsesc pentru tine mijlocul cel mai bun de a ajunge să aflăm care-i adevărul în treaba aceasta; şi numai atunci ai să poţi împlini, fără neajunsuri, ce ai hotărât să împlineşti!

Şi sultanul răspunse:

– Atunci, o, vizire al meu, ia spune-mi tu ce am de făcut!

El spuse:

– Trimite un emir care să-l poftească la palat. Iar eu atunci am să văd cum să-l luăm, am să-i arăt multă prietenie şi am să-l iscodesc cu dibăcie despre tot ce face şi despre tot ce nu face! Şi-atunci avem să vedem! Dacă puterea lui este cu adevărat mare, avem să-l luăm cu viclenie; iar dacă puterea îi este slabă, îl luăm cu sila; şi ți-l dăm pe mână! Şi-ai să faci cu el ce ți-o plăcea!

Sultanul spuse:

– Poftiți-l!

Şi vizirul îi porunci unui emir, pe nume emirul Otman, să se ducă la Juder şi să-l poftească, spunându-i: „Sultanul doreşte să te vadă astăzi la el, printre oaspeții lui!“ Şi sultanul însuşi adăugă:

– Şi mai cu seamă să nu te întorci fără el!

Or, acest emir Otman era un prostălău, un îngâmfat şi un înfumurat, plin de sine. Şi, când ajunse dinaintea porții palatului, văzu un hadâmb care sta în prag, într-un scaun frumos de bambus. Şi se duse drept la el; ci hadâmbul nici nu se ridică în cinstea lui şi nici nu se clinti în vreun chip, de parcă nici nu l-ar fi văzut, măcar că emirul Otman era cât se poate de limpede de văzut, şi-avea cu el cincizeci de oameni tare lesne de văzut şi ei! Se apropie, aşadar, şi întrebă:

– Hei, robule, unde ți-e stăpânul?

El răspunse:

– În palat!

Şi nici măcar nu întoarse capul, ori să-şi fi scuturat nepăsarea de pe chip şi să-şi fi schimbat cumva înfățişarea senină. Atunci emirul Otman, cuprins de o mânie mare, strigă:

– A, mă afurisit hadâmb de păcură! Au nu ți-i ruşine ție ca, în vreme ce vorbesc cu tine, tu să stai întins aşa într-un peş, ca un băietan dezmățat?

Hadâmbul răspunse:

– Cară-te! Şi să nu mai rosteşti o vorbă!

La cuvintele acestea, emirul Otman fu cuprins peste măsură de supărare şi, vânturându-şi buzduganul, vru să-l lovească pe eunuc. Or, emirul habar n-avea că hadâmbul acela nu era altul decât efritul pecetei, Trăsnet-Trăsnitor, care fusese pus de Juder să ţie locul de portar al palatului, încât atunci când presupusul hadâmb zări mişcarea emirului Otman, se ridică şi-l privi numai cu un ochi, în vreme ce ochiul celălalt îl ţinea închis, îi suflă o dată în nas şi, din suflarea aceea, îl prăvăli la pământ. Pe urmă îi luă din mână buzduganul şi îi arse cu el patru lovituri, nici mai mult, nici mai puţin!

Dacă văzură aşa, cei cincizeci de oşteni ai emirului, făcuţi foc şi neputând îndura ocara mai-marelui lor, traseră spadele şi se năpustiră la hadâmb să-l căsăpească. Ci hadâmbul zâmbi a râde cu domolul şi le zise:

– A, trageţi spadele, o, câinilor! Ia-n staţi oleacă!

Şi-i înşfăcă pe vreo câţiva şi-i împunse în pântece chiar cu săbiile lor, şi-i înecă în chiar sângele lor. Şi-i dumică aşa unul câte unul, până când ceilalţi, cuprinşi de spaimă, o luară la fugă şi nu se mai opriră, cu emirul lor în frunte, decât dinaintea sultanului, în vreme ce Trăsnet-Trăsnitor, liniştit, se aşeza la loc în scaunul lui.

Când află de la emirul Otman tot ce se petrecuse, sultanul, peste poate de mânios, spuse:

– O sută de viteji să pornească asupra acelui hadâmb!

Şi cei o sută de viteji, când ajunseră la poarta palatului, fură întâmpinaţi cu loviturile de buzdugan ale hadâmbului, şi cotonogiţi bine, şi puşi pe fugă cât ai clipi.

Iar ei se întoarseră să-i spună sultanului:

– Ne-a spulberat şi ne-a prăpădit!

Şi sultanul spuse:

– Două sute să tabere asupra lui!

Şi cei două sute tăbărâră, şi hadâmbul îi hărtăni în bucățele.

Atunci sultanul țipă la vizirul lui cel mare:

– Acuma ai să taberi chiar tu pe el, cu cinci sute de viteji, şi ai să-l târăşti pe dată dinaintea mea! Şi tot aşa să mi-i aduci şi pe stăpânu-său Juder, cu cei doi frați ai lui!

Ci vizirul răspunse:

– O, doamne al vremilor, eu mai degrabă n-aş lua cu mine niciun oştean şi m-aş duce singur-singurel, fără de nicio armie!

Sultanul spuse:

– Du-te! Şi fă ce ți s-o părea de cuviință!

Atunci vizirul îşi lepădă armele departe de el şi se îmbrăcă într-o mantie lungă şi albă; pe urmă luă în mână un şirag lung de mătănii şi porni încetişor către poarta palatului lui Juder, numărându-şi mătăniile. Şi îl zări pe hadâmbul cu pricina şezând în scaunul lui, se apropie de el cu un zâmbet pe buze, şezu jos dinaintea lui, cu multă bunăcuviință, şi-i spuse:

– Pacea lui Allah fie asupra *domniei voastre*!

El răspunse:

– Şi-asupra ta fie pacea lui Allah, o, făptură omenească! Ce vrei?

Când vizirul auzi vorba aceea de „făptură omenească", pricepu că hadâmbul era un ginn, şi se înfioră de spaimă. Pe urmă, întrebă ugilit:

– Stăpânul tău, domnia sa Juder, o fi aici?

El răspunse:

– Da, este în palat!

El urmă:

– Ya sidi, te-aş ruga să mergi la el şi să-i spui: „Ya sidi, sultanul Şams Al-Daula te pofteşte să-i fii oaspete, întrucât dă un ospăț în cinstea ta. Şi-ți trimite din parte-i salamalecul său şi te roagă să-i cinsteşti casa, primind a-i fi oaspete!"

Trăsnet-Trăsnitor răspunse:
– Așteaptă până mă duc să-l întreb dacă binevoiește!

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a patru sute optzeci și patra noapte

Urmă:

– Așteaptă până mă duc să-l întreb dacă binevoiește!
Și marele vizir așteptă, stând cât mai cuviincios, în vreme ce maredul se duse la Juder și-i spuse:
– Află, ya sidi, că sultanul ți-a trimis întâi un emir tare puternic, pe care l-am bătut; și avea cu el cincizeci de viteji, pe care i-am înfrânt! Pe urmă a trimis împotriva mea o sută de viteji, pe care i-am bătut; pe urmă, două sute, pe care i-am înfrânt și i-am pus pe fugă. Atunci, l-a trimis pe vizirul lui cel mare, fără de nicio armă și îmbrăcat în alb, ca să te poftească să mănânci bucatele ospeției lui! Ce zici de asta?
El răspunse:
– Du-te și adu-l încoace pe marele vizir!
Și Trăsnet-Trăsnitor coborî la poartă și-i spuse:
– O, vizirule, hai să vorbești cu stăpânul meu!
El răspunse:
– Pe capul meu!
Și sui în palat, și intră în sala de primire, unde îl văzu pe Juder, mai mândru ca sultanii, stând într-un jeț cum niciun împărat n-ar fi putut să aibă unul asemenea, și având întins sub picioarele lui un covor cu totul și cu totul minunat. Și vizirul, înmărmurit, rămase năuc, cu gura căscată și cu ochii bulbucați de frumusețea palatului, de podoabele, de zugrăvelile, de sculpturile și de toate lucrurile de acolo; și se văzu, între acele străluciri, mai prăpădit ca un cerșetor față de atâtea frumuseți și față de stăpânul

acelor lucruri, încât se plecă şi sărută pământul dintre mâinile lui şi-i ură tihnă şi bucurie. Şi Juder îl întrebă:

– Ce vrei să-mi ceri, o, vizirule?

El răspunse:

– O, doamne al meu, prietenul tău, sultanul Şams Al-Daula, îţi trimite salamalecul! Şi doreşte fierbinte să-şi bucure ochii cu chipul tău; şi, drept aceea, dă un ospăţ în cinstea ta! Vei binevoi, aşadar, să primeşti a-i face bucuria?

Juder răspunse:

– De vreme ce îmi este prieten, du-i salamalecul meu şi spune-i că mai degrabă să vină el la mine!

Vizirul spuse:

– Pe capul meu!

Atunci Juder frecă gema pecetei; şi, când Trăsnet-Trăsnitor se ivi dinaintea lui, îi spuse:

– Adu-mi un caftan, cât se poate mai frumos!

Şi când Trăsnet-Trăsnitor aduse caftanul, Juder spuse vizirului:

– Acesta-i pentru tine, o vizirule! Îmbracă-l!

Şi când vizirul îmbrăcă acel caftan, Juder îi spuse:

– Du-te şi spune-i sultanului tot ce-ai auzit şi ai văzut!

Şi vizirul coborî, îmbrăcat cu acel caftan cum nimeni pe lume nu mai îmbrăcase altul asemenea, şi se duse la sultan, îi arătă cum e treaba cu Juder, îi zugrăvi cu prisos de laude palatul şi toate câte se aflau în el, şi-i spuse:

– Juder te pofteşte!

Sultanul spuse:

– Haideţi, o, ostaşilor!

Şi toţi săriră în picioare; iar el le spuse:

– Încălecaţi pe cai! Şi aduceţi-mi bidiviul de luptă, ca să merg să-l văd pe Juder!

Pe urmă încălecă pe cal şi, cu toţi străjerii şi cu toţi ostaşii după el, se îndreptă către palatul lui Juder.

Când Juder văzu de departe cum venea sultanul cu liota lui, îi spuse efritului pecetei:

– Vreau să mi-i aduci aici pe soții tăi efriți așa ca, luând chipuri de ființe omenești, să se rânduiască în șir în curtea cea mare a palatului, când are să treacă sultanul. Iar sultanul, văzând numărul și vânjoșia lor, are să rămână uluit și înfricoșat, și are să i se înfioare inima. Și atunci are să știe că puterea mea este mai mare decât a lui; și are să-și vadă de treabă!

Și pe dată efritul Trăsnet-Trăsnitor chemă și scoase la iveală două sute de efriți ce arătau ca niște străjeri înarmați și îmbrăcați în zale grele, și tare amarnici și năprasnici ca statură.

Și sultanul intră în curte și trecu printre cele două șiruri de ostași; și când văzu înfățișarea lor cumplită, își simți inima cutremurându-se. Pe urmă urcă în palat și intră în sala în care se afla Juder; și îl găsi pe Juder stând în jeț, cu o înfățișare și cu o privire pe care chiar că nu le-au avut vreodată nici vreun împărat, nici vreun sultan! Și îi aruncă salamalecul și se temeni dinaintea lui Județ și își îngână urările, fără ca Juder să se ridice în cinstea lui, ori să-i arate vreo luare-aminte, ori să-l poftească sa șadă. Ba dimpotrivă! îl lăsă în picioare, anume ca să se arate și mai fălos, până ce sultanul își pierdu toată stăpânirea de sine și nu mai știu dacă era bine să mai stea acolo ori să plece. Iar Juder, după un răstimp, îi spuse într-un sfârșit:

– Într-adevăr, oare-i un chip frumos de a te purta, așa cum ai făcut tu, asuprind oamenii fără de apărare și jefuindu-le bunurile?

El răspunse:

– O, doamne al meu, binevoiește de mă iartă! Numai din pârdălnicie și din ciudă am fost ispitit să mă port așa, și încă pentru că așa mi-a fost ursita! Și-apoi, de n-ar fi greșeala, n-ar mai fi nici iertarea!

Și își ceru iertare așa mai departe de toate câte putuse săvârși în trecut și îl rugă de îngăduință și de îndurare; ba, pe lângă multe altele, îi prociti și aceste stihuri:

O, tu, preabunule, o, tu,
Născutule din neam ales,
Din mari strămoşi de fală şi
Cum astăzi alții nu mai ies –

Nu mă certa şi pedepsi
Pentru ceea ce am făcut
Şi pentru mare vina mea
Față de tine, din trecut!

Aşa cum şi noi am dori,
De-am fi avut cândva pricină,
Dacă ne-ai fi greşit cumva,
Să te iertăm de orice vină –

Asemenea fă, dar, şi tu,
Şi dă pustiei neagra ceartă!
Iar dacă suntem vinovați,
Închide ochii şi ne iartă!

Şi nu mai conteni să se umilească aşa dinaintea lui Juder, până ce Juder îi spuse:

– Allah să te ierte!

Şi îi îngădui să şadă. Şi el şezu.

Atunci Juder îi dărui un caftan ca semn de împăcăciune, şi dete poruncă fraților săi să aştearnă masa şi să aducă bucatele cele mai nemaipomenite şi cât mai multe. Şi, după ce mâncară, dărui haine frumoase tuturor oamenilor din alaiul domnesc şi îi omeni şi-i cinsti din belşug. Numai atunci sultanul îşi luă rămas-bun de la Juder şi plecă din palat; ci numai spre a se întoarce în fiecare zi ca să-şi petreacă vremea cu Juder; ba încă tot la Juder îşi aduna divanul şi tot acolo diriguia şi treburile împărăției. Iar prietenia şi tovărăşia dintre ei doi sporea şi se întărea. Şi aşa trăiră o bună bucată de vreme.

Ci, într-o zi, sultanul, aflându-se singur cu marele vizir al lui, îi spuse:

– O, vizirule, mie tare mi-i teamă să nu mă omoare Juder și să-mi ia scaunul de domnie.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a patru sute optzeci și cincea noapte

Spuse:

– O, vizirule, mie tare mi-i teamă să nu mă omoare Juder și să-mi ia scaunul de domnie.

Vizirul răspunse:

– O, doamne al vremilor, în ce privește scaunul tău de domnie n-ai de ce te teme că ți l-ar lua Juder! Întrucât puterea și bogăția lui Juder sunt cu mult mai mari decât ale oricărui împărat! Ce vrei atunci să facă el cu scaunul tău de domnie? Și-apoi, scaunul tău de domnie n-ar fi pentru el decât un semn de cădere, în starea în care se află! Da-n ce privește că te-ar omorî, dacă într-adevăr ți-e frică de asta, ai o fată! N-ai avea decât să i-o dai de soție și, în felul acesta, ai împărți cu el toată puterea; și amândoi v-ați afla la fel de tari!

El răspunse:

– O, vizirule, fii tu mijlocitorul dintre noi!

El spuse:

– Pentru aceasta nu ai decât să-l poftești la tine; și noi avem să ne petrecem seara în sala palatului. Tu, atunci, să-i poruncești fetei tale să se împodobească cu podoabele ei cele mai frumoase și să treacă pe dinaintea ușii de la sală, ca un fulger. Iar Juder are s-o zărească; și, cum ispita are să-l piște și mințile au să-l abată către domnița întrezărită, are să se îndrăgostească de ea cu înfocare; și are să mă întrebe cine-i fata. Eu atunci am să mă aplec tainic către el și am să-i spun: „Este fata sultanului!" Și am să încep să tăinuiesc cu el despre ea și am să iau și am să arunc

anume vorbe, şi am să mă bag şi am să ies cu el la nişte vorbe, fără ca el să ştie că Măria Ta ştii totul, până ce am să-l hotărăsc să vină să ţi-o ceară pe fată de soţie! Şi, după ce ai să-l însori aşa cu fata, legăturile dintre voi de-aci înainte au să fie neclătinate; iar la moartea lui, ai să moşteneşti aproape tot ce are!

Şi sultanul spuse:

– Aşa-i cum spui tu, o, vizirule!

Şi porunci ospăţul, şi-l pofti pe Juder, care se duse la palat şi şezu în sala cea mare, în mijlocul voioşiei şi al bunei primiri, până la amurgitul zilei.

Or, sultanul trimisese vorbă soţiei sale s-o gătească pe fată cu cele mai alese găteli şi s-o împodobească cu cele mai frumoase podoabe, şi s-o pună să treacă pe dinaintea uşii de la sala de ospeţe. Şi mama fetei făcu aşa cum i se poruncise să facă. Încât, atunci când fata trecu ca o fulgerare pe la uşa sălii de ospăţ, frumoasă, şi gătită, şi strălucită, şi minunată, Juder o zări şi scoase un strigăt de minunare şi un oftat adânc, şi făcu: „Ah!“, picioarele şi mâinile i se înmuiară, şi se îngălbeni de tot la faţă! Şi dragostea, şi patima, şi dorul, şi pojarul intrară în sufletul lui şi puseră stăpânire pe el.

Atunci vizirul îi grăi:

– Ferească-te Allah de tot necazul şi de toată sila, doamne al meu! Pentru ce te văd schimbat aşa dintr-o dată, şi suferind, şi zaif?

El răspunse:

– O, vizirule, fata aceea! A cui fată o fi? M-a subjugat şi mi-a luat minţile!

El răspunse:

– Este fata prietenului tău sultanul! Dacă îţi place cu adevărat, am să vorbesc cu Măria Sa să ţi-o dea de soţie!

El spuse:

– O, vizirule, vorbeşte! Iar eu, pe viaţa mea, am să-ţi dăruiesc orice mi-ai cere! Şi am să-i dau sultanului orice mi-o cere ca zestre pentru fata lui! Şi-avem să fim prieteni şi rude!

Vizirul răspunse:

– Am să mă slujesc de toată trecerea mea ca să-ți dobândesc ceea ce doreşti!

Şi şezu de vorbă cu Măria Sa în taină şi-i spuse:

– O, Măria Ta Şams Al-Daula, iată că prietenul Măriei Tale, Juder, vrea să se încuscrească cu Măria Ta! Şi mi s-a încredințat, să vorbesc cu Măria Ta ca să-i dai de soție pe fiica ta El-Sett Asia! Nu mă făcea de ocară şi primeşte votria mea! Şi orice ai să ceri ca zestre pentru fiica Măriei Tale, Juder are să-ți plătească!

Sultanul răspunse:

– Zestrea a şi fost toată plătită şi primită! Iar fata-i o roabă în slujba lui! I-o dau de soție; şi, primindu-l de ginere, îmi face cea mai aleasă cinstire!

Şi îşi petrecură noaptea aceea fără a hotărî nimica mai mult.

Ci a doua zi de dimineață, sultanul strînse divanul şi chemă acolo şi pe cei mari şi pe cei mici, şi pe stăpâni şi pe slugi; şi porunci să vină şi şeicul al-Islam[1] după datină. Şi Juder rosti cererea lui de căsătorie, iar sultanul o primi şi zise:

– În ce priveşte zestrea, am şi primit-o!

Şi fu scris senetul.

Juder atunci trimise să i se aducă sacul cu giuvaieruri şi nestemate, şi i-l dărui sultanului ca zestre pentru fata Măriei Sale. Şi numaidecât zvoniră țimbalele şi tamburele, şi răsunară triştele şi clanaretele, şi petrecerea şi nunta se porniră din plin, pe când Juder intra în odaia de nuntă ca să-şi petreacă noaptea cu tânăra fată.

Şi Juder şi sultanul trăiră laolaltă strâns legați, multe şi fericite zile. După care sultanul se săvârşi.

---

[1] *Şeic al-Islam* (îndrumătorul întru Islam) – titlu de cinstire dat inițial *muftiului* (judecătorului) suprem. Începînd din secolul al XVI-lea, acest titlu s-a atribuit numai muftiului de la Constantinopole, care deținea autoritatea cea mai înaltă religioasă şi juridică asupra supuşilor din toate țările turceşti.

Atunci oştile începură să-l ceară pe Juder de sultan şi, întrucât el nu vroia să primească, toţi stăruiră a-l cere, până ce primi. Şi îl ridicară sultan.

Or, cea dintâi faptă a lui Juder, ca sultan, fu să clădească o geamie pe mormântul sultanului Şams Ali-Daula; şi adăugă la ea danii îmbelşugate; şi alese, ca aşezare pentru geamia aceea, mahalaua Bundukaniya, pe când palatul lui se afla în mahalaua Yamaniya[1]. Şi, de atunci, geamia şi mahalaua cu geamia luară numele de Juderiya.

Sultanul Juder nu zăbovi pe urmă să-i căftănească viziri pe cei doi fraţi ai săi, Salem ca vizir de-a Dreapta, şi Salim ca vizir de-a Stânga. Şi trăiră aşa, în pace, numai un an, nici mai mult, nici mai puţin.

După ce trecu anul, Salem îi spuse lui Salim:

– O, fratele meu, da până când oare...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a patru sute optzeci şi şasea noapte

Spuse:

... da până când oare avem să stăm noi în starea aceasta? Doar n-avem să ne trecem toată viaţa ca slugi ale lui Juder, fără a ne bucura la rându-ne, cât o trăi el, de putere şi de fericire?

Salim răspunse:

– Cum am putea face să-l ucidem şi să punem mâna pe pecete şi pe sac? Numai tu ai şti să urzeşti vreun tertip de a-l ucide, căci tu eşti mai iscusit şi mai deştept decât mine!

Salem zise:

---

[1] În oraşele musulmane medievale, locuitorii se aşezau după originea lor tribală, din pricina urii dintre neamurile de obârşii diferite.

– Dacă aş dibaci eu vreun tertip pentru moartea lui, tu ai primi ca eu să ajung sultan, cu tine vizir de-a Dreapta mea? Şi pecetea şi sacul să rămână la mine?

El spuse:

– Primesc!

Şi se învoiră să-l piardă pe Juder, ca să ajungă la puterea cea mare şi să se bucure ca nişte domni de bunurile acestei lumi.

După ce urziră vânzarea, se duseră la Juder şi-i spuseră:

– O, frate al nostru, tare am vrea să primeşti a veni în seara aceasta să ne faci bucuria de a gusta din bucatele noastre, după atâta vreme de când nu te-am mai văzut trecând pragul ospeției noastre!

El spuse:

– Nu vă mai mohorâți! La care dintre voi trebuie să vin ca oaspe?

Salem răspunse:

– La mine mai întâi! Şi, după ce ai să guşti din bucatele ospeției mele, ai să te duci ca oaspe şi la fratele meu!

El răspunse:

– Nimica nu stă împotrivă!

Şi se duse cu Salem în latura palatului unde locuia acesta. Or, el habar n-avea ce-l aştepta! Încât, de cum înghiți prima îmbucătură la acel ospăț, se şi prăbuşi făcut bucăți-bucățele cu totul, carnea într-o parte şi oasele în cealaltă! Otrava îl şi isprăvise.

Atunci Salem se ridică şi vru să-i scoată inelul de pe deget; ci, întrucât inelul nu vroia nicicum să iasă, reteză degetul cu un cuțit. Luă atunci inelul şi frecă nestemata. Numaidecât se ivi efritul Trăsnet-Trăsnitor, slujitorul pecetei, care spuse:

– Iacătă-mă! Cere şi vei căpăta!

Salem îi zise:

– Îți poruncesc să-l înşfaci pe fratele meu Salim şi să-l ucizi. Pe urmă să-l ridici, şi totodată să-l ridici şi pe Juder, care zace colea fără de viață, şi să te duci să arunci amândouă

leşurile, şi pe cel otrăvit şi pe cel sugrumat, dinaintea căpeteniilor cele mari ale oştilor!

Şi numaidecât efritul Trăsnet-Trăsnitor, care se supunea la orice poruncă ce i-ar fi dat oricine eră stăpânul pecetei, se duse de-l luă pe Salim şi-l omorî; pe urmă, luă leşurile şi se duse de le aruncă dinaintea căpeteniilor oştilor, care tocmai se aflau strânse la masă, în sala de mese!

Când căpeteniile oştilor văzură leşurile lui Juder şi Salim, se opriră din mâncat şi ridicară mîinile către cer, înfricoşaţi şi înfioraţi, şi îl întrebară pe mared:

– Cine a săvârşit fapta aceasta asupra trupurilor sultanului şi Vizirului?

El răspunse:

– Fratele lor Salem!

Şi, tot atunci, intră şi Salem şi le spuse:

– O, căpetenii ale oştilor mele, şi voi toţi, ostaşi ai mei, mâncaţi şi staţi cuminte! Am ajuns stăpân pe inelul acesta pe care i l-am luat fratelui meu Juder. Şi maredul ăsta, aci de faţă, este maredul Trăsnet-Trăsnitor, slujitorul pecetei. Şi eu i-am poruncit să-l dea morţii pe fratele meu Salim, ca să nu mai fie niciun râvnitor la scaunul de domnie! De altminteri, era un mişel şi tare mi-era teamă să nu mă vândă! Şi-apoi, întrucât Juder este mort, eu rămân singur sultan! Vreţi, dar, să mă primiţi de stăpân, ori vreţi mai degrabă să frec pecetea şi să-l pun pe efrit să vă omoare pe toţi, şi pe cei mari, şi pe cei mici, până la unul?

La vorbele acestea, căpeteniile oştilor, cuprinse de o spaimă mare, nu cutezară să se pună împotrivă şi răspunseră:

– Te primim de stăpân şi de sultan!

Atunci Salem porunci să se pregătească înmormântările fraţilor lui. Pe urmă, strânse divanul şi, când toată lumea se întoarse de la înmormântare, se aşeză în jeţul domnesc; şi primi, ca sultan, închinăciunile supuşilor lui. După care spuse:

– Acuma vreau să scriu senetul meu de căsătorie cu soţia fratelui meu!

Divanul răspunse:
– Nimica nu stă împotrivă. Ci trebuie să aştepți să se scurgă cele patru luni şi zece zile de văduvie.
El răspunse:
– Eu nu vroi să ştiu de zăbovelile astea şi nici de altele asemenea! Pe viața capului meu, vroi să intru numaidecât, chiar în noaptea aceasta, la soția fratelui meu!
Atunci trebuiră să scrie senetul de căsătorie şi se duseră s-o vestească pe soția lui Juder, El-Sett Asia, care răspunse:
– Să poftească!

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a patru sute optzeci și șaptea noapte

Urmă:

... şi se duseră s-o vestească pe soția lui Juder, El-Sett Asia, care răspunse:
– Să poftească!
Şi Salem, la căderea nopții, intră peste soția lui Juder, care îl primi cu cele mai calde semne de bucurie şi cu urări de bun venit. Şi îl pofti să bea, ca să se răcorească, o ceaşcă de sorbet, pe care el o bău, dar numai pentru ca numaidecât să se şi prăbuşească făcut fărâme, trup fără duh. Şi-aşa muri şi el.
Atunci, El-Sett Asia luă pecetea cea vrăjită şi o zdrobi bucăți-bucățele, aşa ca nimenea de-acolo înainte să nu se mai folosească de ea pentru fărădelegi, şi sfâşie în două şi sacul cel fermecat, rupând în felul acesta vraja pe care o avea.

După care trimise să-l vestească pe şeicul al-Islam despre toate câte se întâmplaseră, şi să dea de ştire mai-marilor din împărăție să aleagă alt sultan, spunându-le:
– Alegeți-vă, ca să vă cârmuiască, alt sultan!

Şi-asta-i, urmă Şeherezada, tot ce ştiu despre istoria lui Juder, a fraților lui, şi a sacului, şi a pecetei fermecate! Ci tot aşa mai ştiu, o, norocitule sultan, o istorie nemaipomenită, care se numeşte...

POVESTEA CU ABU-KIR
ŞI CU ABU-SIR

Şeherezada începu:

Mi s-a povestit, o, norocitule sultan, că au fost odată în cetatea Iskandaria doi inşi, unul dintre ei boiangiu, pe nume Abu-Kir, iar celălalt bărbier, pe nume Abu-Sir. Şi amândoi erau vecini în suk, cu prăvăliile uşă în uşă.

Or, boiangiul Abu-Kir era un pungaş sadea, un mincinos din cap până-n picioare, o secătură! Aşa! Şi de bună seamă că tâmplele lui or fi fost cioplite din cine ştie ce bolovan vârtos, iar căpăţâna i-o fi fost şlefuită cu pietrele de pe la treptele vreunei capişti, fără de nicio îndoială! Altminteri, de unde ar fi avut atâta îndrăzneală neruşinată, în toate răutăţile şi ticăloşiile? Avea năravul, printre multe alte pungăşii de-ale lui, să le ceară muşteriilor să-i plătească dinainte, pe motiv că îi trebuiau banii ca să cumpere vopselile, şi nu mai da niciodată îndărăt hainele care-i erau aduse la boit, ba dimpotrivă! Nu numai că cheltuia banii pe care pusese gabja dintru-ntâi, mâncând şi bând nesinchisit de nimic, da mai şi vindea pe furiş hainele lăsate la el, şi în felul acesta îşi plătea tot soiul de chefuri şi de pofte dintre cele mai năzuroase. Şi, când muşterii veneau să-şi ceară îndărăt lucrurile, el găsea tertipuri cum să-i amăgească şi să-i facă să aştepte la nesfârşit, ba pentru o pricină, ba pentru alta. Aşa, de pildă, spunea: „Pe Allah! o, stăpâne al meu, mi-a născut nevasta ieri şi a trebuit să fac tot soiul de alergături, ba la dreapta, ba la stânga, toată ziua“. Sau, mai adesea, spunea: „Am avut ieri nişte oaspeţi

şi am fost ţinut toată vremea de îndatoririle mele de gazdă faţă de ei; dar, dacă vii peste două zile, ai să-ţi găseşti hainele gata cu totul încă de cu zori". Şi tot lungea aşa povestea, până ce, scos din răbdări, vreunul striga: „Ajunge! mai bine spune-mi care-i adevărul cu hainele mele! Dă-mi-le îndărăt! Nu mai vreau să le vopsesc!" Atunci el răspundea: „Pe Allah! sunt nenorocit!" Şi-şi ridica mâinile către cer, făcând tot soiul de jurăminte că are să spună adevărul. Şi, văicărindu-se şi bătându-şi mâinile una de alta, striga: „Închipuieşte-ţi, o, stăpâne al meu, că, odată hainele vopsite, le-am pus la uscat, întinse frumos pe frânghiile din faţa prăvăliei; şi am lipsit şi eu numai o clipită, ca omul; şi când m-am întors, pieriseră; le-a furat cine ştie ce pungaş din suk, poate chiar vecinul meu, afurisitul ăsta de bărbier!" La asemenea vorbe, dacă muşteriul era om cumsecade şi liniştit, se mulţumea să răspundă: „Allah are să mă despăgubească" şi pleca. Dar dacă muşteriul era vreun ins repezit, se înfuria şi-l coperea pe boiangiu cu înjurături, şi ajungea cu el la lovituri şi la încăierare pe uliţă, de faţă cu toată lumea strânsă grămadă. Şi, cu tot tărăboiul, şi în ciuda poruncilor cadiului, nu mai izbutea să-şi capete îndărăt lucrurile, întrucât nici dovezi nu avea şi, pe de altă parte, nici în prăvălia boiangiului nu se afla nimic care să se poată lua şi vinde. Şi negustoria asta izbuti atâta de straşnic şi dăinui atâta de mult, încât fu vreme destulă ca toţi neguţătorii din suk şi toţi locuitorii din mahala să fie păcăliţi unul după altul. Şi boiangiul Abu-Kir îşi văzu atunci toată lefteria mâncată pe deplin şi negustoria lui sfârşită, când pricepu că nu mai era nimeni care să mai poată fi jefuit. Ajunse de râsul lumii, şi era pomenit în zicători atunci când cineva vroia să vorbească despre pungăşiile oamenilor de rea-credinţă.

Când boiangiul Abu-Kir se văzu ajuns în starea aceea de ticăloşie, se duse şi şezu dinaintea prăvăliei vecinului său, bărbierul Abu-Sir, îi zugrăvi ce rău îi merg treburile

şi-i spuse că nu-i mai rămânea alta decât să moară de foame. Atunci bărbierului Abu-Sir, care era un om ce umbla numai pe căile lui Allah, şi care, măcar că sărac, era harnic şi cinstit, i se făcu milă de amarurile unuia mai sărac decât el, şi răspunse:

– Vecinul este dator să-şi ajute vecinul! Rămâi aici, şi mănâncă, şi bea, şi foloseşte-te de ce ne dă Allah, până la zile mai senine!

Şi-l primi cu bunăvoinţă şi-l ajută la toate necazurile, o bucată de vreme.

Or, într-o zi, bărbierul Abu-Sir i se plânse boiangiului Abu-Kir de asprimea vremilor şi-i spuse:

– Iată, măi frate! Eu nu sunt nicidecum un bărbier nepriceput, şi-mi cunosc meseria, iar mâna mea-i uşoară pe faţa muşteriilor. Ci întrucât prăvălia mea este săracă, şi întrucât şi eu sunt sărac, nimenea nu vine să se bărbierească la mine! Şi numai în câte-o dimineaţă, la hammam, vine la mine vreun hamal ori vreun fochist ca să-l rad la subţiori sau ca să-i curăţ cu aluatul meu părul de pe burtă! Şi, cu puţinii bănuţi de aramă pe care acei săraci îi dau săracului de mine, ajung să mă hrănesc şi eu, să te hrănesc şi pe tine, şi să fac faţă nevoilor alor mei pe care îi am în spinare! Ci Allah este mare şi darnic!

Boiangiul Abu-Kir răspunse:

– Tu chiar că eşti cam sărac cu duhul, măi frate, de înduri atâta de răbdător prăpădul şi răutatea vremilor, când ai avea putinţă să te îmbogăţeşti şi să trăieşti nestrâmtorat. Tu eşti scârbit de meseria ta, care nu-ţi aduce nimic; iar eu nu pot să mi-o fac pe-a mea, în ţara aceasta plină de oameni răuvoitori. Nu ne mai rămâne aşadar decât să părăsim ţara aceasta amarnică şi să ne luăm poteca de-aici, în căutarea vreunei cetăţi unde să ne putem îndeplini meşteşugul cu folos şi cu mângâiere. Altmintrelea, ştii şi tu câte foloase poţi să tragi de pe urma călătoriilor! Să călătoreşti înseamnă să te bucuri, să răsufli un aer curat, să te

odihneşti de grijile vieții, să vezi țări noi şi pământuri noi, să-ți îmbogățeşti mintea şi, când ai în mână o meserie aşa de cinstită şi de minunată cum e a mea şi a ta, şi mai cu seamă aşa de bine privită în toate locurile, şi la noroadele cele mai osebite, înseamnă s-o faci cu cele mai mari câştiguri, vrednicii şi huzururi. Şi, pe deasupra, ştii şi tu ce-a spus poetul despre călătorie:

Din țara ta departe
Spre alte locuri pleacă,
De vrei s-ajungi vreodată
La fapte mari pe lume!
Larg sufletul ți-avântă
La drum – și-are să-ți placă!
Pământuri noi te-aşteaptă
Şi praguri fără nume,
Cu prietenii alese
Şi bucuria-ntreagă.
Iar dacă ți s-ar spune:
„Ce valuri ai să-nduri,
De griji și de necazuri,
De mari primejdii grele,
Pe-ndepărtate locuri!"
Tu poți răspunde: „Jur:
Mai bună este moartea,
Decât să zaci sub rele,
Pe-acelaşi loc de-a pururi,
Supus spurcatei uri,
Şi negrelor zavistii,
Şi frânt în temenele."

Aşa că, măi frate, n-avem nimica mai bun de făcut decât să ne închidem prăvăliile şi să ne călătorim amândoi către o soartă mai acătării!

Şi vorbi aşa înainte, cu vorbe atât de ispitite încât, bărbierul Abu-Sir fu încredințat de grabnica nevoie a plecării, şi nu mai zăbovi să se gătească de drum, adică să-şi înfăşoare într-o cârpă zdrențuită lighenaşul, bricele, foarfecele,

cureaua de tras bricele şi alte câteva scule mărunte, pe urmă să se ducă să-şi ia bun-rămas de la ai lui şi să se întoarcă la prăvălie unde îl aştepta Abu-Kir.

Şi boiangiul îi zise:

– Nu ne mai rămâne decât să rostim fatihaua de început din *Coran*, ca să ne mărturisim că de-acuma înainte suntem fraţi şi să ne legăm amândoi că avem să punem laolaltă într-o cutie tot ce-om agonisi, şi că avem să împărţim între noi câştigul, întru totul, atunci când ne-om întoarce la Iskandaria. Tot aşa trebuie să ne legăm că acela dintre noi care are să găsească de lucru este dator să-l ţină pe seama lui pe acela care n-are să poată câştiga nimic!

Bărbierul Abu-Sir nu avu nimica împotrivă şi mărturisi că toate aceste învoieli erau îndreptăţite; şi amândoi atunci, ca să pecetluiască învoiala, rostiră fatihaua de început din *Coran*. După care, cinstitul Abu-Sir îşi închise prăvălia...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a patru sute optzeci şi opta noapte

Urmă:

... După care, cinstitul Abu-Sir îşi închise prăvălia şi dădu stăpânului casei cheia, şi plăti tot ce avea să plătească; pe urmă luară amândoi calea spre port şi se îmbarcară, fără nimica de mâncare la ei, pe o corabie care tocmai îşi înălţa pânzele.

Soarta le fu prielnică de-a lungul călătoriei şi le veni în ajutor prin mijlocirea unuia dintre ei. Căci, dintre toţi călătorii şi dintre toţi corăbierii al căror număr se ridica la o sută patruzeci de oameni, afară de căpitan, nu se mai afla niciun alt bărbier decât Abu-Sir; şi, prin urmare, numai el putea să-i radă cum se cuvine pe cei ce aveau nevoie să fie

rași. Încât, de cum corabia își ridică pânzele, bărbierul spuse tovarășului său:

– Fratele meu, suntem aici în largul mării și trebuie numaidecât să facem rost de mâncare și de băutură. Așa că am să încerc să-i îmbiu cu meșteșugul meu pe călători și pe năieri, cu nădejdea că vreunul are să-mi spună: „Hai, o, bărbierule, rade-mă pe cap!“ Și eu o să-l rad pe cap, căpătând o pâine, ori ceva bănuți, ori un gât de apă, cu care să putem, eu și cu tine, să ne ținem zilele!

Boiangiul Abu-Kir răspunse:

– Nu am nimica împotrivă!

Și se întinse pe punte, își așeză capul cât putu mai bine și începu să tragă la aghioase, pe când bărbierul se pregătea să caute de lucru.

Pentru aceasta, Abu-Sir își luă sculele și un tas cu apă, își aruncă pe umăr o cârpă, drept ștergar, fiind sărac, și începu să se preumble printre călători. Atunci unul dintre ei îi zise:

– Ia vino, meștere, de mă rade!

Și bărbierul îl rase pe cap. Și, după ce isprăvi, cum călătorul îi întindea câțiva bănuți, Abu-Sir îi spuse:

– O, frate al meu, ce-aș putea să fac aici cu banii aceștia? Dacă ai binevoi să-mi dai mai degrabă o turtă de pâine, aceea mi-ar prinde mai bine și mi-ar părea mai binecuvântată aici pe mare; întrucât am cu mine și un tovarăș de drum, iar merindea noastră nu-i prea mare lucru!

Atunci călătorul îi întinse o turtă de pâine, încă și o bucată de brânză, și-i umplu cu apă tasul. Și Abu-Sir luă totul, se întoarse la Abu-Kir și-i spuse:

– Na bucata aceasta de pâine și bucata aceasta de brânză, și mănâncă; și bea apă din tasul acesta!

Și Abu-Kir le luă și mâncă și bău totul.

Atunci bărbierul Abu-Sir își luă iarăși sculele, își aruncă pe umăr ștergarul, luă tasul gol în mână și porni să străbată corabia, printre șirurile de călători, unii stând ciuciți,

ciți, alți culcați, și îl rase pe unul pentru două turte de pâine, pe altul pentru o bucată de brânză, ori pentru un castravete, ori pentru o felie de lubeniță, ori pentru vreun ban; și făcu o treabă așa de frumoasă, încât la sfârșitul zilei strânsese treizeci ele turte, treizeci de jumătăți de drahmă și o grămadă de brânză, și măsline, și castraveți, și câteva turtițe de lapți uscați de Egipt, din aceia de care se scot din peștii cei minunați de la Damietta. Și, pe deasupra, se pricepuse atât de bine să dobândească prietenia călătorilor, de-ar fi putut să le ceară orice și ar fi căpătat. Ba ajunse atâta de îndrăgit, încât vestea despre dibăcia lui ajunse și la urechile căpitanului, care dori și el să fie ras pe cap; și Abu-Sir îl rase și pe căpitan pe cap, și nu pregetă să i se plângă de asprimile soartei și de lipsurile în care se afla și de puținătatea merindelor pe care le avea. Și-i spuse și că mai avea cu el un tovarăș de călătorie. Atunci căpitanul, care era un om cu mână largă, și care mai fu și încântat de felul frumos de a se purta și de mâna ușoară a bărbierului, răspunse:

– Fii binevenit! Doresc ca în fiecare seară să vii dimpreună cu tovarășul tău să luați masa cu mine. Și să nu mai aveți niciunul dintre voi nicio grijă de nimica, atâta cât are să țină călătoria voastră cu noi!

Bărbierul se duse dar la boiangiu, care, după năravul lui, dormea-nainte, și care, odată deșteptat, când văzu la capul său tot belșugul acela de turte, de brânză, de lubenițe, de măsline, de castraveți și de lapți uscați, strigă uluit:

– De unde toate astea?

Abu-Sir răspunse:

– De la mila lui Allah (preamărit fie El!).

Atunci boiangiul se repezi la toată merindea deodată, de parcă ar fi vrut s-o îndese dintr-o îmbucătură în scumpul lui pântec; ci bărbierul îi spuse:

– Nu mânca nimica din lucrurile acestea, fratele meu, căci poate ne vor fi de folos la vreun ceas de nevoie; și

ascultă la mine. Află, dar, că l-am ras pe căpitan; și m-am plâns lui de lipsa noastră de merinde; și el mi-a răspuns: „Fii binevenit, și să poftești în fiecare seară dimpreună cu tovarășul tău să luați masa cu mine!“ Or, chiar în seara aceasta avem să mâncăm cea dintâi masă cu el!

Ci Abu-Kir răspunse:

– N-am nicio treabă cu căpitanul tău! Mi-e rău din pricina mării și nu pot să mă scol de-aici. Lasă-mă dar să-mi potolesc foamea cu merindele astea, și du-te de mănâncă singur cu căpitanul!

Și bărbierul spuse:

– Nu este nimica împotrivă!

Și, în așteptarea ceasului mesei, începu să-l privească pe tovarășul său cum mânca.

Or, boiangiul se apucă să rupă și să sfâșie bucatele, ca un tăietor de piatră care sparge bucățile de stâncă dintr-o pietrărie, și să înfulece cu zarva pe care o face un elefant nemâncat de zile și zile în șir, și care înghite clefăind și hăpăind; și înfulecăturile veneau să ajute înfulecăturile, împingându-le pe strunga gâtlejului; și îmbucătura intra până ce îmbucătura de mai înainte să fi coborât în pântece; și ochii boiangiului se bulbucau la fiecare bucată, ca ochii unui ghul, și o topeau cu strălucirile lor arzătoare; și icnea și gâfâia ca un bou care icnește dinaintea tainului de uruială și de fân.

Estimp, se ivi un corăbier care-i spuse bărbierului:

– O, meștere bărbier, căpitanul îți trimite vorbă: „Ia-ți tovarășul și vino la cină!“

Atunci Abu-Sir îl întrebă pe Abu-Kir:

– Tot nu te hotărăști să mă însoțești?

El răspunse:

– N-am putere să umblu!

Și bărbierul se duse singur, și-l văzu pe căpitan stând jos dinaintea unei mese mari, pe care se aflau douăzeci de bucate felurite, de nu mai multe; și nu aștepta decât sosirea

lui ca să înceapă ospățul, la care mai erau poftiți și alți inși de pe corabie. Și, văzându-l...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a patru sute optzeci și noua noapte

Spuse:

... Și, văzându-l singur, căpitanul îl întrebă:
– Unde îți este tovarășul?
El răspunse:
– O, stăpâne al meu, îi e rău din pricina mării și e năucit de tot!
Căpitanul spuse:
– Asta nu e o boală grea. Amețeala aceasta are să-i treacă! Ia loc colea jos lângă mine, în numele lui Allah!
Și luă o farfurie și o umplu cu toate felurile de bucate, atâta de mărinimos, încât fiecare porție ar fi putut să ajungă din plin pentru zece inși. Și, după ce bărbierul sfârși de mâncat, căpitanul îi întinse altă farfurie, spunându-i:
– Du-i farfuria aceasta prietenului tău!
Și Abu-Sir dădu fuga să-i ducă farfuria plină lui Abu-Kir, pe care îl găsi gata să înceapă iar a măcina cu colții și a mesteca din fălci ca o cămilă, în vreme ce bucățoaiele se perindau mai departe pe beregățile lui, una după alta, la iuțeală.
Și Abu-Sir îi zise:
– Nu ți-am spus să nu-ți strici foamea cu merindele alea? Privește! Ia uite ce lucruri minunate îți trimite căpitanul. Ce zici de bucățelele astea de chebap de miel, care vin de la masa căpitanului nostru?
Abu-Kir grohăi:
– Dă-ncoa!

Şi se repezi la farfuria pe care i-o întindea bărbierul, şi începu să înşface totul cu mâinile amândouă, lacom ca un lup, ori furios ca un leu, ori crud ca un vultur când se repede pe un porumbel, ori năprasnic ca un flămând care fusese gata să moară de foame şi nu mai face nazuri când e să se îndoape pe săturate. Şi, în câteva clipite, o linse şi o lustrui, aruncând-o goală-goluță. Atunci bărbierul luă farfuria şi o dădu oamenilor de la bucătărie; pe urmă se duse să bea cu căpitanul, după care se întoarse să-şi petreacă noaptea lângă Abu-Kir, care şi începuse să sforăie din toate găurile lui, făcând o zarvă tot atât de mare ca şi apa ce se izbea de corabie.

În dimineața şi în ziua următoare, bărbierul Abu-Sir îi rase mai departe pe călători şi corăbieri, dobândi merinde şi zaherea destulă, seara cină iarăşi cu căpitanul şi îşi ospătă cu toată mărinimia tovarăşul, care, în ce-l privea, se mulțumea să doarmă şi să nu se trezească decât ca să mănânce ori să-şi facă nevoile, şi-aşa vreme de douăzeci de zile de călătorie pe apă, până ce, în cea de a douăzeci şi una dimineață, corabia intră în portul unui oraş necunoscut.

Atunci Abu-Kir şi Abu-Sir coborâră pe uscat şi se duseră să închirieze la han un adăpost, unde bărbierul rostui numaidecât o rogojină, cumpărată din sukul rogojinarilor, şi două pături de lână. Pe urmă bărbierul, după ce răspunse la toate nevoile boiangiului, care se tot plângea de amețeli, îl lăsă să doarmă la han, iar el plecă în cetate, încărcat cu tot tacâmul lui, ca să-şi facă meseria pe la colțurile ulițelor, în drum, şi să radă ba vreun hamal, ba vreun măgărar, ba vreun măturător, ba vreun bocceagiu, ba chiar şi vreun neguțător mai de seamă, ispitit de priceperea lui. Şi se întoarse seara să înşiruie bucatele dinaintea tovarăşului său, pe care-l găsi adormit şi pe care nu izbuti să-l trezească decât dându-i să adulmece mirosul de frigărui de miel.

Şi starea aceasta ținu tot aşa, Abu-Kir plângându-se întruna de o rămăşiță de rău de mare, vreme de patruzeci de

zile bătute; şi în fiecare zi, o dată la amiază şi o dată la asfinţitul soarelui, bărbierul se întorcea la han ca să-l slujească şi să-l îndoape pe boiangiu, după agonisita cu care îl dăruia norocul din acea zi şi meseria lui; şi boiangiul înfuleca azimele, castraveţii, ceapa verde şi bucăţelele de chebap, fără de nicio osteneală pentru pântecele lui cel scump; şi degeaba îi lăuda bărbierul frumuseţile fără pereche din cetatea aceea necunoscută, şi îl poftea să-l însoţească la o plimbare prin sukuri şi prin grădini, că Abu-Kir răspundea mereu:

– Îmi vuieşte capul de ameţeala de pe mare!

Şi, după ce râgâia un şir de râgâieli şi vântura un şir de vântuituri de tot felul, se cufunda iarăşi în somnul lui adânc. Şi bunul şi vrednicul bărbier Abu-Sir se ferea cu mare grijă să nu-i aducă nici cea mai mică dojana ticălosului său de tovarăş, ori să-l supere cu vreun necaz ori cu vreo vorbă.

Ci, după acele patruzeci de zile, bărbierul, săracul, căzu bolnav şi, nemaiputând ieşi ca să-şi vadă de meseria lui, îl rugă pe portarul hanului să aibă grijă de tovarăşul său Abu-Kir şi să-i cumpere tot ce-o avea trebuinţă. Ci după câteva zile starea bărbierului se înrăutăţi aşa de tare, încât sărmanul îşi pierdu orice simţire şi rămase nemişcat şi aproape ca mort. Încât Abu-Sir nu mai era în stare să-l îndoape pe boiangiu ori să trimită să i se cumpere cele de trebuinţă, acesta până la urmă începu să simtă cum îl arde foamea amarnic şi fu nevoit să se scoale şi să caute şi la dreapta şi la stânga ceva de luat în gură. Da de mult zvântase tot din casă şi nu mai găsi de mâncare nimic-nimicuţa; atunci, scotoci hainele tovarăşului său care zăcea pe jos nemişcat, găsi o pungă în care se afla agoniseala sărmanului, strânsă bănuţ cu bănuţ în vremea cât călătoriseră pe mare şi în cele patruzeci de zile de muncă în cetate, şi-o puse la brâu şi, fără să-i pese cât de cât de tovarăşul său bolnav, de parcă nici n-ar fi fost acolo, plecă încuind cu zăvorul

în urma lui ușa de la locuința lor. Și, întrucât portarul hanului era plecat în clipa aceea, nimenea nu-l văzu pe Abu-Kir când plecă și nimenea nu-l întrebă unde se duce.

Or, cea dintâi grijă a lui Abu-Kir fu să dea fuga la un plăcintar unde își plăti o tavă plină cu chenafà și o tavă plină cu plăcintă de foi uscate; și bău și-o cană cu sorbet cu mosc și alta cu ambră și cu gingifar. După care...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a patru sute nouăzecea noapte

Spuse:

... După care, se duse în sukul negustorilor și își cumpără niște haine și alte lucruri frumoase și, gătit falnic, începu să se plimbe cu pas domol pe ulițe, și să se bucure și să se veselească de lucrurile cele noi ce i se dezvăluiau la fiecare pas în cetatea aceea care i se părea fără de seamăn pe lume. Ci, printre alte multe, un fapt ciudat îl tulbură cu deosebire. Băgă de seamă că toți locuitorii, fără de nicio abatere, erau îmbrăcați la fel, în haine aidoma în ce privește culoarea: nu se vedea decât albastru și alb, nimic altceva. Până și în prăvăliile negustorilor nu erau decât stofe albe și stofe albastre, nicio altă culoare mai mult; ba până și kohlul era vădit albastru. La negutătorii de sorbeturi nu vedeai în carafe decât sorbeturi albe și niciun sorbet roșu, ori trandafiriu, ori vinețiu. Și faptul acesta îl uimi peste măsură. Ci nedumerirea lui ajunse peste poate la ușa unui boiangiu: în căzile boiangiului nu văzu, într-adevăr, decât boia albastră-vineție, nimic altceva.

Atunci, nemaiputându-și stăpâni înciudarea și uimirea, Abu-Kir intră în prăvălie și scoase din buzunar o basma albă, pe care i-o întinse boiangiului, spunându-i:

– Cât îmi iei, o, meştere boiangiu, ca să-mi vopseşti basmaua aceasta? Şi ce culoare poţi să-i dai?

Meşterul boiangiu răspunse:

– Nu ţi-aş lua, ca să-ţi vopsesc basmaua, decât douăzeci de drahme! În ce priveşte culoarea, are să fie albastră-vineţie, fără de nicio îndoială!

Abu-Kir, sugrumat de o cerere atâta de uluitoare, strigă:

– Ce? Vrei douăzeci de drahme ca să-mi vopseşti o basma, şi încă şi în albastru? Păi în ţara mea aşa ceva nu costă decât o jumătate de drahmă!

Meşterul boiangiu răspunse:

– Dacă-i aşa, apoi întoarce-te şi vopseşte-o în ţara ta, măi neiculiţă! Aici nu putem decât pe douăzeci de drahme, niciun bănuţ de aramă mai puţin!

Abu-Kir spuse iar:

– Fie! Da nu vreau s-o vopsesc în albastru. Vreau s-o vopsesc în roşu!

Celălalt întrebă:

– Ce limbă vorbeşti tu? Şi ce înţelegi tu cu vorba asta: roşu? Unde ai văzut tu vopsea roşie?

Abu-Kir, năucit, spuse:

– Atunci vopseşte-o în verde!

El întrebă:

– Ce-i aceea vopsea verde?

El spuse:

– Atunci în galben!

El răspunse:

– Nu cunosc vopseaua asta!

Şi Abu-Kir îi înşiră mai departe feluritele culori de vopsele, fără ca meşterul boiangiu să poată pricepe despre ce este vorba. Şi, când Abu-Kir îl întrebă dacă şi ceilalţi boiangii erau la fel de nepricepuţi ca şi el, boiangiul răspunse:

– Suntem în cetatea aceasta patruzeci de boiangii, care alcătuim o breaslă închisă pentru toţi ceilalţi locuitori; iar

meseria noastră se moştenește din tată în fiu, numai la moartea vreunuia dintre noi. Iar a folosi altă vopsea afară de albastru, aşa ceva nu s-a mai pomenit la noi!

La cuvintele acestea ale boiangiului, Abu-Kir spuse:

– Află, o, meştere boiangiu, că şi eu sunt boiangiu şi ştiu să vopsesc nu numai în albastru, ci într-o sumedenie de culori care ție nici nu-ți trec prin minte. Ia-mă, dar, în slujba ta, plătește-mi leafă, şi eu am să te învăț toate tainele meşteşugului meu, iar tu atunci ai să poți să te bucuri de toată slava științei tale dinaintea întregii breasle a boiangiilor!

El răspunse:

– Nu putem primi nicicum vreun străin în breasla şi în meseria noastră!

Abu-Kir întrebă:

– Şi dacă aş deschide pe seama mea o prăvălie de boiangiu?

Celălalt răspunse:

– Nici asta n-ai să poți niciodată!

Atunci Abu-Kir nu stărui mai mult, ieşi din prăvălie şi se duse la alt boiangiu, pe urmă la al treilea, şi la al patrulea, şi la toți ceilalți boiangii din cetate; şi toți îl întâmpinară la fel şi îi răspunseră la fel, fără a-l primi nici ca meşter, nici ca ucenic. Şi se duse să-şi povestească necazul şeicului staroste al breaslei, care îi răspunse:

– Nu pot să fac nimic. Datinile şi obiceiurile noastre nu ne îngăduie să primim un străin printre noi.

Față de o primire rea ca aceea din partea tuturor boiangiilor, Abu-Kir își simți inima clocotind de mânie şi se duse la palat şi se înfățişă dinaintea sultanului cetății şi-i spuse:

– O, doamne al vremilor, sunt un străin şi, de meserie, sunt boiangiu, şi ştiu să vopsesc hainele în patruzeci de feluri de culori...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a patru sute nouăzeci şi una noapte

Spuse:

... şi ştiu să vopsesc hainele în patruzeci de feluri de culori...

Şi iacătă că mi s-a întâmplat *cutare* şi *cutare* lucru cu boiangii din cetatea aceasta, care nu ştiu să vopsească decât în albastru. Eu ştiu să dau unei ţesături culoarea cea mai ispititoare: roşie, cu feluritele-i trepte, de pildă roşie ca trandafirul, ori roşie ca finapul; verde, cu feluritele-i trepte, de pildă verde ca iarba, verde-fistic, verde-măsliniu, ori verde-papagal; neagră, cu feluritele-i trepte, de pildă neagră-cărbune, neagră-catran, neagră-kohl; galbenă, cu feluritele-i trepte, de pildă galbenă-de-chitră, galbenă-de-narazmă, galbenă-de-lămâie şi galbenă-de-aur; şi alte multe culori minunate! Şi-aşa! Şi iacătă că boiangiii nu m-au primit nici ca meşter, nici ca ucenic cu simbrie!

Auzind vorbele acestea ale lui Abu-Kir şi înşiruirea aceea minunată de vopseli despre care nu mai auzise pomenindu-se vreodată, sultanul fu ca fermecat şi se înfioră de mulţumire şi strigă:

– Ya Allah! asta-i de minunare!

Pe urmă îi zise lui Abu-Kir:

– Dacă spui adevărul, o, boiangiule, şi dacă chiar poţi cu meşteşugul tău să ne bucuri ochii cu atâtea culori minunate, nu-ţi rămâne decât să alungi de la tine toată grija şi să-ţi linişteşti sufletul. Am să-ţi deschid chiar eu o boiangerie, şi am să-ţi dau toţi banii de care ai trebuinţă. Şi nu ai a te teme de nimic din partea breslaşilor; căci dacă pe vreunul dintre ei l-ar ispiti păcatul să te necăjească, am să poruncesc să fie spânzurât la uşa prăvăliei lui!

Şi numaidecât îi chemă pe meşterii zidari ai palatului şi le spuse:

– Duceți-vă cu meşterul acesta minunat, străbateți împreună cu el toată cetatea şi, când are să găsească un loc pe gustul lui, fie vreo prăvălie, fie vreun han, fie vreo casă ori grădină, alungați-l îndată pe stăpânul acelui loc şi zidiți acolo fără de zăbavă o boiangerie mare, cu patruzeci de căzi mari şi cu alte patruzeci de căzi mai mici. Şi tot ce faceți să faceți aşa cum are să vă arate acest mare meşter boiangiu; să-i urmați întocmai poruncile şi să luați seama să nu care cumva să strâmbați din nas la nimica!

Pe urmă sultanul îi dărui lui Abu-Kir un caftan frumos de fală şi o pungă cu o mie de dinari, spunându-i:

– Cheltuieşte banii aceştia pentru chefurile tale, până ce are să fie gata boiangeria!

Şi, pe deasupra, îi mai dărui şi doi flăcăiaşi care să-l slujească, şi un cal minunat, împodobit cu o şa frumoasă de catifea albastră şi cu harşea de mătase tot albastră. Şi-i mai puse la îndemână, ca să locuiască, o casă mare, îmbrăcată bogat pe cheltuiala Măriei Sale şi slujită de o ceată de robi.

Încât Abu-Kir, muiat acuma în atlaz şi călare pe calul lui cel frumos, părea strălucitor şi măreț ca un emir, fecior de emiri! Iar a doua zi nu pregetă să plece, tot călare pe cal şi împreună cu doi meşteri zidari şi cu doi tineri ce mergeau înainte-i dând la o parte lumea din calea lui, şi să străbată ulițele şi sukurile, în căutarea unui loc unde să-şi ridice boiangeria. Şi, până la urmă, puse ochii pe o prăvălie mare şi cu boltă, aşezată chiar în mijlocul sukului, şi zise:

– Locul acesta este minunat!

Numaidecât, meşterii zidari şi robii îl izgoniră pe stăpânul prăvăliei şi începură îndată să dărâme într-o parte şi să zidească în cealaltă, şi puseră atâta de mult sârg să-şi îndeplinească sarcina, sub poruncile lui Abu-Kir călare,

care le spunea: „Faceți aici *cutare* şi *cutare* lucru, iar dincoace *cutare* şi *cutare* alt lucru încât, într-o nimica-vreme, isprăviră zidirea unei boiangerii fără de seamăn nicăierea pe pământ.

Atunci sultanul îl chemă la el şi-i spuse:

– Acuma nu mai trebuie decât să faci boiangeria să meargă; ci fără de bani nimica nu poate să meargă. Iată, dar, pentru început, cinci mii de dinari de aur, drept cheagul de bani dintâi. Şi iată-mă plin de nerăbdare să văd rodul meşteşugului tău de boiangiu!

Şi Abu-Kir luă cei cinci mii de dinari, pe care-i duse frumuşel la el acasă, şi, cu câteva drahme, aşa de ieftine erau prafurile de care avea el trebuință şi care şedeau nevândute, cumpără de la un neguțător de prafuri toate vopselile grămădite în saci rămaşi neatinşi, şi puse să fie duse la boiangeria lui, unde le pregăti şi le topi în căzile cele mari şi în căzile cele mici...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a patra sute nouăzeci și doua noapte

Spuse:

... şi le topi în căzile cele mari şi în căzile cele mici.

Estimp, sultanul îi trimise cinci sute de bucăți de pânzeturi albe, de mătase, de lână şi de in, ca să le vopsească după priceperea lui. Şi Abu-Kir le vopsi în osebite chipuri, dându-le fie culori sadea, neamestecate cu nimic, fie culori amestecate, aşa fel ca niciuna dintre acele pânzeturi să nu se asemuie cu alta; pe urmă, ca să le usuce, le puse pe frânghiile ce se întindeau dinaintea prăvăliei lui, de la un capăt al uliței până la celălalt; şi pânzeturile vopsite, pe măsură ce se zvântau, căpătau o înviorare minunată şi iscau sub strălucirea soarelui o privelişte vrăjită.

Când locuitorii cetății văzură lucrul acesta atâta de nou pentru ei, rămaseră cu gurile căscate; iar negutătorii își închiseră prăvăliile, ca să dea fuga să vadă minunea, iar femeile și copiii scoteau strigăte de minunare, iar și unii și alții îl întrebau pe Abu-Kir:

– O, meștere boiangiu, cum se cheamă culoarea ceea?

Și el le răspundea:

– Aceea-i roșu-granat! Cealaltă-i verde-uleios! ceastălaltă-i galben-chitros!

Și le spunea numele tuturor culorilor, în toiul strigătelor de minunare și al brațelor ridicate întru mărturisirea unei preamăriri fără de margini.

Ci deodată sultanul, care fusese înștiințat că pânzeturile erau gata, năvăli călare pe cal în mijlocul sukului, pe urma călărașilor lui, care dădeau la o parte lumea din cale, și însoțit de paza lui de falä. Și, la vederea pânzeturilor care unduiau de culori în adierea ce le făcea să se legene sub văzduhul aprins, fu fermecat peste poate și rămase nemișcat multă vreme, fără de răsuflet, cu ochii albiți întru totul de atâta holbare. Și până și caii, departe de-a se speria de acea priveliște neobișnuită, se arătară tulburați de culorile cele frumoase și, întocmai cum se îmburdează la zvoana de țitere și de goarne, începură să dănțuie costiș, îmbătați de toată slava aceea care învâlvora văzduhul și fremăta în vânt.

Iar sultanul, neștiind cum să-l mai cinstească pe boiangiu, porunci vizirului său cel mare să descalece de pe cal și îl sui pe Abu-Kir în locul lui, punându-l de-a dreapta sa și, când toate pânzeturile fură strânse, luă drumul îndărăt către palat, unde îl potopi pe Abu-Kir cu aur, cu daruri și cu huzmeturi. Pe urmă puse să se croiască din pânzeturile vopsite haine pentru el, pentru soțiile lui și pentru mai-marii de la palat; și-i dădu lui Abu-Kir încă o mie de viguri ca să le vopsească tot așa de minunat; încât, nu peste multă vreme, toți emirii mai întâi, pe urmă toți

slujbașii avură haine colorate. Și cererile curgeau atâta de multe la Abu-Kir, numit boiangiu al sultanului, încât acesta ajunse în curând omul cel mai bogat din cetate; iar ceilalți boiangii, cu șeicul breaslei în cap, veniră la el să-și ceară iertare pentru felul cum se purtaseră în trecut, și-l rugară să-i primească la el ca ucenici, fără de nicio leafă. Ci el nu le primi cererea de iertare și-i alungă cu mare scârbă. Și nu se mai vedeau, pe toate ulițele și prin toate sukurile, decât oameni îmbrăcați în haine falnice, de toate culorile, vopsite de Abu-Kir, boiangiul sultanului. Și-așa cu el! În ce-l privește însă pe Abu-Sir...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a patru sute nouăzeci și treia noapte

Spuse:

În ce-l privește însă pe Abu-Sir, iacătă!

Odată ce fu prădat și părăsit de boiangiu, care plecase după ce îl încuiase în odaie, zăcu întins ca mort vreme de trei zile, până ce portarul hanului începu să se mire că nu mai vedea ieșind pe niciunul dintre ei; și își zise: „Or fi plecat fără să-mi plătească prețul de chirie al odăii. Or fi, poate, morți! Sau poate-o fi altceva, nu știu!" Și porni către odaia lor, și găsi cheia de lemn în broasca încuiată cu amândouă zăvoarele; și parcă auzi dinăuntru un geamăt slab. Atunci descuie ușa și intră și-l văzu pe bărbier întins pe rogojină, galben și de necunoscut; și-l întrebă:

– Ce ai, frate al meu, de te-aud gemând așa? Și unde-i tovarășul tău?

Bietul bărbier, cu glasul topit de tot, răspunse:

– Numai Allah știe! De-abia acum izbutii să deschid ochii. Habar n-am de când mă aflu așa! Ci tare mi-e sete

şi mă rog ţie, o, fratele meu, să iei punga pe care o am legată la chimir şi să-mi cumperi ceva de-ale gurii.

Portarul răsuci chimirul în toate felurile; ci, negăsind niciun ban, pricepu că tovarăşul îl furase, şi-i spuse bărbierului:

– Nu te îngrija de nimica, o, sărmanule! Allah are să-i plătească fiecăruia după faptele lui! Am să caut eu de tine şi am să te îngrijesc ca pe ochii mei!

Şi nu mai zăbovi să plece să-i gătească o ciorbă, umplu o strachină cu ciorba aceea şi i-o aduse. Şi îl ajută s-o soarbă, şi îl învălui cu o pătură de lână, şi îl lăsă să asude.

Şi aşa făcu el vreme de două luni, luând în seama lui toate cheltuielile, încât iacătă că după acele două luni Allah se milui să-l zviduiască pe bărbier prin mijlocirea portarului. Şi Abu-Sir putu atunci să se scoale şi îi spuse bunului portar:

– Dacă Cel Preaînalt are să-mi mai dea îndărăt vreodată puterea, am să ştiu să te despăgubesc pentru tot ce-ai cheltuit cu mine, şi-am să-ţi fiu mulţumitor pentru îngrijirile şi bunătatea ta. Ci singur Allah ar fi în stare să te plătească după dreaptă preţuire, o, om ales!

Bătrânul portar al hanului îi răspunse:

– Slavă lui Allah pentru tămăduirea ta, frate al meu! Eu nu m-am purtat aşa faţă de tine decât numai din dorinţa de a fi după chipul lui Allah cel plin de milă!

Pe urmă bărbierul vru să-i sărute mâna; ci portarul nu-l lăsă; şi se despărţiră, chemând unul asupra celuilalt toate binecuvântările lui Allah.

Şi bărbierul ieşi de la han, încărcat cu calabalâcul lui, şi începu să colinde sukurile. Or, norocul îl aştepta în ziua aceea şi îl mână tocmai dinaintea boiangerei lui Abu-Kir, unde văzu o mulţime mare de lume care privea pânzele vopsite şi întinse pe frânghii în faţa prăvăliei şi se minuna cu mare zarva. Şi îl întrebă pe unul dintre privitori:

– A cui este boiangeria aceasta? Şi pentru ce s-a adunat aici atâta lume?

Omul întrebat răspunse:

– Este prăvălia jupânului Abu-Kir, boiangiul sultanului! Vopsește pânzele în tot felul de culori minunate, iacătă, prin niște mijloace nemaipomenite! Este un mare învățat în meșteșugul boiangeriei!

Când auzi vorbele acestea, Abu-Sir se bucură în sufletul lui pentru izbânda fostului său tovarăș, și gândi: „Mărire lui Allah, carele i-a deschis ușile bogăției! Ai păcătuit, ya Abu-Sir, când l-ai gândit de rău pe fostul tău tovarăș! Dacă te-a părăsit și te-a uitat, a făcut-o din pricină că a fost prea prins cu munca lui! Și dacă ți-a luat punga, a făcut-o din pricină că n-avea niciun bănuț în mână ca să-și cumpere vopseli! Da ai să vezi tu acuma, când te-o zări, cu ce căldură are să te primească și cum are să-și amintească de îngrijirile pe care i le-ai dat tu odinioară și de binele pe care i l-ai făcut când se afla la nevoie! Ce bucurie are să fie pentru el să te primească!" Pe urmă, bărbierul izbuti să se fofileze printre mulțimea de oameni și să ajungă în fața intrării în boiangerie. Și se uită înăuntru. Și îl văzu pe Abu-Kir tolănit pe un divan înalt, sprijinit pe un morman de perne, și cu brațul drept pe o pernă, și cu brațul stâng pe altă pernă, și înveșmântat într-un caftan asemenea cu caftanele sultanilor, dinaintea lui cu patru tineri robi negri și cu patru robi albi, îmbrăcați îmbelșugat; și așa, i se părea lui Abu-Sir că e tot atâta de falnic ca un vizir și tot atâta de măreț ca un sultan! Și îi văzu pe lucrători, în număr de zece, cum munceau de zor cu mâinile și cum îndeplineau poruncile pe care li le da el numai prin câte un semn.

Atunci Abu-Sir mai făcu un pas și se opri drept dinaintea lui Abu-Kir, gândind: „Am să aștept până își coboară ochii asupra mea și atunci îi rostesc salamalecul meu! Ba s-ar putea chiar ca el să mi se închine mai întâi și să se arunce la pieptul meu ca să mă strângă în brațe și să-mi spună vorbele lui de părere de rău și să mă mângâie!"

Or, nici nu li se întâlniră bine privirile şi abia dădură ochii unul cu altul...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a patru sute nouăzeci și patra noapte

Spuse:

... abia dădură ochii unul cu altul, că boiangiul şi sări strigând:

– A! mişelule şi hoţule, de câte ori ţi-am spus să nu te mai opreşti în faţa prăvăliei mele! Au nu cumva vrei să mă nenoroceşti şi să mă faci de râsul lumii? Hei, flăcăi! înşfăcaţi-l! puneţi mâna pe el!

Încât robii cei albi şi robii cei negri tăbărâră pe bietul bărbier, şi-l doborâră la pământ, şi-l jucară în picioare; şi boiangiul însuşi se sculă, apucă un ciomag şi spuse:

– Întindeţi-l pe burtă!

Şi îi trase pe spinare o sută de ciomege. Pe urmă spuse:

– Întoarceţi-l pe spate!

Şi îi trase şi peste pântece alte o sută de lovituri. După care strigă:

– O, puşlama ticăloasă, o, mişelule! Dacă am să te mai prind vreodată pe dinaintea prăvăliei mele, am să te trimit la Măria Sa sultanul care are să te jupoaie de viu şi are să te înfigă în ţeapă dinaintea porţii palatului! Cară-te! Blestema-te-ar Allah, o, mutră de catran!

Atunci bietul bărbier, umilit şi învineţit de primirea aceea, şi cu inima zdrobită şi cu sufletul ars, se târî de acolo şi luă drumul îndărăt către han, plângând în tăcere, huiduit şi hăituit de mulţimea asmuţită împotriva lui şi de blestemele proslăvitorilor boiangiului Abu-Kir.

Când ajunse la odăiţa lui, se întinse cât era de lung pe rogojină şi începu să cugete la toate câte îi fusese dat să

pată din partea lui Abu-Kir; şi aşa îşi trecu toată noaptea, fără a putea să închidă ochii, atâta de nenorocit şi de amărât se simţea. Ci dimineaţa, vânătăile loviturilor mai răcorindu-se, izbuti să se scoale şi să iasă din casă, cu gândul de a se duce să se îmbăieze la hammam, spre a se înviora şi a-şi curăţa trupul, după atâta vreme de când zăcuse bolnav fără să-şi facă spălaturile cele îndătinate. Îl întrebă, dar, pe un trecător:

– Frate, pe unde se ajunge la hammam?

Omul răspunse:

– Hammam? Ce-i aceea hammam?

Abu-Sir spuse:

– Păi e locul unde te duci să te speli şi să dai jos murdăriile şi jegul de pe trup! Este cel mai desfătat loc care poate fi pe lume!

Omul răspunse:

– Atunci du-te şi bagă-te în apa mării! Acolo se scaldă lumea!

Abu-Sir zise:

– Eu aş vrea să mă spăl la hammam!

Celălalt răspunse:

– Noi habar n-avem ce vrei tu să spui cu hammamul acela. Noi, când vrem să ne spălăm, ne ducem la mare; şi până şi sultanul, când vrea să se spele, face ca noi: se duce şi se scaldă în mare!

Când află Abu-Sir în felul acesta că hammamul era un lucru necunoscut pentru locuitorii din cetatea aceea, şi când se încredinţă că habar n-aveau de folosinţa feredeelor fierbinţi şi a masagiului, de curăţarea jegului şi de darea jos a părului de pe trup, luă calea către palatul sultanului şi ceru să i se îngăduie a vorbi cu Măria Sa. Intră, dar, la Măria Sa şi, după ce sărută pământul dintre mâinile lui şi chemă asupra-i binecuvântările lui Allah, îi spuse:

– O, doamne al vremilor, sunt un străin şi, de meseria mea, sunt bărbier. Mai ştiu să fac şi alte meserii, mai cu

seamă aceea de fochist la hammam şi de masagiu, măcar că în țara mea fiecare dintre aceste meserii este făcută de oameni care nu mai fac altceva decât muncile acestea toată viața lor. Şi astăzi am vrut să mă duc la hammamul din cetatea ta; ci nimenea n-a ştiut să-mi arate drumul şi nimenea n-a priceput ce însemnează vorba hammam. Or, e lucru tare de mirare ca o cetate atâta de frumoasă ca asta să fie lipsită de hammamuri, câtă vreme nu se află nimic pe lume aşa de minunat spre a face bucuriile şi frumusețea unei cetăți! Într-adevăr, o, doamne al vremilor, hammamul este un rai pe pământ!

La vorbele acestea, sultanul fu uimit peste poate şi întrebă:

– Atunci poți tu să mă lămureşti ce este hammamul acela despre care-mi spui? Căci nici eu n-am auzit niciodată pomenindu-se de aşa ceva!

Atunci Abu-Sir spuse:

– Află, Măria Ta, că hammamul este o clădire zidită în *cutare* şi *cutare* chip, şi acolo se îmbăiază lumea în *cutare* şi *cutare* fel, şi se bucură de *cutare* şi *cutare* plăceri, întrucât acolo se fac *cutare* şi *cutare* lucruri!

Şi povesti de şart toate însuşirile, toate foloasele şi toate desfătările unui hammam bine întocmit. Pe urmă adăugă:

– Ci de bună seamă că mi-ar creşte părul pe limbă până să ajung a-ți zugrăvi întocmai un hammam şi toate ispitele lui. Trebuie să vezi, ca să pricepi! Iar cetatea ta nu are să fie o cetate cu adevărat desăvârşită decât în ziua în care are să aibă un hammam!

Auzind aceste vorbe ale lui Abu-Sir, sultanul se umflă de mulțumire şi se lumină şi strigă:

– Fii binevenit în cetatea mea, o, fecior de oameni vrednici!

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a patru sute nouăzeci și cincea noapte

Urmă:

... sultanul se umflă de mulțumire și se lumină și strigă:

– Fii binevenit în cetatea mea, o, fecior de oameni vrednici!

Și îl îmbrăcă chiar cu mâinile Măriei Sale într-un caftan ce nu-și avea pereche, și îi spuse:

– Tot ce vei vroi are să ți se dea, și încă și mai mult! Numai zidește degrabă hammamul, căci tare-s nerăbdător să-l văd și să mă bucur de el!

Și-i dărui un cal falnic, doi negri, doi flăcăi, patru fetișcane și o casă minunată. Și se arătă față de el încă și mai mărinimos decât se dovedise față de boiangiu, și puse sub poruncile lui Abu-Sir pe cei mai buni meșteri zidari ai Măriei Sale, spunându-le:

– Trebuie să zidiți hammamul pe locul pe care are să-l aleagă el!

Și Abu-Sir îi luă pe meșterii zidari și colindă cu ei toată cetatea, și până la urmă găsi un loc care i se păru potrivit, unde porunci să se zidească hammamul. Și, după arătările lui, meșterii zidari clădiră un hammam care nu-și avea seamăn pe lume și îl împodobiră cu zugrăvituri întrețesute, și cu marmură de felurite culori, și cu podoabe nemaipomenite ce fermecau mințile. Și toate numai după poruncile lui Abu-Sir.

Când zidirea fu isprăvită, Abu-Sir puse ca havuzul de la mijloc să fie făcut din alabastru străveziu, iar celelalte două havuzuri să fie făcute din marmură de preț. Pe urmă se duse la sultan și-i spuse:

– Hammamul este gata; nu mai lipsesc decât măruntișurile și ștergarele!

Și sultanul îi dădu zece mii de dinari, pe care Abu-Sir nu pregetă să-i folosească spre a cumpăra feluritele ștergare

şi mărunţişuri, precum cearceafuri de in şi de mătase, mirosnele cele rare, aromele, tămâia şi celelalte. Şi puse fiecare lucru la locul lui, şi nu precupeţi nimica pentru ca totul să fie din belşug. Pe urmă îi ceru sultanului zece ajutoare voinice, care să-l ajute la munca lui; şi sultanul îi dădu pe dată douăzeci de flăcăi bine clădiţi şi frumoşi ca nişte lune, pe care Abu-Sir nu zăbovi să-i înveţe meşteşugul de masagii şi meşteşugul scăldatului, frământându-i şi scăldându-i cu mâna lui, şi punându-i să facă şi ei feluritele încercări pe trupul lui. Şi când ajunseră meşteri întru totul în meşteşugul de băieşi, Abu-Sir hotărî în sfârşit ziua deschiderii hammamului şi îl înştiinţă pe sultan.

Şi, în ziua aceea, Abu-Sir puse să se încălzească hammamul şi apa din havuze, şi arse tămâie şi mirosne în căţui, şi lăsă apele din havuze să curgă cu un zvon atât de minunat, că orice muzică ar fi părut zarvă pe lângă zvonul acela! Cât priveşte şuvoiul de apă din havuzul cel mare de la mijloc, acela chiar că era o minune fără de seamăn şi care, fără de nicio îndoială, avea să farmece sufletele răpite! Şi pretutindenea o curăţenie şi o reveneală domneau peste toate lucrurile, cu nimica mai prejos de curăţia crinilor şi a iasomiilor.

Încât atunci când sultanul, însoţit de vizirii şi de emirii săi, intră pe uşa cea mare a hammamului, fu plăcut tulburat, şi cu ochii, şi cu nasul, şi cu urechile, de frumuseţea vrăjitoare a locului şi de miresmele şi de muzica apei în căzile fântânilor. Şi, minunat cu totul, întrebă:

– Ce-i aceasta?

Abu-Sir răspunse:

– Aceasta-i hammamul! Ci aici nu este decât intrarea!

Şi îl pofti pe sultan să intre în prima sală şi îl rugă să se suie pe laviţă, unde îl dezbrăcă şi îl înveli în cearceafuri din creştet până-n tălpi, şi îi puse în picioare saboţi înalţi de lemn, şi îl duse în cea de a doua sală, unde îl lăsă să asude din belşug. Atunci, ajutat de flăcăii lui, îi frecă

mâinile și picioarele cu niște mănuși de crin, și-i scoase niște șuvițe de rapăn lungi ca niște viermi, și toată murdăria lăuntrică strânsă în piele; și i le arătă pe toate sultanului care se minună cu mare mirare. Pe urmă îl spălă cu apă multă și cu o grămadă de clăbuc, după care îl puse să coboare în cada de marmură, umplută cu apă înmiresmată cu mirosnă de trandafiri, unde îl lăsă o bucată de vreme, după care îl scoase și-l spălă pe cap cu apă de trandafiri și cu mirosne rare. Pe urmă, îi vopsi degetele de la mâini și de la picioare cu henneà, care le dădu o culoare galbenă-aurie. Și, cât ținură toate acestea, în jurul lor fumegau frunze de aloe și de nard înmiresmat, și îi pătrundeau de prospețime.

La sfârșit, sultanul simți cum se făcuse ușor ca o pasăre și cum răsufla din toate largurile inimii; iar trupu-i se făcuse atâta de neted și de mătăsos, că, dacă-l atingeai cu mâna, scotea un sunet dulce. Da care nu-i fu desfătul când flăcăii începură să-i frământe mâinile și picioarele cu o gingășie și cu o iscusință pe care și le închipuia că ar putea fi trecute pe lăută și pe țimbal! Și simțea cum o putere fără de seamăn îl înviorează, de-i venea să răcnească întocmai ca un leu. Și strigă:

– Pe Allah! nu m-am simțit în viața mea atâta de puternic. Acesta-i hammamul, o, meștere bărbier?

Abu-Sir răspunse:

– Întocmai, o, doamne al vremilor!

Sultanul spuse:

– Pe capul meu! cetatea mea nu este cetate decât din clipa când s-a zidit hammamul acesta!

Și, după ce se uscă în ștergarele îmbibate cu mosc, când urcă iar pe laviță ca să bea șerbeturile amestecate cu înghețată, îl întrebă pe Abu-Sir...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a patru sute nouăzeci şi şasea noapte

Spuse:

... îl întrebă pe Abu-Sir:
– Şi cât socoteşti să coste o îmbăietură ca aceasta, şi ce preţ gândeşti să ţi se plătească pentru o spălare?
El răspunse:
– Cât are să hotărască sultanul!
Sultanul spuse:
– Eu hotărăsc o mie de dinari pentru o baie ca asta, pe puţin!
Şi porunci să i se numere lui Abu-Sir o mie de dinari, şi-i spuse:
– Şi de-acum-nainte, pe fiecare muşteriu care va veni să se îmbăieze la hammamul tău să-l pui să-ţi plătească o mie de dinari!
Ci Abu-Sir răspunse:
– Iartă-mă, o, doamne al vremilor! Nu sunt toţi oamenii la fel! Unii sunt bogaţi, alţii sunt săraci! Dacă, dar, aş vrea să iau de la toţi muşteriii câte o mie de dinari, hammamul n-ar mai face nimic şi s-ar închide, căci nu-i pe puterea săracilor să plătească o mie de dinari pentru o îmbăiere!
Sultanul întrebă:
– Atunci cum gândeşti să faci?
El răspunse:
– În ce priveşte preţul, am să-l las la voia muşteriului! În felul acesta, fiecare are să plătească după putinţele şi după dărnicia sufletului său! Iar cel sărac nu are să dea decât atâta cât o putea să dea. În ce priveşte preţul de o mie de dinari, acesta-i un dar de sultan.
Şi emirii şi vizirii, auzind aceste cuvinte, îl încuviinţară pe deplin pe Abu-Sir şi adăugară:

– Aşa-i cum spune el, o, doamne al vremilor, şi aşa-i cu dreptate! Căci tu, o, preaiubite al nostru, socoţi că toată lumea poate face ca tine!

Sultanul spuse:

– E cu putinţă! Oricum, omul acesta este un străin, un om tare sărac, şi-i de datoria noastră să ne purtăm faţă de el cu dărnicie şi cu mărinimie, cu atât mai mult cu cât ne-a împodobit cetatea cu hammamul acesta cum n-am mai văzut altul asemenea în viaţa noastră, şi datorită căruia cetatea noastră a dobândit o însemnătate şi o strălucire fără de pereche. Da de vreme ce îmi spuneţi că nu se poate plăti o mie de dinari pentru o îmbăiere, vă îngădui să nu-i plătiţi de data aceasta decât numai o sută de dinari de fiecare şi să-i daţi pe deasupra un rob tânăr, un negru şi o fetişcană! Şi, pe viitor, dacă el socoate aşa, aveţi să-i plătiţi fiecare atâta cât v-or lăsa puterile şi dărnicia inimii voastre!

Ei răspunseră:

– De bună seamă! primim!

Şi, după ce se îmbăiară la hammam, în ziua aceea plătiră fiecare lui Abu-Sir câte o sută de dinari de aur, câte un tânăr rob alb, câte un negru şi câte o fetişcană. Or, întrucât numărul emirilor şi al navabilor care se îmbăiaseră, după sultan, se ridica la patruzeci, Abu-Sir primi patru mii de dinari, patruzeci de robi albi, patruzeci de robi negri şi patruzeci de fete; iar din partea sultanului primi zece mii de dinari, zece tineri flăcăi albi, zece tineri negri şi zece fetişcane ca nişte lune.

Când Abu-Sir văzu tot aurul şi toate darurile acelea, înaintă şi, după ce sărută pământul dintre mâinile sultanului, spuse:

– O, preamăritule sultan, o, chip bine-vestitor, o, doamne cu cugetul drept şi plin de bunătate, unde am să mă pot adăposti eu cu toată oastea aceasta de tineri flăcăi albi, şi de negri, şi de fete?

Sultanul răspunse:

– Eu am pus să ți se dea toate astea ca să te îmbogățesc cum se cade; căci m-am gândit că poate ai să vrei într-o zi să te întorci îndărăt în țara ta, lângă cei dragi ai tăi, dornic să-i vezi; şi atunci să poți pleca de la noi cu destulă avere spre a trăi la tine împreună cu ai tăi, la adăpost de orice nevoie!

El răspunse:

– O, doamne al vremilor, Allah să te țină în îmbelşugare! ci toți robii aceştia sunt buni pentru sultani, şi nu pentru mine, care nu am trebuință de toate astea ca să-mi mănânc pâinea şi brânza cu ai mei! Cum să fac eu să hrănesc şi să îmbrac toată liota de tineri albi, de tineri negri şi de fete? Pe Allah! cu dinții lor cei tineri au să mistuie repede toată agoniseala mea, şi şi pe mine după agoniseală!

Sultanul începu să râdă şi zise:

– Pe viața mea, drept vorbeşti! Au ajuns o oaste de-ale mari; şi, de unul singur, n-ai să poți izbuti să le faci față în niciun chip! Vrei, dar, să mi-i vinzi mie, ca să scapi de ei, pe câte o sută de dinari fiecare?

Abu-Sir răspunse:

– Ți-i vând la prețul acesta!

Numaidecât sultanul trimise să fie chemat vistiernicul său, care îi vărsă lui Abu-Sir prețul pentru acei robi; iar sultanul, la rându-i, îi trimise pe toți îndărăt la stăpânii lor de mai înainte, ca dar. Şi Abu-Sir îi mulțumi sultanului pentru bunătatea lui şi-i spuse:

– Allah să-ți aline sufletul cum ai alinat tu sufletul meu, izbăvindu-mă de dinții năprasnici ai acestor ghuli tineri şi mâncăi, pe care numai Allah i-ar putea sătura!

Şi sultanul începu să râdă de vorbele acestea, şi se arătă încă şi mai darnic față de Abu-Sir; după care, urmat de mai-marii împărăției sale, plecă de la hammam şi se întoarse la palat.

Iar Abu-Sir îşi petrecu toată noaptea aceea acasă, strângându-şi aurul în saci şi pecetluind fiecare sac cu mare grijă.

Şi, pentru nevoile casei sale, avea douăzeci de negri, douăzeci de flăcăi tineri şi patru fetişcane.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a patru sute nouăzeci și șaptea noapte

Spuse:

... avea douăzeci de negri, douăzeci de flăcăi tineri şi patru fetişcane.

A doua zi, Abu-Sir puse pristavi să strige prin toată cetatea:

– O, făpturi ale lui Allah, dați fuga toți de vă îmbăiați la hammamul sultanului! Vreme de trei zile, nimeni nu are a plăti nimica!

Şi un sodom de lume năvăli vreme de trei zile să se îmbăieze pe degeaba la hammamul numit hammamul sultanului. Ci din dimineața zilei a patra, însuşi Abu-Sir se aşeză la uşa cea mare a hammamului şi începu să ia prețul de intrare, care fu lăsat la bună-voia fiecăruia, la ieşirea din baie. Şi, până-n seară, Abu-Sir strânsese de la muşterii atâția bani cât umpluse o lădiță, cu îngăduința lui Allah (preamărit fie El!). Şi, în felul acesta, începu să îngrămădească mormanele de aur pe care i le aducea norocul.

Şi-aşa! Iar sultana, care îl auzise pe solul ei sultanul vorbind cu atâta căldură despre acele îmbăieri, hotărî să se scalde şi ea o dată, ca încercare mai întâi. Şi îi trimise vorbă despre dorința ei lui Abu-Sir care, ca să-i fie pe plac şi ca să le ademenească şi pe femei ca muşterii, hotărî ca de atunci înainte bărbații să se îmbăieze dimineața, iar femeile să se îmbăieze după-amiază. Şi dimineața sta el însuşi la intrare şi lua banii, iar după-amiază o puse să aibă grijă de aceasta pe o femeie pe care o numi în slujba sa.

Aşa că, după ce intră în hammam şi văzu şi ea urmările cele desfătătoare ale acelor îmbăieri de modă nouă, sultana fu atâta de încântată, încât hotărî să vină acolo în fiecare vineri după-amiază, şi nu se arătă faţă de Abu-Sir mai puţin darnică decât sultanul, care îşi făcuse obiceiul de a veni să se îmbăieze în zilele de vineri dimineaţa, plătind de fiecare dată câte o mie de dinari de aur, başca alte daruri.

În felul acesta, Abu-Sir purcese mai departe pe calea bogăţiei, a măririlor şi a falei! Ci el, dacă se văzu aşa, nu se arătă mai mândru ori mai semeţ, ba dimpotrivă! Ca şi odinioară, se arătă mai departe binevoitor, zâmbitor şi plin de bună-cuviinţă faţă de muşterii, şi mărinimos faţă de oamenii săraci de la care niciodată nu vroia să primească niciun ban. Şi mărinimia aceasta fu şi temeiul mântuirii lui, aşa cum are să se dovedească de-a lungul povestirii noastre. Dar, încă de pe acuma, să se ştie că mântuirea aceea are să-i vină prin mijlocirea unui căpitan de corabie care, într-o zi, fiind cam la strâmtoare cu banii, putu totuşi să facă o baie cât se poate de minunată, fără să plătească chiar nimica! Şi întrucât, pe deasupra, mai fusese cinstit şi cu nişte şerbeturi răcoritoare şi fusese însoţit până la ieşire cu cele mai alese dovezi de prietenie de către însuşi Abu-Sir, căpitanul începu să cugete cum ar putea să-şi dovedească mai bine mulţumita faţă de Abu-Sir, fie prin vreun dar, fie altfel! Şi nu trecu mult până ce să i se ivească prilejul. Şi-atâta cu căpitanul de corabie!

Estimp, boiangiul Abu-Kir auzi şi el vorbindu-se de acel hammam nemaipomenit, despre care vuia cu mare laudă toată cetatea spunând: „De bună seamă! este raiul pe pământ!“ Şi hotărî să meargă să încerce şi el desfătările acelui rai, la care nici habar n-avea de numele celui ce-i era păzitor. Se îmbrăcă, aşadar, cu hainele lui cele mai frumoase, încălecă pe un catâr înfotăzat falnic, porunci să se înşiruie înaintea şi în urma lui robii înarmaţi cu ciomege lungi, şi porni către hammam. Când ajunse la intrare,

simți odoarea lemnului de aloe şi a mirosnelor de nard; şi văzu mulțimea de oameni care intrau şi care ieşeau, şi pe cei ce şedeau pe lavițe aşteptându-şi toți rândul, fie ei navabi de cei mari, fie săraci de cei mai săraci, ori umili de cei mai umili.

Intră atunci în sala de intrare şi îl zări pe Abu-Sir, tovarăşul său de odinioară, stând pe scaun, rotofei, proaspăt şi zâmbitor. Ba chiar îi trebui oleacă de vreme până să-l cunoască, aşa de mult scofâlciturile de altădată ale feței i se umpluseră acuma cu o grăsime sănătoasă, şi aşa de strălucitor îi era obrazul, şi aşa de mult priincios arăta la chip! Dacă văzu aşa, boiangiul, măcar că tare uimit şi buimăcit, se prefăcu a fi cuprins de o mare bucurie şi, cu o neruşinare fără de măsură, înaintă către Abu-Sir, care se ridicase în cinstea lui, şi-i spuse cu glas plin de dojană prietenească:

– He-he, ya Abu-Sir! Aşa se poartă un prieten şi aşa face un om care ştie ce-i aceea buna-purtare şi omenia? Ştiai că am ajuns boiangiul cel mare al sultanului şi n-ai venit o dată măcar să mă vezi şi să afli cum o duc! Şi nu te-ai întrebat nici baremi: „Ce-o mai face oare Abu-Kir, tovarăşul meu de odinioară?“ Că eu degeaba am tot întrebat peste tot, şi degeaba am trimis în toate părțile robii mei să te caute, pe la hanuri şi pe la prăvălii: nimenea n-a ştiut să-mi spună nimica despre tine, ori să mă pună pe urmele tale!

– Ya Abu-Kir, au tu uiți ce m-ai făcut să pat, când am venit la tine, şi uiți bătaia pe care mi-ai tras-o, şi ocara cu care m-ai coperit față de lume, când m-ai făcut hoț şi mişel şi ticălos?

Şi Abu-Kir se arătă tare nedumerit şi strigă:

– Ce tot spui tu? Au n-ai fi fost tu ăla pe care l-am bătut?

El răspunse:

– Păi da, eu am fost!

Abu-Kir atunci începu să înşire mii de jurăminte, că nu l-a cunoscut, spunând:

– Hotărât! te-am luat drept altul, un hoț care încercase de o grămadă de ori să-mi şterpelească pânzeturile! Erai aşa de slab şi de galben, că mi-a fost cu neputință să te cunosc!

Pe urmă începu să se blesteme pentru ceea ce făcuse, să-şi bată mâinile una de alta, spunând:

– Nu este ajutor şi putere decât într-unul Allah, Slăvitul şi Preamăritul! Cum de-am putut eu să mă înşel aşa! Da tot aşa, vina-i mai ales a ta, că, dacă tu m-ai văzut întâi, de ce nu ți-ai spus numele dinaintea mea, să-mi fi spus: „Sunt *cutare*!“ mai cu seamă că în ziua aceea eram tare tulburat şi cu gândurile duse în altă parte, din pricina treburilor multe de care eram împovărat peste măsură! Mă rog, dar, ție, Allah fie cu tine, o, fratele meu, să mă ierți şi să uiți necazul acela, care fusese scris în ursita noastră!

Abu-Sir răspunse:

– Allah să te ierte, o, tovarăşe al meu! Într-adevăr, aşa a fost tainica hotărâre a ursitoarelor; iar plata-i la Allah!

Boiangiul zise:

– Iartă-mă, dar, cu totul!

El răspunse:

– Allah să-ți uşureze sufletul, aşa cum ți-l uşurez eu! Ce putem noi împotriva hotărârilor care vin din afundul veciei? Intră, dar, în hammam, scoate-ți hainele şi fă o scaldă care să-ți fie plină de desfătare şi de înviorare!

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a patru sute nouăzeci şi opta noapte

Spuse:

... şi fă o scaldă care să-ți fie plină de desfătare şi de înviorare!

Şi Abu-Kir îl întrebă:

– Şi de unde ţi-a venit huzurul acesta?

El răspunse:

– Acela care ţi-a deschis porţile belşugului mi le-a deschis şi mie la fel!

Şi îi povesti povestea lui, din ziua când fusese ciomăgit după poruncile lui Abu-Kir. Ci nu are niciun rost s-o mai spunem şi noi încă o dată. Şi Abu-Kir îi spuse:

– Sunt peste poate de bucuros să aflu că te bucuri de bunăvoinţa sultanului. Am să fac aşa ca bunăvoinţa aceasta să sporească, povestindu-i sultanului că tu eşti prietenul meu de totdeauna.

Ci fostul bărbier răspunse:

– La ce foloseşte ajutorul omului faţă de hotărârile soartei? Singur Allah ţine în mâinile lui huzururile şi prigoana! În ce te priveşte, nu mai zăbovi să te dezbraci şi să intri în hammam, ca să te bucuri de binefacerile apei şi ale curăţiei!

Şi îl petrecu el însuşi până în sala cea scumpă şi cu chiar mâinile lui îl frecă, îl săpuni, îl frământă şi-l spălă până la sfârşit, nevroind să lase această sarcină pe seama niciunuia dintre ajutoarele lui. Pe urmă îl sui pe laviţa din sala de odihnă şi îl cinsti el însuşi cu sorbeturi şi cu alte băuturi înviorătoare, şi toate acestea cu atâta grijă, încât toţi muşterii de rând erau uimiţi să-l vadă pe Abu-Sir însuşi îndeplinind acele slujbe şi dându-i acele cinstiri deosebite boiangiului, atunci când de obicei numai sultanul avea parte de ele.

Când veni clipa să plece, Abu-Kir vru să-i plătească lui Abu-Sir; ci Abu-Sir se feri să primească banii, spunând:

– Nu ţi-e sfială să-mi dai bani, atunci când eu sunt tovarăşul tău şi când între noi nu este nimica despărţit?

Abu-Kir spuse:

– Fie! Da-n schimb, lasă-mă să-ţi dau un sfat, care are să-ţi fie de mare folos. Hammamul acesta este minunat, ci, ca să fie de tot desăvârşit, îi mai lipseşte un lucru!

Abu-Sir întrebă:

– Şi care-i acela?

El spuse:

– Aluatul de curăţat părul de pe trup! Într-adevăr, am băgat de seamă odată, când ai isprăvit de ras capul unui muşteriu de-al tău, că pentru părul de pe alte părţi ale trupului te-ai slujit tot de brici sau de cleştişorul de smuls perii. Or, nimica nu preţuieşte cât aluatul de curăţat care ştiu eu cum se face, şi am să-ţi spun şi ţie, fără să-ţi cer niciun ban!

Abu-Sir răspunse:

– Asta aşa este, ai dreptate, o, prietene al meu! Nu vreau mai mult decât să învăţ de la tine cum se face aluatul acela!

Abu-Kir zise:

– Iacătă! Iei şoricioaică galbenă şi var nestins, le baţi împreună, adăugând oleacă de untdelemn, amesteci un strop de mosc, ca să-i iei mirosul cel neplăcut, şi închizi aluatul dobândit astfel într-o oală de pământ smălţuită, ca să te slujeşti de el la nevoie. Şi răspund eu de izbânda pe care ai s-o dobândeşti, mai cu seamă când sultanul are să vadă cum îi cad perii ca printr-o vrajă, fără de nicio ciupitură ori julitură, şi cum pielea i se iveşte de dedesubt albă toată!

Şi Abu-Kir, după ce îi lăsă fostului său soţ învăţătura aceasta, ieşi din hammam şi se îndreptă cu mare grabă către palat.

Iar când ajunse dinaintea sultanului şi se temeni cumu-i datina, îi spuse:

– Vin la tine ca să-ţi dau un sfat, o, doamne al vremilor!

Sultanul zise:

– Şi ce sfat îmi dai?

El răspunse:

– Slavă lui Allah, carele te-a izbăvit până acuma de mâinile blestemate ale păcătosului acela, ale vrăjmaşului acela al scaunului împărătesc şi al dreptei-credințe, ale lui Abu-Sir, stăpânul hammamului:

Sultanul, tare nedumerit, întrebă:

– De ce-i vorba?

El spuse:

– Află, o, doamne al vremilor, că dacă, din nenorocire, ai mai fi intrat o dată la hammam, ai fi fost pierdut fără de nădejde!

El spuse:

– Da cum aşa?

Abu-Kir, cu ochii plini de spaimă mincinoasă şi cu o mişcare largă de înfricoşare, şuieră:

– Cu otravă! A pregătit anume pentru Măria Ta o alifie făcută din şoricioaică galbenă şi din var nestins, care, numai pusă pe părul de pe piele, te arde ca focul. Şi are să te îmbie cu alifia aceea, spunându-ți: „Nimica nu prețuieşte cât alifia aceasta spre a face să cadă părul de pe spate, cu gingăşie şi fără de nicio suferință pentru piele!" Şi are să întindă aluatul pe spatele sultanului nostru, şi are să-l facă să moară otrăvit pe calea aceasta, care-i cea mai dureroasă dintre toate căile! Căci stăpânul acesta al hammamului nu-i altul decât o iscoadă năimită de domnul creştinilor spre a curma sufletul sultanului nostru! Şi eu m-am grăbit să vin să te prevestesc, căci binefacerile tale sunt asupra mea!

Auzind vorbele acestea ale boiangiului Abu-Kir, sultanul simți cum îl năpădeşte o spaimă năprasnică, de se înfioră tot, de parcă ar fi şi fost muncit de otrava cea pârjolitoare. Şi îi spuse boiangiului:

– Am să mă duc îndată la hammam, dimpreună cu vizirul meu cel mare, ca să cercetez spusele tale. Ci de-acuma să păstrezi cu grijă taina lucrului!

Şi îl luă pe vizirul său cel mare şi plecă împreună cu el la hammam.

Atunci, ca de obicei, Abu-Sir îl duse pe sultan în sala de falā, şi vru să-l frece şi să-l spele; ci sultanul îi spuse:

– Începe mai întâi cu vizirul!

Şi se întoarse către vizir şi-i spuse:

– Întinde-te!

Şi vizirul cel mare, care era destul de dolofan şi păros ca un ţap bătrân, răspunse că ascultă şi că se supune, se întinse pe marmură şi se lăsă frecat, săpunit şi spălat zdravăn. După care Abu-Sir îi spuse sultanului:

– O, doamne al vremilor, am găsit o alifie cu nişte însuşiri de a curăţa părul de pe trup, faţă de care orice brici este de prisos!

Sultanul spuse:

– Încearcă alifia aceea pe părul vizirului!

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a patru sute nouăzeci şi noua noapte

Spuse:

– Încearcă alifia aceea pe părul vizirului!

Şi Abu-Sir luă olul de pământ smălţuit, scoase din el o bucată mare cam cât o migdală din coca aceea şi o întinse pe partea de sus a burţii vizirului, numai ca încercare. Şi puterile alifiei se dovediră atâta de uluitoare, încât sultanul nu se mai îndoi că n-ar fi vorba de o otravă înfricoşătoare; şi, umflat de mânie la acea privelişte, se întoarse către flăcăii hammamului şi le strigă:

– Înşfăcaţi-l pe mişelul acesta!

Şi îl arătă cu degetul pe Abu-Sir, pe care năprasna îl amuţi şi îl năuci. Pe urmă, sultanul şi vizirul se îmbrăcară

cu mare zor, îl dădură pe Abu-Sir pe mâna străjilor de-afară și se întoarseră la palat.

Acolo sultanul porunci să fie chemat căpitanul portului și al corăbiilor și îi spuse:

– Înșfacă-l pe mișelul numit Abu-Sir și ia un sac plin cu var nestins în care să-l bagi, și să te duci să arunci totul în mare, sub ferestrele palatului meu. Și, în felul acesta, ticălosul are să moară de două morți deodată; și înecat, și ars!

Căpitanul răspunse:

– Ascult și mă supun!

Or, căpitanul portului și al corăbiilor era chiar căpitanul de corabie pe care îl îndatorase Abu-Sir odinioară. Se grăbi dar să se ducă la Abu-Sir în temniță, îl luă de-acolo, îl sui pe o corăbioară și îl duse pe o insuliță, nu departe de cetate, unde putu în sfârșit să-i vorbească în voie. Îl întrebă:

– O, *Cutare*! eu nu pot să uit bunăvoința pe care ai arătat-o față de mine, și vreau să răspund la bine cu bine. Povestește-mi, dar, necazul tău cu Măria Sa și nelegiuirea pe care ai săvârșit-o, de-ai pierdut bunăvoința lui și de-ai ajuns să dobândești cruda moarte la care te-a osândit!

Abu-Sir răspunse:

– Pe Allah, o, frate al meu, jur că nu mă știu vinovat cu nicio greșeală și că n-am săvârșit niciodată vreo faptă pentru care să mi se cuvină asemenea pedeapsă!

Căpitanul spuse:

– Atunci, de bună seamă că trebuie să ai niscaiva dușmani care te-or fi ponegrit dinaintea sultanului! Căci tot omul care ajunge la vază, prin vreo bunăstare prea vădită și prin bunăvoia soartei, are totdeauna zavistnici și pizmași! Ci să nu-ți fie frică de nimic! Aici, pe insula aceasta, te afli la adăpost de orice. Fii, dar, bine venit și liniștește-te! Ai să-ți petreci vremea pescuind, până ce am să pot să te trimit în țara ta. Acuma, mă duc să mă prefac dinaintea sultanului ca și cum te-aș omorî!

Şi Abu-Sir sărută mâna căpitanului de corabie, care îl lăsă şi plecă degrabă de luă un sac mare plin cu var nestins şi se duse la palatul sultanului până sub ferestrele care dau către mare.

Sultanul tocmai sta acolo proptit în coate şi aştepta împlinirea poruncii sale: iar reizul, ajungând sub ferestre, ridică privirile, ca să capete de la sultan semnul de osândă. Şi sultanul întinse mâna afară pe fereastră şi făcu semn cu degetul să se arunce sacul în mare. Şi porunca fu numaidecât îndeplinită. Ci tot în clipa aceea sultanul, care făcuse cu mâna o mişcare prea repezită, scăpă în apă un inel de aur care-i era scump ca sufletul.

Într-adevăr, inelul acela căzut în mare era un inel talismanic vrăjit, de care atârnau stăpânia şi puterea sultanului, şi care slujea de frâie spre a ţine în supunere norodul şi oştile; căci, când sultanul vroia să dea porunca de a fi osândit vreun vinovat, nu avea decât să ridice mâna la care se afla inelul, şi din inel ţâşnea deodată o fulgerare iute, care îl prăbuşea pe cel vinovat la pământ, mort de-a binelea, retezându-i capul de pe umeri!

Încât, atunci când văzu inelul căzând în felul acela în mare, sultanul nu vroi să spună nimănuia nimic şi păstră cea mai mare taină asupra pierderii inelului, fără de care i-ar fi fost cu neputinţă să-şi ţină supuşii prea multă vreme în teamă şi supunere. Şi-aşa cu Măria Sa!

Estimp, Abu-Sir, rămas singur pe insulă, luă năvodul de pescuit pe care i-l lăsase căpitanul de corabie şi, ca să-şi mai însenineze gândurile cele chinuitoare şi să-şi agonisească hrana, începu să pescuiască în mare. Şi, după ce aruncă năvodul şi aşteptă o clipă, îl trase şi îl găsi plin cu peşte de toate soiurile şi de toate mărimile. Şi îşi zise: „Pe Allah! iacătă că a trecut atâta vreme de când n-am mai mâncat peşte! Am să iau unul şi am să-l dau băieţilor de la bucătărie, despre care mi-a vorbit căpitanul, ca să mi-l prăjească în ulei.“ Într-adevăr, căpitanul portului şi al corăbiilor mai

avea şi sarcina de a rostui în fiece zi peşte proaspăt pentru bucătăria sultanului; şi, în ziua aceea, cum nu putuse să vegheze el însuşi la pescuirea peştelui, îl însărcinase pe Abu-Sir cu grija aceea, şi îi spusese despre doi flăcăi bucătari care au să vină să ia peştele pescuit şi menit sultanului. Şi Abu-Sir, de la cea dintâi aruncătură a năvodului, fu binecuvântat cu pescuitul acela spornic. Aşadar, înainte de-a da ceea ce pescuise în seama celor doi băieţi care aveau să vină, începu prin a-şi alege pentru sine peştele cel mai mare şi mai frumos; trase pe urmă jungherul cel mare pe care-l purta înfipt la chimir, şi-l trecu dintr-o parte într-alta prin burta peştelui care se zbătea. Dar care nu-i fu mirarea când văzu că scoate de acolo, agăţat în vârful cuţitului, un inel de aur, înghiţit de peşte, fără de nicio îndoială!

Dacă văzu aşa, Abu-Sir, măcar că habar n-avea de însuşirile înfricoşătoare ale acelui inel talismanic, care era chiar inelul scăpat în mare de pe degetul sultanului...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci suta noapte

Spuse:

Dacă văzu aşa, Abu-Sir, măcar că habar n-avea de însuşirile înfricoşătoare ale acelui inel talismanic, care era chiar inelul scăpat în mare de pe degetul sultanului şi fără a da mare însemnătate lucrului, luă inelul, ce i se cuvenea acuma pe bun drept, şi şi-l petrecu pe deget.

Tocmai atunci iacătă că sosiră şi cei doi flăcăiaşi, slujitori la bucătăria sultanului, şi-i spuseră:

– O, pescarule, nu cumva ştii să ne spui ce-i cu căpitanul portului care ne dă în fiecare zi peştele pentru bucătăria

sultanului? A trecut o bună bucată de vreme de când îl aşteptăm să vină! În ce parte a luat-o?

Abu-Sir răspunse, întinzând mâna către ei:

– A luat-o în partea aceea!

Ci tot atunci capetele flăcăiaşilor de la bucătărie se şi retezară de pe grumaji şi se rostogoliră pe pământ, cu stăpânii lor cu tot!

Fulgerul aruncat de inelul de la degetul lui Abu-Sir îi şi ucisese pe cei doi copilandri.

Când îi văzu pe băieți cum cad pustiiți de viață, Abu-Sir se întrebă: „Cine oare o fi putut să le zboare aşa capetele ăstora doi?" Şi se uită peste tot împrejuru-i, şi în văzduh, şi la picioarele lui; şi începu să tremure de spaimă, gândindu-se la puterea cea ascunsă a ginnilor răufăcători, când iacătă că dete cu ochii de căpitanul care se întorcea. Şi căpitanul, de cum îl văzu de departe, zări totodată şi cele două trupuri moarte de pe jos, cu capetele lor alături, şi inelul pe care îl purta Abu-Sir, sclipind în soare. Şi pricepu dintr-o aruncătură de ochi tot ce se petrecuse. Încât nu mai pregetă să-i strige, ferindu-se:

– O, fratele meu, nu-ți mişca mâna la care ai inelul, ori sunt un om mort! N-o mişca, fie-ți milă!

Auzind vorbele acestea, care izbutiră să-l uluiască şi să-l năucească întru totul, Abu-Sir înlemni de-a binelea, măcar că ar fi vrut să dea fuga în întâmpinarea căpitanului, care, când ajunse lângă el, i se repezi în brațe şi-i spuse;

– Tot omul îşi poartă norocul atârnat la gât. Norocul tău este cu mult mai presus decât norocul sultanului! Ci povesteşte-mi cum de ai căpătat inelul acesta, şi-apoi am să-ți spun şi eu ce puteri are!

Şi Abu-Sir îi povesti căpitanului de corăbii toată întâmplarea, pe care n-are rost s-o mai spunem o dată. Şi, la rândul lui, căpitanul, uimit, îi zugrăvi înfricoşătoarele puteri ale inelului, şi adăugă:

– Acuma, viața ta-i în afară de orice năpastă, iar a sultanului este în primejdie. Poți acuma să mergi fără de nicio teamă cu mine în cetate şi numai cu un semn din degetul pe care porți inelul poți să faci să cadă capetele vrăjmaşilor tăi şi poți să faci să zboare şi capul sultanului de pe umeri!

Şi îl sui pe Abu-Sir într-o luntre alături de el, îl aduse în cetate şi îl duse la palat, dinaintea sultanului.

Tocmai atunci sultanul se afla în divan, înconjurat de mulțimea lui de viziri, de emiri şi de sfetnici; şi măcar că era nădufit de griji şi de mânie până-n vârful nasului, din pricina inelului pierdut, nu cuteza să-şi dea în vileag necazul şi nici să dea porunci să se caute în mare ca să-i găsească, de teamă să nu-i vadă pe neprietenii domniei cum se bucură de paguba Măriei Sale!

Da când îl văzu pe Abu-Sir intrând, nu mai avu nicio îndoială de urzeala pieirii sale şi strigă:

– A, mişelule! cum ai făcut de te-ai întors din afundul mării, şi cum de-ai scăpat să mori înecat şi ars?

Abu-Sir răspunse:

– O, doamne al vremilor, mare-i puterea lui Allah!

Şi îi povesti sultanului cum fusese scăpat de căpitanul de corăbii, drept mulțumită din parte-i pentru o scaldă fără plată, cum găsise inelul şi cum, fără a şti puterea acelui inel, pricinuise moartea celor doi flăcăiaşi, slugile de la bucătărie. Pe urmă adăugă:

– Şi acuma, o, Măria Ta, vin să-ți dau îndărăt acest inel, drept mulțumită pentru facerile tale de bine asupra mea, şi ca să-ți dovedesc că, dacă aş fi un ucigaş în sufletul meu, m-aş fi şi slujit de inelul acesta ca să-i nimicesc pe vrăjmaşii mei şi să-l omor pe sultanul lor! Şi mă rog Măriei Tale, în schimb, să cerceteze cu mai multă luareaminte nelegiuirea de care eu nu mă ştiu vinovat şi pentru care m-ai osândit, şi să porunceşti să pier în chinuri dacă am să fiu dovedit cu adevărat ucigaş!

Şi, spunând vorbele acestea, Abu-Sir scoase inelul de pe deget şi i-l întinse sultanului, care îl petrecu degrabă pe degetul său, răsuflând de uşurare şi de mulţumire, şi simţindu-şi sufletul cum i se întoarce în trup.

Sultanul se ridică atunci în picioare şi îşi aruncă braţele împrejurul gâtului lui Abu-Sir, spunându-i:

– O, omule! hotărât, tu eşti floarea cea mai aleasă dintre toţi oamenii de treabă de pe pământ! Mă rog ţie să nu mă ocărăşti prea tare, şi să mă ierţi pentru răul pe care ţi l-am căşunat şi pentru necazul ce ţi-am pricinuit. Cu-adevărat, altul afară de tine nu mi-ar mai fi dat niciodată îndărăt inelul acesta!

Bărbierul răspunse:

– O, doamne al vremilor, dacă chiar doreşti să-ţi uşurezi sufletul, nu ai decât să-mi spui şi mie fărădelegea ce mi s-a pus în vină şi care mi-a adus mânia şi neprietenia ta.

Sultanul spuse:

– Uallah! la ce bun? Acuma sunt încredinţat că ai fost învinuit pe nedrept. Ci, de vreme ce vrei să afli fărădelegea ce ţi s-a pus în vină, iacătă! Boiangiul Abu-Kir mi-a spus despre tine *cutare* şi *cutare* lucru!

Şi îi povesti toate de câte îl învinuise boiangiul, în privinţa alifiei aceleia, încercată de altminteri pe părul de pe burta vizirului cel mare.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute una noapte

Spuse:

... alifiei aceleia, încercată de altminteri pe părul de pe burta vizirului cel mare.

Şi Abu-Sir, cu lacrimile în ochi, răspunse:

– Uallah! o, doamne al vremilor, eu habar nu am de domnul nazareenilor, şi n-am călcat în viaţa mea pe pământul ţării nazareenilor. Ci iacătă care-i adevărul!

Şi îi povesti sultanului cum el şi cu boiangiul se legaseră cu jurământ, după ce citiseră fatihaua din *Sfânta Carte*, să se întrajutoreze unul pe altul, cum plecaseră împreună, şi toate ticăloşiile şi toate tertipurile pe care i le jucase boiangiul, şi ciomăgeala pe care îl făcuse s-o îndure, şi învăţul cu aluatul de curăţat părul, pe care chiar el îl sfătuise cum să-l facă. Şi adăugă:

– Oricum, o, Măria Ta, alifia aceea, pusă pe piele, este un lucru cum nu se poate mai minunat; şi nu-i otrăvitoare decât dacă o înghiţi. În ţara mea, bărbaţii şi femeile nu se slujesc decât de ea, în loc de briciul de ras, spre a-şi da jos fără de caznă părul de pe trup! În ce priveşte însă tertipurile pe care mi le-a jucat şi a ocării pe care m-a făcut s-o îndur, sultanul nu are decât să trimită după portarul de la han şi după ucenicii boiangiului, şi să-i întrebe, spre a cerceta adevărul mărturisit de mine!

Şi sultanul, ca să-l mulţumească pe Abu-Sir, măcar că pentru el dovada era făcută întru totul, porunci să fie adus portarul de la han şi ucenicii; şi toţi, după ce fură întrebaţi, adeveriră vorbele bărbierului, sporindu-le încă prin mărturiile lor despre purtarea ticăloasă a boiangiului. Atunci sultanul strigă către străjeri:

– Să mi-l aduceţi pe boiangiu, cu capul gol şi desculţ, şi cu mâinile legate la spate!

Şi străjerii numaidecât dădură fuga şi năvăliră în prăvălia boiangiului, care nu se afla atunci acolo, îl căutară aşadar acasă la el, unde îl găsiră stând să deguste bucuria desfătărilor tihnite, şi visând fără doar şi poate la moartea lui Abu-Sir. Şi-aşa că străjerii se repeziră asupra-i, care pocnindu-l cu pumnul după ceafă, care pocnindu-l cu piciorul în fund, care pocnindu-l cu capul în burtă; şi îl

jucară în picioare, şi îl despuiară de haine, afară de cămaşă, şi îl târâră, cu capul gol, desculţ, şi cu mâinile legate la spate, până dinaintea jeţului domnesc. Şi-acolo îl văzu pe Abu-Sir de-a dreapta sultanului şi pe portarul hanului în picioare în sală, iar lângă portar pe ucenicii de la boiangerie. Văzu, într-adevăr, toate acestea! Şi, de spaimă, făcu ce făcu, chiar în mijlocul sălii tronului; căci pricepu că era pierdut fără de scăpare. Ci sultanul, privindu-l chiorâş, îi spuse:

– Nu poţi tăgădui că acesta n-ar fi tovarăşul tău de odinioară, sărmanul pe care l-ai furat, l-ai despuiat, l-ai bătut, l-ai izgonit, l-ai ocărât, l-ai pârât şi, până la urmă, l-ai dus la moarte!

Şi portarul hanului şi ucenicii de la boiangerie ridicară mâinile şi strigară:

– Aşa este, pe Allah! nu poţi să tăgăduieşti. Suntem martori dinaintea lui Allah şi dinaintea sultanului!

Şi sultanul spuse:

– Ori că tăgăduieşti, ori că mărturiseşti, tot n-ai să scapi de pedeapsa pe care ţi-a scris-o soarta!

Şi strigă la străjeri:

– Luaţi-l, târâţi-l de picioare prin toată cetatea, pe urmă băgaţi-l într-un sac plin cu var nestins şi aruncaţi-l în mare, ca să moară de cele două morţi: ars şi înecat!

Atunci bărbierul strigă:

– O, doamne al vremilor, mă rog Măriei Tale să-mi făgăduieşti a cere iertare de la Măria Ta pentru el, întrucât eu îl iert de toate câte mi-a făcut!

Ci sultanul spuse:

– Dacă tu îl ierţi de fărădelegile săvârşite faţă de tine, eu nu-l iert de fărădelegile săvârşite faţă de mine!

Şi mai strigă o dată la străjerii lui:

– Luaţi-l şi îndepliniţi poruncile mele!

Străjerii atunci îl luară pe boiangiul Abu-Kir, îl târâră de picioare prin toată cetatea, strigând ce ticăloşii

săvârşise, şi la urmă îl băgară într-un sac plin cu var nestins şi îl aruncară în mare. Şi muri înecat şi ars! Întrucât aşa îi fusese scris.

Iar sultanul îi spuse lui Abu-Sir:

– O, Abu-Sir, acuma vreau să-mi ceri tot ce îţi doreşti, şi ţi se va da numaidecât!

Abu-Sir răspunse:

– Nu cer sultanului decât să mă trimită în ţara mea; căci tare-mi mai vine greu să stau departe de-ai mei, şi nu mai am nicio bucurie să rămân aici!

Şi sultanul, măcar că tare mâhnit de plecarea lui, căci gândea să-l căftănească mare-vizir, în locul rotofeiului cel păros care îndeplinea acea slujbă, porunci să i se pregătească o corabie mare, pe care o încărcă cu bărbaţi robi şi cu femei roabe şi cu daruri bogate, şi îi spuse lui Abu-Sir, luându-şi rămas-bun:

– Atunci, nu vrei să ajungi vizirul meu cel mare?

Şi Abu-Sir răspunse:

– Tare aş vrea să mă întorc în ţara mea!

Atunci sultanul nu mai stărui, şi corabia se îndepărtă cu Abu-Sir şi robii lui către Iskandaria.

Or, Allah le menise o călătorie bună, şi atinseră Iskandaria bine sănătoşi. Ci nici nu coborâră bine pe ţărm, că unul dintre robi şi zări pe nisip un sac pe care marea îl aruncase la mal. Şi Abu-Sir desfăcu sacul şi găsi în el stârvul lui Abu-Kir, pe care apele îl purtaseră până acolo! Atunci Abu-Sir porunci ca leşul să fie îngropat nu departe de locul acela, pe ţărmul mării, şi ridică deasupra-i un mormânt, şi mormântul acela ajunse loc de popas pentru toţi trecătorii; şi Abu-Sir adăugă la acel mormânt, spre a putea fi îngrijit, o danie nestrămutătoare; şi puse să se sape pe lespedea mormântului această însemnare pilduitoare:

Fereşte-te de a săvârşi răul,
Nu te-mbăta din plosca răutăţii,

Căci vine-amară Ziua Judecății;
Pe cel mișelnic îl mănâncă hăul!
La fala apei ies și trec cu tângă
Golașe oase din pustii amare.
Ci-n tihnă odihnesc mărgăritare,
Jos, pe nisipul mării-n apă-adâncă.

Sus, în văzduh, stă scrisă legea-ntreagă,
Pe pagini străvezii: „Cel ce sădește
Ceea ce-i bine, bine dobândește!“
Căci toate se întorc de unde pleacă.

Și-acesta fu sfârșitul lui Abu-Kir boiangiul, și începutul lui Abu-Sir în viața de-aci înainte fericită și fără de griji. Și de atunci golfulețul unde a fost îngropat boiangiul se numește *golful Abu-Kir*! Slavă Celui care le trăiește în veci și Carele prin voia lui face zilele să-și urmeze crugul și iarna și vara!

Pe urmă Șeherezada spuse:

– Și iacătă, o, norocitule sultan, tot ce mi s-a povestit despre întâmplarea aceasta!

Și Șahriar strigă:

– Pe Allah! povestea aceasta este plină de grea pildă. De aceea acuma mi-a venit cheful să te aud povestind vreo două-trei snoave de învățătură.

Și Șeherezada spuse:

– Păi acestea-s tocmai cele pe care le știu eu cel mai bine!

Dar în clipita aceea, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute doua noapte

Șeherezada spuse:

SNOAVE PILDUITOARE DIN GRĂDINA ÎNMIRESMATĂ

Snoavele pilduitoare, o, norocitule sultan, sunt cele pe care eu le ştiu cel mai bine. Am să-ţi povestesc una, ori două, ori trei, scoase din Grădina Înmiresmată.

Şi sultanul Şahriar spuse:

– Dacă-i aşa, grăbeşte de-ncepe, căci îmi simt sufletul năpădit de un mare alean în seara aceasta! Şi nu mai sunt încredinţat că ai să-ţi păstrezi capul pe grumaji până dimineaţă!

Şi Şeherezada, zâmbind, spuse:

– Iacătă! Ci te prevestesc, o, norocitule sultan, că snoavele acestea, oricât de pilduitoare ar fi, pot să treacă drept snoave slobode în ochii oamenilor neciopliţi şi înguşti la minte!

Şi sultanul Şahriar spuse:

– Nu te opri din pricina unei temeri ca aceasta, Şeherezada! Dar dacă socoţi că asemenea snoave pilduitoare nu pot să fie ascultate de micuţa de colea, care te aude, ghemuită pe chilim la picioarele tale, spune-i să plece cât mai degrabă. De altminteri, nici nu prea pricep ce caută aici copila asta!

La vorbele acestea ale sultanului, micuţa Doniazada, de frică să nu fie izgonită, se aruncă în braţele surorii sale mai mari, care o sărută pe ochi, o strânse la piept şi îi potoli sufletul iubit. Pe urmă Şeherezada se întoarse către sultanul Şahriar şi spuse:

– Eu socot că ar putea să rămână! Căci nu este nimic necuviincios să vorbeşti despre lucrurile aşezate de la brâu în jos, de vreme ce „toate lucrurile sunt curate şi neprihănite, pentru sufletele curate şi fără de prihană!"

Şi numaidecât începu:

CELE TREI DORINȚE

Mi s-a povestit, o, norocitule sultan, că un anume ins, plin de bună-cuviință, își petrecuse întreaga viață tot așteptând noaptea de minuni făgăduită de *Sfânta Carte* dreptcredincioșilor înzestrați cu focul credinței, noaptea aceea numită Noaptea-putințelor-atotputerii, când un om cuvios își poate vedea împlinită orice dorință. Or, într-o noapte dintre cele mai de pe urmă nopți din luna Ramadan, insul acela, după ce postise amarnic toată ziua, se simți însuflețit deodată de duhul ceresc și o chemă pe soția sa și îi spuse:

– Ascultă-mă, femeie! În seara aceasta mă simt într-o stare de mare curăție dinaintea Celui-veșnic, și de bună seamă că noaptea aceasta are să fie pentru mine Noaptea-putințelor-atotputerii. Și, întrucât de bună seamă că toate dorurile și nădejdile au să-mi fie împlinite de către Atoateîmplinitorul, te chem să mă sfătuiești ce să cer, căci te știu bună de sfaturi și nu arareori părerile tale mi-au fost de folos. Ia spune-mi, dar, ce dorințe să-i mărturisesc!

Soția răspunse:

– O, bărbate, câte dorințe poți să-i mărturisești?

El spuse:

– Trei!

Ea spuse:

– Începe, dar, prin a-i mărturisi lui Allah cea dintâi dintre cele trei dorințe. Știi și tu că desăvârșirea unui bărbat și a desfătărilor sale stă în bărbăția lui, și că bărbatul nu poate să fie desăvârșit dacă este feciorelnic, hadâmb ori neputinte. Încât, cu cât un bărbat este mai bine dăruit, cu atâta bărbăția lui este mai spornică și bucuria cu el merge pe căile deplinătății. Pleacă-te, dar, cu umilință dinaintea feței celui Preaînalt și spune-i: „O, Binefăcătorule, o, Preadarnicule, fă-mă dăruit cu asupra de măsură!“

Şi bărbatul îngenunche şi, întorcându-şi palmele către cer, zise:

– O, Binefăcătorule, o, Preadarnicule, fă-mă dăruit cu asupra de măsură!

Or, nici n-apucă el bine să rostească dorinţa aceasta, că-i şi fu împlinită, cu asupra de măsură, pe clipă pe dată. Încât numaidecât preacucernicul om îşi văzu zebbul umflându-se şi crescând într-o asemenea măsură de-l puteai lua drept o tigvă odihnindu-se între doi bostani uriaşi. Şi-atâta de nelaîndemână îi venea, încât de da să se culce trebuia să se scoale, iar de da să se ridice trebuia să se culce.

Iar soţia fu atâta de înfricoşată de ce văzu, încât o luă la fugă ţipând, atunci când preacucernicu-i bărbat vroi s-o cheme să vină să-l încerce.

Ea strigă:

– Cum vrei să încerc această sculă când doar o zvâcnire a ei ar perfora stâncile dintr-o parte în alta?

Şi bietul om îi zise într-un sfârşit:

– O, femeie păcătoasă, ce să mă fac eu acuma? Asta-i numai lucrarea ta, o, blestemato!

Ea răspunse:

– Numele lui Allah fie cu tine şi împrejurul tău! Roagă-te întru Profetul, o, moşnege cu ochi goi! Eu, pe Allah! nu am trebuinţă de toată ceea şi nu ţi-am spus să ceri atâta! Roagă-te, dar, cerului să te mântuiască de danie! Asta are să-ţi fie cea de a doua dorinţă!

Preacucernicul ridică atunci ochii către cer şi zise:

– O, Allah, mă rog ţie să mă izbăveşti de dania aceasta şi de necazurile pe care mi le aduce!

Şi numaidecât, mântuit cu totul de orice urmă, se văzu asemenea unei fetiţe.

Ci şi această izbăvire nu-l mulţumi întru nimica, nu atâta pe el cât pe nevastă-sa, care începu să-l dodelească şi să-l certe că a lipsit-o pe veci de bunul ei. Încât ciuda preacucernicului ajunse peste poate; şi îi spuse neveste-sii:

– Asta-i numai din vina ta şi din pricina sfaturilor tale smintite! O, femeie fără de minte, aveam voie să cer trei lucruri de la Allah şi aş fi putut să-mi aleg după bunul meu plac tot ce mi-aş fi dorit cel mai mult din bunurile lumii acesteia şi ale celeilalte. Şi iacătă că două dintre aceste putinţe mi s-au şi prăpădit, şi totu-i ca şi cum n-ar fi fost nimica. Şi iacătă-mă într-o stare încă şi mai rea decât cea de dinainte! Ci, întrucât mai am voie să cer o minune, am să cer de la Domnul meu să-mi dea îndărăt ce am avut dintru începutul-începutului!

Şi se rugă domnului său, care îi împlini rugămintea. Şi dobândi tot ce avusese dintru început.

Iar pilda acestei snoave este că trebuie să te mulţumeşti cu ceea ce ai.

Pe urmă Şeherezada începu:

FLĂCĂUL ŞI MASAGIUL DE LA HAMMAM

Se povesteşte, o, norocitule sultan, că un oarecare masagiu de la un hammam avea ca muşterii, de obicei, pe fiii de navabi şi de mai-mărimi, căci hammamul unde îşi făcea el meseria era cel mai căutat din toată cetatea. Or, într-o bună zi, în sala unde masagiul îşi aştepta muşteriii intră un flăcăiaş încă neîmpodobit cu niciun fir de barbă, dar durduliu şi bine rotunjit peste tot; şi flăcăiaşul acela era tare frumos la chip şi era chiar feciorul vizirului-celmare al sultanului acelei cetăţi. Încât masagiul fu bucuros să frământe trupul cel atâta de dulce al gingaşului copilandru, şi îşi zise în cugetul său: „Iacătă un trup în care grăsimea şi-a pus peste tot perniţele-i mătăsoase! Ce belşug de nuri şi ce durduliu e!“ Şi îl ajută să se întindă pe marmura fierbinte din sala cea caldă şi începu să-l frece cu o grijă cu totul aparte. Şi, când ajunse aproape de şolduri, rămase până peste poate de nedumerit băgând de seamă că zebbul flăcăiaşului era doar cam cât o alună...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute treia noapte

Spuse:

... băgând de seamă că zebbul flăcăiaşului era doar cam cât o alună.

Şi, dacă văzu aceasta, începu să se căineze în cugetul său şi să-şi plesnească palmele una de alta, oprindu-se deodată din munca pe care o începuse.

Când îl văzu pe masagiu pradă unei aşa de amarnice mâhniri şi cu chipul răvăşit de deznădejde, flăcăul îi spuse:

– Ce ai, o, masagiule, de te căinezi atâta din tot sufletul şi îţi plesneşti mâinile una de alta?

El răspunse:

– Vai, doamne al meu, deznădejdea şi căineala mea sunt din pricina ta! Căci te văd bătut de cea mai mare năpastă de care poate să fie lovit un bărbat! Eşti tânăr, voinic şi frumos, şi te bucuri de toate desăvârşirile trupului şi ale înfăţişării şi de toate binefacerile dăruite de către Atoatedătătorul celor aleşi de el. Ci tocmai ceea ce face desfătul vieţii îţi lipseşte, lucrul fără de care un bărbat nu este bărbat şi nu se poate bucura de virtutea cea deopotrivă darnică şi primitoare! Oare viaţa mai poate să fie viaţă fără de lucrul acesta şi fără de tot ce ţine de el?

La vorbele acestea, fiul vizirului îşi plecă trist capul şi răspunse:

– Unchiule, ai mare dreptate! Şi iacătă că îmi aduci aminte tocmai de lucrul care-i pricina singurului meu necaz! Dacă ceea ce mi-e lăsat ca moştenire de la tatăl meu este atâta de nemernic, de vină-s numai eu, care până astăzi n-am avut grijă să fac să dea în pârgă această moştenire. Cum vrei tu, oare, ca un ieduţ să ajungă ţap voinic, dacă se ţine departe de caprele cele ispititoare, ori ca un

copac să dea în floare fără să fie udat? Eu, până astăzi, m-am ținut departe de femei și nu m-am simțit mânat de niciun fel de îndemn către ele! Ci mai este vreme, socot, ca să se trezească cel care doarme, și ciobanul să se sprijinească pe bâta lui!

La mărturisirea aceasta a feciorului vizirului, hammamgiul spuse:

– Ci cum are să facă oare ciobanul ca să se sprijinească pe o bâtă care nu-i mai mare decât degetul cel mic?

Băiatul răspunse:

– Pentru aceasta mă bizui, unchiule, pe mărinimoasa ta bunăvoință. Du-te la lavița pe care mi-am lăsat hainele și ia punga pe care ai s-o găsești la chimirul meu; și cu aurul din punga aceea du-te și caută vreo fetișcană vrednică să-mi facă începutul...

Și hammamgiul răspunse:

– Ascult și mă supun!

Și se duse la laviță, luă punga și ieși din hammam să caute vreo fetișcană potrivită.

Pe drum, își zise: „Săracul copil! el socoate că ceea ce îi lipsește este ca o cocă moale de acadea, ce se poate întinde de îndată ce începi să tragi de ea! Ori o fi socotind că un castravete se face castravete de la o zi la alta, sau că banana se coace până a nu ajunge banană!"

Și, râzând de toată povestea, se duse la soția sa și-i spuse:

– O, maică a lui Ali, află că tocmai spălam la hammam un copilandru frumos ca luna plină. Este copilul vizirului-cel-mare, și are toate desăvârșirile; ci, săracul de el, nu are ce are toată lumea! Ce are el, de-abia dacă este cât o alună. Și, cum am început să mă căinez de mila tinereții lui, el mi-a dat punga aceasta plină de aur, ca să-i fac rost de vreo fetișcană vrednică să-i sporească într-o clipită amărâta de moștenire pe care o are de la tătâne-său; căci, nepriceput cum e, își închipuie că aluna aceea are să se schimbe

numaidecât, de la cea dintâi încercare! Eu atunci m-am gândit că ar fi mai bine ca tot aurul acesta să rămână în casa noastră; şi am venit să te îndemn să mergi cu mine la hammam, unde să te prefaci că faci tu acea încercare fără de nădejde pentru bietul copil. Nu este nicio piedică. Şi ai să poţi chiar şi să-ţi petreci un ceas de vreme, râzându-ţi cu el, fără de nicio primejdie ori de teamă! Iar eu am să vă veghez pe amândoi, şi am să fac aşa ca să vă feresc de privirile muşteriilor.

Dacă auzi vorbele acestea ale soţului ei, tânăra nevastă răspunse că ascultă şi că se supune, şi se ridică, se găti şi se îmbrăcă în hainele ei cele mai frumoase. De altminteri, şi fără de găteli ori împodobiri, ea putea să facă toate capetele să se întoarcă şi toate inimile să se vâlvoreze, întrucât era cea mai frumoasă nevastă dintre nevestele de pe vremea ei.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute patra noapte

Spuse:

... întrucât era cea mai frumoasă nevastă dintre nevestele de pe vremea ei.

Hammamgiul o luă aşadar pe soţia lui şi o băgă peste tânărul fecior al vizirului, care aştepta întins pe marmura din sala cea caldă; îi lăsă acolo singuri şi ieşi să stea de pază, spre a-i opri pe cei nedoriţi să-şi vâre capul pe uşă. Şi le spuse celor doi să încuie uşa pe dinlăuntru.

Când îl văzu pe flăcăiandru, nevestica rămase vrăjită de frumuseţea lui de lună; iar el tot aşa. Iar ea îşi zise: „Ce păcat că nu are şi el ceea ce au toţi bărbaţii! Căci ceea ce mi-a povestit soţul meu este tare adevărat: de-abia dacă-i

cât o alună!" Ci, când se văzu lângă femeie, cum micimea ei era doar aparentă, ea fiind dintre acelea care, în timpul somnului, intră în întregime în teaca ei, începu să se trezească. Şi se întinse deodată devenind un melesteu asemenea aceluia de măgar sau de elefant, foarte mare şi foarte vânjos. Iar soția hammamgiului, dacă văzu aşa, scoase un țipăt de minunare şi îşi repezi brațele împrejurul gâtului flăcăului care o încălecă pe dată ca un cocoş triumfător. Şi, răstimp de o oră, o călcă o dată, apoi a doua oară, apoi a treia oară şi tot aşa până la a zecea oară, în timp ce, înnebunită, ea se frământa, şi gemea şi se zvârcolea pătimaş. Şi-aşa!

Şi, de dincolo de zăbreaua uşii, masagiul vedea tot şi nu putea nici crâcni ori să spargă uşa, de teamă să nu ajungă de ocara lumii. Şi se mulțumea s-o strige în şoaptă pe nevastă-sa, care nu-i răspundea neam! Şi el îi spunea:

– O, mamă a lui Ali, ce aştepți de nu ieşi? Ziua-i pe sfârşite, şi tu ți-ai uitat de copilul care aşteaptă acasă să-l alăptezi!

Dar ea, de sub flăcăiandru, continuând să se zvârcolească şi, printre râsete şi gâfâieli, zise:

– Nu, pe Allah! De acum nu voi mai alăpta alt copil în afară de acesta!

Iar fiul vizirului îi spuse femeii:

– Ai putea totuşi să dai fuga o clipită să-l alăptezi şi pe urmă să te întorci repede!

Ea răspunse:

– Mai curând îmi dau sufletul decât să mă hotărăsc să-l las, fie şi măcar o oră orfan, pe noul meu copil!

Şi bietul masagiu, dacă o văzu pe nevastă-sa aşa, cum îi scapă refuzând cu atâta neruşinare să se întoarcă la el, se simți cuprins de o deznădejde şi de o mânie atâta de năprasnice, încât se sui pe terasa hammamului şi se aruncă de acolo, de-şi sfărmă capul pe caldarâm. Şi muri.

Or, istorisirea aceasta dovedeşte că omul înțelept nu trebuie să se încreadă în ceea ce numai i se pare.

– Ci, spuse Şeherezeda, snoava pe care am să ţi-o mai povestesc vădeşte încă şi mai limpede cât de amăgitoare-s părelniciile şi cât de primejdios este să te laşi călăuzit de ele.

ALB ŞI ALB

Mi s-a povestit, o, norocitule sultan, că un om ca toţi oamenii s-a îndrăgit peste poate de o tinerică frumoasă şi dulce. Şi tinerica aceea, pildă de gingăşie şi de desăvârşire, era măritată cu un bărbat pe care-l iubea şi care şi el o iubea pe ea. Şi mai fiind, pe deasupra, cuminte şi cinstită, îndrăgostitul nu izbutea să afle mijlocul de a o ispiti. Şi, cum se scursese destulă vreme de când el îşi mistuia răbdarea fără de nicio izbândă, gândi să se folosească de un tertip, fie spre a se răzbuna pe ea, fie spre a-i frânge dârzia.

Or, soţul acelei tinerele avea ca slugă de credinţă un băieţandru pe care îl crescuse de mic şi care veghea asupra casei în vremea când stăpânii lipseau. Iar îndrăgostitul cel mofluz se ţinu după băieţandrul acela şi se împrieteni cu el, făcându-i felurite daruri şi copleşindu-l cu cinstiri, ba aşa, ba altminteri, până ce într-un sfârşit băieţandrul îi ajunse cu totul credincios şi i se supunea, fără de nicio cârtire, la orice i-ar fi cerut.

Aşa că atunci când treaba ajunse aci, îndrăgostitul îi spuse într-o zi băieţandrului:

– O, *Cutărică*, tare-aş vrea să văd şi eu astăzi casa stăpânului tău, când stăpânul şi stăpâna ta au să plece de-acasă!

El răspunse:

– De bună seamă!

Şi, după ce stăpânu-său plecă la prăvălie, iar stăpână-sa plecă la hammam, se duse şi îşi chemă prietenul, îl luă de mână şi, după ce îl băgă în casă, îl duse prin toate odăile şi îi arătă toate lucrurile din casă. Or, îndrăgostitul, hotărât să se răzbune amarnic pe tinerică, îşi pregătise de mult renghiul pe care să i-l tragă. Încât, când ajunse în odaia de dormit, se apropie de pat şi vărsă acolo nişte albuş de ou

pe care avusese grijă să-l aducă într-o sticluță. Şi aşa de pe furiş făcu lucrul acesta, că băiețandrul nu băgă de seamă nimic. După care ieşi din odaie şi îşi văzu de drum...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute cincea noapte

Spuse:

... îşi văzu de drum. Şi-atâta cu el!

Estimp, soțul, iacătă! După ce, pe la asfințit de soare, îşi închise prăvălia, se întoarse acasă şi, fiind ostenit de-o zi întreagă de vânzări şi de cumpărări, se duse la pat şi dete să se întindă, spre a se odihni; ci băgă de seamă o pată mare ce se lăbărța pe cearceaf, şi se trase îndărăt uimit şi bănuitor până peste poate. Pe urmă, îşi zise: „Cine a putut să intre în casa mea şi să facă ce-a făcut cu soția mea? Căci ceea ce văd este o urmă de sământă de bărbat, fără de nicio îndoială!"

Şi răcni:

– Chiar aşa-i!

Atunci, plin de mânie, vru mai întâi să-l ucidă pe băiețandru; ci se răzgândi, zicându-şi: „O urmă atâta de mare nu poate să fie de la un copilandru care nu-i încă la vârsta la care se umflă ouăle." Îl chemă, aşadar, şi, cu glasul tremurând de mânie, îi strigă:

– Lepădătură ticăloasă, unde-i stăpână-ta?

El răspunse:

– S-a dus la hammam!

La cuvintele acestea, bănuiala nu făcu alta decât să se înfigă şi mai tare în mintea neguțătorului, întrucât legea dreptei-credințe cere ca şi bărbatul şi femeia să se ducă la hammam şi să se spele după sfintele datini, din creştet până-n talpă, ori de câte ori au avut treabă între ei. Şi țipă la băiat:

– Dă fuga şi zoreşte-o să vie acasă!

Şi băiatul dete fuga să îndeplinească porunca. Şi când soţia veni, neguţătorul, bulbucându-şi ochii la dreapta şi la stânga prin odaia în care se afla patul cu pricina, şi fără a rosti o vorbă, se repezi la ea, o apucă de păr, o tăvăli pe jos şi începu să-i ardă o mamă de bătaie cu mare prisos de lovituri de picior şi de lovituri de pumni. După care o legă de mâini, luă un cuţitoi şi se pregăti să-i taie beregata. Ci, când văzu aşa, femeia începu să ţipe amarnic şi să urle din rărunchi, şi-aşa de tare, încât toţi vecinii şi toate vecinele săriră în ajutorul ei şi o găsiră pe cale de a fi înjunghiată. Atunci îl traseră îndărăt cu de-a sila pe soţ şi întrebară de pricina care dusese la o pedeapsă ca aceea. Şi femeia strigă:

– Nu ştiu care-i pricina!

Atunci cu toţii îi strigară neguţătorului:

– Dacă ai a te plânge împotriva ei, eşti slobod fie să te desparţi de ea, fie s-o mustri cu gingăşie şi cu blândeţe. Da nu poţi s-o omori, căci de cuminte e cuminte, şi-aşa o ştim toţi, şi-aşa punem mărturie pentru ea dinaintea lui Allah şi dinaintea cadiului! Este vecina noastră de multă vreme şi n-am băgat de seamă în purtarea ei nimica necuviincios!

Neguţătorul răspunse:

– Lăsaţi-mă să-i tai beregăţile dezmăţatei! Şi de vreţi s-aveţi dovada stricăciunii ei, n-aveţi decât să vă uitaţi la urma pe care au lăsat-o bărbaţii aduşi de ea în patul meu!

La vorbele acestea, vecinii şi vecinele se apropiară de pat şi toţi pe rând îşi puseră degetul în urmă şi spuseră:

– Este o urmă de bărbat!

Ci tot atunci, copilandrul se apropie şi el la rându-i, adună pe o tigaie albuşul care încă nu fusese supt de către cearceaf, puse tigaia deasupra focului şi prăji albuşul. După care luă ceea ce se prăjise, mâncă jumătate şi împărţi cealaltă jumătate celor de faţă, spunându-le:

– Luaţi de gustaţi! este albuş de ou!

Şi toţi, după ce gustară, se încredinţară că era cu adevărat albuş de ou; până şi soţul, care înţelese atunci că soţia lui era nevinovată şi că o învinuise şi o pedepsise pe nedrept. Încât nu pregetă să se împace numaidecât cu ea şi, ca să pecetluiască împăcarea, îi dărui o sută de dinari de aur şi o salbă de galbeni.

Or, povestirea aceasta scurtă dovedeşte că este alb şi alb, şi că în orice lucru trebuie să ştii să faci deosebirea.

După ce îi povesti sultanului snoavele acestea, Şeherezada tăcu.

Şi sultanul zise:

– Într-adevăr, Şeherezada, povestirile acestea sunt cum nu se poate mai pilduitoare! Şi, pe deasupra, mi-au odihnit gândurile aşa de frumos, încât iată-mă-s gata să te ascult cum îmi povesteşti o poveste cât mai ciudată.

Şi Şeherezada spuse:

– Întocmai! Aceea pe care am să ţi-o povestesc este chiar ce doreşti Măria Ta!

Şi Şeherezada îi spuse sultanului Şahriar:

POVESTEA CU ABDALLAH-DE-PE-USCAT ŞI CU ABDALLAH-DIN-MARE

Se povesteşte – ci Allah este mai ştiutor! – că a fost odată un om, pescar de meserie, care se numea Abdallah. Şi pescarul acela avea de hrănit pe cei nouă copii ai săi şi pe mama lor, şi era sărac, tare sărac, aşa de sărac că n-avea nicio altă avere afară de năvodul lui. Şi astfel că năvodul îi ţinea loc şi de prăvălie, şi de putinţă de a-şi agonisi pâinea cea de toate zilele, şi de singura uşă a sporului la casa lui. Şi-aşa că avea de obicei să se ducă în fiecare zi să pescuiască la mare; şi, dacă pescuia mai puţin, vindea, şi, cu ce dobândea, cumpăra cele de trebuinţă pentru copiii săi, în măsura în care îl miluia şi pe el Atoatedătătorul; iar dacă pescuia mai mult, atunci, cu banii dobândiţi, punea pe nevastă-sa să gătească o masă minunată, şi cumpăra poame, şi cheltuia totul pentru ai lui, fără de nicio stăpânire ori chibzuială, până ce nu-i mai rămânea nimica în mâini; că îşi zicea: „Pâinea de mâine are să ne vină mâine!" Şi trăia aşa, de pe o zi pe alta, fără să-şi bată vreodată capul cu grija zilei următoare.

Or, într-o zi, nevastă-sa născu al zecelea băiat, că şi ceilalţi nouă erau tot băieţi, din mila lui Allah! Şi tocmai în ziua aceea nu se afla chiar nimica de mâncare în casa cea săracă a pescarului Abdallah. Şi femeia îi spuse omului ei:

– O, stăpâne al meu, casa noastră acuma s-a mai îmbelşugat cu un suflet, iar pâinea zilei de azi încă n-a venit! N-ai vrea să te duci să rostuieşti ceva pentru noi, care să ne ţină sufletul în clipa aceasta grea?

El răspunse:
– Tocmai vream să ies, punându-mi credința în bunătatea lui Allah, şi să mă duc la pescuit să-mi arunc năvodul în mare întru norocul acestui copil nou-născut, ca să văd astfel măsura norocului lui în viață!
Femeia îi spuse:
– Pune-ți nădejdea întru Allah!
Şi pescarul Abdallah îşi luă năvodul în spinare şi plecă la mare.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute şasea noapte

Spuse:

Şi pescarul Abdallah îşi luă năvodul în spinare şi plecă la mare.
Şi aruncă năvodul şi îl desfăşură în apă, întru norocul acelui copil nou-născut, şi spuse: „O, Doamne al meu, fă ca viața să-i fie uşoară şi nu anevoioasă, îmbelşugată şi nu neîndestulată!" Şi, după ce aşteptă un răstimp, trase năvodul şi îl găsi plin cu murdării, cu nisip, cu mâl şi cu ierburi de apă, dar nu văzu nici urmă de peşte, nici mai mare, nici mai mic, nimic-nimic! Atunci se minună şi se mâhni în sufletul lui şi zise: „Oare Allah l-o fi zămislit pe micuțul acela fără a-i fi menit nicio parte şi niciun noroc? Asta nu se poate şi nu se poate! Întrucât acela carele a dat fălci omului şi i-a lăsat două buze drept gură n-a făcut treaba asta degeaba, ci a luat asupra-şi sarcina de a răspunde la nevoile lor, de vreme ce el este Atoateştiutorul şi Atoatedătătorul. Preamărit fie El!" Pe urmă îşi încărcă în spinare năvodul şi se duse să-l arunce în mare în alt loc.
Şi stătu răbdător o bună bucată de vreme, după care se căzni mult până să-l scoată, căci se dovedi tare greu. Şi găsi

în el un măgar mort, umflat cu totul şi împrăştiind o duhoare înfricoşătoare. Şi pescarul îşi simţi sufletul năpădit de silă; şi dete zor să-şi scuture năvodul de măgarul mort şi să se îndepărteze cât mai degrabă în altă parte, zicând: „Nu este ajutor şi putere decât întru Slăvitul şi Falnicul Allah cel Preaînalt! Tot ce mi se întâmplă acuma şi tot nenorocul ăsta este din vina blestematei de nevastă-mea! De câte ori nu i-am spus: «Nu se mai află în apă nimica pentru mine, şi trebuie să caut altundeva pâinea noastră. Nu mai pot cu meseria asta! Nu, adevăratu-i, nu mai pot! Lasă-mă, dar, o, femeie, să mă apuc de altă meserie decât de aceea de pescar!» Şi de-atâtea ori i-am tot dogănit vorbele astea, de mi-a ieşit păr pe limbă! Da ea nu-mi răspunde decât cu: «*Allah Karim!*[1] *Allah Karim!* Mila lui este fără de margini! Nu deznădăjdui, o, tată al copiilor mei!» Or, asta-i toată mila lui Allah? Oare măgarul ăsta mort să fie partea menită acelui sărac de copil, ori poate că mâlul sau nisipul cules în năvod?"

Şi pescarul Abdallah rămase nemişcat vreme lungă, pradă unei mâhniri tare amare. După care, până la urmă, se hotărî să mai arunce o dată năvodul în apă, cerând iertare de la Allah pentru vorbele nesocotite pe care le grăise, şi zise: „Fii-mi priincios la pescuit, o, tu, Atoatedătătorule, carele împarţi făpturilor tale huzururile şi bunătăţurile, şi carele le scrii dintru începuturi ursita. Şi fii-i priincios copilului născut acuma, iar eu îţi făgăduiesc că într-o bună zi are să-ţi fie un preacucernic drept-credincios, vrednicind să-ţi slujească numai ţie!" Pe urmă îşi zise: „M-aş mulţumi să pescuiesc fie şi numai un peşte, măcar ca să pot să-l duc brutarului, binefăcătorul meu, care în zilele cele negre, când mă vede că stau dinaintea prăvăliei lui şi adulmec de-afară mireasma de pâine caldă, îmi face semn cu mâna să mă duc la el şi îmi dăruie din belşug pâinea cu care să-i mulţumesc pe cei nouă şi pe mama lor!"

---

[1] Dumnezeu e darnic (în limba arabă).

După ce îşi aruncă năvodul pentru a treia oară, Abdallah aşteptă vreme tare lungă, şi pe urmă începu să se pregătească să-l tragă afară. Ci, întrucât năvodul era şi mai greu decât de celelalte dăţi, şi atârna cu totul peste măsură, Abdallah se necăji amarnic cu el până ce să-l scoată la mal; şi nu izbuti decât după ce îşi însângeră mâinile trăgând de sfori. Şi atunci, peste poate de uluit, găsi prinsă în ochiurile năvodului o făptură omenească, un fiu de Adam, asemenea cu toţi ibn-Adamii, numai cu osebirea că trupu-i se sfârşea cu o coadă de peşte; ci, afară de coada aceea, avea cap, faţă, barbă, piept şi mâini, întocmai ca ale unui om de pe pământ.

Când îl văzu, pescarul Abdallah nu mai avu nicio îndoială că n-ar fi de faţă cu vreun efrit dintre efriţii care, în vremile de demult, s-au răzvrătit împotriva poruncilor stăpânului nostru Soleiman Ibn-Daud şi au fost închişi în vase de aramă roşie şi aruncaţi în mare. Şi îşi zise: „De bună seamă că-i unul dintre aceia! Din pricină că arama a fost roasă de apă şi de ani, efritul a putut să iese din vasul pecetluit şi să se agaţe în năvodul meu!" Şi, scoţând ţipete de spaimă şi ridicându-şi poalele cămăşii până deasupra genunchilor, pescarul o luă la goană pe ţărm, fugind de să-şi dea sufletul, şi urlând:

– Aman! Aman! Fie-ţi milă de mine, o, efrite al lui Soleiman!

Ci adamitul din năvod îi strigă:

– Hei, pescarule! Nu fugi de mine! Căci sunt o făptură de om ca şi tine, nu-s nici mared şi nici efrit! Vino îndărăt mai degrabă şi-ajută-mă să ies din năvodul acesta, şi nu-ţi fie teamă de nimic! Am să te răsplătesc din plin! Şi Allah are să ţie seama de asta în Ziua Judecăţii!

La vorbele acestea, inima pescarului se domoli; şi Abdallah se opri din fugă şi se întoarse către năvod, da cu paşi sfiiţi, cu un picior apropiindu-se, iar cu celălalt depărtându-se. Şi îi spuse adamitului prins în năvod:

– Atunci nu eşti un ginn din neamul ginnilor?

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute şaptea noapte

Spuse:

– Atunci nu eşti un ginn din neamul ginnilor?

Adamitul răspunse:

– Nu sunt! Sunt făptură omenească şi cred în Allah şi în trimisul lui!

Abdallah întrebă:

– Păi, atunci, cine te-a aruncat în mare?

El spuse:

– Nimeni nu m-a aruncat în mare, pentru că eu în mare m-am născut! Căci sunt un fiu dintre fiii mării, întrucât suntem multe noroade care locuim în adâncurile mărilor. Şi noi răsuflăm şi trăim în apă, aşa cum voi ceilalţi trăiţi pe pământ, iar păsările în văzduh. Şi toţi suntem dreptcredincioşi întru Allah şi Profetul lui (cu El fie rugăciunea şi pacea!) şi suntem prietenoşi şi ajutători faţă de oameni, fraţii noştri, care locuiesc pe faţa pământului; căci ne călăuzim după poruncile lui Allah şi după învăţăturile *Cărţii celei Sfinte*!

Pe urmă adăugă:

– Şi-apoi, de-aş fi un ginn ori un efrit răufăcător, oare nu ţi-aş fi rupt până acuma năvodul, în loc de-a te ruga să vii şi să mă ajuţi să ies din el fără a-l vătăma, întrucât cu el îţi ţii zilele şi numai el este uşa sporului casei tale?

La vorbele acestea de netăgăduit, Abdallah simţi cum i se spulberă şi cele mai de pe urmă şovăieli şi temeri, şi, când se aplecă să-l ajute pe locuitorul din ape să iasă din năvod, acela îi spuse:

– O, pescarule, soarta a vroit ca să fiu prins spre binele tău. Mă preumblam, într-adevăr, prin ape, când năvodul tău s-a abătut asupra mea şi m-a prins în laţurile lui. Doresc, dar, să vă aduc bunăstarea ţie şi alor tăi! Vrei să ne legăm prieteni între noi, să dăm şi să primim daruri unul de la celălalt? Aşa, de pildă, în fiecare zi să vii aici la mine şi să-mi aduci roade de pe pământ, dintre cele care cresc la voi: struguri, smochine, lubeniţe, cantalupi, piersici, prune, rodii, banane, curmale şi de altele? Şi eu am să primesc cu mare bucurie tot ce ai să-mi aduci. Şi, în schimb, eu am să-ţi dau, de fiecare dată, roade de-ale mării, care cresc în străfundul apelor: mărgeane, mărgăritare, hrizolite, beriluri, smaralde, rubinuri, metaluri scumpe şi toate gemmele şi nestematele din mări. Şi, de fiecare dată, am să-ţi umplu coşul pe care ai să mi-l aduci cu poame! Primeşti?

Auzind vorbele acestea, pescarul care, de bucuria şi de încântarea pricinuite de înşiruirea aceea de nume minunate nu mai sta decât într-un picior, strigă:

– Ya Allah! Da cine n-ar primi!

Pe urmă spuse:

– Da! Ci, mai-nainte de orice, să punem între noi *fatihaua*, ca să pecetluim cu ea legământul nostru!

Şi băştinaşul apelor încuviinţă. Şi amândoi atunci rostiră cu glas tare *fatihaua* de început din *Coran*. Şi, pe urmă, numaidecât, Abdallah pescarul îl slobozi din năvod pe băştinaşul apelor.

Atunci pescarul îl întrebă pe prietenul său din ape:

– Cum te cheamă?

El răspunse:

– Mă cheamă Abdallah. Încât, în fiecare dimineaţă când ai să vii aici, dacă în vreo zi, din întâmplare, n-ai să mă vezi, nu ai decât să strigi: „Ya Abdallah, hei, tu, cel din ape!" Şi eu pe dată am să te aud şi ai să mă vezi cum răsar dinainte-ţi din ape.

Pe urmă întrebă şi el:

– Da pe tine, o, frate al meu, cum te cheamă?

Pescarul răspunse:

– Şi pe mine mă cheamă tot Abdallah, ca şi pe tine!

Atunci cel din ape se minună:

– He-he, tu eşti Abdallah-de-pe-uscat, iar eu sunt Abdallah-din-mare! Şi, în felul acesta, suntem de două ori fraţi: fraţi de nume şi fraţi de prietenie. Aşteaptă-mă, dar, o clipită aici, o, prietene al meu, numai atâta cât să mă cufund şi să-ţi aduc cel dintâi dar din ape!

Şi Abdallah-de-pe-uscat răspunse:

– Ascult şi mă supun!

Şi numaidecât Abdallah-din-mare sări de pe ţărm în mare şi pieri din ochii pescarului.

Atunci Abdallah-de-pe-uscat, după un timp, văzând că Abdallah-din-mare nu se mai arată, începu să se căiască amarnic că-l slobozise din năvod, şi îşi zise în sine-şi: „De unde ştiu eu că are să se mai întoarcă? Fără de nicio îndoială că şi-a râs de mine şi că mi-a spus toate alea ca să-l slobozesc. Uf, de ce mai degrabă nu l-oi fi luat eu prins? Aş fi putut atunci să-l duc spre vedere în faţa oamenilor din cetate şi să câştig o grămadă de bani! Şi tot aşa l-aş fi dus prin casele celor bogaţi, care nu vor să se obosească prea tare, şi să li-l arăt acasă la ei. Şi m-ar fi plătit straşnic!“ Şi se căina aşa mai departe în sufletul lui şi îşi zicea: „Peştele tău ţi-a scăpat din mână, o, pescarule!“

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute opta noapte

Spuse:

„Peştele tău ţi-a scăpat din mână, o, pescarule!“

Ci, tot atunci, iacătă-l pe Cel-din-mare că se arătă la faţa valurilor, ţinând ceva deasupra capului; şi veni de şezu

pe țărm lângă Cel-de-pe-uscat. Şi Cel-din-apă avea mâinile amândouă pline cu mărgăritare, cu mărgeane, şi smaralde, şi matostate, şi rubine şi tot soiul de nestemate. Şi i le întinse pe toate pescarului şi îi spuse:

– Ia astea, o, fratele meu Abdallah, şi iartă-mă că sunt atâta de puține. Căci, de data aceasta, nu am avut un coş pe care să ți-l umplu; ci, data viitoare, ai să-mi aduci tu un coş, iar eu am să ți-l dau îndărăt plin cu aceste roade de mare!

Văzând gemmele cele scumpe, pescarul se bucură până peste poate. Şi le luă şi, după ce le prefiră printre degete minunându-se, le ascunse în sân. Iar Cel-din-apă îi spuse:

– Să nu uiți de legământul nostru! Şi să vii aici în fiecare dimineață, înainte de răsăritul soarelui!

Şi îşi luă rămas-bun de la el şi se cufundă în mare. Iar pescarul se întoarse în cetate plin de bucurie şi trecu mai întâi pe dinaintea prăvăliei brutarului care îi fusese atâta de binevoitor în zilele negre, şi îi spuse brutarului:

– O, frate al meu, soarta cea bună şi norocul încep într-un sfârşit să umble şi în calea noastră! Mă rog, dar, ție, să faci socoteala la tot ce-ți datorez!

Brutarul răspunse:

– Socoteala? Şi de ce să fac socoteala? E oare trebuință de vreo socoteală între noi? Da, dacă chiar ai mai mulți bani, dă-mi atâția cât poți! Şi dacă nu ai deloc, ia pâine câtă îți trebuie ca să-i hrăneşti pe-ai tăi, şi aşteaptă să-mi plăteşti atuncea când bunăstarea s-o aşeza pe totdeauna în casa ta!

Pescarul spuse:

– O, prietene al meu, bunăstarea s-a aşezat temeinic în casa mea, întru norocul copilului meu nou-născut, din bunătatea şi dărnicia lui Allah! Şi tot ce aş putea eu să-ți dau are să fie prea puțin față de tot ce ai făcut tu pentru mine, când mă strângeau de gât lipsurile! Da ia de colea, până una alta!

Şi îşi băgă mâna în sân şi scoase un pumn plin cu nestemate, ba chiar atâta de multe de nu-i mai rămase pentru el aproape nici jumătate din câte îi dăruise Cel-din-mare. Şi i le întinse pe toate brutarului, spunându-i:

– Nu-ţi cer decât să-mi împrumuţi ceva bani, până ce am să vând în suk gemmele acestea de mare.

Şi brutarul, uluit de cele ce vedea şi de cele câte căpăta, îşi goli cutiuţa cu bani în mâinile pescarului şi vru să-i ducă el însuşi sarcina de pâine trebuitoare pentru casă. Şi îi spuse:

– Sunt robul şi sluga ta!

Şi, cu voie cu nevoie, luă pe cap coşul cu pâine şi merse în spatele pescarului până la acesta acasă, unde îşi lăsă jos sarcina. Şi plecă, după ce îi sărută mâinile. Iar pescarul înmână mamei copiilor săi coşul, pe urmă plecă fuga să le cumpere carne de miel, pui, legume şi poame. Şi o puse pe nevastă, în seara aceea, să gătească o masă nemaipomenită. Şi, laolaltă cu copiii şi cu nevasta lui, se ospătă de minune, bucurându-se până peste poate de venirea pe lume a acelui nou-născut care aducea cu sine norocul şi belşugul.

După care, Abdallah îi povesti neveste-sii tot ce i se întâmplase şi cum pescuitul lui se isprăvise cu prinderea lui Abdallah-cel-din-apă şi, până la urmă, toată întâmplarea cu de-amănuntul. Şi îi dărui femeii tot ce-i mai rămăsese din darul cel scump al prietenului său ce sălăşluia în mare. Şi soţia se bucură de toate; ci îi zise:

– Păstrează cu grijă taina acestei întâmplări! De nu, oamenii stăpânirii ar putea să-ţi facă necazuri!

Şi pescarul răspunse:

– Hotărât! n-am să spun nimica la nimeni, afară de brutar! Căci, măcar că de obicei trebuie să-ţi ascunzi norocul, nu pot să-mi tăinuiesc bunăstarea faţă de cel mai dintâi binefăcător al meu!

A doua zi dimineaţa, de cu zori, Abdallah pescarul se duse cu un coş plin de poame frumoase de toate soiurile

şi de toate felurile la ţărmul mării, unde ajunse înainte de răsăritul soarelui. Şi puse coşul jos pe nisipul de pe ţărm, şi, întrucât nu-l zărea nicăierea pe Abdallah, bătu din palme şi strigă:

– Unde eşti, o, Abdallah-cel-din-apă?

Şi pe dată, din afundul valurilor, un glas de apă răspunse:

– Iacătă-mă, o, Abdallah-cel-de-pe-uscat! Iacătă-mă la poruncile tale!

Şi băştinaşul mării sări din apă şi se ivi pe mal. Şi, după salamalecurile şi urările de cuviinţă, pescarul îi dărui coşul cu poame. Şi Cel-din-apă luă coşul, mulţumi şi se cufundă îndărăt în fundul mării. Ci nu peste mult timp se ivi iarăşi, ţinând în mâini coşul gol de poame, greu însă de smaralde, de bălaşe şi de toate gemmele şi roadele mării. Şi pescarul, după ce îşi luă bun-rămas de la prietenul său, îşi puse coşul pe cap şi apucă drumul îndărăt către cetate, trecând pe la cuptorul brutarului.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute noua noapte

Spuse:

Şi pescarul, după ce îşi luă bun-rămas de la prietenul său, îşi puse coşul pe cap şi apucă drumul îndărăt către cetate, trecând pe la cuptorul brutarului.

Şi îi spuse binefăcătorului său cel dintru-ntâi:

– Pacea fie cu tine, o, taică al meu cu mâini darnice!

Acela răspunse:

– Şi cu tine fie pacea, şi milele, şi binecuvântările lui Allah, o, chip vestitor de bine! Tocmai ţi-am trimis acasă o tavă cu patruzeci de plăcinte, pe care le-am făcut anume pentru tine, şi în coca lor n-am precupeţit nici untul străcurat, nici scorţişoara, nici corcoma, nici pelinița, nici nucşoara, nici anisonul, nici chiminul!

Şi pescarul îşi cufundă mâna în coşul din care se revărsa o ploaie de lumini sclipitoare, luă trei pumni plini cu nestemate pe care i le dărui brutarului. Pe urmă îşi văzu de drum mai departe şi ajunse acasă. Acolo puse coşul jos, alese cea mai frumoasă piatră din fiecare soi şi din fiecare culoare, puse totul într-o cârpă şi se duse la sukul giuvaiergiilor. Şi se opri dinaintea şeicului giuvaiergiilor, îi aşternu dinainte pietrele cele minunate şi îi spuse:

– Vrei să le cumperi?

Şeicul giuvaiergiilor se uită la pescar cu nişte ochi plini de îndoială şi îl întrebă:

– Mai ai şi altele?

El răspunse:

– Am acasă un coş plin.

Celălalt întrebă:

– Şi unde-i casa ta?

Pescarul răspunse:

– Casă n-am, pe Allah! Ci numai o cocioabă de scânduri putrede, în fundul uliţei Cutare, pe lângă sukul de peşte!

La vorbele acestea ale pescarului, giuvaiergiul îşi strigă ucenicii:

– Puneţi mâna pe el! Acesta-i hoţul despre care s-a dat de ştire că a furat giuvaierurile stăpânei noastre, soţia sultanului!

Şi le porunci să-l ciomăgească bine. Şi toţi giuvaiergii şi neguţătorii îl împresurară şi îl năpădiră cu vorbe de ocară. Iar unii ziceau:

– De bună seamă că acesta-i cel care a prădat luna trecută prăvălia lui hagi Hassan.

Iar alţii ziceau:

– Tot ticălosul ăsta a curăţat şi casa lui *Cutare*!

Şi fiecare povestea câte o poveste de hoţie în care nu se dovedise hoţul şi era învinuit acuma pescarul! Şi Abdallah, toată vremea aceasta, rămase tăcut şi fără să facă vreun semn de tăgadă. Şi, după ce căpătă ciomăgeala de început,

se lăsă târât dinaintea sultanului de către șeicul-giuvaiergiu care vroia să-l facă să-și mărturisească fărădelegile și să pună să fie spânzurat la poarta saraiului.

Când ajunseră cu toții la divan, șeicul giuvaiergiilor spuse către sultan:

– O, doamne al vremilor, când gherdanul sultanei a pierit, tu ne-ai dat de veste și ne-ai dat în seamă să-l aflăm pe făptaș. Am făcut, așadar, tot ce ne-a stat în putință și, cu ajutorul lui Allah, am izbândit! Iacătă-l, dar, în mâinile tale pe făptaș și nestematele pe care le-am găsit asupra lui!

Și sultanul spuse către căpetenia hadâmbilor:

– Ia nestematele acestea și du-te de le arată stăpânei tale. Și întreab-o dacă sunt chiar nestematele din gherdanul pe care l-a pierdut!

Și mai-marele hadâmbilor se duse la sultană și, înfățișându-i acele gemme minunate, o întrebă:

– Acestea-s, oare, o, stăpână a mea, pietrele din gherdanul Măriei Tale?

Dacă văzu nestematele, sultana fu peste poate de minunată, și-i răspunse hadâmbului:

– Ba nu sunt deloc! Întrucât mi-am găsit gherdanul într-un sipet. Da pietrele acestea-s cu mult mai frumoase decât ale mele, și nu-și au seamăn pe lume! Du-te, dar, o, Massrur, și spune-i sultanului să le cumpere, ca să-i facem un gherdan fiicei noastre Îmbelșugare[1], care-i la anii măritișului!

Când află de la hadâmb răspunsul sultanei, sultanul fu cuprins de o mânie peste măsură asupra șeicului giuvaiergiilor, care ridicase și cășunase așa pe un nevinovat: și-l afurisi cu toate afuriselile lui Aad și ale lui Thamud[2]. Și șeicul giuvaiergiilor, tremurând tot, răspunse:

– O, doamne al vremilor, știam că omul acesta este un pescar și un sărăcan; și, când l-am văzut că are asemenea

[1] La M. A. Salie se păstrează numele arab: *Umm-as-Suud*.

[2] *Aad* (mai corect *Ad*) și *Thamud* (sau *Samud*) – două triburi mitice pe care, cum se spune în *Coran*, Allah le-a nimicit pentru că s-au împotrivit lui Mahomed.

nestemate, şi când am aflat că mai are acasă un coş plin cu vârf, am cugetat că asta-i o avere prea mare ca s-o fi putut cumpăra cu mijloace cinstite un sărăntoc ca el!

La vorbele acelea, supărarea sultanului spori şi mai mult, şi Măria Sa se bulbuci la şeicul giuvaiergiilor şi la soţii lui:

– A, mişeilor şi spurcaţilor! A, ereticilor de la credinţa cea dreaptă! Suflete ticăloase! Au voi nu ştiţi că nicio avere, oricât de pe neaşteptate şi oricât de ca printr-o minune ar veni ea, nu este cu neputinţă în soarta unui drept-credincios? A, nelegiuiţilor! Şi daţi zor aşa să-l osândiţi pe sărmanul acesta, fără să-l ascultaţi şi fără să-l cercetaţi, pe temeiul că atâta avere este prea multă pentru el? Şi-i ziceţi hoţ, şi-l necinstiţi faţă de semenii lui? Şi nicio clipită nu vă trece prin cap că Preaslăvitul Allah, când împarte huzmeturile lui, niciodată nu se zgârceşte? Au ştiţi voi cât belşug curge din izvoarele fără de sfârşit din care Preaînaltul îşi scoate binefacerile lui, o, proştilor şi neştiutorilor, de judecaţi aşa, pe potriva socotelilor voastre ticăloase de făpturi de noroi, despre cele greutăţi cu care-i încărcată terezia unei ursite a norocului? Duceţi-vă, ticăloşilor! Pieriţi din faţa mea! Şi lipsi-v-ar Allah în veci de binefacerile lui!

Şi-i izgoni cu ocară! Şi atâta cu ei!

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute zecea noapte

Spuse:

Şi-i izgoni cu ocară! Şi atâta cu ei!

În ceea ce îl priveşte pe Abdallah, pescarul, iacătă! Sultanul se întoarse către el şi, înainte de a-i pune vreo întrebare cât de cât, îi spuse:

– O, sărace, Allah să te binecuvânteze întru darurile ce ţi le-a făcut! Ocrotirea este cu tine. Eu ţi-o dăruiesc!

Pe urmă adăugă:

– Vrei acuma să-mi povesteşti adevărat şi să-mi spui cum ai dobândit nestematele astea, aşa de frumoase cum niciun sultan de pe pământ nu are unele asemenea?

Pescarul răspunse:

– O, doamne al vremilor, mai am acasă un coş de pescar plin de nestemate de acestea! Sunt un dar de la prietenul meu Abdallah-cel-din-mare!

Şi îi povesti sultanului toată întâmplarea lui cu Cel-din-apă, fără să tăinuiască nimica! Ci nu este de niciun folos s-o mai spunem şi noi o dată.

Pe urmă adăugă:

– Or, eu am făcut un legământ cu el, pecetluit prin rostirea *fatihaei* din *Coran*! Şi ne-am legat aşa: eu să-i duc în fiecare dimineaţă, de cu zori, un coş plin cu poame de pe pământ; iar el s-a legat să-mi umple acel coş cu toate roadele mării, cumu-s nestematele pe care le vezi!

Când auzi spusele pescarului, sultanul se minună de dărnicia Atoatedătătorului faţă de drept-credincioşii săi, şi îi zise:

– O, pescarule, aşa ţi-a fost ursit! Lasă-mă numai să-ţi spun că bogăţia cere să fie ocrotită, şi că omul bogat trebuie să aibă un cin înalt! Vreau dar să te iau sub ocrotirea mea, atâta cât oi trăi, ba şi mai mult! Căci nu pot eu să hotărăsc asupra viitorului, şi nu ştiu ce soartă ţi-ar putea meni urmaşul meu, de s-ar întâmpla să mor ori să rămân fără scaunul de domnie. S-ar putea să te ucidă din lăcomie şi din patima pentru bunurile acestei lumi. Vreau, dar, să te pun la adăpost de vitregiile soartei, atâta vreme cât mă aflu în viaţă. Şi cea mai bună cale, gândesc eu, este să te însor cu fata mea Îmbelşugare, fată de măritat, şi să te căftănesc în slujba de cel dintâi vizir al meu, lăsându-ţi de moştenire în felul acesta scaunul domniei mele de-a dreptul, mai înainte de moartea mea!

Şi pescarul răspunse:

– Ascult şi mă supun!

Atunci sultanul chemă robii şi le zise:

– Duceţi-l la hammam pe stăpânul vostru pe care-l vedeţi aici!

Şi robii îl duseră pe pescar la hammamul saraiului, şi îl spălară cu luare-aminte, şi îl îmbrăcară în haine împărăteşti, şi îl aduseră îndărăt dinaintea sultanului care, tot atunci, îl căftăni vizir. Şi îi spuse sfaturile de trebuinţă pentru o asemenea slujbă, iar Abdallah răspunse:

– Sfaturile tale, o, Măria Ta, sunt pravila mea de purtare, iar bunăvoinţa ta este umbra în care huzuresc!

Pe urmă sultanul trimise acasă la pescar o liotă de străjeri şi de soli, dimpreună cu cântăreţi din trişte, din claranete, din ţimbale, din vuve şi din cavale, şi femei pricepute în meşteşugul îmbrăcăminţii şi al împodobitului, cu sarcina să îmbrace şi să împodobească pe nevasta pescarului şi pe cei zece copii ai ei, s-o suie într-un palanchin purtat de douăzeci de arapi, şi s-o aducă la sarai înconjurată de un alai strălucitor şi în zvoană de cântece. Şi poruncile fură îndeplinite; şi soţia pescarului, ţinându-l pe noul-născut la piept, fu aşezată dimpreună cu ceilalţi nouă copii ai ei într-un palanchin falnic; şi, cu liota de străjeri şi de cântăreţi înainte, şi însoţită de femeile puse în slujba ei, şi de nevestele emirilor şi ale mai-marilor cetăţii, fu adusă la palat unde o aştepta sultana, care o primi cu semnele unei preţuiri nemărginite, în vreme ce sultanul îi întâmpină pe copiii ei, luându-i rând pe rând pe genunchi şi alintându-i părinteşte, cu atâta dragoste de parcă ar fi fost chiar copiii lui. Şi sultana, la rându-i, vru să-şi arate dragostea faţă de soţia proaspătului vizir şi o puse în fruntea tuturor femeilor din harem, numind-o mare vizireasă peste iatacurile sale.

Pe urma sultanul, care nu mai avea altă fată afară de Îmbelşugare, nu pregetă să-şi ţină făgăduiala şi i-o încredinţă vizirului Abdallah ca a doua soţie. Şi, cu prilejul acela, sultanul dădu un mare ospăţ norodului şi oştenilor, şi puse să se împodobească şi să se lumineze cetatea.

Şi Abdallah cunoscu, noaptea aceea, deliciile cărnii tinere şi diferenţa dintre divinitatea unei fiice de sultan şi pielea tăbăcită a bătrânei pe care se odihnea până atunci.

Or, a doua zi, în zori, când sultanul, trezindu-se la un ceas mai devreme decât de obicei, din pricina zbuciumului din ajun, se aşezase la fereastră, îl văzu pe proaspătul mare-vizir, soţul fiicei sale, cum ieşea din palat, ducând pe cap un coş de pescar plin cu poame. Şi strigă după el şi îl întrebă:

– Ce duci tu acolo, o, ginere al meu...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute unsprezecea noapte

Spuse:

Şi strigă după el şi îl întrebă:

– Ce duci tu acolo, o, ginere al meu? Şi încotro ai luat-o?

El răspunse:

– Un coş cu poame pe care vreau să-l duc prietenului meu Abdallah-din-mare!

Sultanul spuse:

– Dar acesta nu este un ceas la care oamenii ies din casa lor. Şi-apoi nu-i deloc potrivit ca ginerele meu să ducă aşa pe cap o povară de hamal!

El răspunse:

– Asta aşa-i! Ci mi-a fost frică să nu lipsesc la ceasul de întâlnire şi să nu trec în ochii Celui-din-apă drept un mincinos fără de credinţă, şi să-l aud cum mă dojeneşte şi îmi spune: „Bunurile lumii te îndepărtează acuma de la datoria ce-o ai, şi te fac să uiţi făgăduielile!“

Şi sultanul zise:

– Ai dreptate! Du-te la prietenul tău, şi Allah fie cu tine.

Şi Abdallah luă drumul către mare, străbătând sukurile. Iar neguţătorii sculaţi de dimineaţă, care îşi deschideau prăvăliile, îşi spuneau când dau cu ochii de el:

– Acesta-i Abdallah, vizirul cel mare, ginerele sultanului, care se duce la mare să schimbe poame pe nestemate!

Iar cei care nu-l cunoşteau îl opreau din drum şi îl întrebau:

– O, vânzătorule de poame, cu cât dai măsura de caise?

Şi el la toată lumea răspundea:

– Nu-s de vânzare. Sunt vândute de mai-nainte!

Şi rostea acestea cu multă dulceaţă, spre mulţumirea tuturora. Şi-aşa ajunse pe ţărm, unde îl văzu pe Abdallah-din-mare cum ieşea din valuri, îi întinse fructele în schimbul altor nestemate de toate culorile. Pe urmă luă drumul îndărăt către cetate şi trecu pe dinaintea prăvăliei prietenului său brutarul. Ci rămase tare nedumerit când văzu că uşa brutăriei este închisă; şi aşteptă un răstimp să vadă dacă nu se iveşte prietenul său. Şi, până la urmă, îl întrebă pe brutarul vecin:

– O, frate al meu, ce-i cu brutarul de-alături?

Acela răspunse:

– Habar n-am ce i-o fi menit Allah! O fi bolnav acasă!

El întrebă:

– Şi unde-i casa lui?

El spuse:

– Pe cutare uliţă!

Şi Abdallah luă calea către uliţa pomenită şi, după ce găsi casa brutarului, bătu la uşă şi aşteptă. Şi, peste puţină vreme, băgă de seamă la o bagea de sus cum se iţea faţa speriată a brutarului, care, după ce văzu coşul pescarului plin ca de obicei cu nestemate, se mai linişti şi coborî să descuie. Şi se aruncă la pieptul lui Abdallah şi, cu lacrimi în ochi, îl îmbrăţişă şi îi zise:

– Păi n-ai fost spânzurat din porunca sultanului? Eu, când am aflat că ai fost zeberit ca hoţ, m-am speriat să nu

mă ridice şi pe mine ca părtaş, mi-am încuiat degrabă cuptorul şi brutăria, şi m-am ascuns în fundul casei mele. Şi ia lămureşte-mă, o, prietene al meu, cum se face de eşti îmbrăcat ca un vizir?

Atunci Abdallah îi povesti tot ce i se întâmplase, de la început până la sfârşit, şi adăugă:

– Şi sultanul m-a făcut vizirul lui cel mare, şi mi-a dat-o pe fiică-sa de soţie. Şi-acuma am un harem peste care se află soţia mea dintâi, mama copiilor mei!

Pe urmă spuse:

– Ia coşul acesta cu tot ce-i în el. Este al tău, căci scris a fost astăzi la norocul tău!

Pe urmă îl lăsă, şi se întoarse la sarai cu coşul gol. Când îl văzu cum venea cu coşul gol, sultanul îi spuse râzând:

– Iacătă vezi? Prietenul tău Cel-din-mare te-a dat uitării!

El răspunse:

– Dimpotrivă! Nestematele cu care mi-a umplut astăzi coşul erau şi mai frumoase decât cele din zilele celelalte. Ci le-am dăruit pe toate prietenului meu brutarul, care, odinioară, când mă rodeau nevoile, mi-a dat de mâncare mie, şi a dat de mâncare şi copiilor mei şi mamei lor. Iar eu, la rându-mi, aşa cum mi-a fost el milos în zilele sărăciei mele, n-am să-l uit acuma în zilele mele de belşug! Căci, pe Allah! trebuie să mărturisesc că el niciodată n-a jignit sufletul meu de biet nevoiaş lesne bănuielnic!

Şi sultanul, dumirit întru totul, îl întrebă:

– Cum îl cheamă pe prietenul tău?

El răspunse:

– Îl cheamă Abdallah-brutarul, aşa cum pe mine mă cheamă Abdallah-cel-de-pe-uscat, şi aşa cum pe prietenul meu din apă îl cheamă Abdallah-cel-din-mare!

La vorbele acestea, sultanul se minună şi se cutremură de uimire, şi strigă:

– Şi-aşa cum pe mine mă cheamă sultanul Abdallah! Şi-aşa cum pe noi toţi ne cheamă slujitorii lui Allah[1]! Şi,

[1] În limba arabă, Abd-Allah înseamnă *Sluga-lui-Allah.*

întrucât toți slujitorii lui Allah sunt de-o seamă dinaintea celui Preaînalt, şi frați întru credință şi obârşie, o, Abdallah-de-pe-uscat, vreau să te duci numaidecât şi să-l chemi aici pe prietenul tău Abdallah-brutarul, ca să-l căftănesc al doilea vizir al meu!

Numaidecât Abdallah-cel-de-pe-uscat se duse după Abdallah-brutarul, pe care sultanul, tot atunci, îl căftăni cu caftanul viziriei, numindu-l vizir de-a stânga sa, aşa cum Abdallah-cel-de-pe-uscat era vizir de-a dreapta.

Şi Abdallah, pescarul de odinioară, îşi îndeplinea slujba cea nouă cu toată strălucirea, fără a uita nici într-o zi să meargă la prietenul său Abdallah-din-mare, şi să-i ducă un coş cu poame, pe care le schimba cu aur, cu argint şi cu nestemate. Şi, când veni toamna şi nu mai găsi poame nici în grădini, nici pe la neguțătorii de trufandale, îşi umplu coşul cu stafide, cu migdale, cu alune, cu fistic, cu nuci, cu smochine uscate, cu caise uscate şi cu dulciuri uscate de toate soiurile şi de toate culorile. Şi, de fiece dată, aducea îndărăt pe cap coşul plin cu giuvaieruri, ca de obicei. Şi-aşa, vreme de un an.

Or, într-o zi, Abdallah-cel-de-pe-uscat, ajungând de cu zori ca întotdeauna pe țărm, şezu lângă prietenul său Abdallah-din-mare şi începu să tăifăsuiască cu el despre obiceiele locuitorilor mării.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute douăsprezecea noapte

Spuse:

... şi începu să tăifăsuiască cu el despre obiceiele locuitorilor mării. Şi, printre altele, îi spuse:

– O, frate al meu, o, tu Cel-din-mare, tare frumos o fi acolo la voi[1].

El răspunse:

– De bună seamă! Şi, dacă vrei, te iau cu mine în apă şi îți arăt tot, şi te duc să vezi cetatea mea şi te poftesc în casa mea, cu cea mai deplină dragoste!

Şi Abdallah-cel-de-pe-uscat răspunse:

– O, fratele meu, tu ai fost zămislit în apă şi apa-i lăcaşul tău. Şi-aşa că nu te simți stânjenit nicidecum să trăieşti în mare. Da poți să-mi spui, înainte de a-ți răspunde la poftirea ce-mi faci, de nu ți-ar fi peste poate de nepriielnic să zăboveşti pe pământ?

El spuse:

– De bună seamă! Pielea mea s-ar usca! Iar vânturile de pe pământ, suflând peste mine, m-ar omorî!

Cel-de-pe-uscat spuse:

– Şi eu tot aşa! Eu am fost zămislit pe pământ, şi pământul este lăcaşul meu. Şi-aşa că vânturile de pe pământ nu-mi dăunează. Da dacă aş intra cu tine în mare, apa ar intra în lăuntrurile mele şi m-ar înnăbuşi, şi-aş muri!

Cel-din-mare răspunse:

– În această privință să nu ai nicio teamă, întrucât am să-ți aduc o unsoare cu care să-ți ungi trupul, şi apa n-are să mai aibă nicio putere vătămătoare asupra ta, chiar dacă ar fi să-ți petreci în mare toate zilele vieții tale. Şi, în felul

---

[1] În varianta M. A. Salie, taifasul dintre cei doi începe astfel: Cel-din-mare a spus: „O, fratele meu, se zice să Prorocul (blagoslovească-l şi odihnească-l Allah!) a fost înmormântat la voi pe pământ. Oare tu ştii unde îi este mormântul?“ – „Da“, răspunse pescarul. „Unde este?“ a întrebat Abd-Allah-din-mare. Şi pescarul a răspuns: „În cetatea care se cheamă at-Taiiba“. (*At-Taiiba* înseamnează „norocitul“, „fericitul“, n.t.) – „Este vizitat de oamenii de pe pământ?“ a întrebat Cel-din-mare. Iar când pescarul a răspuns „Da“, a exclamat: „Ferice de voi, o, locuitori ai pământului! Vizitarea Prorocului este un fapt vrednic şi cucernic, iar cei care îl vizitează merită ocrotirea lui! Dar tu l-ai vizitat, o, fratele meu?“ – „Nu! a răspuns pescarul, eu am fost bolnav şi n-am avut bani de drum, că eu m-am îmbogățit numai după ce te-am cunoscut pe tine, tu mi-ai adus binele acesta.

acesta, vei putea să te cufunzi cu mine şi să străbaţi marea în toate părţile, şi să dormi şi să te scoli în apă, fără ca să păţeşti vreodată nici cel mai mic neajuns, oriunde te-ai afla!

La vorbele acestea, Cel-de-pe-uscat îi spuse Celui-din-mare:

– Dacă-i aşa, apoi nimica nu stă împotrivă ca să mă cufund în apă cu tine. Adu-mi, aşadar, unsoarea cu pricina, ca să fac încercarea!

Cel-din-mare răspunse:

– Aşa am să fac!

Şi luă coşul cu poame, şi se cufundă în mare, şi nu peste multă vreme se întoarse ţinând în mâini un ol plin cu o unsoare asemuitoare cu seul de vacă, şi cu o culoare ca de aur, şi cu o mireasmă cu totul şi cu totul minunată.

Şi Abdallah-cel-de-pe-uscat întrebă:

– Din ce-i făcută unsoarea aceasta?

El răspunse:

– Este făcută din grăsimea ficatului unui soi de peşte mare dandan. Şi peştele dandan este cel mai uriaş dintre toţi peştii mării, încât dintr-o înghiţitură ar înfuleca fără de nicio cazně ceea ce voi pământenii numiţi elefant ori cămilă!

Şi pescarul de odinioară, înfricoşat, strigă:

Acuma însă sunt dator să-l vizitez şi să fac hagialâcul la sfânta casă a lui Allah. M-a oprit de la aceasta numai dragostea ce ţi-o port, că nu pot să mă despart de tine nici măcar o zi." – „Oare tu pui dragostea pentru mine mai presus de vizitarea mormântului lui Mahomed (blagoslovească-l şi odihnească-l Allah!), care îţi va lua partea în ziua când vei da ochii cu Allah, şi care te va scăpa de foc şi te va ajuta să intri în rai, şi oare pentru dragostea de viaţa pământească ai să neglijezi să vizitezi mormântul Prorocului Mahomed (blagoslovească-l şi odihnească-l Allah!)?" a întrebat Cel-din-mare. Şi pescarul a grăit: „Nu, mă jur pe Allah, vizitarea lui este pentru mine lucrul cel mai de seamă, dar vreau să capăt de la tine încuviinţarea de a mă despărţi de tine", a spus pescarul. „Îţi dau încuviinţarea, a spus Cel-din-mare. Iar când te vei afla la mormântul lui, să-i duci şi temenelile.

– Şi cu ce s-o fi hrănind acea fiară amarnică, o, fratele meu?

El răspunse:

– De obicei se hrăneşte cu făpturile cele mai mărunte care se nasc în străfundurile mării. Căci ştii şi tu acea zicală care spune: „Cei slabi sunt mâncați de cei tari!"

Cel-de-pe-uscat spuse:

– Adevăr grăieşti! Ci la voi acolo oare-s mulți dandani de aceştia?

El răspunse:

– Mii de mii, şi numai Allah le ştie socoata!

Cel-de-pe-uscat strigă:

– Atunci, mântuieşte-mă de o călătorie ca aceasta, o, fratele meu, căci tare mi-e teamă ca soiul ăsta de peşte să nu se dea de mine şi să mă mănânce!

Cel-din-mare spuse:

– Să nu ai nicio teamă, că peştele dandan, măcar că este amarnic de crud, se teme de ibn-Adam, întrucât carnea de ibn-Adam este o otravă năprasnică pentru el!

Pescarul de odinioară strigă:

– Ya Allah! păi ce-mi foloseşte mie să fiu otravă pentru dandan, după ce m-o înghiți?

Cel-din-mare răspunse:

– Să nu ai nici cea mai mică teamă de acest dandan, întrucât el, de îndată ce-l vede pe un ibn-Adam, o şi ia la fugă, aşa de tare-i e frică de el. Şi-apoi, cum eşti uns cu grăsimea lui, are să te cunoască după miros şi n-are să-ți facă niciun rău!

Şi Cel-de-pe-uscat, pe temeiul încredințărilor prietenului său, zise:

Am şi un zălog pentru el acasă la mine, aşa că hai cu mine în mare, să te duc la cetatea mea, să te poftesc în casa mea, să te ospătez şi să-ți dau zălogul meu ca să-l pui pe mormântul Prorocului (blagoslovească-l şi odihnească-l Allah!) şi să-i spui: «O, trimisule al lui Allah, Abd-Allah-cel-din-mare îți trimite închinarea lui. Ți-a dăruit acest peşcheş şi nădăjduieşte să-l ocroteşti de focul cel veşnic.»"

– Îmi pun nădejdea în Allah şi în tine!

Şi se dezbrăcă, săpă în nisip o groapă în care îşi piti hainele, ca să nu i le fure cineva câtă vreme va lipsi. După care se unse din creştet până în talpă cu unsoarea, fără a ocoli nici cele mai mărunte găurele, şi pe urmă îi spuse Celui-din-mare:

– Iată-mă-s gata, o, fratele meu Cel-din-mare!

Atunci Abdallah-cel-din-mare îl luă pe tovarăşul său de mână şi se cufundă cu el în străfundurile mării.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute treisprezecea noapte

Spuse:

Atunci Abdallah-cel-din-mare îl luă pe tovarăşul său de mână şi se cufundă cu el în străfundurile mării.

Şi îi zise:

– Deschide ochii!

Şi cum Cel-de-pe-uscat nu se simţea înăbuşit nicidecum şi nici apăsat de straturile uriaşe ale apelor, şi cum răsufla acolo în valuri mai uşor decât în văzduh, pricepu că era cu adevărat ferit împotriva apei; şi deschise ochii. Şi, din clipita aceea, fu oaspete al mării.

Şi văzu valurile deasupra capului său cum îşi arcuiau bolta de smarald, aşa cum pe pământ albastrul cerului se bolteşte peste mări; iar la picioare i se aşterneau adâncurile apelor pe care niciun ochi de pământean nu le atinsese, din ceasul zămislirii dintâi; şi o tihnă adâncă domnea peste munţii şi peste şesurile din afund; iar lumina era moale şi tremura împrejurul făpturilor şi al lucrurilor, în străvezimile fără de margini şi în sclipirea apelor; şi privelişti domoale îl vrăjeau mai presus decât toate priveliştile vrăjite de

sub cerul sub care se născuse; și văzu păduri de mărgean roșu, și păduri de mărgean alb, și păduri de mărgean trandafiriu, înmărmurite în tăcerea crengilor lor; și peșteri de diamant cu stâlpi de rubine, de hrizolite, de beriluri, de safire aurii și de topaze; și o nesfârșire de ierburi aiuritoare ce se unduiau în zări, nesfârșite cât niște împărății; și, pe nisipurile de argint, scoicile de mii de înfățișări și de culori, oglindindu-și strălucirile în cleștarul apelor; și, de jur împrejurul lui, scăpărau pești ce se asemuiau cu florile, și pești ce se asemuiau cu fructele, și pești ce se asemuiau cu păsările, și alții, acoperiți cu solzi de aur și de argint, ce se asemuiau eu niște șopârle mari, și alții care închipuiau mai degrabă niște bivoli, niște vaci, niște câini, ba și niște adamiți[1]: și grămezi nemăsurate de nestemate ce împrăștiau potoape de focuri în mii de culori, pe care apele, departe de a le stinge, le făceau și mai vii; și grămezi de stridii învoalte, pline cu mărgăritare albe, și cu mărgăritare trandafirii, și cu mărgăritare daurite; și bureți uriași care se mișcau anevoie pe temeliile lor, rânduiți frumos în șiruri fără de capăt, ca niște oști, și parcă hotărnicind feluritele întinderi de sub ape și stând ca niște străji întemeiate ale acelor singurătăți nesfârșite.

Ci deodată Abdallah-cel-de-pe-uscat, care, mereu dus de mână de către prietenul său, privea cum se rotesc împrejuru-i, în goana aceea repede prin străfunduri, toate acele priveliști minunate, zări o înșiruire nenumărată de peșteri de smarald, săpate la fel toate în coasta unui munte de

[1] La M. A. Salie: și toți peștii de care se apropiau fugeau când îl vedeau pe Abd-Allah-de-pe-pământ. Și el l-a întrebat pe cel din-mare: „O, fratele, meu, de ce toți peștii de care ne apropiem fug de noi?“ Și Cel-din-mare a spus: „Asta-i din pricina fricii față de tine, pentru că tot ce a creat marele Allah se teme de fiul lui Adam“.

Și Abd-Allah-de-pe-pământ se tot minuna de minunile din mare, până ce au ajuns la un munte înalt și deodată s-a auzit un răcnet puternic. Și Abd-Allah-de-pe-pământ, când s-a întors, a văzut că se prăvălea de pe munte ceva întunecat (mare ca de mărimea unei cămile, dacă nu și mai mare) și l-a întrebat pe Cel-din-mare: „Ce este aceasta, o, fratele meu?“

gemmă verde, şi la uşa fiecăreia stând pe laviţe ori tolănite pe jos nişte fetişcane frumoase ca nişte lune, cu pletele de culoarea chilimbarului şi a mărgeanului. Şi ar fi fost asemenea cu fetele de pe pământ, de n-ar fi avut o coadă ce le ţinea loc de şolduri, de coapse şi de picioare. Or, acestea erau Fetele-Mării. Iar cetatea de peşteri verzi era aşezarea lor.

La priveliştea aceea, Cel-de-pe-uscat îl întrebă pe Cel-din-mare:

– O, fratele meu, oare fetele acestea nu-s măritate, de nu zăresc printre ele niciun bărbat?

El răspunse:

– Cele pe care le vezi sunt fete fecioare, şi aşteaptă în pragul casei lor ivirea unui soţ, care să vină şi s-o aleagă pe aceea care i-o plăcea. Întrucât în alte locuri din mare se află cetăţi locuite de bărbaţi şi de femei, şi de acolo vin flăcăii care îşi caută o tânără de soţie; căci numai aici au voie să stea fetele tinere care se adună din toate părţile împărăţiei noastre şi trăiesc între ele aşteptându-şi soţul! [1]

Şi, cum sfârşi lămurirea, iacătă că ajunseră la o cetate locuită de bărbaţi şi de femei; şi Abdallah-cel-de-pe-uscat spuse:

Şi Cel-din-mare a spus: „Este dandan (în limba persană *dandan* însemnează „colţ", „dinte", „zimţ" – peşte mitic, socotit a face parte dintre peştii cu dinţi – n.t.). Coboară urmărindu-mă pe mine ca să mă mănânce. Strigă la el până nu ajunge la noi să mă răpească şi să mă sfâşie." Şi Abd-Allah-de-pe-pământ a strigat şi deodată dandanul a căzut mort. Şi când a văzut că peştele e mort, pescarul a exclamat: „Mărire lui Allah! Lăudat fie El! Că nu l-am lovit pe dandan nici cu vreun paloş, nici cu vreun cuţit! Oare cum, cu toată mărimea acestei făpturi, nu a putut să stea împotriva strigătului meu şi a murit?" – „Nu te mira, a spus Abd-Allah-cel-din-mare. Mă jur pe Allah că dacă asemenea peşti ar fi o mie sau două mii, tot nu s-ar putea împotrivi unui strigăt de-al fiilor de Adam!"

[1] În varianta M. A. Salie, explicaţia este alta: când Cel-de-pe-pământ aude de la Cel-din-mare că printre ele nu există bărbaţi, întreabă: „Dar cum rămân însărcinate şi cum nasc fără bărbaţi?" I se răspunde: „Împăratul mării le izgoneşte în cetatea aceasta, iar ele nu rămân însărcinate şi nu nasc. Fiecare fată a mării pe care împăratul o osândeşte este izgonită aici, de unde nu mai poate ieşi niciodată, iar dacă iese, orice animal din mare care o va vedea o va mânca. În ceea ce priveşte alte cetăţi, acolo sunt şi bărbaţi şi femei." – „Dar se mai află în mare şi alte cetăţi în afară de cetatea aceasta?" a întrebat pescarul.

– O, fratele meu, văd aici o cetate locuită, da nu bag de seamă nicio prăvălie unde să se vândă şi să se cumpere! Ş-apoi trebuie să-ţi spun că sunt tare nedumerit când văd că niciunul dintre locuitori nu este acoperit cu hainele care să-i ferească părţile ce se cade a fi ţinute ascunse!

El răspunse:

– În ce priveşte vânzarea şi cumpărarea, nu avem niciun fel de trebuinţă, întrucât viaţa noastră-i uşoară şi hrana noastră-i peştele pe care nu avem decât să întindem mâna ca să-l pescuim. Ci, în ce priveşte cele ce ar fi de ascuns, anumite părţi ale trupului nostru, mai întâi că noi nu vedem ce nevoie am avea să le ascundem, când noi în părţile acelea suntem întocmiţi altfel decât voi; şi-apoi, de-am vrea să le ascundem, tot n-am putea, întrucât nu avem niciun fel de pânzeturi spre a le acoperi!

El spuse:

– Dreptu-i! Ci cum se fac căsătoriile la voi cei de aici?

El spuse:

– La noi nu se face niciun fel de căsătorie, căci nu avem niciun fel de lege care să ne hotărnicească şi să ne drumuiască dorurile şi bucuriile; ci, când ne place o fată, o luăm; şi, când nu ne mai place, o lăsăm altuia! De altminteri, noi nu suntem toţi musulmani; printre noi sunt şi mulţi creştini şi ovrei; şi aceia nu primesc căsătoria legiuită, căci tare mult le mai plac femeile, iar căsătoria legiuită îi stânjeneşte. Numai noi, musulmanii, care trăim despărţiţi de ei, într-o cetate în care nu intră niciun necredincios, ne însurăm după învăţătura *Cărţii*, şi sărbătorim căsătoriile

„Multe", a răspuns Abd-Allah-din-mare. „Dar aveţi un sultan care vă conduce?" a întrebat pescarul. Şi Cel-din-mare a spus: „Da!" Şi atunci pescarul a grăit: „O, fratele meu, multe minunăţii am văzut în mare!" – „Şi ce minunăţii ai văzut tu în mare?" a exclamat Abd-Allah-din-mare. Oare tu nu ai auzit ce spune zicala: «Minunăţiile din mare sunt mult mai multe decât cele de pe uscat?» Şi pescarul i-a răspuns: „Ai dreptate!"

Pe urmă Cel-de-pe-pământ a început să le cerceteze pe fetele acelea şi a văzut că feţele lor sunt întocmai ca luna, şi că părul lor este ca părul femeilor, dar că au mâinile şi picioarele pe burtă şi că au cozi ca de peşte.

noastre care-s privite cu ochi buni de către cel Preaînalt şi de către Profetul (cu el fie rugăciunea şi pacea!)[1]. Ci, o, fratele meu, într-un sfârşit vreau să grăbesc a te duce în cetatea noastră; căci, de mi-aş trece o mie de ani ca să-ţi arăt priveliştile împărăţiei noastre şi cetăţile ei, tot n-aş putea să sfârşesc şi tu tot n-ai putea să judeci măcar o măsură din douăzeci şi patru de măsuri![2]

Şi Cel-de-pe-uscat spuse:

– Aşa-i, măi frate, mai ales că mi-e şi tare foame şi nu pot să mănânc ca tine peşte crud!

Şi Cel-din-mare întrebă:

– Şi atunci cum mâncaţi peştele voi, pământenii?

El răspunse:

– Noi îl frigem ori îl prăjim în ulei de măsline ori în ulei de susan!

---

[1] La M. A. Salie, explicaţia este mai complexă: Abd-Allah-din-mare i-a răspuns: „Nu se căsătoresc, ci acela căruia îi place de vreo femeie îşi împlineşte dorinţa cu ea." – „Aceasta este o faptă de neîngăduit, a spus pescarul. Pentru ce nu se cer în căsătorie, şi nu întocmesc zestre, şi nu se însoară şi nu fac nuntă, aşa cum cere Allah şi trimisul său?" Iar Abd-Allah-din-mare i-a răspuns: „Noi nu suntem toţi de aceeaşi credinţă. Printre noi sunt şi musulmani care ţin numai o soţie, şi creştini, şi evrei, şi de alte neamuri. La noi, cel mai adesea se căsătoresc musulmanii." – „Voi umblaţi goi, nu aveţi nici vânzări, nici cumpărări – ce zestre le daţi oare soţiilor voastre? Oare le daţi pietre scumpe şi mademuri?" a întrebat pescarul. Iar Abd-Allah-din-mare a răspuns: „Nestematele sunt nişte pietre care la noi nu au niciun preţ. Celor ce vor să se căsătorească li se cere un anumit număr de peşti, o mie sau două mii, mai mult sau mai puţin, după înţelegerea dintre peţitor şi tatăl fetei, peşti pe care peţitorul trebuie să-i prindă. Iar când peţitorul aduce ceea ce i s-a cerut, se adună rudele băiatului şi ale fetei, mănâncă praznicul şi îl duc pe bărbat la soţie, iar pe urmă el prinde peşte şi îşi hrăneşte soţia, iar când el nu mai are putere, soţia prinde peşte şi îşi hrăneşte soţul." – „Dar dacă cineva greşeşte cu cineva, ce se întâmplă?" a întrebat pescarul. Şi Abd-Allah-din-mare a răspuns: „Dacă greşeala se dovedeşte, femeia este gonită în cetatea fecioarelor; iar dacă a rămas însărcinată, este lăsată să nască, şi dacă naşte o fată sunt gonite amândouă, iar pe fată o strigă «dezmăţată», «plod de dezmăţată», şi va rămâne fecioară până la moarte. Iar dacă este băiat, acela este dus la împărat, sultanul mării, care îl omoară."

[2] La M. A. Salie: ... „nu ţi-aş fi arătat decât un chirat din cele douăzeci şi patru de chirate ale cetăţilor mării şi ale minunăţiilor lor." (*Qirat*, în limba arabă: carat.)

Cel-din-mare zâmbi a râde şi zise:

– Şi cum să facem noi, cei care locuim în apă, ca să dobândim ulei de măsline ori de susan, şi să prăjim peştele pe un foc care nu s-ar stinge?

Cel-de-pe-uscat spuse:

– Ai dreptate, fratele meu! Mă rog, dar, ţie, să mă duci în cetatea ta, pe care n-o cunosc!

Atunci, Abdallah-cel-din-mare îl duse...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute paisprezecea noapte

Spuse:

Atunci, Abdallah-cel-din-mare îl duse străbătând în grabă felurite locuri pe unde priveliştile se schimbau rând pe rând sub ochii lui, şi ajunseră într-un sfârşit la o cetate mai mică decât celelalte, unde casele erau tot nişte peşteri, unele mari, altele mici, după numărul celor ce locuiau în ele. Şi Cel-din-mare îl duse dinaintea uneia dintre acele peşteri şi îi zise:

– Intră, o, fratele meu! Aceasta-i casa mea![1]

Şi îl pofti să intre în casă şi strigă:

– Hei, fata mea, vino repede încoace!

Şi numaidecât, ieşind de după o tufă de mărgean trandafiriu, se ivi o fetişcană cu plete lungi şi unduitoare, cu sâni frumoşi, cu un pântec minunat, cu un mijlocel gingaş şi cu ochi frumoşi şi verzi, adumbriţi de gene negre, dar cu trupul, ca la toţi ceilalţi locuitori ai mării, terminat cu o

---

[1] La M. A. Salie: Şi Cel-din-mare a spus: „Iată casa mea. Toate casele din cetatea aceasta sunt astfel de peşteri săpate în munte – mai mici sau mai mari – şi toate cetăţile din mare sunt la fel. Oricine vrea să-şi facă o casă, se duce la împărat şi-i spune: «Vreau să-mi fac o casă în cutare loc.» Iar împăratul îi dă o ceată de peşti care se numesc spărgători, (nişte peşti cu cioc, care sfarmă şi pietrele cele mai tari) pentru care se hotărăşte ca plată o anumită

coadă de pește ce-i ținea loc de șolduri și de picioare. Și, când îl văzu pe Cel-de-pe-uscat, se opri uluită și îl privi cu o nedumerire peste măsură; pe urmă pufni în râs și strigă:

– O, tată, cine-i acest Fără-coadă pe care ni-l aduci?

El răspunse:

– Fata mea, acesta-i prietenul meu Cel-de-pe-uscat, care mi-a dat în fiecare zi coșul cu fructe pe care îl aduceam și din care și tu ai mâncat cu atâta poftă! Apropie-te, dar, cuviincios, și urează-i bună pace și bun venit!

Și ea înaintă și îi ură bună pace, cu multă cuviință și cu vorbe alese; și, pe când Abdallah, peste poate de încântat, se pregătea să-i răspundă, soția Celui-din-mare intră și ea în încăpere, ținând la sân pe cei doi fii ai săi mai mici, fiecare pe câte un braț; și fiecare copil avea în mână câte un pește, destul de mare, din care rupea cu toți dinții, așa cum copiii pământenilor mușcă dintr-un castravete.

Or, când îl văzu pe Abdallah care sta lângă Cel-din-mare, soția acestuia se opri în prag, înmărmurită de uimire, după ce își lăsase jos cei doi copii, și deodată strigă, râzând din toate puterile ei:

– Pe Allah! acesta-i un Fără-coadă! Cum de poate fi fără coadă?

Și veni mai aproape de Cel-de-pe-uscat; și cei doi copii ai săi și fiică-sa se apropiară și ei; și cu toții, înveseliți până peste poate, începură să-l cerceteze din creștet până-n talpă, și să se minuneze, mai cu seamă de fundul lui, întrucât în viața lor nu mai văzuseră niciun fel de fund ori altceva care să se asemuie cu un fund. Iar copiii și fata, care la început fuseseră oleacă speriați de acea rotunjitură, prinseră atâta curaj încât îndrăzniră să-l și atingă de câteva ori cu

---

cantitate de pește, și ceata aceea vine la locul arătat de cel care își dorește casa și găuresc pentru el o casă, iar stăpânul casei prinde pentru ei pește și-i hrănește până ce peștera este gata, după care pleacă, iar stăpânul casei se stabilește în ea. Toți locuitorii mării fac la fel, afacerile dintre ei le plătesc cu pește."

degetele, aşa de tare-i minuna şi îi înveselea. Şi râdeau între ei, zicând:

– Este un Fără-coadă!

Şi dănţuiau de bucurie!

Încât Abdallah-cel-de-pe-uscat, până la urmă, se supără de purtarea lor şi de lipsa lor de ruşine, şi îi spuse lui Abdallah-cel-din-mare:

– O, fratele meu, oare m-ai adus până aici spre a face din mine râsul copiilor tăi şi al soţiei tale?

El răspunse:

– Îţi cer iertare din suflet, o, fratele meu, şi mă rog ţie să treci cu vederea şi să nu iei seama la felul de a se purta al acestor două muieri şi al acestor doi copii, căci mintea lor este puţină!

Pe urmă se întoarse către copii şi strigă:

– Tăceţi odată!

Şi ei se speriară şi tăcură.

Atunci Cel-din-mare spuse oaspetelui său:

– Ci să nu te minunezi prea tare de cele ce vezi, o, fratele meu, căci la noi acela care nu are coadă nu este socotit om!

Or, cum isprăvi de rostit vorbele acestea, se şi iviră zece inşi mari, graşi şi voinici, care îi spuseră stăpânului casei:

– O, Abdallah, sultanul-mării a aflat că ai primit în casa ta pe un Fără-coadă dintre cei Fără-coadă de pe pământ. Adevăratu-i?

El răspunse:

– Este adevărat. Şi-i chiar acesta pe care îl vedeţi în faţa voastră. Este prietenul şi oaspetele meu, şi vreau să-l duc îndată îndărăt pe ţărmul de unde l-am luat!

Ei spuseră:

– Fereşte-te să faci una ca asta! Căci sultanul ne-a trimis după acest ins, întrucât doreşte să-l vadă şi să cerceteze cum este făcut! Şi se pare că ar avea ceva nemaipomenit dindărăt, şi ceva încă şi mai nemaipomenit dinainte! Şi sultanul vrea să vadă acele două lucruri şi să afle cum se cheamă ele!

La vorbele acestea, Abdallah-cel-din-mare se întoarse către oaspetele său şi îi spuse:

– O, fratele meu, iartă-mă, căci vezi bine cât de mare nevoie am să fiu iertat. Nu putem să nu ne supunem poruncilor sultanului nostru!

Cel-de-pe-uscat spuse:

– Tare mi-e frică de sultanul acela, care s-ar putea mânia de ce am eu şi nu are el, şi să mă dea pierzării din pricina aceasta!

Cel-din-mare spuse:

– Am să fiu acolo ca să te apăr şi să fac aşa încât să nu ţi se pricinuiască niciun rău!

El spuse:

– Atunci mă las în seama hotărârii tale, îmi pun credinţa în Allah şi te urmez!

Şi Cel-din-mare îl luă pe oaspetele său şi îl duse dinaintea sultanului.

Când îl văzu pe Cel-de-pe-uscat, sultanul începu să râdă aşa de tare de se dete peste cap; pe urmă spuse:

– Fii binevenit printre noi, o, Fără-coadă!

Şi toţi mai-marii care se aflau împrejurul sultanului râdeau de se prăpădeau şi îşi arătau unul altuia cu degetul fundul lui Cel-de-pe-uscat, spunând:

– Da, pe Allah! este un Fără-coadă!

Şi sultanul îl întrebă:

– Cum se face că nu ai pic de coadă?

– Nu ştiu, Măria Ta! Da noi toţi, cei care locuim pe uscat, aşa suntem!

Sultanul întrebă:

– Şi cum numiţi voi partea aceea care vă ţine loc de coadă dindărăt?

El răspunse:

– Unii o numesc c... alţii o numesc fund, pe când alţii o numesc la plural şi îi zic buci, din pricină că este făcută din două părţi.

Şi sultanul îl întrebă:

– Şi la ce vă sluješte fundul ăla?

El răspunse:

– Să şedem pe el, când suntem osteniți, şi-atâta! Ci la femei el poate să fie şi o podoabă foarte prețuită!

Sultanul întrebă:

– Şi ceea ce se află dinainte, aceea cum se cheamă?

El spuse:

– Zebb!

Sultanul întrebă:

– Şi zebbul la ce vă slujeşte?

El răspunse:

– La multe şi la tot felul de foloase, pe care nu pot a le zugrăvi, din cuviință față de sultan. Da foloasele acestea-s atât de trebuitoare, încât la un bărbat din lumea noastră nimica nu este mai prețuit, întocmai cum la femei nimica nu este mai lăudat decât un fund falnic!

Iar sultanul şi curtenii lui se puseră pe un râs fără de cumpăt la vorbele acestea, şi Abdallah-cel-de-pe-uscat, nemaiştiind ce să zică, ridică mâinile către cer şi strigă:

– Slavă lui Allah carele a zămislit fundul spre a fi podoabă de falǎ într-o lume şi pricină de râs în alta!

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute cincisprezecea noapte

Spuse:

– Slavă lui Allah carele a zămislit fundul spre a fi podoabă de fală într-o lume şi pricină de râs în alta!

Şi, tare stânjenit de a se vedea slujind astfel la lămurirea nedumeririlor băştinaşilor mării, nu mai ştia cum să-şi sucească trupul, cum să-şi ascundă fundul şi celelalte; şi gândea în cugetul său: „Pe Allah! tare aş vrea să fiu cât mai departe de aici, ori să am cu ce să-mi acopăr goliciunea!“

Ci sultanul, până la urmă, îi spuse:

– O, Fără-de-coadă, atâta m-ai înveselit cu fundul tău, încât vreau să-ţi îndeplinesc toate dorinţele. Cere-mi, aşadar, orice vei vrea!

El răspunse:

– Două lucruri aş vrea, o, Măria Ta! Să mă întorc pe uscat, şi să duc cu mine cât mai multe giuvaieruri de-ale mării!

Şi Abdallah-cel-din-mare spuse:

– Mai cu seamă, o, Măria Ta, că prietenul meu n-a mâncat nimic de când se află aici, întrucât nu-i place carnea de peşte crud!

Atunci sultanul spuse:

– Să i se dea câte giuvaieruri doreşte şi să fie dus acolo de unde a venit!

Numaidecât, toţi băştinaşii mării se repeziră să aducă o grămadă de scoici goale şi cât mai mari şi, după ce le umplură cu nestemate de toate culorile, îl întrebară pe Abdallah-cel-de-pe-uscat:

– Unde trebuie să ţi le ducem?

El răspunse:

– Nu aveţi decât să veniţi după mine şi după prietenul meu Abdallah, fratele vostru, care are să-mi dea ca de obicei coşul plin cu nestematele acestea!

Pe urmă, îşi luă bun-rămas de la sultan şi, însoţit de prietenul său şi urmat de toţi băştinaşii care duceau scoicile pline cu nestemate, ieşi din împărăţia din mare şi se sui iarăşi la faţa apei.[1]

Acolo, şezu jos pe ţărm ca să se odihnească o bună bucată de vreme şi ca să răsufle aerul străbun. Pe urmă îşi dezgropă hainele şi se îmbrăcă la loc; şi îşi luă rămas-bun de la prietenul său Abdallah-cel-din-mare şi îi spuse:

– Lasă-mi pe ţărm toate scoicile acestea şi coşul, până ce găsesc nişte hamali care să mi le ducă!

[1] La M. A. Salie, sfârşitul este cu totul altfel: pe drum, pescarul a auzit cântece şi a văzut un praznic împrejurul unei mese întinse, la care o mulţime de oameni mâncau şi beau cu mare bucurie. Abd-Allah-de-pe-pământ

Şi pleacă să caute hamali, care îi cărară la sarai toată comoara; pe urmă intră în sala sultanului.

Când îşi văzu ginerele, sultanul îl primi cu dovezi de mare bucurie şi îi spuse:

– Am fost cu toţii tare îngrijoraţi de lipsa ta!

Şi Abdallah îi povesti întâmplarea ce-o avusese în ape, de la început până la sfârşit; ci nu are niciun rost s-o mai spunem o dată. Şi îi puse în braţe coşul şi scoicile pline cu nestemate.

Şi sultanul, măcar că tare minunat de povestea ginerelui său şi de bogăţiile pe care le adusese din mare, fu foarte necăjit şi jignit de felul prea puţin cuviincios în care cei din mare se purtaseră faţă de fundul ginerelui său şi faţă de toate fundurile, îndeobşte, şi îi spuse:

– O, Abdallah, de aici înainte nu vreau să te mai duci pe ţărm să te întâlneşti cu Abdallah-cel-din-mare. Căci dacă, de data aceasta, n-ai păţit cine ştie ce necaz că l-ai urmat, n-ai de unde să ştii ce ţi se poate întâmpla pe viitor, întrucât urciorul dus de multe ori la apă, odată şi-odată tot crapă! Şi-apoi, tu eşti ginerele şi vizirul meu, şi nu se cuvine nicidecum să te văd cum pleci în fiecare dimineaţă la mare cu un coş de pescar pe cap, ca să ajungi pe urmă pricină de râs în ochii tuturor acelor inşi mai mult sau mai puţin cu coadă şi mai mult sau mai puţin necuviincioşi.

---

l-a întrebat pe Abd-Allah-din-mare: „De ce se bucură oamenii aceia aşa de tare, oare serbează vreo nuntă?" – „Nu este nuntă, a răspuns Cel-din-mare, ci le-a murit cineva." – „Oare la voi, când moare cineva, voi vă bucuraţi, cântaţi şi petreceţi?" l-a întrebat Abd-Allah-de-pe-pământ, şi Cel-din-mare i-a răspuns: „Da! Dar voi pământenii ce faceţi în astfel de împrejurări?" – „La noi, când moare cineva, răspunse Cel-de-pe-pământ, ne întristăm pentru el şi plângem, iar femeile se bat peste faţă şi îşi rup hainele de pe ele, de durere după cel ce a murit."

Şi Abd-Allah-din-mare a căscat ochii la Abd-Allah şi a spus: „Dă-mi îndărăt zălogul!" Iar pescarul i l-a înapoiat. Pe urmă Cel-din-mare l-a scos pe Cel-de-pe-pământ afară din apă şi a spus: „Rup prietenia cu tine şi legământul dintre noi, şi de aci încolo nu ai să mă mai vezi şi nici eu nu te voi mai vedea." – „De ce asemenea vorbe?" a întrebat Abd-Allah-de-pe-pământ! Şi Cel-din-mare i-a spus: „Oare voi, cei de pe pământ, nu sunteţi

Rămâi, așadar, la palat, și, în felul acesta, tu vei avea tihnă, iar noi vom fi liniștiți în privința ta![1]

Atunci Abdallah-cel-de-pe-uscat nevrând să-l supere cumva pe sultanul Abdallah, socrul său, rămase de aci înainte la palat cu prietenul său Abdallah-brutarul, și nu se mai duse să se întâlnească pe țărm cu Abdallah-cel-din-mare, despre care de altminteri nu mai auzi nimic, pesemne că s-o fi supărat!

Și trăiră cu toții în cea mai fericită stare și întru virtute, în mijlocul desfătărilor, până ce veni să-i cerceteze Sfărmătoarea bucuriilor și Despărțitoarea de cei dragi. Și muriră toți! Ci slavă Celui-viu carele singur nu moare, carele domnește peste împărăția Celor-văzute și a Celor-nevăzute, carele este Atotputernic peste toate și Veghetor de bine pentru cei care-l slujesc și cărora le știe gândurile și nevoile!

Și Șeherezada, după ce rosti vorbele acestea de la urmă tăcu.

Atunci, sultanul Șahriar strigă:

– O, Șeherezada, povestea aceasta-i cu adevărat nemaipomenită!

Și Șeherezada spuse:

---

zăloage ale lui Allah?“ – „Ba da!“ i-a răspuns Cel-de-pe-pământ. Atunci Cel-din-mare i-a spus: „Păi voi vă mâhniți când Allah își ia îndărăt zălogul și plângeți după el, cum dar să-ți dau eu zălogul meu pentru Prorocul (blagoslovească-l și odihnească-l Allah!), iar atunci când vi se naște un copil vă bucurați, cu toate că marele Allah pune ca zălog în el un suflet, iar când și-l ia îndărăt vă pare rău și-l plângeți și vă întristați? Nu avem trebuință de prietenia cu voi!“ Și l-a lăsat pe țărm și s-a cufundat în mare, iar Abd-Allah-de-pe-pământ și-a îmbrăcat hainele și s-a dus la împărat.

[1] La M. A. Salie: Și împăratul i-a spus: „Ai făcut mare greșeală când i-ai spus ce i-ai spus“. Apoi pescarul s-a mai dus o bună bucată de vreme pe țărm să-l strige pe Abd-Allah-din-mare, dar acela nu s-a mai arătat și nu i-a mai răspuns niciodată. Așa că Abd-Allah-de-pe-pământ și-a pierdut nădejdea că are să-l mai vadă vreodată și a rămas cu împăratul, socrul său, și cu cei ai casei, în cea mai desăvârșită înțelegere, săvârșind fapte minunate, până ce a venit la el Sfărâmătoarea desfătărilor și Despărțitoarea adunărilor, și au murit cu toții.

– Da, Măria Ta; ci, fără de nicio îndoială, şi măcar că ea a avut norocul să-ţi placă, nu este mai minunată decât aceea pe care am să ţi-o mai povestesc şi care este *Povestea cu tânărul cel galben.*

Şi sultanul Şahriar zise:

– De bună seamă! poţi să începi!

POVESTEA CU TÂNĂRUL CEL GALBEN[1]

Se povesteşte, printre alte poveşti, o, norocitule sultan, că într-o noapte califul Harun Al-Raşid a ieşit din saraiul său împreună cu vizirul Giafar, vizirul Al-Fazl, cântăreţul Abu-Isac, poetul Abu-Nowas, spătarul Massrur şi căpetenia de cavaşi Ahmad-cel-Hoţoman[2]. Şi toţi, îmbrăcaţi teptil în straie de neguţători, s-au îndreptat către Tigru şi au coborât într-o luntre pe care o lăsară să lunece în voia ei de-a lungul apei. Căci Giafar, văzându-l pe calif cuprins de nesomnie şi cu gânduri mohorâte, îi spusese că nimic nu este mai priincios spre a risipi mohorala decât a vedea ceea ce nu ai mai văzut, a auzi ceea ce nu ai mai auzit şi a umbla prin locuri pe care nu le-ai mai umblat.

Or, după un răstimp, când luntrea ajunse sub ferestrele unei case ce se înălţa deasupra fluviului, auziră dinlăuntrul casei un glas frumos şi trist, care cânta, însoţindu-se cu lăuta, aceste stihuri:

E acolo cu vin o cupă plină.
Dintr-un tufiş, o pasăre bazar[3]
Duiosu-i cântec tainic îl suspină
Iar eu îmi spun în suflet iar şi iar:

„Ci cât vrei tu, N-a-vede şi N-aude,
Să fugi de fericire, orb şi surd?

[1] La M. A. Salie, titlul este *Povestea au Abu-li-Hasan din Oman.*
[2] La M. A. Salie: *Abu-Dulaf* – cu nota informativă că Abu-Dulaf-ali-Idjli a fost un comandant de oşti care a murit prin anul 942.
[3] Privighetoarea.

Trezeşte-te căci viaţa împrumut e,
Ce ni s-a dat cu un soroc prea scurt.

Şi cupa şi cuparu-aici sunt, iată,
Frumos şi tânăr e acest cupar!
Priveşte-l, deci, şi i-ai din mână-ndată
Licoarea ce ţi-o-ntinde-acum în dar.

Cu galeşe priviri de bucurie,
Ivite pe sub pleoape moi şi dulci,
Te farmecă, te cheamă, te îmbie,
De lucruri ca acestea să nu fugi.

Cu trandafiri sădisem, mi se pare,
Obrazu-i fraged şi copilăros,
Iar când am vrut apoi să-i strâng, în floare,
Ei rodii se făcuseră, frumos.

O, să nu fugi de lucruri ca acestea,
Tu, inima mea, floarea mea de foc!
Căci ceasu-acuma-i de-nceput povestea
Obrajii-i dau în pârgă şi se coc!"

Auzind stihurile, califul spuse:
– O, Giafar, frumos glas!
Şi Giafar răspunse:
– O, doamne al nostru, chiar că de când sunt eu pe lume glas mai frumos şi mai duios ca acesta nu mi-a mai răsunat în urechi! Ci, o, stăpâne al meu, a asculta un glas de după un zid înseamnă a-l asculta numai pe jumătate! Ce-ar fi dacă l-am asculta de după o perdea...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute şaisprezecea noapte

Spuse:

... Ce-ar fi dacă l-am asculta de după o perdea?

Atunci califul spuse:

– Să intrăm, o, Giafar, în casa aceasta, și să cerem găzduire de la stăpânul locului, cu nădejdea că avem să ascultăm mai bine glasul cântăreței!

Și opriră luntrea și coborâră pe uscat. Pe urmă bătură în poarta casei și cerură îngăduință să intre de la hadâmbul care veni să le deschidă. Și hadâmbul se duse să-l vestească pe stăpânul său, care nu pregetă să vină înaintea lor și să le spună:

– Toți ai mei și îndestularea și belșugul stau gata pentru oaspeți! Fiți bineveniți în casa mea și simțiți-vă ca la domniile voastre!

Și îi duse într-o sală largă și răcoroasă, cu tavanul zugrăvit cu linii dulci pe un perete de aur și de azur întunecat, și la mijlocul ei cu un havuz de alabastru din care țâșnea un șuvoi de apă ce scotea un sunet minunat.

Și le spuse:

– O, stăpânii mei, nu știu care dintre voi este cel mai de seamă ori cel mai presus ca stare și cin. Bismillah asupra voastră a tuturora! Binevoiți, așadar, de vă așezați pe locurile care vi se par potrivite!

Pe urmă se întoarse către fundul sălii, unde, pe o sută de scaune de aur și de catifea, ședeau o sută de fetișcane, și făcu un semn. Și numaidecât cele o sută de tinerele se ridicară și ieșiră una după alta, în tăcere. Și pe urmă făcu iarăși un semn, și niște robi, cu hainele strânse peste mijloc în centuri, aduseră tăvi mari pline cu bucate de toate soiurile și gătite din tot ce zboară în văzduhuri, din tot ce umblă pe pământ și din tot ce înoată în ape: și cu zaharicale, și cu cofeturi, și cu prăjituri pe care erau scrise cu boabe de fistic și cu migdale stihuri întru preamărirea oaspeților.

Și, după ce mâncară și băură și se spălară pe mâini, stăpânul casei îi întrebă:

– O, oaspeţii mei, acuma, dacă m-aţi cinstit cu ospeţia voastră anume spre a-mi face bucuria de a mă întreba ceva, vorbiţi cu toată încrederea. Întrucât dorinţele voastre vor fi îndeplinite, pe capul şi pe ochii mei!

Giafar răspunse:

– O, gazdă a noastră, chiar că am intrat în casa ta anume ca să auzim mai bine glasul cel minunat pe care l-am auzit numai pe jumătate şi de departe, pe apă!

La cuvintele acestea, stăpânul casei răspunse:

– Sunteţi bineveniţi!

Şi bătu din palme şi spuse către robii care se iviră în fugă:

– Spuneţi stăpânei voastre Sett Jamila să ne cânte ceva!

Şi, peste câteva clipite, de după perdeaua cea mare din fund, un glas ce nu-şi avea seamăn pe lume cântă însoţit gingaş de lăute şi de ţitere[1]:

Ia cupa şi bea vinul acesta, cătinel:
Niciun bărbat vreodată n-a mai băut din el.

Ci timpul fuge grabnic de un iubit ce-n van
Făgăduie că vine cu dor şi cu alean.

Ah, câte nopţi trecut-am privind pe Tigru-n jos
Cum merge apa neagră sub cerul neguros.

De câte ori văzut-am în apele roşind
Cum luna îşi implântă hangerul de argint.

Când sfârşi de cântat, glasul tăcu, şi numai strunele mai vuiră domol, însoţind stihurile cele de pe urmă. Şi califul, minunat şi vrăjit, se întoarse către Abu-Isak şi spuse:

---

[1] În varianta tradusă de M. A. Salie, fata intră în odaie „şi era aşa cum a spus despre ea şi lăuta ei poetul:
Cum ia la pieptu-i mama copilul gungurind,
Aşa ţinea lăuta cu strunele sclipind.
Cu-o mână strânge cuiul la fiecare strună,
Iar cu cealaltă-o-ncearcă s-audă cum răsună.“

– Pe Allah! niciodată nu am mai auzit ceva la fel!

Iar stăpânului casei îi spuse:

– Fără de îndoială că stăpâna acestui glas este îndrăgostită şi-i despărţită de iubitul ei!

El răspunse:

– Ba nu! tristeţea ei are alte pricini! Aşa, de pildă, s-ar putea să fie din pricina despărţirii de tatăl şi de mama sa, şi să cânte aşa pentru că şi-a amintit de ei!

Al-Raşid spuse:

– Este cam ciudat că despărţirea de părinţi stârneşte asemenea tristeţe!

Şi, pentru întâia oară, se uită mai cu luare-aminte la gazda sa, de parcă să-i citească pe faţă o lămurire mai de crezut. Şi văzu că era un bărbat tânăr, cu nişte trăsături pline de frumuseţe, însă cu obrazul de culoare galbenă ca şofranul. Şi rămase tare nedumerit şi îi spuse:

– O, gazdă a noastră, mai avem să rostim o dorinţă, înainte de a ne lua bun-rămas de la tine şi de a ne duce pe unde am venit!

Şi tânărul cel cu obrazul galben răspunse:

– Orice dorinţă este îndeplinită dinainte!

El întrebă:

– Aş vrea, şi cei care-s cu mine tot aşa ar vrea şi ei, să aflăm de la tine dacă această culoare galbenă ca de şofran ai dobândit-o cumva de-a lungul vieţii tale ori dacă aşa te-ai născut!

Atunci tânărul spuse:

– O, voi, oaspeţi ai mei, pricina culorii galbene ca de şofran a pielii mele este o poveste atâta de ciudată încât, de ar fi scrisă cu andrelele pe colţul dinlăuntru al ochiului, ar putea să slujească de învăţătură celui care ar citi-o cu preţuire. Daţi-mi, dar, ascultare, şi staţi cu toată luarea-aminte a cugetului vostru!

Şi toţi răspunseră:

– Ascultarea şi cugetul nostru sunt ale tale! Şi iacătă-ne că stăm nerăbdători să te auzim.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute șaptesprezecea noapte

Spuse:

– Ascultarea și cugetul nostru sunt ale tale! Și iacătă-ne că stăm nerăbdători să te auzim.

Atunci tânărul cel cu pielea galbenă povesti.

Aflați, o, stăpânii mei, că eu de baștină sunt din țara Omanului, unde tatăl meu era cel mai de seamă neguțător dintre neguțătorii de pe mare, și avea în stăpânia lui deplină treizeci de corăbii, care îi aduceau în fiecare an un câștig de trei mii de dinari. Și tatăl meu, care era un om luminat, m-a dat la învățătură, să deprind scrierea, precum și tot ce este trebuincios de știut. După care, întrucât ceasul lui cel de pe urmă se apropia, m-a chemat și mi-a împărtășit sfaturile lui, pe care eu le-am ascultat cu luare-aminte. Pe urmă, Allah l-a luat și l-a primit întru mila lui. Facă El, o, oaspeții mei, ca viața voastră să fie cât mai lungă!

Or, la un răstimp după moartea tatălui meu, eu acuma fiind stăpân peste toate bunurile lui, stam în casa mea, în mijlocul oaspeților mei, când un rob mă vesti că la poartă se afla unul dintre căpitanii mei de corăbii și că îmi aduce un coș cu trufandale. Și îl poftii să intre în casă, și primii darul lui, alcătuit într-adevăr din poame necunoscute pe pământul nostru, și cu adevărat întru totul minunate. Iar eu îl răsplătii cu o sută de dinari de aur, ca să-i dovedesc plăcerea ce-mi făcuse. Pe urmă, împărții oaspeților mei fructele și îl întrebai pe căpitanul de corabie:

– De unde-s fructele acestea, o, căpitane?

El îmi răspunse:

– De la Bassra și de la Bagdad!

Și, la cuvintele acestea, toți oaspeții mei începură să se minuneze de pământul cel minunat al Bassrei și al Bagdadului,

să laude viața care se trăiește acolo, dulceața aerului și bună-cuviința locuitorilor; și nu mai pridideau cu laudele în această privință, care mai de care adăugând altceva la vorbele celorlalți. Iar pe mine toate astea așa de tare mă înfierbântară încât, fără să mai cercetez nimica, mă ridicai tot atunci, pe clipă pe dată, și, nemaiputându-mi înfrâna sufletul care dorea fierbinte să pornească la drum, îmi vândui la mezat bunurile și averile, mărfurile și corăbiile, afară de una, pe care o păstrai numai pentru folosul meu, și toți robii și toate roabele, și schimbai totul în bani, adunând în felul acesta o mie de mii de dinari, fără a mai pune la socoteală și giuvaierurile, pietrele nestemate și drugii de aur din lăzile mele. După care, cu toate bogățiile strânse astfel în greutatea lor cea mai ușoară, mă suii pe corabia pe care mi-o păstrasem și poruncii să se ridice pânzele pentru Bagdad.

Or, Allah îmi hărăzi o plutire norocoasă și ajunsei, cu bine și sănătos, împreună cu bogățiile mele, la Bassra, de unde, trecând pe altă corabie, pornii pe Tigru în sus până la Bagdad. Acolo întrebai care-i locul cel mai potrivit de locuit, și mi se spuse că mahalaua Karkh[1] este mahalaua cea mai căutată și că acolo stau de obicei oamenii cei mai de seamă. Și mă dusei în mahalaua aceea și închiriai o casă frumoasă de pe ulița Zaafaran, și poruncii să mi se aducă toate bogățiile și toate lucrurile acolo. Pe urmă mă spălai după sfânta datină și, cu sufletul voios și cu pieptul plin că mă aflam, în sfârșit, în vestitul Bagdad, ținta dorurilor mele și pizmuitul de toate cetățile, mă îmbrăcai cu hainele mele cele mai frumoase și plecai să mă plimb în voie de-a lungul ulițelor celor mai umblate.

Or, ziua aceea era tocmai o zi de vineri, și toți locuitorii erau în haine de sărbătoare și se plimbau ca și mine,

[1] *Mahalaua Karkh* (mai corect *ali-Karh*) era centrul comercial al Bagdadului, situat în partea de sud-est a capitalei. La început a fost un oraș independent și numai cu timpul, pe măsura extinderii Bagdadului, a fost inclus în perimetrul acestuia.

bucurându-se de aerul proaspăt de afară. Iar eu mă luai după ceilalţi şi pornii şi eu încotro mergeau toţi. Şi-aşa ajunsei la Karn-al-Sirat, ţinta obişnuită a tuturor celor ce se plimbă prin Bagdad. Şi văzui, în locul acela, printre alte clădiri tare frumoase, o clădire mai arătoasă decât toate şi cu faţa către fluviu. Şi pe pragul de marmură văzui un bătrân îmbrăcat în alb, cu o înfăţişare preacinstită şi cu o barbă albă ca de filigran de argint, care îi ajungea până la brâu, despărţită în două părţi aidoma. Şi în jurul lui şedeau cinci tineri frumoşi ca nişte lune, şi parfumaţi ca şi el cu parfumuri alese.

Eu atunci, fermecat de chipul bătrânului cel alb şi de frumuseţea tinerilor, îl întrebai pe un trecător:

– Cine-i acest preacinstit şeic? Şi care-i numele lui?

Acela îmi răspunse:

– Este şeicul Tahel Abul-Ola[1], prietenul celor tineri! Şi toţi cei care intră în casa lui nu au decât să mănânce, să bea şi să se veselească, după cum li-i voia, cu tinerii şi cu tinerele care totdeauna se află în casa lui.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute optsprezecea noapte

Spuse:

Şi toţi cei care intră în casa lui nu au decât să mănânce, să bea şi să se veselească, după cum li-i voia, cu tinerii şi cu tinerele care totdeauna se află în casa lui.

Iar eu, la vorbele acestea, încântat până peste marginile încântării, strigai:

– Slavă celui care, de când am coborât de pe corabie, m-a îndrumat pe drumul către acest şeic cu chip vestitor de bine! Întrucât n-am venit din afundul ţării mele la Bagdad decât cu gândul de a da de un om ca el!

---

[1] La M. A. Salie: *Tahir ibn ali-Ala.*

Şi mă îndreptai către bătrân şi, după ce îi urai bună pace, îi spusei:

– O, stăpâne al meu, aş îndrăzni să te întreb ceva!

Iar el îmi zâmbi, aşa cum un părinte îi zâmbeşte fiului său, şi îmi răspunse:

– Şi ce doreşti?

Eu spusei:

– Doresc fierbinte să-ţi fiu oaspete în noaptea aceasta!

El se uită la mine iarăşi şi îmi răspunse:

– Cu dragă inimă şi cu cinstire!

Pe urmă adăugă:

– În noaptea aceasta, o, fiul meu, am primit marfă proaspătă – nişte fete tinere, al căror preţ, pe o seară, este după însuşirile lor. Unele sunt socotite la zece dinari pe seară, altele la douăzeci, iar altele ajung până la cincizeci, ori până la o sută de dinari pe seară. Poţi să-ţi alegi!

Eu răspunsei:

– Pe Allah! vreau mai întâi, de încercare, să încep cu una dintre cele care nu ajung decât la zece dinari pe seară. Pe urmă, Allah Karim!

Apoi adăugai:

– Iacătă trei sute de dinari pentru o lună, întrucât o bună încercare cere o lună!

Şi îi numărai cei trei sute de dinari şi i-i cântării în terezia pe care o avea alături.

Atunci el chemă pe unul dintre copilandrii ce se aflau acolo şi îi spuse:

– Îndrumă-l pe stăpânul tău!

Şi copilandrul mă luă de mână şi mă duse mai întâi în hammamul casei, unde mă îmbăie minunat şi mă copleşi cu cele mai alese şi mai amănunţite îngrijiri. După care mă duse într-o latură a casei şi bătu la o uşă.

Şi numaidecât veni să deschidă o fetişcană cu chip zâmbitor şi plin de făgăduinţe, care îmi făcu o temenea de frumoasă primire. Şi tânărul îi spuse:

– Îţi încredinţez acest oaspete!

Şi plecă.

Fata atunci mă luă de mâna pe care mi-o ţinuse flăcăul şi mă pofti într-o încăpere împodobită vrăjit, unde din prag ne întâmpinară două roabe micuţe, puse în slujba ei, frumoase ca nişte stele. Iar eu o privii mai cu luare-aminte pe fetişcană, stăpâna lor, şi mă încredinţai că era cu adevărat ca o lună în plinătatea ei. Atunci fata mă pofti să stau jos, şi se aşeză şi ea lângă mine; pe urmă le făcu un semn celor două micuţe, care ne aduseră numaidecât o tabla mare de aur pe care se aflau pui fripţi, carne friptă, prepeliţe fripte, porumbei fripţi şi cocoşi sălbatici fripţi. Şi mâncarăm până ce ne săturarăm. Şi bucate mai gustoase decât acelea nu mai mâncasem în viaţa mea, nici băuturi mai bune nu băusem decât cele cu care m-a cinstit ea, după ce a fost ridicată tablaua cu fripturi, nici flori mai înmiresmate n-am mirosit, nici nu mă mai îndulcisem cu fructe, cu cofeturi şi cu prăjituri atâta de minunate! Şi pe urmă dovedi atâta gingăşie, atâta farmec şi atâta dulce căldură, încât îmi petrecui cu ea luna toată, fără să-mi dau seama de repedea curgere a zilelor.

Când trecu luna, robul cel tinerel veni la mine şi mă duse la hammam, de unde ieşii şi mă dusei la şeicul cel alb şi îi spusei:

– O, stăpâne al meu, vreau una dintre acelea care-s de douăzeci de dinari pe o seară!

El îmi răspunse:

– Scoate aurul!

Şi mă dusei acasă să iau aurul, şi mă întorsei să-i număr şase sute de dinari pentru o lună de încercare cu o fetişcană de douăzeci de dinari pe seară. Iar el chemă un flăcău de-al lui şi îi spuse:

– Iacătă-l pe stăpânul tău!

Şi flăcăul mă duse la hammam şi mă pofti pe urmă să merg într-un iatac cu uşa străjuită de patru roabe micuţe care, de îndată ce ne văzură, fugiră s-o vestească pe stăpâna lor. Şi uşa se deschise şi se ivi o tânără creştină din ţara

francilor, mult mai frumoasă decât cea dintâi și mult mai bogat îmbrăcată. Și mă luă de mână, zâmbindu-mi, și mă duse în odaia ei, care mă ului cu bogăția podoabelor și a zugrăvelilor de pe pereți.

Și fata îmi spuse:

– Binevenit fie oaspetele cel fermecător...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute nouăsprezecea noapte

Spuse:

... Binevenit fie oaspetele cel fermecător!

Și, după ce îmi aduse să mănânc și să beau mâncăruri și băuturi încă și mai minunate decât întâia oară, cum avea un glas tare frumos și știa să cânte și din felurite instrumente de muzică, vru să mă amețească și mai mult decât eram și, luând o lăută persienească, începu să cânte:

O, dulci parfumuri, din prea dulcea țară
În care Babilonul strălucește,
Duceți-vă cu vântul care zboară
Să-i dați iubitei despre mine veste.

Într-un ținut de farmece, departe,
Stă cea care sădește-adânc fiorul
În pieptu-ndrăgostiților, și-i arde
Fără-a le da ceea ce stinge dorul.

Or, eu, o, stăpânii mei, îmi petrecui luna toată cu fata aceea din țara francilor, și trebuie să vă mărturisesc că o găsii peste măsură mai pricepută la gingășii decât copilandra dintâi. Și văzui că într-adevăr nu plătisem un preț prea mare pentru desfătările pe care mă făcu să le trăiesc din cea dintâi până în cea de a treizecea zi.

Încât, atunci când băiatul veni să mă ia şi să mă ducă la hammam, nu pregetai să trec pe la şeicul cel alb şi să-l firitisesc pentru alegerea plină de pricepere pe care o dovedea faţă de fetişcanele lui, şi îi spusei:

– Pe Allah! o, şeicule, vreau să rămân pentru totdeauna în casa ta îmbelşugată, unde se găsesc bucuria ochilor, desfătarea simţirilor şi farmecul unei adunări alese!

Iar şeicul fu bucuros peste poate de laudele mele şi, ca să-mi arate cât era de mulţumit, îmi zise:

– Noaptea aceasta, o, oaspete al meu, este o noapte de sărbătoare deosebită; iar la această sărbătoare deosebită nu au îngăduinţă să ia parte decât muşterei cei mai de seamă ai casei mele. Iar noi o numim Noaptea-minunatelor-înfăţişări. Încât nu ai decât să te urci pe terasă şi să judeci cu ochii tăi!

Iar eu îi mulţumii bătrânului şi urcai pe terasă.

Or, cel dintâi lucru pe care îl zării, odată ajuns pe terasă, fu o perdea mare de catifea ce despărţea terasa în două. Şi, în spatele acelei perdele, pe un chilim frumos, luminat de lună, şedeau întinşi unul lângă altul doi tineri frumoşi – o fată şi iubitul ei – ce se sărutau gură-n gură. Iar eu, dacă văzui fata aceea şi frumuseţea ei fără de seamăn, rămăsei uluit şi vrăjit, şi şezui s-o privesc îndelung, fără de răsuflare, nemaiştiind unde mă aflu. Izbutii, într-un sfârşit, să mă smulg din nemişcarea mea şi, nemaiputându-mi găsi tihna până a nu afla cine este, coborâi de pe terasă şi alergai la fetişcana cu care îmi petrecusem cea de a doua lună de dragoste; şi îi povestii cele ce văzusem. Iar ea pricepu starea în care mă aflam şi îmi zise:

– Da ce zor ai de mă întrebi de fata aceea?

Eu răspunsei:

– Pe Allah! mi-a răpit şi mintea şi sufletul!

Ea îmi spuse zâmbind:

– Atunci, doreşti să fie a ta?

Eu răspunsei:

– Acesta-i oful sufletului meu, căci mi-a supus inima!

Ea spuse:

– Ei bine, află că fata aceea este chiar fiica şeicului Taher Abul-Ola, stăpânul nostru, şi noi toate suntem nişte roabe la poruncile ei! Ştii cât costă o noapte petrecută cu ea?

Eu răspunsei:

– De unde să ştiu?

Ea îmi spuse:

– Cinci sute de dinari de aur! Este o poamă vrednică de gura sultanilor.

Eu răspunsei:

– Uallah! Sunt gata să-mi cheltuiesc toată averea ca să mă bucur de ea, fie măcar şi numai pentru o seară.

Şi îmi trecui toată noaptea aceea fără a izbândi să închid ochii, aşa de zbuciumat îmi era sufletul cu gândul la fata gazdei mele.

Şi-aşa că a doua zi mă grăbii să mă îmbrac cu cele mai frumoase haine ale mele şi, împodobit ca un sultan, mă înfăţişai dinaintea şeicului Taher, tatăl ei, şi îi spusei:

– O doresc pe aceea care preţuieşte cinci sute de dinari pe noapte!

El îmi răspunse:

– Plăteşte aurul!

Şi îi plătii pe dată preţul pentru treizeci de nopţi, în totul cincisprezece mii de dinari. Iar el îi luă şi îi spuse unuia dintre băieţi:

– Du-l pe stăpânul tău la stăpâna ta *Cutare*.

Şi băiatul mă luăm şi mă pofti să intru într-un iatac cum ochii mei nu mai văzuseră altul asemenea ca frumuseţe şi ca belşug pe faţa pământului. Şi o văzui, culcată galeş, cu un evantai în mână, pe tânăra aceea şi, dintr-odată, rămăsei pierit de uimire în sufletul meu, o, preacinstiţi oaspeţi ai mei.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute douăzecea noapte

Spuse:

... şi, dintr-odată, rămăsei pierit de uimire în sufletul meu, o, preacinstiţi oaspeţi ai mei.

Căci cu adevărat era ca luna în cea de a patrusprezecea zi a ei, şi numai din felul în care răspunse la salamalecul meu izbuti să-mi şi răpească de tot minţile cu sunetul glasului ei mai fermecător decât mlădierile unei lăute; şi tare mai era frumoasă, şi tare mai era gingaşă şi dulce, într-adevăr! Şi fără de nicio îndoială că despre ea este vorba în stihurile acestea ale poetului:

Frumoasă e! Dacă vreodată,
Ca o minune, s-ar ivi
Printre păgâni, atunci păgânii,
Privind-o, s-ar despăgâni,
Şi i s-ar închina cucernici,
Şi doar pe ea o ar sluji.

Iar dacă-ntâmplător vreodată
Ivi-s-ar goală, dintr-o zare,
Pe-o mare tulbure, cu valuri
Cât de sărate şi amare,
De mierea gurii ei s-ar face
Atunci ca mierea-ntreaga mare.

Iar dinspre Răsărit, vreunui
Creştin călugăr, din Apus,
De i s-ar arăta vreodată,
Călugărul ar sta răpus,
Cu ochii-ntorşi spre Răsăritul
În care minţile-i s-au dus.

Ci eu, în bezna luminată
De flacăra din ochii ei,
Strigai: „O, beznă! Ce văd oare?
Nălucă-i? Vis fără temei?

Sau o fecioară care arde
De dor, aci, sub ochii mei?“
Iar ea, la vorbele acestea,
Cu mâna-şi prinse, pentru sine,
Mijlocul ca un fir de floare –
Şi-n unduiri de ape line
Îmi spuse suspinând întruna
Cu triste şi adânci suspine:

„Aşa cum dinţii albi şi tineri
Nu-şi dau întreaga strălucire
Decât frecaţi cu dulcea frunză
Ce-o folosim spre curăţire,
La fel şi-o fată se arată
Cât de frumoasă-i, prin iubire!

O, musulmani! O, nu se află,
Vai, pentru buzele-mi zbătute,
Niciunul printre voi în stare
Să mi le-alinte şi sărute?
Vai, ajutor!“ Şi eu, deodată,
Simţii atunci cum, pe tăcute,
În mine tremură năvalnic
Şi creşte-o aprigă vârtute,
Şi-nfiorată de avânturi
Se zbuciumă şi se asmute,
Şi-n graiul ei îi strigă fetei:
„Ba este! Este! Vine iute!“

Şi năvălii. Ci ea, cu frică,
Mă întrebă atunci aşa:
„Dar cine eşti?“ Rostii răspunsul:
„Sunt musulmanul ce l-ai vrea!
Sunt, iată, un flăcău în stare
Să vină la chemarea ta!“

Pe urmă, fără de zăbavă,
Arzând, mă-mbrăţişai cu ea.
Apoi, şopti cu şoaptă dulce,
La cea de-a treia-mbrăţişare:

„Mai strâns, flăcăule, iubite!
Îmbrățișează-mă mai tare!“
Și-i răspunsei: „Te strâng, iubito,
Te strâng, iubito, sunt în stare!“

Or, eu îi urai bună pace, și ea îmi răspunse la urare, aruncându-mi niște priviri ucigător de galeșe, și îmi zise:

– Prietenia, belșugul și bunăvoința fie cu oapetele!

Și mă luă de mână, o, stăpânii mei, și mă pofti să șed lângă ea; și niște fete cu sâni frumoși intrară și ne aduseră și fructe rare, și bucate alese, și un vin minunat, cum nu se bea decât în saraiurile împărătești; și ne aduseră trandafiri și iasomii, pe când împrejurul nostru pomișorii înmiresmați și lemnul de aloe ce ardea în cățui de aur își revărsau suavele parfumuri. Pe urmă, una dintre roabe îi aduse într-o învelitoare de zarafir o alăută de fildeș, pe care ea o luă, îi potrivi strunele și pe urmă cântă stihurile acestea:

Să nu bei niciodată vinul,
Decât turnat de un flăcău
Cu mână gingașă; căci vinul
Ce-ți schimbă mințile în hău,
Flăcăul îl preface-n ambră,
De-ar fi el, vinul, cât de rău.

Ah, niciun vin pe lumea asta
Nu poate fi o desfătare
Când nu-i paharnic pe potrivă
Și cu obrajii ca o floare
De trandafir, neprihănită,
Și fragedă, și-amețitoare.

Or, eu, oaspeți ai mei, după stihurile acestea, prinsei inimă, și mâna mi se făcu mai îndrăzneață, iar ochii și buzele-mi o mistuiau; și cunoscui astfel că avea niște însușiri așa de minunate, atât ca știință, cât și ca frumusețe, încât nu numai că petrecui cu ea luna pe care o plătisem, ci îi

plătii mai departe bătrânului cel alb, tatăl ei, o lună după alta, şi tot aşa până ce, din pricina atâtor cheltuieli nemăsurate, nu-mi mai rămase nici măcar un dinar din toată bogăţia pe care o adusesem cu mine din ţara Omanului, locul meu de baştină. Şi-atunci, gândind că în curând am să fiu silit să mă despart de ea, nu-mi putui opri lacrimile să curgă şuvoaie pe obraji, şi nu mai izbutii să osebesc ziua de noapte.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute douăzeci şi una noapte

Spuse:

... nu-mi putui opri lacrimile să curgă şuvoaie pe obraji, şi nu mai izbutii să osebesc ziua de noapte.

Iar ea, dacă mă văzu aşa, cu totul în lacrimi, îmi spuse:

– De ce plângi?

Eu spusei:

– O, stăpână a mea, plâng pentru că nu mai am bani; iar poetul a spus:

Te face sărăcia şi-n casa ta străin;
Ci banul îţi ridică şi-ntre străini cămin!

Iată pentru ce, o, lumină a ochilor mei, plâng eu, de teamă că tatăl tău are să mă despartă de tine!

Ea îmi spuse:

– Află, dar, că atunci când vreun muşteriu de-al casei noastre şi-a prăpădit averea la noi, tatăl meu are obiceiul de a-l mai găzdui vreme de încă trei zile, cu toată dărnicia cuvenită şi fără a-l lipsi de niciuna dintre desfătările obişnuite; după care îl roagă să plece şi să nu se mai arate

în casa noastră! În ce te priveşte, o, dragule, întrucât îți port în inimă o dragoste mare, să nu ai nicio teamă, pentru că am să găsesc eu un mijloc de a te păstra aici atâta cât ai să vrei tu, inşallah! Căci toată averea mea se află în mâinile mele, iar tata nici habar n-are cât de mare este averea aceasta. Aşa că am să-ți dau în fiecare zi o pungă cu cinci sute de dinari, prețul pentru o seară; iar tu, la rându-ți, ai s-o dai tatălui meu, spunându-i: „De-acuma-nainte am să-ți plătesc serile de pe o zi pe alta!" Iar tatăl meu, ştiindu-te bun platnic, are să primească învoiala; şi, după obiceiul lui, are să vină să-mi dea banii ce mi se cuvin; şi eu iarăşi am să ți-i dau, ca să-i plăteşti iarăşi o seară; şi-aşa are să fie atâta vreme cât va vrea Allah şi cât tu n-ai să te saturi de mine!

Eu atunci, o, oaspeții mei, în bucuria mea, mă simții deodată uşor ca pasărea, şi îi mulțumii, şi îi sărutai mâna; pe urmă rămăsei cu ea, vreme de un an, ca un cocoş într-o poiată.

Or, când trecu anul, soarta cea rea vroi ca iubita mea, într-o clipă de mânie, să se supere pe una dintre roabele ei şi s-o lovească amarnic; şi roaba strigă:

– Pe Allah! am să te lovesc în inimă, întocmai cum m-ai lovit tu!

Şi fugi pe dată la părintele iubitei mele, şi îi dezvălui toată povestea, de la început până la sfârşit.

Când bătrânul Taher Abul-Ola auzi spusele roabei, sări în picioare şi porni în goană să vină la mine, pe când eu, neştiind nimica din cele ce se petrecuseră, şedeam lângă iubita mea, gata să mă las desfătărilor celor mai alese; şi bătrânul strigă:

– Hei, măi *Cutare*!

Eu răspunsei:

– La poruncile tale, o, taică.

El îmi spuse:

– Obiceiul nostru de-aici, atunci când un muşteriu şi-a prăpădit banii, este de a-l găzdui pe acel muşteriu, fără a-l

lipsi de nimica, vreme de trei zile. Ci tu iacătă că de un an de zile te bucuri prin înşelăciune de găzduirea noastră, mâncând, bând şi desfătându-te după plac!

Pe urmă se întoarse către robi şi strigă: „Alungați-l de aici pe feciorul ăsta stricat!"

Iar ei mă înhățară şi mă aruncară gol-goluț pe uşă afară, punându-mi în mână zece bănuți de argint şi dându-mi o rantie veche şi jegoasă, din care curgeau petecile, ca să-mi acopăr goliciunea.

Iar şeicul cel alb îmi spuse:

– Pleacă! nu vreau nici să te bat, nici să te blestem! Da nu mai zăbovi pe-aici! Că de te-o paşte păcatul să mai tândăleşti prin Bagdad, cetatea noastră, sângele tău are să-ți țâşnească deasupra capului!

Eu atunci, o, oaspeții mei, fusei silit să plec, în ciuda dorurilor mele, fără a şti încotro să mă îndrept în cetatea pe care nu o cunoşteam deloc, măcar că locuiam acolo de cincisprezece luni. Şi simții cum se abăteau grele peste inima mea toate năpastele lumii, şi peste gândurile mele toate deznădejdile, toate întunecimile şi toate necazurile! Şi zisei în cugetul meu: „Oare cum de am putut eu, care am venit peste mări până aici aducând o mie de mii de dinari de aur şi, pe deasupra, şi prețul vânzării celor treizeci de corăbii ale mele, cum de am putut să prăpădesc atâta avere în casa acestui bătrân amarnic cu față de păcură, ca să ies acuma gol-goluț, cu inima zdrobită şi cu sufletul înjosit? Ci nu este ajutor şi putere decât întru Allah Slăvitul şi Preaînaltul!" Şi, cufundat în gânduri amare, cum tocmai ajunsesem la țărmul Tigrului, văzui o corabie ce se gătea să coboare către Bassra. Şi mă suii pe puntea corăbiei aceleia, intrând în slujba căpitanului, ca să-mi pot plăti călătoria. Şi-aşa ajunsei la Bassra.

Acolo, mă dusei fără de zăbavă în suk, întrucât mă chinuia foamea, şi mă băgă de seamă...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute douăzeci şi doua noapte

Spuse:

Acolo, mă dusei fără de zăbavă în suk, întrucât mă chinuia foamea, şi mă băgă de seamă un băcan care se apropie de mine repede, mă cuprinse pe după gât şi mă îmbrăţişă, şi îmi spuse că este un prieten de odinioară de-al părintelui meu; pe urmă întrebă în ce stare mă aflu. Şi eu îi povestii, fără a ocoli nimica, tot ce mi se întâmplase. Iar el îmi spuse:

– Uallah! astea nu sunt fapte de om chibzuit! Da acuma, ce-a fost a fost! Ia spune, ce ai de gând să faci?

Eu răspunsei:

– Nu ştiu!

El îmi spuse:

– Vrei să primeşti să rămâi la mine? Şi, întrucât ştii să scrii, vrei să însemnezi intrările şi ieşirile mărfurilor mele, şi să capeţi ca simbrie o drahmă de argint pe zi, afară de mâncarea şi de băutura ta?

Iar eu primii cu mulţumire, şi rămăsei la el ca logofăt pentru ieşirile şi intrările vânzărilor şi cumpărăturilor. Şi-aşa trăii la el destulă vreme, ca să pun de-o-parte o sută de dinari.

Atunci, închiriai pe seama mea o casă micuţă la ţărmul mării, ca să aştept acolo sosirea vreunei corăbii plină cu mărfuri aduse de departe, pe care să le cumpăr cu banii mei şi cu care să întocmesc o încărcătură bună de vândut la Bagdad, unde vroiam să mă întorc, cu nădejdea că am să găsesc un prilej spre a o vedea iarăşi pe iubita mea.

Or, norocul vroi ca într-o zi să se ivească din depărtări o corabie plină cu mărfurile pe care le aşteptam; iar eu, vârându-mă printre ceilalţi negustori, mă îndreptai către

corabie şi mă urcai pe punte. Şi iată că, din fundul corăbiei, ieşiră doi oameni care se aşezară pe două scaune şi îşi aşternură dinaintea noastră mărfurile. Şi ce mărfuri! Şi cum îţi mai luau ochii! Nu vedeam acolo nimic altceva decât giuvaieruri, mărgăritare, mărgeane, rubine, agate, hiacinte şi nestemate de toate culorile! Şi-atunci unul dintre cei doi oameni se întoarse către negustorii locului şi spuse:

– O, fraţilor negustori, toate astea nu sunt de vânzare astăzi, întrucât eu încă sunt ostenit de mare; nu vi le-am arătat decât spre a vă da o dovadă de ce are să fie vânzarea de mâine!

Ci negustorii atâta stăruiră, încât acela primi a începe vânzarea pe dată, şi telalul începu să strige vânzarea nestematelor, bucată cu bucată. Şi negustorii începură să ridice preţul de fiecare dată, unii peste alţii, până ce întâiul săculete cu nestemate ajunse la preţul de patru sute de dinari. În clipita aceea, stăpânul sacului, care îl cunoscuse odinioară în ţara mea pe tatăl meu, căpetenia negoţului din Oman, se întoarse către mine şi mă întrebă:

– Tu de ce nu spui nimic şi nu dai şi tu un preţ mai mare, aşa cum fac ceilalţi negustori?

Eu răspunsei:

– Pe Allah, o, stăpâne al meu, nu mi-au mai rămas din bunurile acestei lumi decât o sută de dinari!

Şi mă simţii tare ruşinat spunând vorbele acestea, şi lacrimile începură să-mi curgă din ochi. Şi, dacă mă văzu aşa, stăpânul sacului îşi plesni palmele una de alta şi strigă, plin de uimire:

– O, omanitule, cum de nu ţi-au mai rămas dintr-o avere atâta de nemăsurată decât o sută de dinari?

Şi mă privi cu multă milă şi îmi înţelese necazurile; pe urmă, deodată, se întoarse către negustori şi le spuse:

– Fiţi martori că vând acestui tânăr, pentru o sută de dinari, un sac cu tot ce se află în el, gemme, mademuri şi

lucruri scumpe, măcar că prețul lui adevărat se ridică la peste o mie de dinari. Aşa încât este un dar pe care i-l fac!

Iar negustorii, uluiți, mărturisiră că văd şi că pricep; şi negustorul îmi înmână sacul cu tot ce se afla în el, ba îmi mai dărui şi chilimul şi scaunul pe care şezuse. Iar eu îi mulțumii pentru dărnicia lui; şi coborâi pe uscat şi mă îndreptai către sukul giuvaiergiilor.

Acolo închiriai o prăvălie şi mă apucai să vând şi să cumpăr, şi în fiecare zi dobândeam un câştig destul de vrednic. Or, printre lucrurile de preț ce se aflau în sac, era şi o bucată de baga roşie, de un roşu întunecat, şi care, judecând după semnele talismanice săpate ca nişte piciorușe de furnici pe cele două fețe ale ei, trebuie să fi fost vreo amuletă lucrată de vreun meşter tare iscusit în meşteşugul amuletelor. Aşa că pusei de mai multe ori telalul să strige în suk că o vând; ci nu mi se dete pe ea decât zece până la cincisprezece drahme. Iar eu, cu gândul la vreun chilipir mai bun, nevroind s-o dau aşa, oricum, pe un preț de nimic, aruncai bucata aceea de baga într-un ungher din prăvălie, unde rămase vreme de un an.

Or, într-o zi, pe când mă aflam în prăvălia mea, văzui cum intră...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute douăzeci şi treia noapte

Spuse:

... văzui cum intră un străin, care îmi ură bună pace şi care, când văzu bucata de baga, cu tot praful care o acoperea, strigă:

– Slavă lui Allah! Am găsit, într-un sfârşit, ceea ce căutam!

Și luă bucata de baga, o duse la buze și la frunte, și îmi spuse:

– O, stăpâne al meu, vrei să mi-o vinzi?

Eu răspunsei:

– Firește că vreau!

El întrebă:

– Care îi este prețul?

Eu spusei:

– Dar tu cât dai?

El răspunse:

– Douăzeci de dinari de aur!

Iar eu, la vorbele acestea, gândii că străinul își bătea joc de mine, așa de mare mi se părea prețul acela; și îi spusei cu un glas tare acru:

– Du-te-n calea ta!

El atunci gândi că socotesc prețul prea mic, și îmi spuse:

– Îți dau cincizeci de dinari!

Ci eu, tot mai încredințat că își râde de mine, nu numai că nu mai vrusei să-i răspund nimic, da nici nu mă mai uitai la el și mă prefăcui că nici nu mai bag de seamă că este acolo, ca să plece.

El atunci îmi spuse:

– O mie de dinari!

Și-așa! Iar eu, o, oaspeții mei, nu răspundeam nimic; iar el zâmbea de tăcerea mea plină de mânie îndârjită și îmi spunea:

— De ce nu vrei să-mi răspunzi?

Iar eu, până la urmă, îi răspunsei iar:

– Du-te-n calea ta!

El atunci începu să adauge o mie de dinari peste altă mie, până ajunse să-mi dea douăzeci de mii de dinari. Ci eu nu răspundeam nimic!

Și-așa! Iar trecătorii și vecinii, stârniți de o vânzare ciudată ca aceea, se strânseseră împrejurul nostru în prăvălie

şi în uliță, și se burzuluiau amarnic împotriva mea şi făceau o larmă tare supărătoare față de mine, spunând:

– Nu se cade să-i îngăduim a cere mai mult pe bucata aceea amărâtă de baga!

Iar alții spuneau:

– Uallah! cap sec, ochi orbi! Dacă n-are să-i dea bagaua, să-l alungăm din cetate!

Şi-aşa! Iar eu încă nu ştiam ce vroiau de la mine. Încât, ca să sfârşesc, îl întrebai pe străin:

– Vrei să-mi spui odată dacă o cumperi cu adevărat ori îți bați joc?

El răspunse:

– Da tu vrei cu adevărat s-o vinzi, ori vrei să-ți bați joc?

Eu spusei:

– Să vând!

Şi el spuse:

– Atunci, ca prețul cel de pe urmă, îți dau treizeci de mii de dinari! Şi să încheiem vânzarea şi cumpărarea!

Iar eu atunci mă întorsei către cei de față şi le spusei:

– Vă iau de martori la vânzarea aceasta! Mai înainte însă vreau să aflu de la cumpărător pentru ce îi trebuie bucata aceasta de baga!

El răspunse:

– Să încheiem mai întâi târgul, şi pe urmă am să-ți spun puterile şi folosul ei!

Eu răspunsei:

– Ți-o vând!

El spuse:

– Allah e martor la ceea ce grăim!

Şi scoase un sac plin cu aur, îmi numără şi îmi cântări treizeci de mii de dinari, luă amuleta, o puse în buzunar, scoase un oftat adânc şi îmi spuse:

– Atunci, ai vândut-o şi gata!

Eu răspunsei:

– E vândută şi gata!

Iar el se întoarse către cei de faţă şi le spuse:

– Sunteţi martori cu toţii că mi-a vândut amuleta şi că a luat preţul la care ne-am înţeles, de treizeci de mii de dinari!

Şi după aceea se întoarse către mine şi, cu un glas plin de o milă şi de o batjocură vădite, îmi spuse:

– O, săracul de tine, pe Allah! de-ai fi ştiut să-ţi stăpâneşti mâna în vânzarea aceasta şi să n-o întinzi aşa de repede, aş fi ajuns să-ţi plătesc ca preţ pentru această amuletă nu numai treizeci de mii sau o sută de mii de dinari, ci o mie de mii de dinari, de nu şi mai mult!

Or, eu, o, oaspeţii mei, auzind acele vorbe şi văzându-mă furat aşa, din pricina lipsei mele de dibăcie, de preţul acela de basm, simţii cum o tulburare mare se petrece în lăuntrurile mele; şi o răzvrătire mare în trupul meu făcu sângele să mi se scurgă din obraji, şi în locul lui să se ridice culoarea aceasta galbenă care mi-a rămas aşa de atunci şi care a tras luarea voastră aminte în seara aceasta, o, oaspeţii mei!

Am stat, aşadar, năucit o clipă, pe urmă i-am spus străinului:

– Poţi acuma să-mi spui puterile şi folosul acestei bucăţi de baga?

Şi străinul îmi răspunse:

– Află că împăratul de la Ind are o fată tare scumpă, de o frumuseţe fără de seamăn nicăierea pe faţa pământului; da-i chinuită de nişte dureri de cap amarnice. Încât împăratul, tatăl său, ajuns la capătul puterilor şi al doftoriilor în stare s-o aline, a poruncit să se adune toţi scribii cei mai de frunte din împărăţia lui şi toţi învăţaţii şi vracii: da niciunul dintre ei n-a izbutit să scoată din capul fetei durerile care o chinuiau.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute douăzeci și patra noapte

Spuse:

... da niciunul dintre ei n-a izbutit să scoată din capul fetei durerile care o chinuiau.

– Eu, atunci, fiind de față în acea adunare, i-am spus împăratului: „O, Măria Ta, știu un om care se numește Saadallah babilonianul, și care, în cunoașterea tuturor leacurilor, nu are nici seamăn, nici pe altul mai presus ca el pe fața pământului! Dacă, dar, socoți potrivit să mă trimiți la el, trimite-mă!“ Împăratul mi-a răspuns: „Du-te la el!“ Eu am spus: „Dă-mi o sută de mii de dinari și o bucată de baga roșie, de un roșu întunecat! Și, pe deasupra, un dar!“ Și împăratul mi-a dat tot ce i-am cerut, și am plecat de la Ind către țara Babilonului. Și acolo am întrebat de înțeleptul Saadallah și am fost călăuzit la el; și m-am înfățișat dinaintea lui și i-am înmânat o sută de mii de dinari și darul de la împărat; pe urmă i-am dat bucata de baga si, după ce i-am arătat rostul venirii mele, l-am rugat să-mi întocmească o amuletă atotputernică împotriva durerilor de cap. Și înțeleptul de la Babilon a cheltuit șapte luni întregi ca să cerceteze stelele și, până la urmă, când au trecut acele șapte luni, a ales o zi de semn bun ca să scrie pe bucata de baga aceste litere talismanice pline de vrajă de pe cele două fețe ale acestei amulete pe care tu mi-ai vândut-o! Iar eu am luat amuleta, m-am întors la împăratul de la Ind și i-am dat-o. Or, împăratul a intrat în odaia fetei lui dragi și a găsit-o pe fată, după poruncile date, înlănțuită cu patru lanțuri atârnate în cele patru colțuri ale odăii, așa ca ea să nu poată, în toiul durerilor, să sară pe fereastră și să se omoare. Și, de cum puse amuleta pe fruntea fiicei sale, fata se simți tămăduită pe clipă pe dată. Iar împăratul, dacă o văzu așa, se bucură până peste marginile bucuriei, și m-a acoperit cu daruri bogate, și m-a luat pe lângă

Măria Sa, printre prietenii Măriei Sale. Iar fata împăratului, vindecată în felul acesta atâta de tainic, și-a agățat amuleta de salba de la gât, și nu se mai despărțea de ea. Ci, într-o zi, pe când domnița se preumbla într-o luntre, jucându-se cu însoțitoarele ei, una dintre ele, cu o mișcare pârdalnică, rupse firul pe care era prinsă salba, și amuleta căzu în apă. Și se duse amuleta. Și tot atunci răutatea aceea se întoarse în domniță, și fata intră iar în stăpânia celui amarnic, care o năpădi cu niște dureri de cap atâta de năprasnice, încât fata își pierdu mințile. La știrea aceasta, durerea împăratului fu mai presus de toate vorbele; și mă chemă și mă însărcină să mă duc iar la șeihul Saadallah babilonianul, ca să-mi facă altă amuletă. Și plecai. Da când ajunsei la Babilon, aflai că șeihul Saadallah murise. Și, de-atunci, însoțit de alți zece, care să mă ajute în căutările mele, străbat toate țările de pe pământ cu gândul de a găsi, la vreun negustor, ori la vreun chilipirgiu, ori la vreun trecător, o amuletă dintre amuletele acelea pe care numai șeihul Saadallah din Babilon știa să le înzestreze cu puteri tămăduitoare și alungătoare de rele. Și a vrut ursita să te scoată în calea mea și să mă aducă să găsesc și să cumpăr din prăvălia ta talismanul acesta, pe care nu mai nădăjduiam să-l găsesc vreodată!

Pe urmă, o, oaspeți ai mei, străinul, după ce mi-a povestit povestea aceasta, și-a strâns chimirul și s-a dus.

Și-aceasta-i, așa cum v-am spus-o, pricina culorii galbene a chipului meu!

Iar eu, atunci, preschimbai în bani tot ce aveam, îmi vândui prăvălia și, bogat acuma, plecai degrabă la Bagdad, unde, cum ajunsei, zburai la saraiul bătrânului cel alb, tatăl preaiubitei mele. Căci, de când ne despărțisem, zi și noapte numai ea îmi umplea gândurile; și a o mai vedea o dată era ținta tuturor dorurilor și a vieții mele. Iar despărțirea nu făcuse decât să-mi ațâțe pojarurile din suflet și să-mi aprindă mințile.

Îl întrebai, dar, despre fată pe un băiat de la uşa de intrare. Iar băiatul îmi spuse să ridic capul şi să privesc. Şi văzui cum casa cădea în ruină, cum la fereastra la care de obicei sta iubita mea nu era nimeni şi cum o umbră de jale şi de deznădejde adâncă stăpânea peste tot. Atunci lacrimile îmi năpădiră ochii şi îi spusei robului cel tinerel:

– Ce-a făcut Allah cu şeicul Taher, o, fratele meu?

El îmi răspunse:

– Voioşia a pierit din casa aceasta şi jalea s-a abătut asupra noastră, de când ne-a părăsit un tânăr din ţara Omanului, pe nume Abul-Hassan Al-Omani. Acel tânăr neguţător şezuse un an cu fata şeicului Taher; ci întrucât după acest răstimp flăcăul n-a mai avut bani, şeicul, stăpânul nostru, l-a alungat din casă. Da stăpâna noastră, care îl iubea cu iubire mare...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute douăzeci şi cincea noapte

Spuse

... Da stăpâna noastră, care îl iubea cu iubire mare, a fost atâta de zdruncinată de plecarea lui, încât a căzut bolnavă de o boală aşa de grea, încât a ajuns în pragul morţii. Atunci stăpânul nostru, şeicul Taher, a început să se căiască amarnic de ce făcuse, când a văzut zăcăşia de moarte în care se afla fata lui; şi a trimis pristavi în toate părţile şi în toate ţările, ca să-l caute pe Abul-Hassan, şi a făgăduit o sută de mii de dinari drept răsplată aceluia care l-o aduce îndărăt! Ci, până acuma, toate strădaniile căutătorilor s-au dovedit zadarnice, căci nimenea n-a izbutit să-i afle urma ori să capete vreo ştire despre el. Încât tânăra, fata şeicului, acuma e pe cale să-şi dea ultimul suspin!

Eu atunci, cu sufletul rupt de durere, îl întrebai pe copil:

– Da șeicul Taher, el cum o duce?

Copilul răspunse:

– Toate astea l-au adus într-o jale și într-o deznădejde așa de mare, încât a vândut și fetele și flăcăii, și s-a căit amarnic dinaintea lui Allah Preaînaltul!

Atunci eu îi spusei tânărului rob:

– Vrei să-ți arăt unde se află Abul-Hassan Al-Omani? Ce-ai zice?

El răspunse:

– Allah fie cu tine, o, fratele meu! Spune-mi! Și-i dai îndărăt vieții o îndrăgostită, tatălui ei îi dai o fată, iubitei îi dai un iubit, și îl scapi din sărăcie pe robul tău și pe părinții robului tău!

Eu atunci îi spusei:

– Du-te la stăpânul tău, șeicul Taher, și spune-i: „Îmi datorezi răsplata făgăduită pentru știrea cea bună! Căci la ușa casei tale se află, în carne și oase, Abul-Hassan Al-Omani!"

La cuvintele acestea, robul cel tinerel zbură iute ca o piatră aruncată dintr-o praștie; și, cât ai clipi, se întoarse însoțit de șeicul Taher, părintele iubitei mele. Și ce schimbat era! Și cum i se vestejise chipul cel odinioară atâta de proaspăt și de tineresc în ciuda anilor! Îmbătrânise, în doi ani, cu mai bine de douăzeci de ani. Ci mă cunoscu numaidecât, și se aruncă la gâtul meu, și începu să mă sărute plângând, și îmi zise:

– O, stăpâne al meu, unde ai fost de-ai lipsit atâta vreme? Fata mea, din pricina ta, e în pragul mormântului. Haide! Intră cu mine în casa ta!

Și mă pofti să intru și începu să se arunce în genunchi pe pământ, înălțând slavă lui Allah care îngăduise să ne găsim; și nu pregetă să-i dea robului cel mititel răsplata făgăduită, de o sută de mii de dinari. Și robul începu să cheme asupra mea bincuvântările lui Allah.

După care şeicul Taher intră dintru-ntâi numai el la fata lui, ca să-i vestească cu binişorul sosirea mea.

Îi spuse, aşadar:

– Îţi vestesc, o, fata mea, ştirea cea bună! Dacă vrei să primeşti a mânca oleacă şi a merge să te îmbăiezi la hammam, am să te fac să-l vezi chiar astăzi pe Abul-Hassan!

Ea strigă:

– O, tată, spui adevărat?

El răspunse:

– Pe Allah Preaslăvitul, ceea ce îţi spun este adevărat!

Atunci ea strigă:

– Uallahi! Dacă-i văd chipul, nu mai am trebuinţă nici să mănânc, nici să beau!

Atunci bătrânul se întoarse către uşa după care mă aflam şi strigă:

– Intră, ya Abul-Hassan!

Şi intrai.

Or, o, oaspeţii mei, de îndată ce mă văzu şi mă cunoscu, fata căzu leşinată, şi multă vreme trecu până ce să-şi vină în fire. Izbuti într-un sfârşit să se trezească şi, printre plânsete de bucurie şi râsete, ne aruncarăm unul în braţele celuilalt, şi şezurăm multă vreme îmbrăţişaţi, tulburaţi şi fericiţi până peste poate.[1] Şi când izbutirăm să luăm seama la ce se petrecea împrejurul nostru, văzurăm în mijlocul sălii de primire pe cadiul şi pe martorii pe care şeicul îi chemase cu mare zor, şi care scriseră senetul nostru de căsătorie acolo, pe loc. Şi nunta noastră fu sărbătorită cu o strălucire nemaipomenită, în vâlvora unor petreceri care ţinură treizeci de zile şi treizeci de nopţi.

Şi de-atunci, o, oaspeţi ai mei, fata şeicului Taher este soţia mea cea dragă. Şi pe ea aţi auzit-o domniile voastre

---

[1] La M. A. Salie, când fata se trezeşte din leşin, spune aceste versuri:
Când vrea Allah Slăvitul, piept lângă piept i-adună
Pe cei fără nădejdea că vor mai fi-mpreună.

cântând acele cântece triste, care îi plac pentru că îi aduc aminte de ceasurile de jale ale despărţirii noastre, şi o fac să simtă şi mai mult fericirea în care se scurg zilele căsniciei noastre, binecuvântate de naşterea unui fecior la fel de frumos ca şi mama lui! Şi pe feciorul acesta vreau eu acuma să-l înfăţişez domniilor voastre, o, oaspeţii mei!

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute douăzeci şi şasea noapte

Spuse:

Şi pe feciorul acesta vreau eu acuma să-l înfăţişez domniilor voastre, o, oaspeţii mei!

Şi, după ce rosti acestea, tânărul cel galben ieşi o clipă şi se întoarse ţinând de mână un băieţel de zece ani, frumos ca luna în cea de a patrusprezecea zi a ei. Şi îi spuse:

– Urează bună pace oaspeţilor noştri!

Şi copilul ură bună pace cu o gingăşie aleasă. Iar califul şi însoţitorii lui, rămaşi tot neştiuţi, fură încântaţi până peste poate, atât de frumuseţea copilului, de gingăşia şi de drăgălăşia lui, cât şi de povestea nemaipomenită a tatălui său. Şi, după ce îşi luară bun-rămas de la gazda lor, plecară minunându-se de ceea ce văzuseră şi auziseră.

Iar a doua zi de dimineaţă, califul Harun Al-Raşid, care nu contenise să cugete la întâmplarea aceea, îl chemă pe Massrur şi îi zise:

– O, Massrur!

El răspuse:

– La poruncile tale, o, stăpâne al meu!

El spuse:

– Strânge numaidecât în sala aceasta tot aurul haraciului de pe un an, pe care l-am dobândit din Bagdad, tot haraciul de la Bassra şi tot haraciul de la Khorassan!

Şi Massrur, pe dată, puse să fie aduse tustrelele haraciurile dinaintea califului, şi îngrămădi în sală aurul din tustrele părţile acelea ale împărăţiei; şi erau atâţia galbeni, încât numai unul Allah ar fi putut să-i înnumere. Atunci califul îi zise lui Giafar:

– O, Giafar!

El răspunse:

– Aicea sunt, o, emire al drept-credincioşilor!

El spuse:

– Du-te degrabă şi adu-mi-l pe Abul-Hassan Al-Omani!

El răspunse:

– Ascult şi mă supun.

Şi plecă numaidecât şi îl aduse pe Abul-Hassan tremurând tot dinaintea califului, unde sărută pământul dintre mâinile lui şi stătu cu ochii plecaţi, în neştiinţa fărădelegii pe care va fi săvârşit-o, ori a pricinii care nevoise să fie adus acolo.

Atunci califul îi spuse:.

– O, Abul-Hassan, ştii cumva numele negustorilor care ţi-au fost oaspeţi aseară?

El răspunse:

– Nu, pe Allah, o, emire al drept-credincioşilor!

Califul se întoarse atunci către Massrur şi îi spuse:

– Dă la o parte învelitoarea sub care se află grămezile de galbeni!

Iar când învelitoarea fu dată la o parte, califul îi spuse tânărului:

– Da ai putea să-mi spui baremi dacă, da ori ba, bogăţiile acestea sunt mai mari decât acelea cu care ai fost păgubit de vânzarea ta pripită a bucăţii de baga?

Şi Abul-Hassan, uluit că îl vede pe calif ştiindu-i acea întâmplare, îngăimă bulbucând ochii mari:

– Uallah, o, stăpâne al meu, bogăţiile acestea sunt cu mult mai mari!

Şi califul îi zise:

– Află atunci că oaspeții tăi de aseară au fost cel de al cincilea Bani-Abbas şi vizirii şi însoțitorii lui, şi că tot aurul îngrămădit aici este al tău, ca dar din partea mea spre a te despăgubi de ceea ce ai pierdut la vânzarea acelei bucăți de baga talismanice!

Când auzi vorbele acestea, Abul-Hassan fu atâta de tulburat, încât lăuntrurile lui tresăriră de o răscolire nouă, şi gălbeneala îi coborî de pe chip, şi în locul ei sângele roşu îi năpădi pe dată în obraji şi îi întoarse iarăşi culoarea albă-trandafirie de odinioară, strălucind ca luna în noaptea deplinătății ei. Iar califul ceru să i se aducă o oglindă şi o puse dinaintea ochilor lui Abul-Hassan, care căzu în genunchi ca să înalțe mulțumire Izbăvitorului. Şi califul, după ce porunci ca tot aurul grămădit acolo să fie dus acasă la Abul-Hassan, îl pofti pe acesta să vină cât mai des spre a-i ține tovărăşie în mijlocul prietenilor săi de inimă, şi îi grăi:

– Nu este alt dumnezeu decât numai unul Allah! Mărire Lui, carele poate să săvârşească schimbare peste schimbare şi carele singur rămâne neschimbat şi nestrămutat!

– Şi acesta-i, o, norocitule sultan, spuse mai departe Şeherezada, povestea tânărului cel galben. Şi de bună seama că ea nici nu poate fi asemuită cu *Povestea Floarei-de-Granată şi a lui Zâmbet-de-Lună*!

Iar sultanul Şahriar grăi:

– O, Şeherezada, nu mă îndoiesc de ceea ce spui! Grăbeşte-te, dar, de-mi povesteşte *Povestea cu Floare-de-Granată şi cu Zâmbet-de-Lună*, căci nu o ştiu!

Iar Şeherezada spuse:

POVESTEA CU FLOARE-DE-GRANATĂ ȘI ZÂMBET-DE-LUNĂ[1]

Mi s-a povestit, o, norocitule sultan, că a fost odată, în vechimea veacurilor și a anilor și a zilelor, demult de tot, în țările ajamite, un sultan pe nume Șahraman, care stăpânea peste Khorassan. Și sultanul acela avea o sută de cadâne, toate zăticnite de sterpiciune, încât nu putuse să aibă cu niciuna dintre ele un moștenitor, fie el și de parte femeiască. Or, pe când se afla într-o zi în sala de primire, între vizirii, emirii și mai-marii împărăției, și sta cu ei de vorbă, nicidecum despre treburile cele ostenitoare ale stăpânirii, ci despre poezie, despre știință, despre istorie și despre medicină, și oarecum despre tot ce l-ar fi putut face să uite mâhnirea singurătății fără de urmași și durerea de a nu putea să lase moștenitori la scaunul de domnie ce-i fusese lăsat și lui de către bunii și străbunii săi, intră în sală un tânăr mameluc și îi spuse:

– O, doamne al meu, se află la ușă, împreună cu un negutător, o roabă tânără și atâta de frumoasă cum ochii mei n-au mai văzut vreodată!

Și sultanul spuse:

– Adu-mi-i, așadar, pe negutător și pe roabă!

Și mamelucul se grăbi să aducă pe negutător și pe roaba cea frumoasă.

Or, când o văzu în sală, sultanul, dintr-o singură aruncătură de ochi, o asemui în sufletul său cu o lancie subțire; și, întrucât purta un iașmac albastru, învrâstat cu zarafir,

[1] La M. A. Salie, titlul este *Povestea cu Bedr-Basin și Geauhar.*

ce-i învăluia capul şi îi acoperea faţa, neguţătorul o dezveli; şi numaidecât sala se lumină de frumuseţea fetei, iar pletele ei se slobozîră peste spate în şapte cosiţe lungi ce-i ajungeau până la zdrăngăneii de la glezne: precum atârnă măturând pământul coada îmbelşugată a unei cârlane de soi. Şi era ca o crăiţă, şi minunat arcuită, şi mai mlădioasă decât tulpina cea mlădie a arborelui ban. Ochii ei negri şi dealungiţi din croiala lor erau plini de sclipiri menite să fulgere inimile; iar bolnavii şi betegii s-ar fi putut tămădui numai uitându-se la ea o dată. În ce priveşte binecuvântatele-i şolduri, ţintă de jinduri şi de doruri, erau aşa de falnice, într-adevăr, încât neguţătorul nici nu putuse găsi un văl îndeajuns de mare spre a le cuprinde.[1]

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute douăzeci şi şaptea noapte

Spuse:

În ce priveşte binecuvântatele-i şolduri, ţintă de jinduri şi de doruri, erau aşa de falnice, într-adevăr, încât neguţătorul nici nu putuse găsi un văl îndeajuns de mare spre a le cuprinde.

Încât sultanul fu minunat până peste marginile minunării şi îl întrebă pe negustor:

– O, şeicule, cât ceri pe roabă?

El răspunse:

– O, doamne al meu, am cumpărat-o de la stăpânul ei dintâi pe două mii de dinari; ci de-atunci am călătorit vreme de trei ani ca să ajung până aici, şi aşa am cheltuit cu ea

---

[1] La M. A. Salie se continuă: ... cum spune în această privinţă poetul în versuri:

Frumoasă e! Deplina-i frumuseţe
E scrisă-n gingăşie şi blândeţe.

alte trei mii de dinari, încât nu vin ca să te îmbiu cu vreo vânzare, ci ți-o aduc ca pe un dar al meu către Măria Ta!

Și sultanul fu mulțumit de felul cum vorbi negutătorul, pe care îl cinsti cu un caftan falnic, și porunci să i se dea zece mii de dinari de aur. Iar negutătorul sărută mâna sultanului, îi mulțumi pentru bunătatea și pentru dărnicia sa, și își cătă de drum. Sultanul atunci spuse către musaipii și către femeile din sarai:

– Duceți-o pe fată la hammam și îngrijiți-o și, după ce aveți s-o curățați de urmele călătoriei, nu zăboviți s-o ungeți cu nard și cu parfumuri, și să-i dați ca locuință iatacul din latura saraiului cu ferestrele înspre mare.

Și poruncile sultanului fură îndeplinite pe clipă pe dată.

Or, cetatea de scaun în care domnea sultanul Șahraman se afla, într-adevăr, chiar la marginea mării, și numele ei era Cetatea-Albă. Și-așa că slujnicele de la sarai putură s-o ducă pe fetișcana cea străină, după îmbăiere, în latura palatului ce privea către mare.

Atunci sultanul, care nu aștepta decât ceasul acela, intră la ea. Ci rămase tare nedumerit când văzu că fata nu se ridică în cinstea lui și nu se arătă tulburată defel că Măria Sa se afla acolo. Și gândi în sineși: „Pesemne că a fost crescută printre oameni care nu au învățat-o buna purtare!" Și o privi mai bine, și nu se mai gândi la lipsurile purtării fetei, așa de fermecat fu de frumusețea ei și de chipu-i rotund ca luna, ori ca un răsărit de soare pe un cer senin. Și zise:

– Slavă lui Allah carele a zămislit frumusețea pentru ochii slujitorilor lui!

Nu-i nici prea scundă, nici prea-naltă – doar
Că șoldurile-i țipă în izar!
Cu boiu-i nici prea gros, nici prea subțire –
E fără de cusur întreaga-i fire.
I-atârnă părul pân' la glezne jos,
Iar chipu-i pururi zâmbet luminos.

Şi se aşeză lângă fată şi o strânse cu dragoste la piept. Pe urmă o luă pe genunchi şi o sărută pe buze şi îi cunoscu dulceaţa gurii, pe care o găsi mai dulce ca mierea. Ci ea nu scotea o vorbă şi se lăsa în voia lui fără a arăta nici vreo împotrivire, nici vreo bunăvoinţă. Iar sultanul porunci să se întindă în iatac un ospăţ minunat şi începu să-i dea fetei să mănânce cu mâna lui şi să-i ducă bucatele la gură. Şi, în răstimp, o întreba cu gingăşie cum o cheamă şi din ce ţară este. Ea însă sta tăcută, fără a rosti o vorbă şi fără a înălţa capul ca să se uite la sultan, care o vedea aşa de frumoasă, încât nu se putea hotărî să se mânieze pe ea. Şi gândi: „Poate că e mută! Ci nu este cu putinţă ca Atoatefăcătorul să fi izvodit o frumuseţe ca aceasta şi s-o lase fără grai! Ar fi un beteşug nevrednic de degetele Atoatezămislitorului!" Pe urmă chemă slujnicele ca să-i toarne apă pe mâini; şi prilejuindu-se de clipa când ele îi aduceau ibricul şi ligheanul, le întrebă în şoaptă:

– În vreme ce-o îngrijeaţi, aţi auzit-o spunând vreo vorbă?

Ele răspunseră:

– Tot ce putem să-i spunem sultanului este că atâta cât am stat în preajma ei ca s-o slujim, s-o scăldăm, s-o parfumăm, s-o pieptănăm şi s-o îmbrăcăm, o dată n-am văzut-o să-şi mişte buzele şi să ne spună: „Aşa e bine! Aşa nu e bine!" Şi nu ştim dacă din silă faţă de noi, ori că din neştiinţa limbii noastre, ori că din muţenie, da n-am izbutit nicidecum s-o facem să scoată măcar o vorbă, fie de mulţumire, fie de supărare!

La spusele acestea ale roabelor şi ale dădacelor, sultanul rămase până peste poate de nedumerit şi, gândind că muţenia aceea se datora vreunei suferinţe lăuntrice, vru să încerce a o veseli. Drept care porunci să se adune în iatac toate femeile din sarai şi toate cadânele, ca fata să se veselească şi să petreacă laolaltă cu ele; şi cele care ştiau să

înstrune vreo strună o înstrunară, pe când cele care știau să cânte din gură cântară din gură, dănțuiră, ori și cântară și dănțuiră totodată. Și toată lumea era plină de voioșie, afară de fetișcană, care rămase mai departe nemișcată la locul ei, cu capu-n jos și cu brațele încrucișate, fără să râdă ori să spună ceva.

Sultanul, dacă văzu așa, își simți pieptul cuprins de o grea apăsare și le porunci femeilor să plece. Și rămase singur cu fata.

Și-atunci, după ce degeaba încercă s-o facă să scoată un răspuns ori o vorbă, se apropie de ea și începu să se pregătească s-o dezbrace...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute douăzeci și opta noapte

Spuse:

Și-atunci, după ce degeaba încercă s-o facă să scoată un răspuns ori o vorbă, se apropie de ea și începu să se pregătească s-o dezbrace. Îi scoase mai întâi cu gingășie vălurile ușoare care o înväluiau; pe urmă scoase una câte una cele șapte rochii de culori și de țesături felurite care o acopereau; iar la sfârșit scoase cămașa cea subțire și șalvarii cei largi cu ciucuri verzi de mătasă. Și, de dedesubt, se ivi trupul strălucind alb și fără de prihană, ca de argint străcurat. Și o îndrăgi cu o dragoste mare, și se îndreptă de îi luă fecioria, și o găsi întreagă și neatinsă. Și se bucură și se desfătă până peste poate; și gândi: „Pe Allah! oare nu este un lucru de minune că atâția feluriți negustori i-au lăsat neatinsă fecioria unei fete așa de frumoase și așa de nurlii?“ Și sultanul se simți atâta de îndrăgostit de noua lui roabă, încât, pentru ea, le lăsă uitării pe celelalte soții ale sale din sarai, și pe cadâne, și treburile împărăției, și se închise cu fata un

an întreg, fără să se sature o clipită de farmecele fragede pe care le afla zi de zi la ea. Ci, cu toate astea, nu izbuti o dată să-i smulgă vreo vorbă ori vreo încuviințare, nici să-i trezească vreo luare-aminte la ce se făcea cu ea ori în jurul ei.

Şi-aşa! Iar sultanul nu mai ştia cum să-i tâlcuiască tăcerea şi muțenia. Şi nu mai nădăjduia să ajungă a-i dezlega limba vreodată şi a schimba vreo vorbă cu ea.

Or, într-o zi ca toate zilele, sultanul, după obiceiul lui, şedea lângă roaba sa cea frumoasă şi nepăsătoare, iar dragostea-i pentru ea era mai năprasnică decât oricând; şi îi zise:

– O, dor al sufletelor, o, inimă a inimii mele, o, lumină a ochilor mei, au nu vezi tu dragostea pe care ți-o port şi cum pentru frumusețea ta am dat uitării toate iubitele, şi toate cadânele, şi toate treburile împărăției mele, şi că am făcut aceasta cu bucurie, şi că de altminteri sunt departe de a-mi părea rău că am făcut aşa? Nu vezi că te-am păstrat ca pe singurul meu noroc şi ca pe singura mea bucurie, din toate bunurile acestei lumi? Şi iată, e mai bine de un an de când lungesc răbdarea din sufletul meu în ce priveşte pricina acestei muțenii şi a acestei nepăsări pe care nu izbutesc să le pricep nicicum! Dacă eşti cu adevărat mută, dă-mi măcar de înțeles printr-un semn, ca să nu mai trag nicio nădejde că am să te pot asculta vreodată, o, mult-iubita mea! Dacă nu, deie Allah să ți se înduioşeze inima şi, în bunătatea lui, să te facă să pui capăt acestei tăceri care nu mi se cade! Iar dacă o asemenea mângâiere nu are să-mi fie îngăduită niciodată, deie Allah să fi prins copil de la mine şi să-mi dăruieşti un fecior scump, care să poată să-mi urmeze în scaunul de domnie ce mi-a fost lăsat moştenire de bunii şi de străbunii mei! Of, tu nu vezi că îmbătrânesc însingurat şi fără de urmaşi, şi că nu peste mult n-am să mai pot nici măcar să nădăjduiesc a rodnici vreun pântec de femeie, zdrobit cum am să fiu de mâhnire şi de ani? Of, of! o, tu, dacă simți pentru mine vreo umbră

de milă cât de mică, ori vreo apropiere, răspunde-mi, spune-mi numai dacă ai prins ori dacă nu ai prins rod, mă rog ție, întru numele lui Allah! Şi, pe urmă, să mor!

La cuvintele acestea, roaba cea frumoasă, care, după obiceiul ei, îl ascultase pe sultan tot cu ochii în pământ, cu mâinile strânse pe genunchi şi stând nemişcată, deodată, pentru întâia oară de când intrase în sarai, arătă o umbră de zâmbet. Atâta, şi nimic mai mult!

Da când o văzu, sultanul fu cuprins de o tulburare aşa de mare, încât i se păru că tot palatul se luminează ca negurile de un fulger. Şi se înfioră în sufletul lui şi se cutremură de bucurie şi, întrucât după un semn ca acela nu mai avu nicio îndoială că fata s-a hotărât să vorbească, se aruncă la picioarele ei şi aşteptă acea clipă cu mâinile ridicate şi cu buzele întredeschise ca într-o rugăciune.

Şi deodată fata ridică fruntea şi, zâmbitoare, vorbi aşa:

– O, doamne bun, o, stăpâne al nostru, o, leule scump, află dar...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute douăzeci şi noua noapte

Spuse:

Şi deodată fata ridică fruntea şi, zâmbitoare, vorbi aşa:

– O, doamne bun, o, stăpâne al nostru, o, leule scump, află dar că Allah a răspuns la rugăciunea ta, întrucât am prins rod cu tine! Şi ceasul sorocului este aproape! Ci nu ştiu dacă pruncul pe care îl port în pântecele meu este băiețel ori fetiță! Mai află că, de n-aş fi rodit cu tine, eram întru totul hotărâtă să nu-ți vorbesc niciodată şi să nu-ți spun un cuvânt toată viața mea!

Când auzi vorbele acestea nemainădăjduite, sultanul fu cuprins de o bucurie aşa de mare, încât la început nu fu în

stare nici să îngaime ceva, nici să facă nimic; pe urmă fața i se lumină și i se schimbă; și pieptul i se umflă; și, în răbufnirea lui de bucurie, se simți săltat de pe pământ. Și îi sărută fetișcanei mâinile, și o sărută pe cap și pe frunte, și strigă:

– Slavă lui Allah, carele mi-a dăruit două bucurii pe care le jinduiam, o, lumină a ochilor mei: să te văd că-mi vorbești și să te aud că-mi spui vestea pe care mi-ai spus-o! Alhamdolillah! Preamărit fie Allah!

Pe urmă sultanul se ridică și ieși de la ea, după ce își ceru îngăduința să lipsească oleacă, și se duse să stea cu mare fală în scaunul de domnie al împărăției lui; și era peste poate de mulțumit și de fericit. Și-i porunci vizirului să vestească la tot norodul pricina bucuriei lui și să împartă o sută de mii de dinari la săraci, la văduve și la toți cei bătuți de nevoi, drept mulțumită lui Allah (proslăvit fie El!). Și vizirul îndeplini pe dată porunca pe care o primise.

Atunci sultanul se întoarse la roaba lui cea frumoasă și șezu lângă ea și o strânse la inima lui și o sărută și îi spuse:

– O, stăpâna mea, o sultană a vieții mele și a sufletului meu, poți oare să-mi spui acum pentru ce ai păstrat față de mine și față de noi toți tăcerea aceea neclintită zi și noapte, iacătă-i anul de când ai intrat în casa noastră? Și pentru ce te-ai hotărât să-mi vorbești abia astăzi?

Tânăra răspunse:

– Cum să nu fi păstrat tăcere, o, Măria Ta, atunci când, căzută în starea de roabă, mă vedeam aici ajunsă o biată străină cu inima zdrobită, despărțită pe veci de mama mea, de fratele meu, de rudele mele, și departe de țara mea de naștere?

Sultanul zise:

– Mă pun în locul tău și îți înțeleg necazurile! Ci cum poți să spui că ești o biată străină, când în saraiul acesta ești stăpână și sultană, când tot ce se află aici este al tău, și când până și eu, sultanul, sunt un rob în slujba ta! Cu

adevărat, vorbele tale nu sunt vorbe la locul lor! Şi, dacă eşti mâhnită de despărţirea de rudele tale, pentru ce nu mi-ai spus, ca să trimit după ele şi să ţi le aduc aici?

La vorbele acestea, roaba cea frumoasă îi spuse sultanului:

– Află, dar, o, Măria Ta. că pe mine mă cheamă Ghiul-i-anar[1], care în graiul din ţara mea înseamnă Floare-de-Granată; şi m-am născut în mare, unde tatăl meu a fost sultan. Când tatăl meu a murit, am avut o ceartă cu mama mea, care se numeşte Lăcusta, şi cu fratele meu care se numeşte Saleh; şi m-am jurat că n-am să mai stau în mare laolaltă cu ei, şi că am să ies pe ţărm şi am să mă dărui celui dintâi om de pe uscat care o să mă îndrăgească. Încât într-o noapte, pe când sultana, mama mea, şi fratele meu Saleh se culcaseră de cu vreme, şi pe când palatul nostru era cufundat în tăcerea de sub ape, m-am strecurat afară din odaia mea şi, ieşind la faţa apei, m-am dus de m-am întins pe ţărmul unui ostrov, sub lumina lunii. Şi acolo, cuprinsă de răcoarea dulce care cădea din stele, şi mângâiată de boarea pământului, am lăsat să mă toropească somnul. Şi deodată m-am deşteptat, simţind că se abătuse asupra-mi ceva, şi m-am văzut în stăpânirea unui om care m-a luat în spinare şi, cu toate ţipetele şi împotrivirile mele, m-a dus în casa lui, unde m-a răsturnat pe spate şi a vrut să se bucure de mine cu sila. Or eu, dacă am văzut că omul acela era hâd şi duhnea urât, n-am vrut să mă las nicicum, şi adunându-mi toate puterile i-am dat drept în faţă un pumn atâta de năprasnic, încât l-am aruncat de-a rostogolul la picioarele mele, şi m-am repezit pe el şi i-am tras o bătaie de nici n-a mai vrut să mă ţină în casa lui, şi m-a dus degrabă în suk unde m-a strigat la mezat şi m-a vândut neguţătorului de la care m-ai cumpărat Măria Ta! Şi întrucât acel neguţător era un om plin de cuviinţă şi de judecată, n-a vroit nicicum, la rându-i, dacă m-a văzut aşa

[1] La M. A. Salie: *Giullanar-din-mare.*

de copilă, să se bucure de fecioria mea; şi m-a luat cu el la drum şi m-a adus dinaintea ta. Şi asta-i povestea mea! Or eu, când am intrat aici, eram tare hotărâtă să nu mă las luată în ruptul capului; şi eram hotărâtă ca, la întâia încercare de siluire din partea ta, să mă arunc în mare, pe fereastra de la iatac, şi să mă duc îndărăt la mama şi la fratele meu. Şi din mândrie am păstrat tăcere toată vremea asta. Da când am văzut că inima ta mă iubeşte cu adevărat şi că ţi-ai părăsit pentru mine toate cadânele, am început să mă simt înlănţuită de purtarea ta frumoasă; iar când m-am văzut că am prins copil cu tine, am început să te iubesc şi am dat deoparte orice gând de a mai fugi şi de a sări în mare, locul meu de baştină. Şi-apoi cu ce ochi şi cu ce inimă aş mai putea să fug acuma, când sunt însărcinată şi când mama şi fratele meu, dacă m-ar vedea în starea aceasta şi dacă ar afla că m-am legat cu un pământean, ar putea să moară de supărare şi nu m-ar crede când le-aş spune că am ajuns sultană peste Persia şi peste Khorassan, şi soţia celui mai strălucit sultan! Şi iacătă tot ce aveam să-ţi spun, o, mărite sultane Şahraman! Uassalam!

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute treizecea noapte

Spuse:

Şi iacătă tot ce aveam să-ţi spun, o, mărite sultane Şahraman! Uassalam!

La cuvintele acestea, sultanul o sărută pe soţia sa între ochi şi îi spuse:

– O, fermecătoare Floare-de-Granată, o, tu, cea născută în mare, o, minunato, o, domniţo, lumină a ochilor mei, ce minune mi-ai dezvăluit! Fără îndoială că dacă m-ai părăsi vreodată, fie şi măcar numai pentru o clipită, eu aş şi muri chiar în clipita aceea!

Pe urmă adăugă:

– Ci, o, Floare-de-Granată, mi-ai spus că te-ai născut în mare şi că mama ta Lăcusta şi fratele tău Saleh locuiesc în mare, laolaltă cu celelalte rude ale tale, şi că tatăl tău, pe când trăia, era domnul mării! Or, eu nu pricep deloc cum pot să trăiască nişte oameni sub mare, şi până acuma am socotit lafuri de babe poveştile care mi s-au povestit despre asemenea făpturi. Ci, devreme ce şi tu îmi spui lucrul acesta, şi de vreme ce chiar tu eşti o băştinaşă de-a mării, nu mai pun la îndoială adevărul unor atari fapte şi te rog să mă lămureşti şi pe mine mai bine despre neamul tău şi despre noroadele necunoscute care trăiesc pe meleagurile tale. Spune-mi mai ales cum se face că pot să trăiască, să umble şi să se mişte în apă, fără a se înăbuşi ori îneca. Întrucât lucrul acesta este lucrul cel mai uluitor pe care l-am auzit în viața mea!

Atunci Floare-de-Granată răspunse:

– De bună seamă! Am să-ți spun tot, şi cu dragă inimă! Află că, datorită puterii numelor săpate pe pecetea lui Soleiman ben-Daud (cu ei cu amândoi fie rugăciunea şi pacea!), noi trăim şi mergem pe fundul mării întocmai cum trăiesc şi cum merg oamenii aici pe pământ; şi răsuflăm în apă întocmai cum se răsuflă în văzduh; iar apa nu numai că nu ne înăbuşe, dar ne şi ține în viață, şi nu poate nici măcar să ne înmoaie hainele; şi nu ne împiedică întru nimic să vedem în mare, unde putem să ținem ochii deschişi, fără de nicio supărare; şi avem ochi aşa de buni, încât putem străbate adâncurile apelor, cu toată întinderea lor nemăsurată, şi putem osebi toate lucrurile tot aşa de bine atunci când soarele îşi strecoară razele până la noi, ca şi atunci când luna şi stelele se oglindesc în unde. În ce priveşte împărăția noastră, ea este cu mult mai întinsă decât toate împărățiile de pe pământ, şi este împărțită în multe vilaiete, în care se află cetăți mari, cu mulți locuitori. Şi acele popoare, întocmai ca şi cele de pe pământ, au

obiceiuri şi datini osebite, după locurile în care trăiesc şi, tot aşa, au şi trupurile alcătuite osebit: unele sunt peşti; altele sunt jumătate-peşti şi jumătate-oameni, cu coadă în loc de picioare şi de şolduri; iar altele sunt, aşa cum suntem noi, întru totul oameni, care cred în Allah şi în Profetul lui, şi vorbesc o limbă care-i la fel cu limba în care este săpată vraja de pe pecetea lui Soleiman. Ci, în ce priveşte casele noastre, apoi acelea-s nişte palate minunate, clădite cum nici n-o să puteţi să vă închipuiţi vreodată aici pe pământ! Sunt făcute din cleştare, din sidefuri, din mărgeane, din smaralde, din rubine, din aur, din argint şi din toate felurile de mademuri scumpe, şi din nestemate, fără a mai pomeni şi de mărgăritarele care, oricât de mari şi oricât de frumoase ar fi, nu prea sunt preţuite la noi şi nu împodobesc decât locuinţele celor săraci şi pe ale nevoiaşilor. Şi-apoi, în ce priveşte mijloacele noastre de drumeţie, întrucât trupul nostru este dăruit cu o sprinteneală şi cu o lunecare minunate, noi nu avem trebuinţă, ca voi, nici de cai, nici de care, măcar că se află cai destui în grajdurile noastre, dar nu ne folosim de ei decât la zile de sărbătoare, la petreceri obşteşti şi la călătorii îndepărtate. De bună seamă, carele noastre sunt făcute din sidef şi din metale scumpe, iar caii noştri de mare sunt aşa de frumoşi cum niciun sultan de pe pământ nu are asemeni! Ci nu vreau, o, Măria Ta, să-ţi povestesc prea multe acuma despre ţările de sub ape, întrucât, în curgerea vieţii noastre, care are să fie lungă, de-o vrea Allah, am de gând să-ţi povestesc despre nenumărate alte amănunte, care până la urmă au să te lămurească pe deplin asupra acestor lucruri despre care vrei să afli totul. Deocamdată, mă grăbesc să ajung la un lucru mult mai zornic şi care te pasă mai de-a dreptul. Vreau să-ţi spun despre felul cum nasc femeile mării. Află, dar, o, stăpâne al meu, că felul cum nasc femeile mării este cu totul altfel de cum nasc femeile de pe pământ! Or, întrucât ceasul meu de a naşte este aproape

de tot, tare mă tem că moaşele din țara ta să nu mă moşească altminteri! Te rog, dar, să-mi îngădui a chema la mine pe mama mea Lăcusta şi pe fratele meu Saleh şi pe celelalte rude ale mele; şi să mă împac cu ei; iar verişoarele mele, ajutate de mama mea, au să mă vegheze să nasc fără de primejdie şi au să aibă grijă de noul-născut, moştenitorul scaunului tău de domnie.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute treizeci și una noapte

Spuse:

... iar verişoarele mele, ajutate de mama mea, au să mă vegheze să nasc fără de primejdie şi au să aibă grijă de noul-născut, moştenitorul scaunului tău de domnie.

Auzind vorbele acestea, sultanul, uluit, strigă:

– O, Floare-de-Granată, dorințele tale sunt pravila purtării mele, iar eu sunt robul care se supune la poruncile stăpânei lui! Da ia spune-mi, cum ai să poți într-un răstimp atâta de scurt să dai de veste mamei tale, fratelui tău şi verişoarelor tale, şi să-i faci să ajungă aici înainte ca tu să naşti, când ceasul este aşa de aproape? Oricum, țin să ştiu cât mai din timp, ca să mă străduiesc să fac pregătirile de trebuință şi să-i primesc pe oaspeți cu toată cinstirea ce li se cuvine!

Şi tânăra sultană răspunse:

– O, stăpâne al meu, între noi nu este nevoie de niciun fel de fandoseli! Şi-apoi rudele mele au să fie aici într-o clipită. Şi dacă ții să vezi în ce chip au să vină, nu ai decât să intri în odaia aceasta de alături, şi să te uiți la mine şi să te uiți şi pe fereastra dinspre mare.

Numaidecât sultanul Şahraman intră în odaia de alături şi privi cu luare-aminte şi la ce avea să facă Floare-de-Granată şi la ce avea să se întâmple pe mare.

Şi Floare-de-Granată scoase de la sân două bucăţi de lemn de aloe din Insulele Comore, le puse într-o căţuie de aur şi le aprinse. Şi, de îndată ce fumul începu să se înalţe, fata scoase un şuierat lung şi ascuţit, şi rosti deasupra căţuii nişte vorbe necunoscute şi nişte descântece vrăjitoreşti. Şi tot atunci marea se învâlvoră şi se zbuciumă, pe urmă se întredeschise, şi ieşi din ea mai întâi un flăcău ca luna, frumos şi zarif la trup, şi semănând şi la chip şi la gingăşie cu Floare-de-Granată, sora lui; iar obrajii-i erau albi şi trandafirii, iar părul şi mustaţa, care abia-i mijea, erau verzi ca marea; şi, cum spune poetul, era mai minunat decât însăşi luna, căci dacă luna nu are ca lăcaş obişnuit decât un singur colţ de cer, flăcăul acesta sălăşluia în toate inimile de-a valma! După care ieşi din mare o femeie bătrână foarte, cu părul alb, care era doamna Lăcusta, mama flăcăului şi a Floarei-de-Granată. Iar pe urma ei veniră numaidecât cinci fete ca nişte lune, semănând întrucâtva cu Floare-de-Granată, şi care-i erau verişoare. Iar flăcăul şi cele şase femei se apropiară, mergând pe apă şi pe urmă pe uscat, până sub ferestrele de la iatac. Şi acolo îşi luară vânt şi săriră uşor, una după alta, pe fereastra unde li se arătase Floare-de-Granată, care se trase repede la o parte spre a le lăsa să intre.

Atunci emirul Saleh şi mama sa şi verişoarele se aruncară de gâtul Floarei-de-Granată şi o îmbrăţişară cu căldură, plângând de bucurie că o găsiseră; şi îi spuseră:

– O, Ghiul-i-anar, cum de-ai avut inimă să ne părăseşti şi să ne laşi vreme de patru ani fără nicio ştire de la tine şi fără să ne arăţi măcar locul unde te afli? Uallah! se prăbuşise lumea peste noi, aşa de împovăraţi eram de durerea lipsei tale! Şi nu mai simţeam nicio bucurie nici să mâncăm, nici să bem, căci tot ce luam în gură ni se părea sălciu şi fără gust! Şi nu mai ştiam decât să plângem şi să oftăm zi şi noapte, cu toată durerea sfâşietoare a despărţirii! O, Ghiul-i-anar! ia uită-te cum ni s-a topit faţa şi cum ni s-a gălbejit obrazul de tristeţe!

Şi Floare-de-Granată, la vorbele acestea, sărută mâna mamei sale şi mâna fratelui său, emirul Saleh, şi le îmbrăţişă iar pe verişoarele ei dragi, şi le spuse tuturor:

– Aşa e! am săvârşit o mare greşeală faţă de dragostea voastră, când am plecat fără să vă las nicio vorbă! Dar ce putem noi împotriva ursitei? Să ne bucurăm că ne-am găsit iarăşi acuma, şi să dăm mulţumire lui Allah Binefăcătorul!

Pe urmă pofti toată lumea să şadă jos lângă ea şi le povesti toată povestea ei, de la început până la sfârşit. Ci nu are niciun rost s-o mai spunem şi noi încă o dată.

Şi adăugă:

– Şi-acuma, că sunt măritată cu acest sultan minunat şi desăvârşit până peste marginile desăvârşirii, care mă iubeşte şi pe care îl iubesc, şi cu care am prins rod, v-am poftit să veniţi ca să mă împac cu voi şi ca să vă rog să mă vegheaţi la naştere. Căci nu am încredere în moaşele pământene, care habar nu au cum nasc femeile mării!

Atunci doamna Lăcustă, mama ei, răspunse:

– O, fata mea, când te-am văzut în saraiul acesta al unui domn pământean, ne-a fost frică să nu fii nefericită; şi eram gata să te îndemnăm să vii cu noi în ţara noastră; căci tu ştii dragostea noastră pentru tine şi ştii cât de mult te iubim şi te preţuim, şi cât vrem să te ştim de fericită, de mulţumită şi fără de griji! Da de vreme ce ne mărturiseşti că eşti fericită, ce-am putea să facem noi pentru tine ca să-ţi fie şi mai bine?...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute treizeci şi doua noapte

Spuse:

Da de vreme ce ne mărturiseşti că eşti fericită, ce-am putea să facem noi pentru tine ca să-ţi fie şi mai bine?

Şi, fără de îndoială, ar fi să ispitim ursita dorindu-ţi, împotriva soartei, să te măriţi cu vreun emir de la noi de sub ape!

Şi Floare-de-Granată răspunse:

– Da, pe Allah! aici sunt ca în sânul mulţumirii, al desfătărilor, al cinstirii, al fericirii şi al tuturor dorurilor mele!

Şi-aşa! Iar sultanul auzea ce spunea Floare-de-Granată; şi se bucura în inima lui şi îi mulţumea în suflet pentru vorbele acelea bune; şi o îndrăgi de o mie de mii de ori mai mult ca până aci; şi dragostea ce i-o purta se statornici pe veci în adâncul inimii lui; şi se jurui să-i dea încă şi mai tari dovezi de credinţă şi de supunere, prin toate mijloacele cu putinţă!

După care Floare-de-Granată bătu din palme spre a-şi chema roabele şi le porunci să întindă masa şi să aducă bucatele, şi se duse ea însăşi la bucătărie să vegheze cum sunt gătite. Şi roabele aduseră tăvi pline cu fripturi, cu zaharicale şi cu fructe; şi Floare-de-Granată îşi pofti rudele să şadă cu ea împrejurul mesei şi să mănânce.

Ci ele răspunseră:

– Nu, pe Allah! nu facem nimic până ce n-ai să te duci să-l veşteşti pe sultan, soţul tău, de sosirea noastră. Întrucât i-am intrat în casă fără îngăduinţa lui, şi nu ne cunoaşte! Ar fi, dar, o mare necuviinţă să mâncăm în palatul lui şi să ne bucurăm de găzduirea lui, fără ca el să ştie! Aşa că du-te de-l vesteşte şi spune-i că am fi bucuroase să-l vedem şi să facem în aşa fel ca să punem între noi pâinea şi sarea!

Atunci Floare-de-Granată se duse la sultan, care sta ascuns în odaia de alături, şi îi spuse:

– O, stăpâne al meu, de bună seamă că ai auzit cum te-am lăudat faţă de rudele mele, şi cum ele erau hotărâte să mă ia de aici, dacă le-aş fi spus ceva care să le facă să creadă cât de cât că n-aş fi mulţumită cu tine!

Şi sultanul răspunse:

– Am auzit şi am văzut! Uallahi! Şi, în ceasul acesta binecuvântat, am căpătat dovada dragostei tale faţă de mine, şi nu mai am de ce să mă îndoiesc de tine!

Floare-de-Granată zise:

– Încât, după toate laudele pe care le-am rostit despre tine, trebuie să-ţi spun că mama mea şi fratele meu şi verişoarele mele au prins mare dragoste faţă de tine, şi te pot încredinţa că n-au să vrea a se întoarce în ţara lor fără să te vadă, fără să-ţi aducă cinstirea şi urările lor, şi fără să stea de vorbă prieteneşte cu tine! Te rog, dar, să răspunzi dorinţelor lor şi să vii să primeşti şi să le întorci urările, ca să le cunoşti şi ca să te cunoască, şi pentru ca între voi să se statornicească dragostea şi prietenia!

Şi sultanul răspunse:

– Te ascult, şi înseamnă că mă supun! căci tot aceasta-i şi dorinţa mea!

Şi se ridică pe dată şi o însoţi pe Floare-de-Granată în sala în care se aflau rudele ei.

Şi, de cum intră în sală, le ură bună pace în chipul cel mai călduros, iar rudele îi răspunseră la salamalec; şi el sărută mâna bătrânei sultane Lăcusta, şi îl îmbrăţişă pe emirul Saleh, şi-i pofti pe toţi cei de faţă să ia loc. Atunci emirul Saleh îl firitisi şi îi mărturisi bucuria pe care o simţeau cu toţii de a o vedea pe Floare-de-Granată soţie a unui sultan mare, în loc de a fi căzut pe cine ştie ce mâini păcătoase, care s-o fi prihănit şi s-o fi dat pe urmă de soţie vreunui musaip ori bucătarului casei. Şi îi spuse cât o iubeau cu toţii pe Floare-de-Granată şi cum doriseră ei odinioară, mai înainte chiar ca ea să fi ajuns la vârsta căsătoriei, s-o mărite cu un emir din mare; dar că, mânată de ursitoarea ei, fata fugise din ţările de sub ape, spre a se căsători după pofta sa!

Şi sultanul răspunse:

– Da! Allah mi-a ursit-o! Şi vă mulţumesc, şi ţie, mamă-soacră, sultană Lăcusta, şi ţie, emire Saleh, şi vouă, verişoarele mele cele atâta de drăguţe, pentru urările şi pentru firitiselile voastre, şi pentru că binevoiţi a-mi da îngăduinţa să mă însor!

Pe urmă sultanul îi pofti să șadă la masă și tăifăsui cu ei îndelung, cu toată dragostea, și îi duse apoi el însuși pe fiecare la iatacul lor!

Rudele Floarei-de-Granată rămaseră așadar la sarai, în vâlvora ospețelor și a petrecerilor date în cinstea lor, până ce sultăniței îi veni ceasul să nască, ceas care nu zăbovi mult. Într-adevăr, la vremea sorocită, sultănița născu între mâinile sultanei Lăcusta și ale verișoarelor ei un băiețel ca luna în plinătatea sa, și trandafiriu și durduliu. Și, înfășat în scutece strălucitoare, pruncul îi fu înfățișat sultanului Șahraman, părintele său, care îl primi cu izbucnirile unei bucurii atâta de năprasnice, că nici pana, nici graiul n-ar putea să le zugrăvească. Și, ca dovadă de mulțumire față de Cel-de-Sus, făcu danii bogate săracilor, văduvelor și orfanilor, și porunci să li se dea drumul celor întemnițați, și să se dea slobozenie la toți robii lui, fie bărbați, fie femei; ci robii nu voiră nicidecum să primească slobozenia, așa de fericiți se simțeau la un stăpân ca acela. Pe urmă, după șapte zile de petreceri fără de contenire, în vâlvora atâtor bucurii, sultănița Floare-de-Granată, cu îngăduința soțului, a mamei și a verișoarelor ei, îi puse copilului numele de Zâmbet-de-Lună[1].

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute treizeci și treia noapte

Spuse:

... sultănița Floare-de-Granată, cu îngăduința soțului, a mamei și a verișoarelor ei, îi puse copilului numele de Zâmbet-de-Lună.

---

[1] La M. A. Salie: *Bedr-Basim*, în traducere *Zâmbet-de-Lună*.

Atunci emirul Saleh, fratele Floarei-de-Granată și unchiul lui Zâmbet-de-Lună, îl luă pe prunc în brațe și începu să-l sărute și să-l alinte în fel și fel de chipuri, plimbându-l prin odaie și ținându-l în mâini ridicat sus; și deodată își luă vânt și, de la înălțimea palatului, sări în mare, unde se cufundă și se mistui împreună cu băiețelul.

Când văzu așa, sultanul Șahraman, cuprins de spaimă și de durere, începu să scoată răcnete de deznădejde și să-și repeadă niște lovituri așa de năprasnice peste față, de era să-și dea sufletul. Ci sultănița Floare-de-Granată, departe de a se arăta speriată ori tulburată de cele petrecute, îi spuse cu glas liniștit sultanului:

– O, doamne al vremilor, nu te lăsa pradă deznădejdii pentru un lucru atâta de mic, și nu avea nicio teamă în privința fiului tău! întrucât eu, care de bună seamă că îl iubesc pe acest copil mai mult decât tine, iacătă-s liniștită știindu-l cu fratele meu, care, dacă ar socoti că micuțul ar putea să aibă cea mai mică neplăcere, ori să răcească, ori măcar să se ude, n-ar fi făcut ceea ce a făcut. Fii încredințat că băiețelul nu e primejduit de niciun necaz și de nicio supărare din partea mării, măcar că pe jumătate-i din sângele tău! Ci, datorită celeilalte jumătăți, care se trage din sângele meu, poate să trăiască nevătămat în apă, ca și pe pământ. Nu mai fi, dar, îngrijorat, și, pe deasupra, fii încredințat că fratele meu nu are a zăbovi să se întoarcă numaidecât cu copilul bine sănătos!

Și sultana Lăcusta și tinerele mătuși ale copilului întăriră vorbele spuse sultanului de către soția sa. Ci sultanul nu începu să se liniștească decât atunci când văzu marea că se tulbură și se mișcă și că, din sânul ei întredeschis, iese, ținându-l în brațe pe prunc, emirul Saleh, care dintr-o săritură se înălță în văzduh și se întoarse în sala de sus, prin fereastra pe unde ieșise. Și micuțul era tot atâta de liniștit de parcă s-ar fi aflat la sânul maicii sale, și zâmbea ca luna în cea de a paisprezecea zi a ei.

Când văzu așa, sultanul se simți cu totul liniștit și minunat; iar emirul Saleh îi spuse:

– Fără de îndoială, o, Măria Ta, că trebuie să fi simțit o mare spaimă când m-ai văzut că sar și mă cufund în mare cu copilul!

Și sultanul răspunse:

– De bună seamă! O, fiule al socrului meu, am fost speriat peste poate, ba nici nu mai trăgeam nădejde să-l mai văd vreodată teafăr și nevătămat!

Emirul Saleh spuse:

– De-acuma-nainte să nu mai ai nicio teamă în privința lui, întrucât e ferit pe totdeauna de primejdiile apei, de înec, de înăbușire, de udat și de alte asemenea lucruri, și are să poată, cât o trăi, să se afunde în mare și să umble prin apă în toată voia; întrucât l-am făcut să dobândească harul pe care îl au toți copiii noștri născuți în mare, frecându-i genele și pleoapele cu un anume kohl știut de mine, și rostind asupra-i cuvintele tainice săpate pe pecetea lui Soleiman ben-Daud (cu ei cu amândoi fie pacea și rugăciunea!).

După spusele acestea, emirul Saleh îl puse pe micuț îndărăt în brațele mamei sale, care îi dădu să sugă; pe urmă scoase de la brâu un sac pecetluit la gură, îi rupse pecetea, și, după ce îl deschise, îl luă de fund și vărsă pe covor tot ce se afla în el. Și sultanul văzu atunci cum scânteiau niște diamante mari cât ouăle de porumbel, niște drugi de smarald lungi de o jumătate de picior, niște șiraguri grozave de mărgăritare, niște rubine de o culoare și de o tăietură nemaipomenite, și tot felul de giuvaieruri, care de care mai minunate. Și toate nestematele acelea împrăștiau un potop de flăcări de toate culorile, ce străfulgerau sala cu o steblă de lumini asemuitoare cu minunile ce se văd în vise.

Și emirul Saleh îi spuse sultanului:

– Acesta-i un dar pe care ți-l aduc, spre a-mi cere iertare că întâia dată am venit aici cu mâinile goale. Ci atunci

habar nu aveam unde se află sora mea Floare-de-Granată, şi nu-mi da prin gând că soarta ei cea norocită a dus-o în calea unui sultan cum eşti tu! Darul acesta însă nu este mai nimic față de darurile pe care am să ți le fac în zilele ce vor veni!

Şi sultanul nu ştiu cum să-i mai mulțumească lui cumnatu-său pentru acel dar, şi se întoarse către Floare-de-Granată şi îi zise:

– Chiar că sunt cum nu se poate mai stânjenit de dărnicia fratelui tău față de mine, şi de măreția acestui dar ce nu-şi are seamăn pe pământ, şi din care numai o piatră prețuieşte cât toată împărăția mea întreagă!

Şi Floare-de-Granată îi mulțumi fratelui ei că s-a gândit să-şi îndeplinească datoriile de rudenie; ci emirul Saleh se întoarse către sultan şi îi spuse:

– Pe Allah, o, Măria Ta, darul meu nici măcar nu-i vrednic de fala ta! În ce ne priveşte, niciodată n-o să putem să ne plătim îndeajuns datoriile cu care ne-a îndatorat bunătatea ta; şi chiar de ar fi ca noi toți să ne petrecem o mie de ani slujindu-te, tot n-am putea, pe chipurile şi pe ochii noştri! să-ți dăm îndărăt ceea ce îți datorăm; întrucât totul este prea puțin, față de drepturile tale asupra noastră!

La vorbele acestea, sultanul îl îmbrățişă pe emirul Saleh şi îi mulțumi călduros. Pe urmă îl rugă stăruitor să mai rămână în sarai patruzeci de zile, dimpreună cu mama şi cu verişoarele lui, în vâlvora ospețelor şi a petrecerilor. Ci, când acest răstimp trecu, emirul Saleh se înfățişă sultanului şi sărută pământul dintre mâinile lui. Şi sultanul îl întrebă:

– Vorbeşte, o, Saleh! Ce dorință ai?

El răspunse:

– O, doamne al vremilor, suntem cu adevărat scăldați în huzururile tale; ci venim să-ți cerem îngăduința de a pleca, întrucât sufletul nostru tânjeşte greu de dorul după țara noastră, după rudele şi după casele noastre, de atâta vreme de când am plecat! Şi-apoi o şedere prea îndelungată

pe pământ este vătămătoare pentru sănătatea noastră, căci noi suntem deprinși cu viața de sub apă.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute treizeci și patra noapte

Spuse:

... Și-apoi o ședere prea îndelungată pe pământ este vătămătoare pentru sănătatea noastră, căci noi suntem deprinși cu viața de sub apă.

Și sultanul răspunse:

– Ce necaz pentru mine, o, Saleh!

El spuse:

– Și pentru noi este la fel! Ci, o, Măria Ta, avem să mai venim din când în când spre a-ți aduce talâmurile noastre și spre a-i mai vedea pe Floare-de-Granată și pe Zâmbet-de-Lună.

Și sultanul spuse:

– Da, pe Allah! așa să faceți! și cât mai des! În ce mă privește, sunt tare mâhnit că nu pot să vă însoțesc, pe tine, pe sultana Lăcustă și pe verișoarele mele, în împărăția voastră din mare, întrucât eu tare mă tem de apă!

Apoi își luară bun-rămas și, după ce sărutară pe Floare-de-Granată și pe Zâmbet-de-Lună, se aruncară pe fereastră, unul după altul, și se afundară în mare. Și-atâta cu ei!

Ci, în ceea ce îl privește pe micuțul Zâmbet-de-Lună, iacătă! Maică-sa, Floare-de-Granată, nu vroi nicidecum să-l lase în seama doicilor, și îl alăptă ea însăși, până ce pruncul ajunse la vârsta de patru ani, ca să sugă odată cu laptele ei toate vârtuțile mării. Și copilul, dacă fu alăptat atâta de multă vreme cu laptele maicii sale, născută în mare, se făcu din zi în zi mai frumos și mai voinic; și, pe măsură ce creștea, sporea și în putere și în haruri; în așa fel

că, atunci când ajunse la cei cincisprezece ani ai lui, se făcuse flăcăul cel mai frumos, cel mai voinic, cel mai sprinten la întrecerile trupești, cel mai cuminte și mai învățat dintre fiii de crai de pe vremea lui. Și, în toată nemărginita împărăție a părintelui său, nu se mai vorbea, în fiecare zi și la toate taifasurile, decât despre harurile, despre frumusețile și despre desăvârșirile lui: căci, cu adevărat, era frumos! Și poetul nu înflorea nimic când spunea despre el:

Puf fecioresc așterne două umbre
Pe rumenii-i obraji fermecători;
Așterne parcă două pete sumbre
Pe niște trandafiri strălucitori;
Ca niște-ntunecate chihlimbare
Pe fața unor dulci mărgăritare;
Ca niște negre-vineții agate
Pe roșul unor mere-mbujorate.
Sub pleoapele lui galeșe se-ascund
Săgeți ucigătoare, ca-ntr-o doară.
Privirile lui toate îți răspund,
Dar uitătura lui de foc omoară.
Nu căuta beția-n vinuri rare:
Nu-i vin pe lume să te-mbete, nu-i,
Ca rumenii-i obraji arși de dogoarea
Dorinței tale și-a sfielii lui!
O, negre chindiseli, o, minunate
Flori pe obrajii lui strălucitori,
Șir de mătănii scumpe, adunate
Din boabe mari de mosc îmbătător,
Și parcă din adânc străluminate
De-o lampă-aprinsă-n negre nopți de dor!

Încât sultanul, care îl iubea pe fiul său cu o dragoste mare, și care vedea în el atâtea însușiri domnești, vroi, simțindu-se că îmbătrânește și că i se apropie sorocul ursit,

să-i întemeieze încă din viață moștenirea în scaunul de domnie. Drept care își strânse vizirii și mai-marii împărăției, care știau cât de vrednic era tânărul beizadea din toate privințele să-i urmeze la domnie, și îi puse să rostească jurământul de credință față de sultanul lor cel nou; pe urmă coborî dinaintea lor de pe tron, își scoase coroana de pe cap și o puse cu chiar mâinile lui pe capul fiului său Zâmbet-de-Lună; și îl sprijini de subțiori și îl ajută să se suie și să șadă pe scaunul de domnie, în locul lui; și, ca să arate și mai limpede că îi trecea de aci înainte toată stăpânirea și toată puterea lui, sărută pământul dintre mâinile lui și, ridicându-se, îi sărută mâna și pulpana mantiei împărătești, și coborî să se așeze la picioarele tronului, de-a dreapta, pe când de-a stânga stăteau vizirii și emirii.

Numaidecât, noul sultan Zâmbet-de-Lună începu să judece, să orânduiască treburile împărăției, să dea slujbe celor ce li se cuvenea vreun huzmet, să-i mazilească pe cei necinstiți, să apere drepturile celui slab împotriva celui puternic și pe ale celui sărac împotriva celui bogat, și să se îngrijească de ceea ce este drept, cu atâta înțelepciune și dreptate și pricepere, încât și tatăl său, și bătrânii viziri ai tatălui său, și toți cei de față rămaseră minunați. Și nu ridică divanul decât pe la nămiază.

Atunci, însoțit de părintele său sultanul, se duse în iatacul mamei sale sultana, cea născută în mare; și purta pe cap cununa de aur a împărăției și, în felul acesta, era chiar ca luna. Iar maică-sa, dacă îl văzu așa de frumos cu coroana aceea, se repezi la el, plângând de tulburare, și i se aruncă la gât sărutându-l cu dragoste și cu bucurie; pe urmă îi sărută mâna și îi ură domnie fericită, viață lungă și biruințe asupra vrăjmașilor.

Și tustrei trăiră așa, în vileagul fericirii și al dragostei supușilor lor, vreme de un an, după care bătrânul sultan Șahraman își simți, într-o zi, inima bătând grăbit, și nu

mai avu răgaz decât atâta cât să-şi sărute soaţa şi fiul, şi să le dea sfaturile cele de pe urmă. Şi muri cu o foarte mare linişte, şi se duse întru mila lui Allah (preamărit fie El!).

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute treizeci şi cincea noapte

Spuse:

Şi muri cu o foarte mare linişte, şi se duse întru mila lui Allah (preamărit fie El!).

Şi mare mai fu jalea şi mâhnirea Floarei-de-Granată şi ale sultanului Zâmbet-de-Lună, care îl plânseră o lună întreagă, fără a vedea pe nimeni, şi îi zidiră un mormânt vrednic de pomenirea lui, pe care îl dăruiră cu bunuri nestrămutătoare, spre miluirea săracilor, a văduvelor şi a orfanilor.

Şi, în acest răstimp, nu lipsiră să vină, spre a lua parte la mâhnirea tuturora, nici bunica, sultana Lăcusta, nici unchiul sultanului, emirul Saleh, nici mătuşile sultanului, cele născute în mare. Şi, de altminteri, rudele acestea mai veniseră de multe ori în ospeţie pe la ei, încă pe când trăia bătrânul sultan. Şi plânseră îndelung că nu-l putuseră veghea la clipele lui cele de pe urmă. Şi îşi puseră cu toţii durerea laolaltă; şi se mângâiau unul pe altul, rând pe rând; şi, într-un sfârşit, după lungă vreme, izbutiră să-l facă pe sultan să mai uite oleacă moartea părintelui său, şi îl hotărâră să înceapă iarăşi a-şi vedea de sfaturile divanului şi să se îngrijească de treburile împărăţiei. Iar el, după multe împotriviri, îi ascultă şi primi să-şi îmbrace hainele împărăteşti bătute cu aur şi înstelate cu pietre scumpe, şi să-şi pună cununa. Şi luă iarăşi puterea în mână şi împărţi dreptatea, cu încuviinţarea tuturora şi cinstit şi de cei mari şi de cei mici; şi-aşa, vreme de încă un an.

Or, într-o după-amiază, emirul Saleh, care de o bună bucată de vreme nu mai venise să-și vadă sora și nepotul, ieși din mare și intră în sala în care, la ceasul acela ședeau sultana și Zâmbet-de-Lună. Și le spuse salamalecurile cele de cuviință și îi sărută; și Floare-de-Granată îi zise:

– O, fratele meu, cum o mai duci, și cum o mai duce mama, și cum o mai duc verișoarele mele?

El răspunse:

– O, sora mea, ele o duc tare bine, și trăiesc în tihnă și mulțumire, și nu le lipsește decât vederea chipului tău și a chipului nepotului meu, sultanul Zâmbet-de-Lună!

Și începură să tăifăsuiască ba de una, ba de alta, mâncând alune și fistic; și emirul Saleh aduse vorba, cu potop de laude, despre harurile nepotului său Zâmbet-de-Lună, despre frumusețea, despre farmecele, despre înfățișarea, despre purtarea-i aleasă, despre dibăcia lui la întreceri, și despre înțelepciunea lui. Și Zâmbet-de-Lună, care se afla acolo, întins pe un divan și cu capul sprijinit pe perne, când auzi ce vorbesc despre el maică-sa și unchiu-său, nu vru să pară că i-ar asculta, și se prefăcu adormit. Și, în felul acesta, putu să asculte în tihnă ce-și spuneau ei mai departe pe seama lui.

Și chiar că emirul Saleh, dacă îl văzu pe nepotu-său adormit, vorbi mai în voie cu Floare-de-Granată, sora lui, și îi spuse:

– Tu uiți, sora mea, că fiul tău are să împlinească în curând șaptesprezece ani, și că la vârsta aceasta se cuvine a cugeta la însurătoarea copiilor! Or, când îl văd așa de frumos și de voinic, și când știu că la anii lui orice tânăr are anumite nevoi ce trebuiesc împlinite într-un fel ori în altul, mi-e tare frică să nu i se întâmple cine știe ce lucru nedorit. Așa încât este de mare trebuință să-l însurăm, căutându-i printre fetele mării o domniță care să-i fie pe potrivă și ca haruri și ca frumusețe!

Și Floare-de-Granată răspunse:

– De bună seamă! tot aşa-i şi dorința mea lăuntrică, întrucât nu am decât un copil, şi a venit vremea să aibă şi el un urmaş la scaunul de domnie al străbunilor săi! Te rog, dar, o fratele meu, să mi le aduci aminte pe tinerele din țara mea, întrucât e atâta de mult de când am părăsit marea, încât nu le mai țin minte pe cele care-s frumoase şi pe cele care-s urâte!

Atunci Saleh începu să-i înşiruie surorii sale pe cele mai frumoase domnițe din mare, una după alta, cântărindu-le cu grijă însuşirile, şi pe cele prielnice, şi pe cele potrivnice, şi foloasele, şi nefoloasele. Şi, de fiecare dată, sultana Floare-de-Granată răspundea: „A, nu! n-o vreau pe aceea, din pricina maică-sii; nici pe aceea, din pricina lui taică-său; nici pe aceea, din pricina mătuşe-sii, care are limba ascuțită; nici pe aceea, din pricina bunică-sii, care miroase urât; nici pe aceea, din pricină că e căpățânoasă şi cu ochii goi!" – şi tot aşa, neînvoindu-se pentru niciuna dintre domnițele pe care i le pomenea Saleh.

Atunci Saleh îi spuse:

– O, sora mea, dreptu-i să-ți vină aşa de anevoie a alege o soție pentru fiul tău, care nu-şi află seamăn nici pe pământ, nici în mare! Ci ți le-am înşirat pe toate fetele de măritat, şi nu mi-a mai rămas decât una pe care să ți-o pomenesc!

Pe urmă se opri şi, şovăind, spuse:

– Mai întâi trebuie să mă încredințez dacă nepotu-meu doarme cu adevărat; întrucât nu pot să-ți vorbesc despre fata aceea față cu el; am eu pricinile mele ca să mă feresc de asta.[1]

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

---

[1] La M. A. Salie se adaugă: „Că poetul a spus:
La început iubirea-i o şoaptă de izvor,
Pe urmă ajunge vuiet de mare-ngrozitor."

Dar când fu cea de a cinci sute treizeci și șasea noapte

Spuse:

... întrucât nu pot să-ți vorbesc despre fata aceea față cu el; am eu pricinile mele ca să mă feresc de asta.

Atunci Floare-de-Granată se apropie de fiu-său și îl atinse cu mâna, și îl pipăi, și îl ascultă cum răsuflă; și, întrucât părea că este cufundat într-un somn greu, căci mâncase o farfurie întreagă de ceapă, care îi plăcea tare mult și care îi da de obicei o poftă de somn adâncă, sultana îi spuse iui Saleh:

– Doarme! Poți să deșiri ce ai!

El spuse:

– Află, dar, o sora mea, că, dacă mă feresc așa, o fac pentru că acuma vreau să-ți vorbesc despre o domniță din mare, care-i peste poate de anevoie a fi dobândită de soție, nu din pricina ei, ci din pricina sultanului, părintele ei. Încât nu este de niciun folos ca nepotul meu să audă vorbindu-se despre ea, mai înainte ca noi să fim încredințați cum stă treaba; căci dragostea, o, sora mea, știi și tu, se stârnește mai adesea prin ureche decât prin ochi, la noi, la musulmani, la care femeile și fetele au obrazul acoperit cu iașmacul cuviinței.[1]

Și sultana spuse:

– O, fratele meu, ai dreptate! căci dragostea este la început un șuvoi de miere care nu zăbovește să se preschimbe într-o baltă a pierzării, largă și sărată! Ci grăbește, rogu-mă ție, de-mi spune numele acelei domnițe și al tatălui ei!

El spuse:

– Este domnița Gemma, fata sultanului Solomâzdru-din-apă.[2]

---

[1] La M. A. Salie, întreagă această observație este exprimată în două versuri:
„Mi-e drag din auzite – cum spune-o vorbă veche:
Adesea ochiul vede ce intră prin ureche."

[2] La M. A. Salie: domnița Geahar, fiica împăratului as-Samandal.

Când auzi numele acesta, Floare-de-Granată strigă:

– Ah! acuma îmi aduc aminte de domnița aceea Gemma! Pe vremea când mai trăiam în mare, era o copilă de vreun an, dar mai frumoasă decât toate fetițele de seama ei. Ce minunată trebuie să se fi făcut de-atunci!

Saleh răspunse:

– Minunată-i, într-adevăr, şi nici pe pământ, nici în împărățiile de sub apă nu s-a mai văzut o frumusețe asemenea! Oh, sora mea, ce plăcută-i, şi ce gingaşă, şi ce dulce, şi ce zarifă, şi ce fermecătoare! Şi are o piele! Şi nişte plete! Şi nişte ochi! Şi un mijlocel! Şi un spate, uf! îi şi greu, şi zburdatic, şi vârtos totodată, şi galeş, şi rotund pe toate părțile, fără de greş! Dacă fata asta se leagănă, tulpina de ban crapă de zavistie! Dacă se mlădie, antilopele şi gazelele se ascund! Dacă se dezveleşte, soarele şi luna se simt umilite! Dacă se mişcă, totul se prăbuşeşte! Dacă se sprijină, ucide! Şi dacă se aşează, urma pe care o lasă e aşa de adâncă încât nu mai piere! Cum, dar, când este aşa de strălucitoare şi de desăvârşită, nu s-ar numi Gemma?

Şi Floare-de-Granată răspunse:

– De bună seamă că mama ei, dacă i-a dat numele acela, a fost călăuzită de Atoateştiutorul Allah! Iat-o, într-adevăr, pe fata ce i se cade de soție fiului meu Zâmbet-de-Lună!

Şi-aşa! Iar Zâmbet-de-Lună se prefăcea că doarme; ci în sufletul lui se desfăta şi se înfiora cu gândul la nădejdea de a o avea în curând pe acea domniță din ape, atâta de voinică şi de gingaşă!

Ci Saleh adăugă numaidecât:

– Numai că, o, sora mea, ce să-ți spun despre tatăl domniței Gemma, sultanul Solomâzdru? E un amarnic, un bădăran, un nesuferit! Până acuma a şi oprit-o de mai multe ori pe fiică-sa să se mărite cu nişte emiri care o cereau de soție, ba i-a şi alungat cu mare ocară, după ce le-a zobit oasele! Încât, nu prea ştiu cum are să ne primească, şi nici cu ce ochi are să privească cererea noastră! Şi iacătă-mă peste măsură de încurcat din pricina aceasta!

Sultana răspunse:

– Treaba-i tare gingașă! Și se cade să ne gândim îndelung, și să nu care cumva să scuturăm pomul până ce nu s-a copt rodul!

Și Saleh încheie:

– Da, să cugetăm și pe urmă om vedea!

După care, întrucât în clipa aceea Zâmbet-de-Lună se făcea că se trezește, își curmară vorba, urmând s-o înceapă iar mai târziu, de acolo de unde o lăsau. Și-atâta cu ei!

Iar Zâmbet-de-Lună se ridică de mijloc ca și cum n-ar fi auzit nimic, și se întinse liniștit; ci, înlăuntru-i, inima-i ardea de iubire...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute treizeci și șaptea noapte

Spuse:

... inima-i ardea de iubire și duduia ca o sobă plină cu jeratic!

Or, Zâmbet-de-Lună se feri cu grijă să spună mamei sale și unchiului său vreo vorbă cât de mică în această privință, și plecă devreme la culcare și își petrecu singur toată noaptea, pradă acelui zbucium atâta de nou pentru el; și cugetă și el la cel mai potrivit mijloc de a ajunge cât mai grabnic la capătul dorurilor sale. Și nu-i de niciun folos să spunem că rămase până dimineața fără a putea să închidă o clipă ochii.

Încât, de cu zori, se sculă și se duse să-l trezească pe moșu-său Saleh, care își petrecuse noaptea în palat, și îi spuse:

– O, unchiule, vreau să merg în dimineața aceasta să mă plimb pe țărm, căci mi-e pieptul greu, iar boarea mării are să mi-l ușureze. Te rog, dar, să mă însoțești la această plimbare!

Şi emirul Saleh răspunse:

– A asculta înseamnă a mă supune!

Şi sări în picioare, şi plecă împreună cu nepotul său pe ţărm.

Merseră mult laolaltă, fără ca Zâmbet-de-Lună să-i spună unchiului său nicio vorbă. Şi tânărul era galben la chip, cu lacrimi în colţul ochilor. Ci deodată se opri şi, şezând pe o stâncă, ticlui aceste stihuri, şi le cântă, privind în mare:

Dacă vreunu-ar sta să-mi spună
În vreun pârjol de foc încins,
Când arde inima-mi nebună,
Dacă vreunu-ar sta să-mi spună
Cu dinadins:

„Iacăt-o, tot pe ea o vrei,
Sau poate-acuma vrei să bei
Un gât de apă rece, bună“,
Cam ce-ai răspunde-atunci, în zor?
„S-o văd pe ea, şi-apoi să mor!“

O, inima mea, dodă, dodă,
Ce tare mi te-ai mai schimbat
De când în tine s-a-ncrustat
Gemma lui Solomâzdru-vodă!

Când auzi stihurile acelea, cântate cu tristeţe de nepotul său sultanul, emirul Saleh îşi plesni palmele, peste măsură de deznădăjduit, şi strigă:

– La ilah ill'Allah! ua Mohammad rassul Allah! Şi nu este măreţie şi putere decât întru slăvitul Allah Preamăritul! O, copile al meu, aşadar ai auzit ce am vorbit ieri cu mama ta despre domniţa Gemma, fata sultanului Solomâzdru-din-mare? O, păcatele noastre! căci văd, o, copile al meu, că mintea şi inima ta se şi chinuie amarnic din pricina ei, când nimic nu s-a făcut şi când lucrul este anevoie de tocmit!

Zâmbet-de-Lună răspunse:

– O, unchiule, numai domnița Gemma îmi trebuie, și alta nu! Fără de care am să mor!

El spuse:

– Atunci, o, copile al meu, să ne întoarcem la mama ta, ca să-i spun și ei în ce stare te afli, și să-i cer îngăduința de a te lua cu mine în mare, spre a ne duce la împărăția lui Solomâzdru-din-mare, să-i cer pentru tine pe domnița Gemma de soție!

Ci Zâmbet-de-Lună strigă:

– Nu, o, unchiule, nu vreau să-i cer mamei o îngăduință pe care nu are să mi-o dea, fără de nicio îndoială! Întrucât are să-i fie frică pentru mine de sultanul Solomâzdru, care are năravuri urâte; și are să-mi mai spună că împărăția mea nu poate să rămână fără sultan, și că neprietenii tronului au să se prilejească de lipsa mea spre a-mi răpi domnia! O știu eu pe maica și știu de mai înainte ce are să-mi spună!

Pe urmă Zâmbet-de-Lună începu să plângă amarnic dinaintea moșului său, și adăugă:

– Vreau să merg pe dată cu tine la sultanul Solomâzdru, fără a-i mai spune nimic maică-mii! Și-avem să ne întoarcem cât mai iute, mai înainte ca ea să aibă vreme a afla de lipsa mea!

Emirul Saleh, dacă văzu că nepotu-său se îndârjește în acea hotărâre, nu vroi să-l necăjească și mai tare, și spuse:

– Îmi pun nădejdea întru Allah pentru tot ce s-o întâmpla!

Pe urmă își scoase de pe deget un inel pe care erau săpate câteva Nume dintre Nume, și îl puse pe degetul nepotului său, spunându-i:

– Inelul acesta are să te apere și mai bine împotriva primejdiilor de sub ape, și are să te dăruiască pe deplin cu toate virtuțile vieții noastre din mare!

Și se ridică ușor în văzduh, de pe stânca pe care ședeau. Iar Zâmbet-de-Lună, ca să facă și el la fel, bătu cu piciorul în pământ și se ridică de pe piatră, înălțându-se cu moșul

său în văzduh. Şi de acolo făcură o arcuitură, coborând către mare, unde se cufundară amândoi.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute treizeci şi opta noapte

Spuse:

Şi de acolo făcură o arcuitură, coborând către mare, unde se cufundară amândoi.

Şi Saleh vroi mai întâi să-i arate nepotului palatul lui din mare, pentru ca sultana Lăcusta să-l poată primi cum se cuvine pe copilul fiică-sii, iar verişoarele Floarei-de-Granată să aibă bucuria de a-l vedea pe nepoţelul lor cel drag. Şi nu le trebui multă vreme până ce să ajungă acolo; şi emirul Saleh îl duse numaidecât pe Zâmbet-de-Lună în iatacul bunicii. Or, bătrâna Lăcusta tocmai şedea între nişte fetişcane, rude de-ale ei; şi, de cum îl văzu pe Zâmbet-de-Lună, îl cunoscu şi strănută de bucurie. Iar Zâmbet-de-Lună se duse de-i sărută mâna, şi sărută şi mâinile mătuşilor lui; şi toate îl sărutară tulburate, scoţând strigăte de bucurie, cu nişte glasuri tare ascuţite; şi bunica îl pofti să şadă lângă ea, şi îl sărută între cei doi ochi, şi îi spuse:

– O, ce sosire fericită! o, ce zi de lapte! Tu ne luminezi casa, o, copilul meu! Da ce mai face mama ta, Floare-de-Granată?

El răspunse:

– Este cum nu se poate mai sănătoasă şi desăvârşit de fericită, şi m-a însărcinat să vă aduc salamalecurile sale, ţie şi fetelor unchiului ei!

Iată ce-i spuse el! Da nu spunea adevărat, căci plecase fără a-şi lua rămas-bun de la mama lui. Or, pe când Zâmbet-de-Lună, luat de mătuşile sale, care vroiau să-i arate toate minunăţiile palatului lor, se îndepărtase cu ele, emirul

Saleh îi povesti degrabă mamei sale despre dragostea care îi intrase în ureche nepotului său şi care îi năpădise inima, numai auzind de nurii domniţei Gemma, fata craiului Solomâzdru. Şi îi povesti toată întâmplarea, de la început până la sfârşit, şi adăugă:

– Şi n-a venit aici cu mine decât ca s-o ceară de soţie de la tatăl ei!

Când bunica sultanului Zâmbet-de-Lună auzi cele spuse de Saleh, fu peste poate de supărată pe fiul ei, şi îl certă aprig că nu avusese destulă grijă să nu vorbească despre domniţa Gemma de faţă cu Zâmbet-de-Lună, şi îi zise:

– Că tu ştii prea bine ce om amarnic este împăratul Solomâzdru-din-mare, plin de îngâmfare şi de prostie, şi cât de tăios e de fiică-sa, pe care n-a vrut s-o dea până acuma atâtor tineri de neam! Şi nu ţi-e teamă să ne pui într-o grea încărcătură umilitoare faţă de el, ducându-ne să-i facem o cerere pe care nu are s-o primească, fără de nicio îndoială! Şi-atunci noi, care ţinem la cinstea noastră, avem să fim tare umiliţi şi avem să ne întoarcem cu nasul în pământ, hotărât! Într-adevăr, fiul meu, în nicio împrejurare şi în niciun fel n-ar fi trebuit să rosteşti numele acelei domniţe, mai ales dinaintea fiului surorii tale, de-ar fi fost el adormit chiar cu vreo buruiană de somn!

Saleh răspunse:

– Da! ci lucrul acuma s-a petrecut, iar băiatul este atâta de îndrăgostit de fată, încât mi-a mărturisit că, dacă nu are să fie a lui, el moare! Şi-apoi cum adică, la urma urmei? Zâmbet-de-Lună este pe puţin tot atâta de frumos ca şi domniţa Gemma, şi-i urmaşul unui neam de sultani vestit, şi-i el însuşi sultan peste o puternică împărăţie pământească! Şi doar n-o fi domn numai otrăvitul acela de Solomâzdru! Şi-apoi cam ce pretenţii ar putea el să-mi ridice, pe care să nu pot să i le spulber, aducând altele împotrivă? Are să-mi spună că fata lui este bogată; eu am să-i

spun că fiul nostru este şi mai bogat! Că fiică-sa e frumoasă; da feciorul nostru este şi mai frumos! Că fiică-sa e de viță aleasă; da băiatul este de o viță şi mai aleasă! Şi tot aşa, o, maică a mea, până ce am să-i dovedesc că, la urma urmei, el are de câştigat primind căsătoria aceasta! Oricum, eu, cu trăncăneala mea, sunt pricina încurcăturii; şi-i drept să iau asupra-mi sarcina de a o duce la bun sfârşit, chiar cu primejdia de a mi se zdrobi oasele şi de a-mi da sufletul!

Iar bătrâna sultană Lăcusta, văzând că nu mai era, într-adevăr, altă cale, spuse cu un oftat:

– Ce bine ar fi fost, fiul meu, dacă n-ai fi stârnit niciodată o treabă primejdioasă ca aceasta! Dar, dacă aşa a fost ursit, mă supun, ci numai de nevoie, şi te las să te duci. Ci pe Zâmbet-de-Lună am să-l țin pe lângă mine până ce te întorci; căci nu vreau să-l las să se încurce aşa, fără a şti nimic temeinic! Du-te, dar, fără el, şi mai ales măsoară-ți vorbele, ca nu cumva să-l înfurii cu vreun cuvânt mai tare pe craiul acela necioplit şi bădăran, care nu ține seamă de nimic şi se poartă față de toată lumea la fel de urât!

Şi Saleh răspunse:

– Ascult şi mă supun!

Se ridică atunci şi luă cu el doi saci mari, plini cu daruri scumpe, menite sultanului Solomâzdru; şi încărcă aceşti doi saci în spinarea a doi robi, şi luă împreună cu ei drumul de apă care ducea la palatul sultanului Solomâzdru.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute treizeci şi noua noapte

Spuse:

... şi luă împreună cu ei drumul de apă care ducea la palatul sultanului Solomâzdru.

Când ajunse la sarai, emirul Saleh ceru îngăduință să intre ca să vorbească cu sultanul; și i se îngădui. Și intră în sala în care, pe un jeț de smarald și de hiacint, ședea sultanul Solomâzdru-din-mare. Și Saleh i se temeni cu salamalecurile sale de bună pace în chipul cel mai ales, și-i puse la picioare cei doi saci mari, plini cu strălucite daruri, aduși de robi în spinare. Și sultanul, văzând acestea, îi întoarse lui Saleh urările de bună pace, îl pofti să șadă și îi spuse:

– Fii binevenit, emire Saleh! De mult nu te-am mai văzut și-s tare mâhnit din pricina aceasta! Ci grăbește-te de-mi cere lucrul pentru care ai venit la mine; întrucât atunci când cineva face un dar, îl face totdeauna cu nădejdea să capete în schimb altceva pe măsură! Vorbește, dară, și am să văd dacă pot să fac ceva pentru tine!

Atunci Saleh mai făcu o temenea adâncă dinaintea sultanului și spuse:

– Da! am venit cu sarcina unui lucru pe care nu vreau să-l dobândesc decât de la Allah și de la împăratul cel strălucit, de la leul cel viteaz, de la bărbatul cel mărinimos, a cărui faimă de slavă, de măreție, de dărnicie, de gingășie, de blândețe și de bunătate s-a întins de-a lungul pământurilor și al mărilor, și despre care își povestesc cu minunare, seara, la corturi, caravanele!

Și sultanul Solomâzdru, la cuvântarea aceasta, își domoli cumplita încrâncenare a sprâncenelor împreunate, și spuse:

– Înfățișează-ți cererea, o, Saleh, și ea are să intre într-o ureche simțitoare și într-un suflet binevoitor! Dacă pot să ți-o îndeplinesc, am s-o îndeplinesc scutindu-te de orice zăbavă; iar dacă n-am să pot, nu are să fie din rea-voință! Întrucât Allah, o, Saleh, nu cere de la un suflet nimic mai mult decât poate sufletul acela să cuprindă!

Atunci Saleh se ploconi dinaintea sultanului încă și mai adânc decât în cele două dăți de mai înainte, și spuse:

– O, doamne al vremurilor, lucrul pe care am venit să ţi-l cer poţi, cu adevărat, să mi-l dărui, întrucât este în puterea ta şi numai sub voia ta! Iar eu de bună seamă că nu m-aş fi nevoit să vin să ţi-l cer, dacă n-aş fi avut dintru întâi încredinţarea că este cu putinţă! Căci spune înţeleptul: „Dacă vrei să fii plăcut, nu cere ceea ce nu este cu putinţă!“ Iar eu, o, Măria Ta (păstreze-te Allah întru fericirea noastră!) nu sunt nici smintit, nici înfumurat! Or, aşadar, iacătă! Află, o, doamne plin de slavă, că vin la tine numai ca mijlocitor! Şi anume, o, preamărite împărate, o, mărinimosule, o, falnicule, vin spre a peţi de la tine mărgăritarul cel fără de asemuire, giuvaierul cel fără de preţ, comoara cea pecetluită, pe fata ta, domniţa Gemma, de soţie pentru nepotul meu, sultanul Zâmbet-de-Lună, fiul sultanului Şahraman şi al sultanei Floare-de-Granată, sora mea, şi stăpânul peste Cetatea-Albă şi peste împărăţiile pământeşti care se întind de la hotarele Persiei până la marginile cele mai depărtate ale Khorassanului!

Când auzi cuvântarea aceasta a lui Saleh, sultanul Solomâzdru-din-mare se puse pe un râs de se răsturnă pe spate şi, căzut aşa, chicotea mai departe şi se hurduca zvâcnind cu picioarele în sus cât putea! După care se ridică şi, privindu-l pe Saleh în tăcere, răcni deodată la el:

– Ho! Ho!

Şi iar se puse pe râs şi pe hurducat, şi atâta de amarnic şi atâta de mult, că până la urmă dete şi-o bubuitură răsunătoare. Şi, în felul acesta, se potoli şi îi spuse lui Saleh:

– Într-adevăr, o, Saleh, eu totdeauna te-am crezut om măsurat şi cumpănit, ci văd bine acuma cât de tare m-am înşelat! Or, atunci, ia spune-mi, ce-ai făcut cu bunul tău simţ şi cu minţile tale, de cutezi să-mi înfăţişezi o cerere atâta de smintită?

Ci Saleh, fără a se tulbura ori a-şi ieşi din fire, răspunse:

– Nu ştiu! Da-i lucru neîndoielnic că sultanul Zâmbet-de-Lună, nepotul meu, este pe puţin la fel de frumos, şi

la fel de bogat, şi dintr-un neam la fel de ales ca şi fata ta, domniţa Gemma! Şi dacă domniţa Gemma nu este făcută pentru o căsătorie ca aceasta, pentru ce altceva-i făcută, spune-mi? Căci n-a zis oare înţeleptul: „Pentru o fată nu este decât măritişul sau mormântul?" Şi drept aceea, la noi la musulmani nu se află fete bătrâne! Nu mai pregeta, dar, să te foloseşti de prilejul acesta de a-ţi scăpa fata de mormânt!

La vorbele acestea, sultanul Solomâzdru fu cuprins de o mânie peste poate, şi ridicându-se pe cele două picioare ale sale, cu sprâncenele încruntate şi cu sângele în ochi, ţipă la Saleh:

– O, câine de om, oare pot cei de-o teapă cu tine să rostească în faţa lumii numele fetei mele? Au ce eşti tu, de nu un câine, fecior de câine? Şi cine-i nepotu-tău Zâmbet-de-Lună? şi cine-i soră-ta? Toţi sunteţi nişte câini, odrasle de câini!

Pe urmă se întoarse către străji şi strigă:

– Hei, voi! ia găbjiţi-l pe codoşul ăsta şi zdrobiţi-i oasele!

Pe dată străjerii se năpustiră la Saleh să-l înşface şi să-l doboare; ci, iute ca fulgerul, Saleh se smulse din mâinile lor şi se repezi afară, ca să fugă. Ci acolo văzu cu mare uimire o mie de călăreţi călări pe cai de mare, şi coperiţi cu platoşe de oţel, şi înarmaţi din creştet până în talpă, şi care toţi erau rudele lui şi oamenii lui de casă! Şi iacătă că picau tocmai la vreme, trimişi de mama lui, sultana Lăcusta, care, presupuind ce primire urâtă ar putea să-i facă sultanul Solomâzdru, gândise că-i bine să-i trimită pe acei o mie de oameni, care să-l apere împotriva oricărei năpaste!

Atunci Saleh le povesti în două-trei vorbe ce se întâmplase şi le strigă:

– Şi-acuma hai pe sultanul acesta înfumurat şi smintit!

Atunci cei o mie de călăreţi săriră jos de pe cai, îşi traseră spadele şi se năpustiră grămadă după emirul Saleh în sala împărătească.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute patruzecea noapte

Spuse:

Atunci cei o mie de călăreţi săriră jos de pe cai, îşi traseră spadele şi se năpustiră grămadă după emirul Saleh în sala împărătească.

Iar sultanul Solomâzdru, dacă văzu cum năvăleşte pe neaşteptate şi cu mare zarvă puhoiul acela de vrăjmaşi ce se revărsa ca negurile nopţii, nu-şi pierdu firea, ci strigă către străjile sale:

– Săriţi pe ţapul fricoşilor ăstora şi pe ciurda lui! Şi săbiile să vă fie mai aproape de capetele lor decât li-e scuipatul de limbă!

Şi pe dată străjerii scoaseră strigătul lor de bătălie:

– Ya-le! Solomâzdru!

Iar vitejii lui Saleh scoaseră şi ei strigătul de bătălie:

– Ya-le Saleh!

Şi cele două tabere se năpustiră şi se izbiră între ele ca valurile unei mări în furtună! Şi inima vitejilor lui Saleh era mai tare ca stânca, şi săbiile lor rotitoare începură să împlinească hotărârile ursitei! Şi Saleh cel vrednic, voinicul cu inima ca de piatră, viteazul paloşului şi al suliţei reteza grumaji şi junghia piepturi, cu nişte izbituri de să doboare şi stâncile munţilor! Uf, cumplit vălmăşag! Şi înfricoşat măcel! Ce răgete înăbuşite în beregăţi de vârful lăncilor negre! Câte femei lăsate văduve, cu copiii lor rămaşi fără tată!... Şi lupta se desfăşura înverşunată, izbiturile răsunau, trupurile gemeau de rănile cele amarnice, şi pământurile de sub ape tremurau de loviturile grele ale oştenilor! Dar ce pot săbiile şi ce pot toate armele împotriva

hotărârilor soartei? Şi de când oare pot oamenii să zăbovească ori să grăbească ceasul ce li s-a scris drept soroc de jale? Şi-aşa că, peste un ceas de luptă, inimile străjerilor lui Solomâzdru nu pregetară să ajungă asemenea cu nişte ulcele plăpânde; şi toți până la unul acoperiră pământul împrejurul jețului împărătesc al domnului lor. Şi Solomâzdru, dacă-i văzu aşa, fu cuprins de o turbare atâta de cumplită, încât boaşele lui amarnice, care îi atârnau până la genunchi, se zbârciră până la buric! Şi se năpusti spumegând la Saleh, care îl primi în vârful suliței şi îi strigă:

– Iacătă-te, o, mişelule şi hainule, la capătul cel de pe urmă al mării pierzaniei!

Şi, cu o lovitură vuitoare, îl doborî la pământ şi îl ținu acolo neclintit, până ce veniră oştenii de-l ajutară pe stăpânul lor să-l pună în lanțuri şi să-l lege cu mâinile la spate! Şi-atâta cu toți aceştia!

Estimp, domnița Gemma şi Zâmbet-de-Lună, iacătă!

De la cele dintâi vuiete ale bătăliei ce se pornise în palat, domnița Gemma, înfricoşată, fugise împreună cu o slujitoare de-a ei, pe nume Mirta, şi, străbătând adâncurile mării, se ridicase la fața apei şi îşi urmase fuga până ce ajunse la un ostrov pustiu, unde se adăposti, pitindu-se în vârful unui copac înalt şi plin de frunze. Iar slujnica ei Mirta făcu şi ea la fel, şi se ascunse tot aşa, în vârful unui alt pom în care se cățără.

Or, vroi soarta ca lucrurile să se petreacă aidoma şi în palatul sultanei celei bătrâne, Lăcusta. Într-adevăr, cei doi robi, care îl însoțiseră pe emirul Saleh la palatul lui Solomâzdru ducând sacii cu darurile, nu mai zăboviseră, de cum începuse bătălia, să-şi scape pielea şi să dea fuga să-i ducă ştirea despre primejdie sultanei Lăcusta. Iar Zâmbet-de-Lună, domnul cel tânăr, după ce îi descususe pe robi, fusese tare speriat de ştirile acelea prea puțin liniştitoare, şi se socotise, în sufletul lui, drept pricina dintâi a primejdiei grele în care căzuse unchiul său, şi a tulburării aduse

în împărăția de sub ape. Încât, cum era tare sfios față de bunică-sa Lăcusta, nu mai avu curaj să se înfățișeze dinaintea ei, după primejdia în care, din pricina lui, se afla emirul Saleh, moșu-său. Și se folosi de clipa când bunică-sa era ținută să asculte spusele robilor, se ridică la fața apei și porni să se întoarcă la maică-sa, Floare-de-Granată, în Cetatea-Albă. Dar cum nu știa pe ce drum să meargă, se rătăci și ajunse și el tot pe ostrovul acela pustiu, pe care se adăpostise domnița Gemma.

De cum atinse pământul, întrucât se simțea ostenit de greaua alergătură pe care o făcuse, se duse să se întindă tocmai sub pomul în care se afla domnița Gemma. Și nu știa că soarta fiecărui om îl însoțește oriunde s-ar duce, de-ar fugi el mai iute ca vântul, și nu știa că nu încape tihnă în a-i sluji! Și habar nu avea despre ce-i menise, din adânc de vecii, ursita cea tainică.

Așa încât, odată întins sub copacul acela, își sprijini capul pe mână, ca să se hodinească, și deodată, ridicând ochii către vârful pomului, întâlni privirea domniței și fața ei, și i se păru dintru-ntâi că vede chiar luna între ramuri. Și rosti:

– Slavă lui Allah, carele a zămislit luna ca să împodobească serile și să lumineze nopțile!

Pe urmă, când se uită mai cu luare-aminte, băgă de seamă că era o frumusețe lumească, și că acea frumusețe era o fetișcană ca luna.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute patruzeci și una noapte

Spuse:

... băgă de seamă că era o frumusețe lumească, și că acea frumusețe era o fetișcană ca luna.

Şi gândi: „Pe Allah! am să mă sui numaidecât s-o înşfac şi s-o întreb cum o cheamă! Căci seamănă nemaipomenit cu chipul cel minunat al domniței Gemma pe care mi l-a zugrăvit moşul Saleh! Şi cine ştie de n-o fi chiar ea? Pesemne că o fi fugit din palatul tatălui ei când a început lupta!" Şi, tulburat până peste poate, ridică ochii către fată şi îi spuse:

– O, ținta cea mai de pe urmă a oricărui dor, cine eşti şi pentru care pricină te afli pe ostrovul acesta, în vârful acestui copac?

Atunci domnița se înclină oleacă înspre tânărul cel frumos, îi zâmbi şi îi spuse cu un glas ca un cântec de ape:

– O, fermecătorule flăcău, o, preafrumosule, sunt domnița Gemma, fiica împăratului Solomâzdru-din-mare! Şi mă aflu aici, întrucât mi-am părăsit țara şi aşezările din țara mea, şi pe tatăl meu, şi pe toți ai mei, ca să scap de soarta jalnică a celor învinşi! Căci la ceasul acesta emirul Saleh, pesemne că l-a şi luat în robie pe tatăl meu, după ce i-a măcelărit pe toți străjerii lui. Şi pesemne că mă caută peste tot prin palat! Of! Of! O, greu surghiun departe de ai mei! O, amarnică soartă e soarta sultanului, tatăl meu! Of! Of!

Şi lacrimi mari căzură din ochii ei frumoşi pe fața lui Zâmbet-de-Lună, care de tulburare şi de mâhnire îşi ridică mâinile în sus şi strigă într-un sfârşit:

– O, domniță Gemma, suflet al sufletului meu, o, vis al nopților mele fără de somn, fie-ți milă şi coboară din copac, întrucât eu sunt sultanul Zâmbet-de-Lună, fiul Floarei-de-Granată, sultana născută ca şi tine în mare! Oh! coboară, căci sunt ucis de ochii tăi, sunt robul prins de frumusețea ta!

Şi fata, ca vrăjită, strigă:

– Ya Allah! o, stăpâne al meu, aşadar tu eşti frumosul Zâmbet-de-Lună, nepotul lui Saleh şi fiul sultanei Floare-de-Granată?

El spuse:

– Păi da! Coboară, rogu-te!

Ea spuse:

– Oh! ce neînțelept a fost tatăl meu când n-a vrut să primească pentru fata lui un soț așa cum ești tu! Ce ar fi putut să-și dorească mai bun? Și unde ar putea să găsească un domn mai frumos și mai minunat, pe pământ ori sub ape? O, iubitul meu, nu osândi prea tare hotărârea necugetată a tatălui meu, întrucât eu te iubesc! Și, dacă tu mă iubești de-o șchioapă, eu te iubesc de o mână întreagă! De cum te-am văzut, dragostea pe care o ai pentru mine s-a mutat în sufletul meu, și am ajuns osândita frumuseții tale!

Și, după ce rosti aceste cuvinte, fata se lăsă să alunece din copac în brațele lui Zâmbet-de-Lună care, peste măsură de mulțumit, o strânse la piept și o topi în sărutări peste tot, pe când ea îi întorcea mângâiere pentru mângâiere și gingășie pentru gingășie. Iar Zâmbet-de-Lună, la atingerea aceea dulce, își simțea sufletul cum cântă din toate păsările lui, și strigă:

– O, stăpână a inimii mele, o, domniță Gemma cea atâta de dorită, tu, cea pentru care mi-am părăsit și împărăția, și mama și palatul părinților mei, hotărât că unchiul meu Saleh nu mi-a zugrăvit decât a patra parte din farmecele tale, pe când celelalte trei părți rămân încă neștiute pentru mine! Și n-a măsurat dinaintea mea din frumusețea ta decât un carat din cele douăzeci și patru de carate, o, tu, cea toată numai de aur!

Și, după ce spuse vorbele acestea, o coperi mai departe cu sărutări, și o giugiuli într-o mie de chipuri. Pe urmă, arzând de dorința de a se desfăta, într-un sfârșit, din binecuvântatele-i haruri, mâna lui coborî îndrăzneață către ciucurii de la brâul fetei. Și fetișcana, ca spre a-l ajuta în treaba aceasta, se ridică, se depărtă câțiva pași, și deodată își întinse mâna drept către el, și, scuipându-l în obraz, căci nu avea apă la îndemână, îi strigă:

– O, pământeanule, lasă-ți chipul de om și schimbă-te într-o pasăre mare și albă, cu ciocul și cu picioarele roșii!

Şi pe dată Zâmbet-de-Lună, peste măsură de uluit, fu schimbat într-o pasăre cu penele albe, cu aripile grele, neînstare să zboare, şi cu ciocul şi cu picioarele roşii. Şi începu cu lacrimi în ochi s-o privească pe fată!

Atunci domniţa Gemma o chemă pe slujnica sa Mirta[1], şi îi spuse:

– Ia pasărea aceasta, care-i nepotul celui mai aprig vrăjmaş al părintelui meu, al codoşului ăla de Saleh care s-a luptat cu taica, şi du-o în Ostrovul-Secat care nu-i departe de aici, ca să moară de sete şi de foame acolo!

Şi-aşa!

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute patruzeci şi doua noapte

Spuse:

– Ia pasărea aceasta, care-i nepotul celui mai aprig vrăjmaş al părintelui meu, al codoşului ăla de Saleh care s-a luptat cu taica, şi du-o în Ostrovul-Secat care nu-i departe de aici, ca să moară de sete şi de foame acolo!

Şi-aşa!

Căci domniţa Gemma nu se arătase atâta de drăgăstoasă faţă de Zâmbet-de-Lună decât ca să se apropie de el fără de nicio supărare şi să poată în felul acesta să-l preschimbe în pasăre menită să moară de foame, şi să-şi răzbune astfel tatăl şi străjerii tatălui ei. Şi-aşa cu ea!

Ci, în ce priveşte pasărea cea albă, iacătă! După ce Mirta, slujnica, o luă, în ciuda bătăilor ei deznădăjduite de aripi şi a ţipetelor răguşite pe care le scotea, i se făcu milă şi nu avu inimă s-o ducă pe Ostrovul-Secat, unde o aştepta o moarte aşa de cumplită! Şi îşi zise în inima ei miloasă:

---

[1] La M. A. Salie: Marsina.

„Am s-o duc mai degrabă într-un loc unde să nu poată muri într-un chip atâta de cumplit şi unde să-şi aştepte soarta! Căci cine ştie dacă stăpâna-mea nu are să se căiască în curând de fapta ei dintâi, când i-o trece mânia, şi n-o să mă certe că am ascultat-o prea repede!“ Şi-aşa că duse pe cel prins într-o insulă înverzită, plină cu tot soiul de pomi roditori şi udată de izvoare reci, şi îl lăsă acolo, după care se întoarse la stăpâna-sa.

Or, să lăsăm pasărea până una-alta pe insula cea verde, iar pe domniţa Gemma în ostrovul dintâi, şi să ne întoarcem să vedem ce-i cu emirul Saleh, biruitorul lui Solomâzdru.

Acesta, după ce îl fereca pe sultanul Solomâzdru, îl încuie într-un iatac din palat şi se făcu sultan în locul lui. Pe urmă se apucă fără de zăbavă s-o caute peste tot pe domniţa Gemma; ci, se înţelege, n-o găsi nicăieri. Şi dacă văzu că toate căutările lui rămân zadarnice, se întoarse la palatul său ca s-o înştiinţeze pe sultana Lăcusta, mama lui, despre toate câte se întâmplaseră.

Pe urmă întrebă:

– O, mamă a mea, unde este nepotul meu Zâmbet-de-Lună?

Ea răspunse:

– Nu ştiu! O fi plecat să se plimbe cu verişoarele lui. Da trimit numaidecât să-l caute!

Şi tocmai când spunea vorbele acestea, verişoarele intrară, iar flăcăul nu era cu ele. Şi sultana trimise oameni să-l caute peste tot, dar, se înţelege, nu-l găsiră nicăieri. Atunci, durerea sultanului Saleh, a bunicii şi a verişoarelor fu peste poate; şi se bociră şi plânseră amarnic. Pe urmă Saleh, cu pieptul greu, fu nevoit fireşte să-i trimită ştire despre treaba aceasta surorii-sii, sultana Floare-de-Granată, cea născută în apă, mama lui Zâmbet-de-Lună.

Şi Floare-de-Granată, peste măsură de înspăimântată, se cufundă degrabă în mare şi alergă la palatul Lăcustei, mama ei. Şi, după îmbrăţişările şi lacrimile dintâi, întrebă:

– Unde este fiul meu, sultanul Zâmbet-de-Lună?

Şi mama cea bătrână, după lungi ocolişuri şi după tăceri pline de lacrimi, şi în potopul de suspine al verişoarelor ce şedeau roată, îi povesti fiică-sii toată povestea, de la început până la sfârşit. Ci n-ar fi de niciun folos s-o mai spunem o dată. Pe urmă adăugă:

– Iar frate-tău Saleh, care s-a fost ridicat sultan în locul lui Solomâzdru, degeaba a căutat el mult şi bine peste tot, că n-a izbutit să dea nici de urmele copilului nostru Zâmbet-de-Lună, şi nici de urmele domniței Gemma, fata lui Solomâzdru!

Când Floare-de-Granată auzi vorbele acestea, lumea se înnegură dinaintea ochilor săi, şi jalea intră în inima ei, şi suspinele de deznădejde o zguduiau toată. Şi, o bună bucată de vreme, nu se mai auziră în palatul de sub apă decât bocetele de jale ale femeilor şi sughițurile lor de durere.

Ci trebuiră numaidecât să cugete cum să îndrepte o stare de lucruri atâta de ciudată şi de jalnică. Şi bunica fu cea dintâi care îşi şterse lacrimile şi zise:

– Fata mea, nu-ți mohorî peste măsură sufletul din pricina întâmplării acesteia; căci nu-i niciun temei ca fratele tău să nu-l găsească până la urmă pe fiu-tău Zâmbet-de-Lună! În ce te priveşte, dacă îți iubeşti cu adevărat copilul şi dacă îți pasă de rosturile lui, ai face mai bine să te întorci în împărăția ta, ca să veghezi treburile şi să ții în deplină taină lipsa fiului tău. Şi Allah are să dezlege lucrurile!

Şi Floare-de-Granată răspunse:

– Ai dreptate, mamă. Am să mă întorc. Ci te-aş ruga, oh, fie-ți milă! să te gândeşti necontenit la fiul meu, şi nimenea să nu dea uitării căutările! Şi de i s-ar întâmpla odată vreun rău, aş muri fără de izbavă, căci nu văd viața decât prin el şi nu gust bucuria decât la vederea lui!

Şi sultana Lăcustă răspunse:

– Hotărât, fata mea, din toată dragostea inimii! Fii, dar, fără de teamă în privința aceasta, și liniștește-ți gândurile întru totul!

Atunci Floare-de-Granată își luă rămas-bun de la mama ei, de la frate-său și de la verișoare și, cu pieptul apăsat greu și cu sufletul tare trist, se întoarse la împărăția și la cetatea ei.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute patruzeci și treia noapte

Spuse:

... se întoarse la împărăția și la cetatea ei.

Or, acuma, să ne întoarcem la insula verde, în care tânăra Mirta cea cu suflet milos îl lăsase pe Zâmbet-de-Lună, schimbat de domnița Gemma în pasăre cu pene albe și cu cioc și picioare roșii!

După ce se văzu părăsit de preabuna Mirta, Zâmbet-de-Lună începu să plângă din belșug; pe urmă, întrucât i se făcuse foame și sete, începu să mănânce poame și să bea din apa curgătoare, tot cugetând la soarta lui cea cruntă și minunându-se că se vedea făcut pasăre. Și degeaba își încercă el aripile a zbor, căci nu izbândi să se țină în văzduh, întrucât era prea mare și prea greu. Și până la urmă, se împăcă și el cu soarta, gândind: „La ce mi-ar și sluji să plec de pe ostrovul acesta, de vreme ce nu știu încotro să mă îndrept și de vreme ce nimeni, după înfățișarea-mi de pasăre, nu are să mă cunoască drept sultanul care am rămas în sinea mea?" Și urmă să trăiască pe insulă tare trist; și seara se cocoța în vreun copac ca să se culce.

Or, într-o zi, pe când se plimba mâhnit pe labele lui, cu capul plecat, de mohorât ce era, îl zări un vânător de păsări, care venise pe insulă să-și întindă lațurile. Și păsărarul,

fermecat de înfăţişarea strălucită a acelei păsări mari care nu-şi avea samăn pe lume, şi al cărei cioc roşu şi ale cărei picioare roşii se vădeau într-un chip aşa de drăgălaş din albeaţa penelor, tare s-ar mai fi bucurat să poată avea o pasăre ca aceea, de un soi care îi era cu desăvârşire necunoscut. Se pregăti aşadar cu toată grija să-l amăgească şi, cu o iscusinţă domoală, se apropie de el pe la spate şi, dintr-o zvârlitură dibace, aruncă laţul şi îl prinse. Şi, bogat cu acest vânat de soi, se întoarse în cetatea din care venise, ducând cu gingăşie pe umeri pasărea cea mare, pe care o ţinea atârnată de picioare.

Şi păsărarul, dacă ajunse în cetate, îşi zise: „Pe Allah! n-am mai văzut în viaţa mea o pasăre ca aceasta, nici la vânătorile mele de pe uscat, nici la cele de pe mare. Încât ia să mă feresc de a o vinde vreunui cumpărător de rând, care nu-i poate şti nici preţul, nici folosul, şi care pesemne că ar tăia-o şi ar mânca-o împreună cu ai lui; ci am să i-o duc în dar sultanului cetăţii, care are să se minuneze de frumuseţea ei şi are să mă răsplătească scump!“ Şi se duse la palat şi o arătă sultanului, care, când o văzu, fu încântat până peste poate şi se minună mai cu seamă de culoarea roşie atâta de frumoasă a ciocului şi a aripilor. Şi o primi şi îi plăti zece dinari de aur păsărarului, care sărută pământul şi plecă.

Atunci sultanul puse să se întocmească o colivie mare, cu zăbrele de aur, şi închise în ea pasărea cea frumoasă. Şi-i puse dinainte boabe de porumb şi de grâu; ci pasărea nici nu-şi întoarse ciocul către ele. Iar sultanul, nedumerit, îşi zise „Nu mănâncă! Am să-i aduc altceva!“ Şi scoase pasărea din colivie şi îi puse dinainte piept de pui, felii de carne şi fructe. Şi numaidecât pasărea începu să mănânce cu o mulţumire vădită, scoţând ţipete scurte şi umflându-şi penele albe. Iar sultanul, dacă văzu aşa, se cutremură de bucurie şi îi spuse unui rob:

– Dă fuga și spune stăpânei tale, sultana, că am cumpărat o pasăre nemaipomenită, care-i o minune dintre minunile vremilor, și să vie să ne desfătăm amândoi cu ea, și să vadă în ce chip minunat mănâncă din aceste bucate cu care păsările nu se hrănesc de obicei!

Și robul plecă degrabă s-o cheme pe sultană, care nu pregetă să vină.

Ci, de cum zări pasărea, sultana își acoperi repede fața cu iașmacul și se trase mâniată îndărăt spre ușă și vru să iasă. Iar sultanul fugi după ea și o întrebă, ținând-o de văl:

– Pentru ce îți acoperi fața, când aici nu suntem decât eu, soțul tău, și hadâmbii și slujnicele?

Ea răspunse:

– O, Măria Ta, află că pasărea aceasta nu este o pasăre, ci este un bărbat ca și tine! Și nu-i altul decât sultanul Zâmbet-de-Lună, fiul lui Șahraman și al Floarei-de-Granată cea născută în apă. Și a fost preschimbat așa de domnița Gemma, fata lui Solomâzdru-din-mare, care l-a răzbunat în felul acesta pe tatăl ei cel biruit de către Saleh, unchiul lui Zâmbet-de-Lună!

Când auzi vorbele acestea, sultanul se minună până peste marginile minunării și strigă:

– Prăpădi-o-ar Allah pe domnița Gemma, și frânge-i-ar mâna! Ci, în numele lui Allah, o, fiică a moșului meu, spune-mi de șart cum stă treaba!

Și sultana, care era vrăjitorița cea mai de seamă de pe vremurile acelea, îi povesti toată povestea, fără a ocoli niciun amănunt. Și sultanul, minunat peste măsură, se întoarse către pasăre și o întrebă:

– E adevărat?

Iar pasărea...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute patruzeci și patra noapte

Spuse:

... se întoarse către pasăre şi o întrebă:

– E adevărat?

Iar pasărea lăsă capu-n jos, a semn de adeverire, şi bătu din aripi.

Atunci sultanul spuse către soția sa:

– Allah să te binecuvânteze, o, fiică a moşului meu! Ci, pe viața mea, dinaintea ochilor tăi! grăbeşte-te de-l slobozeşte din vraja aceasta! nu-l lăsa în chinuri!

Atunci sultana, după ce îşi acoperi cu totul obrazul, îi spuse pasării:

– O, Zâmbet-de-Lună, intră în acest dulap!

Şi pasărea se supuse numaidecât şi intră într-un dulap mare, zidit în perete, pe care sultana îl deschisese; şi intră şi ea după el, ținând în mână o ulcea cu apă, peste care rosti nişte vorbe necunoscute; şi apa începu să clocotească în ulcea. Atunci sultana luă câțiva stropi din apa aceea, pe care i-i aruncă în obraz, spunându-i:

– Întru harurile Numelor celor Magice şi ale Cuvintelor Atotputernice, şi întru măreția lui Allah cel mai presus de toate, Ziditorul cerului şi al pământului, Învietorul morților, Hotărnicitorul soroacelor şi Împărțitorul ursitelor, îți poruncesc să laşi înfățişarea aceasta de pasăre şi să-ți iei îndărăt chipul care ți-a fost dat de Ziditor!

Şi numaidecât pasărea se cutremură de un tremur şi se zgudui de o zguduitură, şi se întoarse la înfățişarea ei dintâi. Şi sultanul, uimit, văzu că era un flăcău care nu-şi avea seamăn pe fața pământului. Şi strigă:

– Pe Allah! îşi merită numele de Zâmbet-de-Lună!

Or, de îndată ce Zâmbet-de-Lună se văzu întors la starea lui dintâi, strigă:

– La ilah ill' Allah, ua Mohammad rassul Allah!

Pe urmă se duse la sultan, îi sărută mâna şi îi ură viață lungă.

Iar sultanul îl sărută pe frunte și îi spuse:

– Zâmbet-de-Lună, te-aş ruga să-mi poveşteşti toată povestea ta, de când te-ai născut şi până astăzi!

Şi Zâmbet-de-Lună îi povesti sultanului, care se minună peste poate, toată viaţa lui, fără a ocoli niciun amănunt.

Atunci sultanul, simţindu-se peste măsură de încântat, îi spuse tânărului sultan slobozit din vrajă:

– O, Zâmbet-de-Lună, ce doreşti tu acuma să fac eu pentru tine? Spune-mi cu toată încrederea!

– O, doamne al vremilor, tare aş vrea să mă întorc în împărăţia mea! Întrucât a trecut prea lungă vreme de când lipsesc, şi tare mă tem că neprietenii domniei s-or prileji de lipsa mea ca să-mi ia locul. Şi-apoi maică-mea trebuie să fie tare îngrijorată de plecarea mea! Şi cine ştie dacă nu cumva, cuprinsă de spaimă, o mai fi putut trăi, de durere şi de gânduri?

Şi sultanul, mişcat de frumuseţea lui Zâmbet-de-Lună, şi cucerit de tinereţea şi de cuviinţa lui, răspunse:

– Ascult şi mă supun!

Şi porunci să se pregătească pe dată o corabie, încărcată cu toată zahereaua de trebuinţă, cu pânzele, cu năierii şi cu căpitanul ei; şi sultanul Zâmbet-de-Lună, după urările de despărţire şi după multe mulţumiri, se sui pe corabie, încredinţându-se ursitei lui.

Ci ursita aceea îi mai păstra, în nevăzut, alte păţanii! Într-adevăr, la cinci zile de la plecare, se stârni o furtună năprasnică, luă corabia şi o zdrobi de un colţ de stâncă; şi singur Zâmbet-de-Lună, datorită însuşirilor lui din naştere, izbuti să scape de la înec şi să ajungă pe un ţărm liniştit.

Şi zări ivindu-se în depărtări o cetate ca o porumbiţă tare albă, şi care, aşezată pe un vârf de munte, se înălţa deasupra mării. Şi deodată, din culmea acelui munte, văzu cum se apropie şi coboară la vale către el, cu iuţeala unei vijelii, un iureş înverşunat de cai, de catâri şi de măgari, fără

de număr ca firele de nisip. Şi toată turma aceea vânzolită şi năucă se opri în jurul lui. Şi măgarii toți, dimpreună cu caii şi cu catârii, începură să-i facă din cap nişte semne vădite care voiau să spună: „Întoarce-te de unde ai venit!" Ci întrucât el se încăpățâna să stea pe loc, caii începură să necheze, şi catârii începură să sforăie, şi măgarii începură să răgească; ci erau nişte nechezături, nişte sforăituri şi nişte răgete de jale şi de deznădejde. Ba vreo câțiva începură vădit să plângă smiorcăindu-se. Şi îl împingeau încetişor cu botul pe Zâmbet-de-Lună, care sta nemişcat şi nu vroia să se întoarcă la mare. Pe urmă, întrucât în loc să se întoarcă îndărăt, el pornise înainte către cetate, toate acele făpturi cu patru picioare începură să meargă şi ele, care înaintea lui, care dindărăt, alcătuindu-i un fel de alai de moarte, cu atâta mai tulburător cu cât lui Zâmbet-de-Lună i se părea că în gemetele pe care le scoteau aude un fel de tângă, în limba arăbească, asemenea cu tânga pe care o scot cititorii din *Coran* dinaintea celor morți.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute patruzeci şi cincea noapte

Spuse:

... Zâmbet-de-Lună i se părea că în gemetele pe care le scoteau aude un fel de tângă, în limba arăbească, asemenea cu tânga pe care o scot cititorii din *Coran* dinaintea celor morți.

Şi Zâmbet-de-Lună, fără a mai şti dacă doarme, dacă e treaz, ori dacă totul nu este altceva decât o urmare amăgitoare a stării lui de oboseală, începu să meargă ca într-un vis, şi ajunse în felul acesta pe culme, la poarta cetății cocoțate în vârful muntelui. Şi văzu la uşa unei prăvălii cu

leacuri, stând jos, un șeic cu barbă albă, și se grăbi să-i ureze bună pace. Și șeicul, la rându-i, când îl văzu așa de frumos, fu peste poate de bucuros, și se ridică, îi răspunse la salamalec și începu să le facă semne cu mâna animalelor acelea cu patru picioare să plece de acolo. Și ele plecară, tot întorcându-și capul din vreme în vreme, parcă anume ca să arate cât de rău le pare; pe urmă se împrăștiară în toate părțile și pieriră.

Atunci Zâmbet-de-Lună, la întrebarea bătrânului șeic, își povesti în câteva vorbe pățaniile, pe urmă îi spuse șeicului:

– O, moșule al meu preacinstit, oare poți să-mi spui, la rândul tău, ce cetate este aceasta și ce-i cu viețuitoarele cele cu patru picioare care m-au însoțit bocindu-se?

Șeicul răspunse:

– Fiul meu, intră mai întâi colea în prăvălie și stai jos! Căci ți-o fi foame, pesemne. Și apoi am să-ți spun tot ce pot să-ți spun!

Și îl pofti să intre și să șadă pe un divan, în fundul prăvăliei, și îi aduse să mănânce și să bea. Și, după ce Zâmbet-de-Lună se înfruptă și se răcori, bătrânul îl sărută între ochi și îi spuse:

– Mulțumește lui Allah, o, fiul meu, carele te-a adus să mă întâlnești înainte de a te vedea sultănița de aici! Dacă nu ți-am spus încă nimic, nu ți-am spus din pricină că mi-a fost frică să nu te tulbur și să te împiedic în felul acesta să mănânci în tihnă. Află, dar, că această cetate se numește Cetatea-Vrăjilor, și că aceea care domnește aici se numește sultănița Almanakh! E o vrăjitoriță înfricoșătoare, o fermecătoare fără de pereche, o adevărată șeitană! Or, sultana aceasta este arsă necurmat de dorințe! Și ori de câte ori întâlnește vreun străin tânăr, voinic și frumos, care ajunge pe insula noastră, îl ispitește și îl pune să se culce mereu cu ea, vreme de patruzeci de zile și de patruzeci de nopți. Or, întrucât la sfârșitul acestui răstimp l-a topit pe flăcău cu

totul, sultana îl preschimbă în animal. Şi întrucât, în proaspăta înfăţişare de animal, flăcăul îşi dobândeşte iarăşi puterile şi virtuţile, se schimbă şi ea după cum i-i voia, de fiecare dată, în animalul cu care are de-a face, fie în iapă, fie în măgăriţă, şi se lasă încălecată de măgar sau de cal de nenumărate ori. După care îşi ia îndărăt înfăţişarea de om, ca să-şi caute alţi flăcăi şi alte jertfe printre flăcăii frumoşi pe care-i găseşte. Şi, uneori, i se întâmplă, în nopţile în care lăuntrurile-i sunt pârjolite de o dorinţă fără saţ, să se lase încălecată pe rând de toate patrupedele de pe insulă până dimineaţa. Şi-aşa-i viaţa ei! Or, eu, întrucât îmi eşti tare drag, copilul meu, n-aş vrea să te văd ajuns pe mâinile vrăjitoarei acesteia nesăţioase, care nu trăieşte decât pentru ce îţi povestii! Şi întrucât, fără de nicio îndoială, tu eşti cel mai frumos dintre toţi flăcăii câţi au pus piciorul pe insula noastră, cine ştie ce are să se întâmple, de te-o vedea sultana Almanakh! În ce priveşte măgarii, catârii şi caii care, când te-au văzut, au coborât din munte devale în întâmpinarea ta, aceia-s flăcăii preschimbaţi de către Almanakh. Or, întrucât te vedeau aşa de tânăr şi de frumos, li s-a făcut milă de tine şi au vrut mai întâi, cu semnele lor din cap, să te hotărască să te întorci la mare. Pe urmă, văzând că te îndărătniceşti să rămâi, în pofida dojenelii lor, te-au însoţit până aici, tânguindu-se, pe limba lor, în bocete de moarte, ca şi cum ar fi însoţit un om mort pentru viaţa de om! Or, fiul meu, viaţa cu această tânără sultăniţă Almanakh, vrăjitoriţa, n-ar fi chiar cu totul neplăcută, de n-ar fi necazul că prea îl trudeşte pe acela pe care soarta i-l aduce la pat. De mine îi e frică şi mă cinsteşte, căci ştie că sunt mai priceput decât ea în meşteşugul vrăjitoriei şi al farmecelor. Numai că eu, fiul meu, întrucât sunt un drept-credincios întru Allah şi întru Profetul său (cu El fie rugăciunea şi pacea!), nu mă slujesc niciodată de vrăjitorie spre a săvârşi rele! Căci răul totdeauna se întoarce până la urmă împotriva celui ce l-a săvârşit!

Or, nici nu isprăvi bine bătrânul șeic să rostească vorbele acestea, că se și ivi dinspre partea lui un alai falnic de o mie de fete ca niște lune, îmbrăcate în purpură și în aur, care veniră și se rânduiră în două șire de-a lungul prăvăliei, ca să-i facă loc unei fetișcane mai frumoasă decât ele toate, călare pe un cal arab sclipind de nestemate. Și era chiar sultănița Almanakh, vrăjitorița. Și se opri dinaintea prăvăliei, puse piciorul pe pământ, ajutată de două roabe care țineau frâiele calului, și intră la șeicul cel bătrân, pe care îl salută cu multă cuviință. Pe urmă șezu jos pe divan și, cu ochii închiși pe jumătate, îl privi pe Zâmbet-de-Lună. Și ce privire...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute patruzeci și șasea noapte

Spuse:

Pe urmă șezu jos pe divan și, cu ochii închiși pe jumătate, îl privi pe Zâmbet-de-Lună. Și ce privire! Lungă, răscolitoare, mângâietoare, scăpărătoare! Și Zâmbet-de-Lună se simți străpuns ca de o suliță, ori ars ca de un jar încins. Și tânăra domniță se întoarse către șeic și îi spuse:

– O, șeicule Abderrahman, de unde ai putut să dobândești tu un asemenea flăcău?

El răspunse:

– Este băiatul fratelui meu. Tocmai a sosit la mine din călătorie!

Ea spuse:

– Este tare frumos, o, șeicule! N-ai vrea să mi-l împrumuți numai pentru o noapte? N-am să fac altceva decât am să stau de vorbă cu el, nimic mai mult; și ți-l aduc îndărăt mâine dimineață, neatins!

El spuse:

– Te legi cu jurământ față de mine că nu ai să încerci niciodată să-l vrăjești?

Ea răspunse:

– Fac jurământ dinaintea Stăpânului vrăjitorilor și dinaintea ta, o, preacinstite moșule!

Și puse să i se dea în dar șeicului o mie de dinari de aur, ca să-și dovedească mulțumirea, și îl pofti pe Zâmbet-de-Lună să încalece pe un cal minunat, coperit cu nestemate, și îl luă cu ea la sarai. Și, în mijlocul alaiului, flăcăul părea ca luna între stele.

Or, Zâmbet-de-Lună, care se împăcase cu gândul ca de aci înainte să se lase în voia soartei, nu scotea o vorbă și se lăsa dus, fără a arăta în niciun fel ce simte.

Iar vrăjitorița Almanakh, care își simțea lăuntrurile arzând după flăcău mult mai aprig decât arseseră vreodată pentru drăguții ei de mai înainte, îl duse degrabă într-o sală cu pereții zidiți din aur și unde aerul era răcorit de un șuvoi de apă ce țâșnea dintr-un havuz de peruzea. Și merse de se prăbuși cu el pe un pat mare de fildeș, unde începu să-l alinte într-un chip așa de nemaipomenit, încât flăcăul porni să cânte și să dănțuiască din toate păsărelele lui! Și sultănița nu era nicidecum amarnică, dimpotrivă! Tare gingașă, într-adevăr! Și tot așa! Incalculabile erau zvâcnirile cocoșului cu neobosita găinușă. Și flăcăul își zise: „Pe Allah! este peste poate de pricepută! Și nu mă înghesuie deloc! Își face rând, iar eu la fel! Și, întrucât tare mă bate gândul că este cu neputință ca domnița Gemma să fie tot așa de minunată ca vrăjitorița aceasta, vreau să rămân aici toată viața mea, și să nu mă mai gândesc nici la fata lui Solomâzdru, nici la rudele mele, nici la împărăția mea!“

Și-așa că rămase acolo patruzeci de zile și patruzeci de nopți, trecându-și vremea toată cu tânăra vrăjitoriță, în petreceri, în danțuri, în cântece, în alinturi, în zbeguri, în giugiuleli, în desfătări, și altele de-acestea, peste măsura bucuriei și a voioșiei.

Şi, din când în când, ca să râdă, Almanakh îl întreba:
– O, ochi al meu, ți-e mai bine cu mine, decât în prăvălie cu moşu-tău?
Şi el răspundea:
– Pe Allah, o, stăpână a mea, unchiul meu este un biet neguțător de leacuri, da tu eşti chiar tiriacul!
Or, cum erau tocmai în cea de a patruzecea seară, vrăjitoreasa Almanakh, după o sumedenie de zbeguieli de tot felul cu Zâmbet-de-Lună, fu mai zbuciumată ca de obicei şi se întinse să se culce. Ci, pe la miez de noapte, Zâmbet-de-Lună, care se prefăcea că doarme, o văzu cum se scoală din pat, cu fața aprinsă. Şi se duse în mijlocul sălii, de unde luă de pe o tabla de aramă un pumn de boabe de orz, pe care le aruncă în apa din havuz. Şi, în câteva clipite, boabele de orz încolțiră, şi tulpinele lor ieşiră din apă, şi spicele li se coapseră şi se auriră. Atunci vrăjitoreasa culese boabele cele noi, le zdrobi într-o piuliță de marmură, le amestecă cu nişte prafuri pe care le luă din fel de fel de cutii, şi făcu un aluat rotund ca o gogoaşă. Pe urmă puse gogoaşa, întocmită în felul acesta, într-un tuci fierbinte, şi o prăji la foc domol. Pe urmă scoase gogoaşa, o înfăşură într-un ştergar şi se duse de-o ascunse într-un dulap, după care se întoarse şi se culcă iarăşi în pat, lângă Zâmbet-de-Lună, şi adormi.
Ci dimineața, Zâmbet-de-Lună, care, de când intrase în saraiul vrăjitoarei îl lăsase uitării pe bătrânul şeic Abderrahman, îşi aduse aminte acuma de el şi gândi că ar fi de trebuință să se ducă şi să-i spună ce-a văzut că făcuse Almanakh în noaptea aceea. Şi se duse la prăvălia şeicului, care fu bucuros să-l vadă iară, îl sărută cu drag, îl pofti să şadă şi îl întrebă:
– Nădăjduiesc, fiul meu, că n-ai avut a te plânge de vrăjitorița Almanakh, oricât de necredincioasă o fi ea!
El răspunse:
– Pe Allah, moşule al meu bun, s-a purtat față de mine toată vremea cu multă gingăşie, şi nu m-a asuprit cu nimic.

Ci as'noapte am simțit că s-a sculat și, când i-am văzut obrajii aprinși, m-am prefăcut că dorm, și am văzut-o cum se îndeletnicea cu o treabă ce mă face să mă tem cu totul de ea! Drept aceea, o, preacinstite unchiule al meu, am venit să-ți cer sfatul!

Şi îi povesti ce făcuse vrăjitorița noaptea.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute patruzeci și șaptea noapte

Spuse:

Şi îi povesti ce făcuse vrăjitorița noaptea.

La vorbele acestea, șeicul Abderrahman fu cuprins de o mânie năprasnică, și strigă:

– O, blestemata! o, haina! o, sperjura care nu vrea să-și țină jurământul! Nimica, dar, n-o s-o lecuiască de blestemata ei de vrăjitorie?

Pe urmă adăugă:

– E vremea să pun cap blestemățiilor ei!

Şi se duse la un dulap, scoase de acolo o gogoașă asemenea în toate privințele cu gogoașa întocmită de vrăjitoare, o înfășură într-un ștergar și i-o întinse lui Zâmbet-de-Lună, spunându-i:

– Cu pita aceasta pe care ți-o dau, răul pe care vrea să ți-l facă are să cadă asupra ei. Într-adevăr, cu ajutorul acelei gogoși frământate de ea, și pe care, la capătul celor patruzeci de zile, le-o dă flăcăilor s-o mănânce, îi schimbă în animalele cu patru picioare care umplu insula. Ci tu, copilul meu, să te ferești ca nu cumva să te atingi de gogoașa cu care are să te îmbie! Încearcă, dimpotrivă, s-o faci să înghită o bucată din gogoașa ce ți-am dat-o eu! Pe urmă să-i faci întocmai ce are să încerce ea să-ți facă, drept vrăjitorie, rostind asupra ei vorbele întocmai cum are să le

rostească ea asupra ta. Şi, în felul acesta, ai s-o preschimbi în ce animal ţi-o plăcea! Şi să încaleci pe ea, şi să vii la mine. Şi-atunci am să ştiu eu ce-mi rămâne de făcut.

Şi Zâmbet-de-Lună, după ce îi mulţumi şeicului pentru dragostea şi pentru grija ce-i purta, îl lăsă şi se întoarse la saraiul vrăjitoarei.

Şi o găsi pe Almanakh, care îl aştepta în grădină, stând dinaintea unei mese întinse, iar la mijlocul mesei era o tabla pe care se afla gogoaşa gătită în toiul nopţii. Şi întrucât ea începu să se plângă de lipsa lui, el îi spuse:

– O, stăpână a mea, trecuse multă vreme de când nu-l mai văzusem pe moşul meu, şi m-am dus pe la el; şi m-a primit cu bucurie şi mi-a dat să mănânc; şi, printre alte lucruri minunate, erau şi nişte gogoşi, aşa de bune încât nu m-am putut opri să-ţi aduc şi ţie una, ca să-ţi dau să guşti!

Şi scoase legăturica, desfăcu gogoaşa şi o rugă pe Almanakh să mănânce o bucată. Şi Almanakh, ca să nu-l supere, rupse gogoaşa şi luă o bucată pe care o înghiţi. Pe urmă, la rându-i, îl pofti să guste şi el din gogoaşa ei; iar Zâmbet-de-Lună, ca să n-o supere, luă o bucată, ci, prefăcându-se că o mănâncă, o lăsă să-i lunece pe gura cămăşii.

Numaidecât vrăjitoarea, socotind că el înghiţise cu adevărat bucata de gogoaşă, se ridică repede, luă în căuşul palmei oleacă de apă din havuzul de alături şi îl stropi pe Zâmbet-de-Lună, strigându-i:

– O, tinere sleit, fă-te un măgar putinte!

Da care nu fu mirarea vrăjitoriţei când văzu că flăcăul, departe de a se schimba în măgar, se ridică la rându-i şi se apropie repede de havuz, de unde luă un strop de apă cu care o stropi strigându-i:

– O, haino, leapădă-ţi înfăţişarea omenească şi prefă-te în măgăriţă!

Şi tot atunci, până să aibă vreme să se dezmeticească din uluială, vrăjitoriţa Almanakh fu preschimbată în măgăriţă. Iar Zâmbet-de-Lună încălecă pe ea şi alergă la şeicul

Abderrahman, să-i povestească tot ce se întâmplase. Pe urmă îi lăsă în seamă măgărița, care făcea pe nărăvașa.

Atunci șeicul Abderrahman petrecu pe după gâtul măgăriței Almanakh un lanț îndoit, pe care îl legă de o verigă din peretele casei. Pe urmă îi spuse lui Zâmbet-de-Lună:

– Acuma, fiul meu, am să mă apuc să fac rânduială în treburile cetății noastre, și am să încep cu dezlegarea vrăjii care-i ține pe atâția flăcăi schimbați în animale cu patru picioare. Ci mai întâi, măcar că aceasta mă costă despărțirea de tine, vreau să-ți ajut să te întorci în împărăția ta, ca să se curme zbuciumul mamei tale și al supușilor tăi! Și pentru aceasta am să te ajut să urmezi drumul cel mai scurt.

Și, rostind aceste cuvinte, șeicul își puse două degete între buze și scoase un șuierat lung și puternic, și numaidecât se ivi dinaintea lui un ginn mare, cu patru aripi, care se opri smirnă în vârful picioarelor și îl întrebă pricina pentru care fusese chemat. Iar șeicul îi spuse:

– O, ginnule Fulgerătură, ai să-l iei în cârcă pe sultanul Zâmbet-de-Lună, aci de față, și ai să-l duci de sârg la palatul lui, din Cetatea-Albă!

Iar ginnul Fulgerătură se încovoie în două, lăsând capu-n jos; și Zâmbet-de-Lună, după ce sărută mâna șeicului, izbăvitorul său, și după ce îi mulțumi, se sui în cârca lui Fulgerătură și, lăsându-și picioarele să-i atârne peste pieptul acestuia, se prinse de gâtul lui. Și ginnul se ridică în văzduhuri și zbură cu o iuțeală de porumbel călător, făcând cu aripile lui un vuiet ca de moară de vânt.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute patruzeci și opta noapte

Spuse:

... vuiet ca de moară de vânt.

Şi ginnul drumeţi aşa, neostenit, vreme de o zi şi o noapte, şi străbătu în felul acesta o depărtare de şase luni de drum. Şi ajunse deasupra Cetăţii-Albe şi îl lăsă pe Zâmbet-de-Lună chiar pe terasa palatului său. Pe urmă se mistui.

Iar Zâmbet-de-Lună, cu inima topită de adierea aburului ţării sale, coborî degrabă în iatacul unde, de când pierise el, şedea maică-sa, Floare-de-Granată, plângând în tăcere şi purtându-şi jalea tainic în suflet, ca să nu se dea în vileag şi să-i ispitească în felul acesta pe cei ce râvneau la scaunul de domnie. Şi Zâmbet-de-Lună trase la o parte perdeaua de la sala în care tocmai se aflau în ospeţie la sultană bătrâna mamă-mare Lăcusta, sultanul Saleh şi verişoarele. Şi intră în sală, urând bună pace celor de faţă, şi se repezi în braţele mamei sale, care, când îl văzu, căzu leşinată de bucurie şi de tulburare. Ci nu zăbovi mult până să-şi vină iarăşi în fire şi, strângându-şi feciorul la piept, plânse îndelung, zguduită toată de suspine, în vreme ce verişoarele sărutau picioarele nepotului lor, iar bunica îl ţinea de o mână şi moşul Saleh de cealaltă. Şi stătură aşa, în bucuria întoarcerii, fără a putea să rostească o vorbă.

Ci, după ce le fu cu putinţă, într-un sfârşit, să-şi descarce sufletele în vorbe, îşi povestiră cu toţii toate păţaniile, şi îl binecuvântară laolaltă pe Allah cel Binefăcător, care îngăduise să fie mântuiţi şi să se vadă laolaltă iarăşi.

După care Zâmbet-de-Lună se întoarse către mama sa şi către bunică-sa şi le spuse:

– Nu-mi mai rămâne acuma decât să mă însor! Şi stărui a nu vroi să mă însor decât cu domniţa Gemma, fata lui Solomâzdru! întrucât, într-adevăr, ea este o adevărată gemmă, aşa cum o arată numele!

Şi bunica cea bătrână răspunse:

– Acuma, o, copile al meu, lucru-i lesne, întrucât încă îl mai avem prins pe tatăl ei în palatul său.

Şi trimise numaidecât după Solomâzdru, pe care robii îl aduseră legat cu lanţuri de mâini şi de picioare. Ci Zâmbet-de-Lună porunci să fie numaidecât slobozit din lanţuri; şi porunca fu îndeplinită pe dată.

Atunci Zâmbet-de-Lună se duse lângă Solomâzdru şi, după ce îşi ceru iertare că fusese pricina necazurilor întâmplate, îi luă mâna, i-o sărută cuviincios şi spuse:

– O, împărate Solomâzdru, cinstea de a mă înrudi cu tine nu ţi-o mai cere un mijlocitor; ci chiar eu, Zâmbet-de-Lună, sultanul peste Cetatea-Albă şi peste cea mai mare împărăţie de pe pământ, îţi sărut mâinile şi ţi-o cer de soţie pe fiica ta Gemma. Iar dacă nu vrei să mi-o dai, am să mor. Iar dacă primeşti, nu numai că ai să fii iarăşi domn peste împărăţia ta, ci şi eu am să fiu robul tău!

La vorbele acestea, Solomâzdru îl sărută pe Zâmbet-de-Lună şi spuse:

– Hotărât, o, Zâmbet-de-Lună, nimenea mai mult decât tine n-ar putea să fie vrednic de fata mea! Or, întrucât ea este supusă puterii mele, are să primească această dorinţă cu dragă inimă! Încât trebuie să trimit s-o cheme din ostrovul unde stă ascunsă de când am fost lipsit de scaunul domniei mele.

Şi, spunând vorbele acestea, porunci să vină din mare un sol, pe care îl însărcină să plece numaidecât s-o caute pe domniţa din insulă şi să i-o aducă fără de zăbavă. Iar solul pieri şi nu zăbovi mult până să se întoarcă dimpreună cu domniţa Gemma şi cu slujnica ei Mirta.

Atunci sultanul Solomâzdru o sărută mai întâi pe fiică-sa, pe urmă o duse să se închine dinaintea bătrânei doamne Lăcusta şi dinaintea sultanei Floare-de-Granată, şi îi spuse, arătându-i-l cu degetul pe Zâmbet-de-Lună, cel pierit de bucurie.

– Află, o, fata mea, că te-am făgăduit acestui tânăr sultan falnic, acestui leu viteaz, Zâmbet-de-Lună, fiul sultanei Floare-de-Granată-din-mare, întrucât fără de nicio îndoială

că el este cel mai frumos dintre oamenii vremilor lui, şi cel mai minunat, şi cel mai puternic, şi cel mai presus ca stirpe şi cin, şi încă şi mai mult! Încât socot că el este făcut pentru tine şi că tu eşti făcută pentru el.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute patruzeci și noua noapte

Spuse:

... Încât socot că el este făcut pentru tine şi că tu eşti făcută pentru el.

La vorbele acestea ale tatălui său, domniţa Gemma lăsă ochii în jos, cuminte, şi răspunse:

– Sfaturile tale, o, părinte al meu, sunt pravila mea de purtare; iar dragostea ta plină de grijă este umbra sub care huzuresc! Şi întrucât aşa-i dorinţa ta, de-acuma înainte chipul celui pe care mi l-ai ales are să fie în ochii mei, numele lui are să fie pe gura mea, iar locuinţa lui are să fie în inima mea!

Când auziră cuvintele acestea, mătuşile lui Zâmbet-de-Lună şi celelalte doamne de faţă umplură palatul cu strigătele lor de bucurie şi cu *liu-liu-liu*-urile lor ascuţite. Pe urmă sultanul Saleh şi Floare-de-Granată trimiseră numaidecât după cadiu şi după martori, ca să scrie senetul de căsătorie dintre sultanul Zâmbet-de-Lună şi domniţa Gemma. Şi nunta se sărbători cu mare vâlvă şi cu o falǎ aşa de nemaipomenită încât, pentru datina îmbrăcării hainelor, rochia miresei fu schimbată de nouă ori. În ce priveşte celelalte, ar creşte păr pe limbă până a izbuti să povesteşti totul cum se cuvine. Încât mărire lui Allah carele uneşte între ele lucrurile frumoase şi nu zăboveşte bucuria decât ca să dăruiască fericirea!

Când sfârşi de povestit povestea aceasta, Şeherezada, tăcu.

Atunci micuţa Doniazada strigă:

– O, surioara mea, ce dulci, şi ce gingaşe, şi ce zemoase sunt vorbele tale! Şi ce minunată-i povestea aceasta!

Iar sultanul Şahriar spuse:

– Hotărât, o, Şeherezada, m-ai învăţat multe lucruri despre care habar nu aveam! Căci n-am ştiut până astăzi mai nimic despre lucrurile de sub ape. Iar povestea lui Abdallah-din-mare, precum şi cea a Floarei-de-Granată m-au mulţumit pe deplin! Ci, o, Şeherezada, nu cumva ştii vreo povestire cu totul diavolească?

Iar Şeherezada zâmbi a râde şi răspunse:

– Tocmai, o, Măria Ta, ştiu una, pe care am să ţi-o povestesc numaidecât!

Şi Şeherezada spuse:

SEARA DE IARNĂ A LUI ISAC DIN MOSSUL[1]

De la Isac din Mossul, meşterul cântăreţ cel îndrăgit de Al-Raşid, ne-a rămas povestirea snoavei care urmează. Isac spunea:

Într-o noapte, stam la mine acasă, iarna, şi, pe când afară vânturile urlau ca nişte lei şi norii se descărcau cu vuiet ca nişte guri de burdufe pline cu apă şi larg deschise, îmi încălzeam mâinile deasupra plitei mele de aramă şi eram posomorât că nu puteam, din pricina noroiului de pe drumuri, a ploii şi a negurii, nici să ies, nici să nădăjduiesc în venirea vreunui prieten care să-mi ţină tovărăşie. Şi, cum pieptul îmi era din ce în ce mai apăsat, i-am spus robului meu:

– Dă-mi ceva de mâncare, ca să-mi trec vremea!

Şi pe când robul se pregătea să-mi îndeplinească porunca, nu izbuteam să nu mă gândesc la nurii unei fetişcane pe care o văzusem mai înainte la sarai[2]; şi nu ştiam de ce amintirea ei îmi stăruia atâta în minte, nici din ce pricină gândul mi se oprea mai des la obrazul ei decât la al oricărei alteia dintre toate cele multe câte îmi descântaseră vreodată nopţile. Şi-atâta de tare mă apăsa acea desfătătoare dorinţă, că până la urmă nici n-am băgat de seamă că robul se şi înfăţişase dinaintea mea, stând drept, cu braţele încrucişate, şi, după ce isprăvise de întins masa,

---

[1] La M. A. Salie, titlul este *Povestea cu Isac din Mossul şi cu orbul.*

[2] La M. A. Salie : „o roabă a unuia dintre fiii lui Ali-Mahdi." (Ali-Mahdi – cel de al treilea calif din dinastia Abbasizilor – a fost tatăl lui Harun al-Raşid şi a deţinut califatul între anii 775-785).

nu mai aştepta decât un semn din ochii mei ca să aducă tăvile. Iar eu, plin de visătoria mea, am strigat cu glas tare:

– Ah, dacă tânăra Saieda cea cu glasul atâta de dulce ar fi aici, n-aş mai fi eu aşa de mohorât!

Am rostit vorbele cu glas tare, într-adevăr, țin minte ca acum, măcar că de obicei gândurile mele sunt tăcute. Iar uimirea mea a fost până peste poate când mi-am auzit aşa sunetul glasului, dinaintea robului care rămăsese cu ochii bulbucați.

Or, nici nu mi-am rostit eu bine dorul, că s-a şi auzit o bătaie în uşă, de parcă ar fi fost acolo cineva care nu putea răbda să aştepte, şi un glas tineresc a suspinat:

– Mult-iubitul oare îi poate deschide uşa iubitei lui?

Eu atunci am gândit în cugetul meu: „Pesemne că este cineva care, pe negură, a greşit casa! Ori şi-o fi dat roadele pomul sterp al dorințelor mele?“ Ci tot m-am grăbit să sar în picioare şi am dat fuga să deschid chiar eu uşa; şi în prag am văzut-o pe Saieda cea mult dorită, da cu ce înfățişare ciudată şi cu ce strălucire de vrajă! Era îmbrăcată cu o rochie scurtă de mătasă verde, iar pe capu-i era întinsă o basma de zarafir, care n-o putuse apăra de ploaie şi de apa ce şuroia de pe streşinile de la terase. Pe deasupra, trebuie să se fi afundat adesea în noroi pe drum, aşa cum mărturiseau limpede picioarele ei. Iar eu, dacă am văzut-o în starea aceea, m-am minunat:

– O, stăpână a mea, de ce te-ai primejduit să ieşi aşa din casă, şi încă şi pe o noapte ca asta!

Ea mi-a spus, cu glasul ei gingaş:

– Eh, aş fi putut oare să nu mă plec la dorința pe care solul tău mi-a adus-o adineaori acasă? Mi-a spus ce tare ți-e dor de mine şi, în ciuda vremii acesteia amarnice, iată-mă!

Or, eu, măcar că nu-mi aminteam deloc să fi dat o atare poruncă, iar de-aş fi dat-o, singurul meu rob tot n-ar fi putut s-o îndeplinească, de vreme ce şezuse lângă mine,

n-am vrut să-i arăt iubitei mele cât de tulburate îmi erau minţile de toate astea; şi i-am spus:

– O, stăpâna mea, mărire lui Allah carele a îngăduit să ne întâlnim şi care schimbă în miere amărăciunea dorinţii! Venirea ta să înmiresmeze casa şi să aducă tihna în inima stăpânului casei! Într-adevăr, dacă n-ai fi venit tu, aş fi plecat eu după tine, aşa de chinuit îmi era sufletul de dorul tău în seara aceasta.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute cincizecea noapte

Spuse:

... aş fi plecat eu după tine, aşa de chinuit îmi era sufletul de dorul tău în seara aceasta.

După care m-am întors către robul meu şi i-am spus:

– Du-te repede şi adu nişte apă caldă şi miresme!

Şi după ce robul a îndeplinit porunca mea, am început să spăl chiar eu picioarele iubitei mele, şi i-am turnat pe ele un şip întreg cu miresme de trandafiri. Pe urmă am îmbrăcat-o într-o rochie frumoasă de muselină verde, şi am poftit-o să şadă alături de mine, lângă o tabla cu poame şi cu băuturi. Şi după ce a băut cu mine de mai multe ori dintr-o cupă, am vrut, ca să-i fac plăcere, eu, care de obicei nu mă apuc să cânt decât după multe rugăminţi şi stăruinţi, am vrut, dar, să-i cânt un cântec nou, pe care tocmai îl făcusem. Ci ea mi-a spus că sufletul ei nu avea chef să mă asculte.

Iar eu i-am zis:

– Atunci, o, stăpâna mea, binevoieşte de ne cântă tu ceva!

Ea a răspuns:

– Ba nici eu! Căci sufletul meu nu vrea!

Eu i-am spus:

– Ci, o, tu, ochi al meu, bucuria nu poate fi întreagă fără de cântec şi fără de muzică! Tu ce crezi?

Ea mi-a spus:

– Ai dreptate! În seara aceasta însă, nu ştiu de ce, nu am niciun chef să aud pe cineva cântând, afară doar de vreun om din gloată, ori vreun cerşetor de pe uliță. Nu vrei să te duci să vezi de nu cumva trece pe la uşa ta vreunul care să-mi poată îndeplini dorința?

Şi eu, ca să n-o supăr, şi măcar că eram încredințat că pe o noapte ca aceea nu era niciun trecător pe drum, m-am dus să deschid uşa de la intrare şi am scos capul pe crăpătură. Şi spre marea mea nedumerire, am văzut un cerşetor bătrân, sprijinit în bâta lui şi rezemat de zidul din față, vorbind singur: „Ce mai vuieşte şi furtuna asta! Vântul îmi spulberă glasul, de nu mă aude nimenea! Vai de bietul orb, săracul! Când cântă, nimenea nu-l ascultă! Şi dacă nu cântă, moare de foame!" Şi, după ce a rostit vorbele acestea, orbul cel bătrân a început să bâjbâie cu bâta lui pe pământ şi pe lângă pereți, dând să-şi urmeze drumul.

Eu atunci, uimit şi bucuros totodată de întâlnirea aceea neaşteptată, i-am spus:

– O, moşule, oare ştii să cânți?

El a răspuns:

– Se zice că aş şti să cânt!

Iar eu i-am spus:

– Dacă-i aşa, o, şeicule, nu vrei să-ți închei noaptea cu noi şi să ne bucuri cu tovărăşia ta?

El mi-a răspuns:

– Dacă aşa ți-e vrerea, ia-mă de mână, căci sunt orb de amândoi ochii!

Şi l-am luat de mână, şi, după ce l-am băgat înlăuntru şi am încuiat cu grijă uşa casei în urmă, i-am spus iubitei mele:

– O, stăpână a mea îți aduc un cântăreț care pe deasupra, mai este şi orb! Are să ne dăruiască desfătare, fără

a vedea ce facem noi. Iar tu n-ai să te simți stânjenită, și nu mai trebuie să-ți acoperi obrazul.

Ea mi-a zis:

– Adu-l degrabă!

Şi l-am adus în odaie.

Am început dintru-întâi să-l poftesc să ia loc dinaintea noastră și l-am îmbiat să mănânce oleacă. Iar el atunci a mâncat cu multă cuviință, din vârful degetelor. Şi după ce a isprăvit și s-a spălat pe mâini, l-am poftit să bea, iar el a băut trei cupe pline, și-atunci m-a întrebat:

– Poți să-mi spui la cine mă aflu ca oaspete?

Eu i-am răspuns:

– La Isac, fiul lui Ibrahim din Mossul!

Or, numele meu nu l-a tulburat peste măsură; și s-a mulțumit să-mi răspundă:

– A, da, am auzit de tine. Şi sunt bucuros că mă aflu în casa ta.

Eu i-am zis:

– O, stăpâne al meu, sunt cu adevărat bucuros să te primesc în casa mea!

El mi-a spus:

– Atunci, o, Isac, dacă vrei, ia să-ți aud glasul, care se zice că e tare frumos! Căci gazda-i datoare să înceapă mai întâi a face pe pofta musafirilor săi!

Iar eu i-am răspuns:

– Ascult și mă supun!

Şi întrucât treaba începea să mă înveselească, am luat lăuta și am cântat cu tot harul de care sunt în stare. Iar când am isprăvit și partea de sfârșit a cântecului, pe care l-am cântat cu cea mai deosebită grijă, și când cele mai de pe urmă sunete s-au risipit, cerșetorul cel bătrân a zâmbit zefliu și mi-a zis:

– Dreptu-i, ya Isac! Nu-ți mai lipsește decât puțin ca să ajungi un muzician desăvârșit și un cântăreț deplin!

Or eu, când am auzit lauda aceea, care mai degrabă era ocară, am simţit că mă fac mic de tot în ochii mei şi, de ciudă şi mâhnire, am aruncat lăuta cât colo. Dar întrucât nu vroiam să mă arăt nicicum lipsit de cuviinţă faţă de musafirul meu, n-am socotit că se cade a-i răspunde şi n-am mai spus nimic. Atunci el mi-a zis:

– Nu mai cântă nimeni? Oare nu mai este nimeni altcineva aici?

Eu am spus:

– Mai este o tânără roabă.

El a spus:

– Porunceşte-i să cânte, ca s-o aud şi eu!

Am spus:

– Pentru ce să mai cânte, de vreme ce ţi-a şi fost de ajuns ce ai auzit?

El a spus:

– Să cânte totuşi!

Atunci fetişcana, iubita mea, a luat lăuta, da vădit fără voie bună, şi, după ce a însăilat un pestref iscusit, a cântat cât a putut mai bine. Ci bătrânul cerşetor a oprit-o numaidecât şi i-a zis:

– Tu mai ai mult de învăţat!

Şi iubita mea, mânioasă, a aruncat lăuta departe de ea şi a dat să se ridice. Iar eu n-am izbutit s-o fac să mai stea decât cu mare greutate şi numai după ce am căzut la genunchii ei. Pe urmă m-am întors către cerşetorul cel orb şi i-am zis:

– Pe Allah, o, tu, oaspete al meu, sufletul nostru nu poate să dea decât atâta cât cuprinde în el! Ci noi am făcut tot ce am ştiut mai bine, ca să te mulţumim. E rândul tău acuma să dai în vileag ceea ce ai, ca dovadă de bună-cuviinţă!

El a zâmbit de la o ureche la alta şi mi-a zis...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute cincizeci și una noapte

Spuse:

El a zâmbit de la o ureche la alta şi mi-a zis:

– Atunci, adu-mi mai întâi o lăută neatinsă de nicio mână până acum!

Iar eu m-am dus şi am deschis un sipet şi i-am adus o lăută nou-nouță, pe care i-am pus-o în mâini. Şi el a strâns între degete pana ascuțită, de gâscă, şi a atins încetişor strunele răsunătoare. Şi de la cele dintâi sunete am cunoscut că acel cerşetor orb era de departe cel mai bun cântăreț al vremurilor noastre. Da care nu mi-a fost mirarea şi tulburarea când l-am auzit cum cântă o bucată într-un chip ce îmi era cu totul necunoscut, măcar că nu pot fi socotit un neştiutor în meşteşugul meu! Pe urmă, cu un glas fără de pereche, a cântat stihurile acestea:

Atunci, ieşind afară-n ploaia deasă,
Iubita pleacă repede de-acasă,
Şi-n toiul nopții o aud la prag.
Şi până a-mi ura bună pace-n grabă,
După ce bate-n uşă scurt, întreabă:
„Poate veni iubita la cel drag?"

Când am auzit cântecul acesta al bătrânului orb, eu şi cu iubita mea ne-am uitat unul la altul, uluiți până peste poate. Pe urmă ea s-a făcut roşie la față de mânie şi mi-a spus, aşa ca numai eu s-o aud:

– O, vicleanule! au nu ți-a fost ruşine ca în acele câteva clipe, când te-ai dus de i-ai deschis uşa, să mă vinzi, spunându-i acestui bătrân cerşetor de venirea mea aici? O, Isac, chiar că nu aş fi crezut să ai un piept atâta de mic încât să nu poată ține în el o taină, măcar vreme de un ceas! Ruşine să le fie celor asemenea ție!

Ci eu i-am jurat de mii de ori că nu mă ştiam cu nimica vinovat şi i-am spus:

– Îți jur pe mormântul tatălui meu Ibrahim că n-am spus nimica acestui orb bătrân!

Şi copila a binevoit să mă creadă şi, până la urmă, m-a lăsat s-o mângâi şi s-o sărut, fără a se teme că ar fi văzută de orb. Iar eu ba o sărutam pe obraji şi pe buze, ba o alintam, ba o mângâiam pe piept, ba o giugiuleam; şi ea râdea nestăvilit. După care, m-am întors către moşneagul nostru şi i-am spus:

– Nu vrei să ne mai cânți ceva, o, dascăle al meu?

El a zis:

– De ce nu?

Şi a luat iarăşi lăuta şi a început:

Adeseori, ah, sorb eu, ca-n beție,
Nurii iubitei mele, rând pe rând,
Şi mâna mi-o cobor cu gingăşie
Pe trupu-i gol, arzând şi fremătând.

Strâng rodiile sânilor, vârtoase,
De fildeş tânăr, şi mă-nfrupt cu har
Din merele obrajilor ei grase.
Şi tot aşa pe urmă, iar şi iar.

Eu atunci, auzindu-i cântecul, n-am mai avut nicio îndoială despre înşelătoria orbului cel calp, şi am rugat-o pe iubita mea să-şi acopere fața cu iaşmacul. Iar cerşetorul mi-a spus deodată:

– Am mare zor să merg afară! Unde-i umblătoarea?

Eu atunci m-am ridicat şi am ieşit o clipă să caut o lumânare, şi m-am întors să-l duc pe orb la umblătoare. Da când m-am întors, n-am mai găsit pe nimeni: şi orbul pierise, şi fetişcana! Apoi, dezmeticindu-mă din uluiala mea, i-am căutat prin toată casa, dar nu i-am mai găsit nicăieri. Ci uşile erau încuiate, iar zăvoarele de la uşi erau închise pe dinlăuntru, şi-aşa că nu mai pricepeam: ori că ieşiseră prin tavan, ori că intraseră în pământul care s-o fi deschis

şi-apoi s-o fi închis la loc! Da de-atunci am rămas încredinţat că altceva n-a fost decât că însuşi Eblis, în carne şi oase, îmi slujise mai întâi de codoş, şi pe urmă mi-o luase şi-o dusese cu el pe fetişcana aceea care n-a fost decât o vedenie amăgitoare şi o nălucire.[1]

Pe urmă Şeherezada, după ce sfârşi de povestit această snoavă, tăcu. Iar sultanul Şahriar, tulburat până peste poate, strigă:

– Prăpădi-l-ar Allah pe Cel-rău!

Iar Şeherezada, văzându-l că îşi încrâncena sprâncenele, vroi să-l domolească şi îi spuse următoarea povestire:

[1] La M. A. Salie, maestrul Isac în încheiere îşi aduce aminte de cele spuse de poetul Abu-Nuvas :

Mult mă tot mir de Iblis – ce trufie
Cuprinde-n el, şi câtă mârşăvie:
Trufaş, n-a vrut lui Adam să se-nchine,
Dar vine-acum, codoş spurcat, la mine!

FELAHUL DE LA EGIPT ȘI COPIII SĂI CEI ALBI[1]

Iacătă ce scrie emirul Mohammad, zabetul cetății Cairo, în cărțile hronicilor. El spune[2]:

Pe când mă aflam într-o călătorie prin Egiptul-de-Sus, am poposit o noapte în casa unui felah care era șeih-al-balad[3] peste acele locuri. Era un om în vârstă, oacheș cu totul la piele, cu o barbă ce începuse să încărunțească. Ci am băgat de seamă că avea niște copii cruzi de ani, și bălai, de o culoare tare bălaie, sporită de rumeneala din obraji, cu niște plete aurii și cu ochii albaștri. Pe urmă, întrucât după ce ne-a făcut o primire frumoasă și ne-a dat să mâncăm bine, a venit să stea la taifas în tovărășia noastră și i-am spus în chip de întrebare:

– Hei, *Cutare*, cum se face că tu, care ești atât de oacheș, ai niște copii așa de luminoși, cu pielea așa de albă și de trandafirie, și cu ochii și părul așa de limpezi?

Iar felahul, strângându-și la sine copiii pe care a început să-i mângâie, mi-a spus:

– O, stăpâne al meu, mama copiilor mei este o fată de frânci,[4] iar eu am cumpărat-o ca pe o prinsă de război, pe vremea lui Saladin Biruitorul[5], după bătălia de la Hattin[6],

[1] La M. A. Salie, titlul este *Povestea cu saidul și femeia francă*.

[2] La M. A. Salie, începutul este astfel: „Se povestește că emirul Șudja-ad-din Muhammed, ocârmuitorul cetății Cairo, istorisea".

[3] La M. A. Salie: „la un ins din țara as-Said." (*As-Said* este numele arab al Egiptului-de-Sus).

[4] La M. A. Salie: *afrandjoaică*, adică locuitoare din Afrandj, numele arab al Europei.

[5] Sultanul Ali-Malik-Nasir Salah-ad-din (Saladin) a domnit între anii 1169–1193.

[6] *Bătălia de la Hattin* (mai corect *Hittin*) a avut loc la 4 iulie 1187, când Saladin a zdrobit armatele Cruciadei a doua.

care ne-a izbăvit pe totdeauna de creştinii străini, răpitorii împărăției Ierusalimului. Ci-i tare mult de-atunci, că astea s-au petrecut la zilele tinereții mele!

Iar eu i-am zis:

– Atunci, o, şeicule, te rugăm să ne faci hatârul de a ne povesti întâmplarea aceea!

Şi felahul a spus:

– Din toată inima, prieteneşte, şi ca pe un dar datorat oaspeților! Căci povestea cu soția mea, fata frâncilor, este tare minunată!

Şi ne-a istorisit:

Trebuie să ştiți că eu de meserie sunt crescător de in; şi tatăl meu şi bunicul meu au semănat şi ei in, înaintea mea; iar de neam şi de obârşie, sunt felah ca toți felahii din țara aceasta. Or, într-un an, s-a nimerit, din mila Celui-de-Sus, ca inul semănat, îngrijit, curățat şi adus la desăvârşire de mine să se ridice la un preț de cinci sute de dinari de aur. Şi întrucât îl pusesem în vânzare, dar nu izbuteam să capăt pe el prețul cuvenit, neguțătorii mi-au spus:

– Du-ți inul la cetatea Acrei[1], în Siria, unde ai să-l vinzi cu câştig foarte mare!

Iar eu, dându-le ascultare, mi-am luat inul şi m-am dus la cetatea Acrei, care pe vremurile acelea era în mâinile frâncilor. Şi, cu adevărat, am început o vânzare bună, lăsând jumătate din inul meu unor misiți, pe veresie de şase luni; iar jumătatea cealaltă am păstrat-o, şi am rămas în cetate, s-o vând cu mărunțişul, dobândind câştiguri straşnice.

Or, într-o zi, pe când îmi vindeam inul, o tânără frâncă, cu obrazul dezvelit şi fără iaşmac pe cap, după obiceiul frâncilor, veni să cumpere in de la mine. Şi şedea acolo,

[1] *Accra* (*Saint Jean d'Acre*) – oraş şi port palestinian. Între 1104–1187 a fost capitala stăpânită de franci în „Pământul Sfânt". Apoi a fost cucerită de Saladin, dar din 1191 până în 1291 a fost stăpânit neîntrerupt de către cruciați. Abia în 1291 sultanul Ali-Mali-ali-Asraf a ocupat Accra, punând capăt stăpânirii creştinilor în Palestina.

dinaintea mea, frumoasă, albă şi gingaşă; iar eu puteam să mă bucur în voie privindu-i nurii şi prospeţimea. Şi cu cât mă uitam mai mult la faţa ei, cu atâta dragostea îmi năpădea minţile! Şi zăbovii mult până să-i vând inul.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute cincizeci şi doua noapte

Spuse:

Şi zăbovii mult până să-i vând inul.

Într-un sfârşit, îi cântării marfa şi i-o lăsai la un preţ tare lesnicios. Iar ea plecă, urmată de privirile mele.

Or, peste câteva zile, fata veni iarăşi să cumpere in de la mine, şi eu i-l vândui şi mai ieftin decât întâia dată, fără s-o las să se tocmească. Iar fata pricepu că eram îndrăgostit de ea, şi plecă; ci aceasta fu spre a veni iarăşi, nu peste multă vreme, însoţită de o femeie bătrână, care rămase acolo, în răstimpul vânzării, şi care o întovărăşi pe urmă de fiece dată când fata avea trebuinţă să cumpere in.

Eu atunci, întrucât dragostea îmi năpădise de-a binelea inima, o luai de-o parte pe bătrână şi îi zisei:

– Au s-ar putea, în schimbul vreunui dar ce ţi-aş face, să-mi înlesneşti o bucurie cu ea?

Bătrâna îmi răspunse:

– Aş putea să-ţi înlesnesc o întâlnire, spre a te bucura de ea, ci numai cu învoiala ca lucrul să rămână o taină între noi trei – tu, eu şi ea; şi, pe deasupra, să te învoieşti a mişca şi ceva bănişori!

Eu răspunsei:

– O, izbăvitoare mătuşă, dacă sufletul şi viaţa mea ar fi să fie preţul pentru bunăvoia ei, i-aş da şi sufletul şi viaţa. Iar dacă-i vorba numai de bani, nu-i mare lucru!

Şi ne învoirăm să-i dau, pentru samsarlâc, cincizeci de dinari; şi-i numărai banii pe dată. Şi după ce încheiarăm târgul aşa, bătrâna mă lăsă, se duse la fată şi se întoarse numaidecât cu un răspuns priincios. Pe urmă îmi spuse:

– O, stăpâne al meu, tinerica aceasta nu are niciun fel de loc pentru asemenea întâlniri, întrucât ea-i încă fecioară la trup, şi habar nu are de lucruri ca acestea. Trebuie, dar, s-o primeşti în casa ta, unde are să vină şi are să stea până dimineaţa!

Iar eu primii cu mare sârg, şi mă dusei acasă să pregătesc tot ce se cuvenea, şi mâncăruri, şi băutură, şi zaharicale. Şi rămăsei să aştept.

Şi în curând o văzui pe tânăra francă sosind, şi îi deschisei uşa, şi o poftii să intre în casă. Şi, fiind vară, orânduisem totul pe terasă. Şi o poftii să stea jos lângă mine, şi mâncai şi băui cu ea. Iar casa în care locuiam se afla pe ţărmul mării; iar terasa era minunată sub lumina de lună; iar noaptea era plină de stele, care se oglindeau în apă. Iar eu, privind toate astea, îmi întorsei gândul către mine şi cugetai în sinea mea: „Nu ţi-e ţie ruşine ca aci, de faţă cu Allah Preaînaltul, sub lumina cerului şi dinaintea mării, în ţara aceasta străină, să te ridici împotriva Celui-slăvit, dezmăţându-te cu această creştină, care nu-i nici de neamul, nici de legea ta?" Şi, măcar că mă şi aflam întins alături de fata care se ghemuise drăgăstoasă lângă mine, îmi zisei în cugetul meu: „Doamne-Stăpâne al Slavei şi al Adevărului, fii-mi martor că mă înfrânez cu toată neprihana de la această fată, fiică de frânci!" Şi, gândind aşa, mă întorsei cu spatele către fată, fără s-o ating nici cu mâna; şi adormii, sub strălucirea blândă a cerului.

Dis-de-dimineaţă, tânăra francă se sculă, fără să-mi spună o vorbă, şi plecă mohorâtă rău. Iar eu mă dusei la prăvălia mea, unde mă apucai să-mi vând inul, ca de obicei. Ci, pe la prânz, fata, însoţită de bătrână, iacătă că trecu pe dinaintea prăvăliei mele, cu o faţă îmbufnată; şi eu iarăşi o râvnii, din toată fiinţa mea, de-mi venea să mor.

Căci, pe Allah! era ca luna; și nu mă putui lepăda de ispită; și gândii, mustrându-mă: „Au cine ești tu, o, felahule, de-ți strunești așa dorul după o fetișcană ca aceasta? Nu cumva ai fi vreun schivnic, ori vreun sufist, ori vreun hadâmb, ori vreun scopit, ori te pomenești că ai fi vreun giuvan de prin Bagdad ori de prin Persia? Nu cumva că n-ai fi din neamul cel volnic al felahilor din Egiptul-de-Sus, ori poate că maică-ta o fi uitat să te alăpteze?" Și, cu asta, alergai pe urmele bătrânei și, trăgând-o de-o parte, îi spusei:

– Tare aș vrea să mă mai întâlnesc o dată!

Ea îmi spuse:

– Pe Messia, acuma lucrul nu se poate face decât la prețul de o sută de dinari!

Iar eu numărai pe dată cei o sută de dinari de aur și-i dădui. Și tânăra francă veni la mine a doua oară. Ci eu, dinaintea cerului gol, mă simții iarăși cuprins de șovăieli și nu mă folosii nici de această a doua întâlnire mai mult decât de cea dintâi, și mă înfrânai de la fetișcană cu toată neprihana. Iar ea, cu o ciudă amarnică, se ridică de lângă mine, ieși și se duse.

Or, a doua zi, iarăși, pe când fata trecea pe dinaintea prăvăliei mele, simții în mine același tremur, și inima-mi bătu, și mă dusei după bătrână, și îi spusei cum stă treaba. Ci ea se uită la mine cu mânie și îmi spuse:

– Pe Messia, o, musulmanule! oare așa se poartă cu fecioarele cei de credința ta? N-ai să te mai poți bucura niciodată de ea, afară doar dacă vrei să-mi dai de data aceasta cinci sute de dinari!

Pe urmă se duse.

Eu, tremurând tot de tulburare, și cu para dragostei arzând în mine, hotărâi să strâng toți banii pe care îi căpătasem pe in și să jertfesc pentru viața mea cei cinci sute de dinari de aur. Și după ce legai banii într-o basma, pe când mă pregăteam să-i duc bătrânei, deodată...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute cincizeci și treia noapte

Spuse:

... pe când mă pregăteam să-i duc bătrânei, deodată îl auzi pe telalul pieții cum striga:

– Hei, isnafuri de musulmani, voi, care ați venit pentru neguțătoriile voastre în cetatea noastră, aflați că pacea şi învoiala pe care am încheiat-o cu voi s-a sfârşit. Şi vi se dă o săptămână ca să vă orânduiți negustoriile şi să plecați din cetatea noastră şi să vă întoarceți în țara voastră!

Eu atunci, dacă auzii vestea aceea, grăbii să vând inul care îmi mai rămăsese, strânsei banii ce mi se cuveneau de la inul dat pe veresie, cumpărai mărfuri bune de vândut în țara şi în împărăția noastră şi, lăsând cetatea Acrei, plecai cu inima potopită de mâhnire şi de păreri de rău după fata aceea creştină care îmi năpădise mintea şi gândul.

Or, mă dusei la Damasc, în Siria, unde îmi vândui marfa de la Acra cu mare folos şi câştig, ca urmare a opririi drumurilor, din pricina începerii iarăşi a încăierărilor. Şi făcui nişte treburi neguțătoreşti tare frumoase şi, cu ajutorul lui Allah (preamărit fie El!), toate sporiră în mâinile mele. Şi în felul acesta izbutii să fac, cu mare câştig, neguțătorie largă cu fete de creştini roabe, luate ca prinse de război. Şi-aşa trecură trei ani de la întâmplarea mea de la Acra şi, încet-încet amărăciunea grabnicei mele despărțiri de tânăra francă începu să se mai domolească în inima mea.

Iar noi dobândeam mai departe mari biruințe împotriva francilor, atât în țara Ierusalimului, cât şi în țara Siriei. Şi, cu ajutorul lui Allah, sultanul Saladin, după multe bătălii izbânditoare, îi birui până la urmă cu totul pe franci şi pe toți necredincioşii; şi îi duse robi la Damasc pe domnii şi pe mai-marii lor, pe care îi luase prinşi, după

ce pusese stăpânire peste cetățile de coaste și întemeie pacea în toată țara. Slavă lui Allah!

Estimp, mă dusei într-o zi cu o roabă tare frumoasă, s-o vând, la corturile unde pusese tabără sultanul Saladin. Și îi arătai roaba, pe care vru s-o cumpere. Iar eu i-o lăsai la numai o sută de dinari. Ci sultanul Saladin (aibă-l Allah întru mila lui!) nu avea la el decât nouăzeci de dinari, întrucât își cheltuise toți banii din vistierie ca să ducă la bine războiul împotriva necredincioșilor. Atunci sultanul Saladin, întorcându-se către unul dintre străjerii lui, îi spuse:

– Ia-l și du-l pe neguțătorul acesta la cortul în care se află adunate fetele luate prinse în încăierarea de pe urmă, și să-și aleagă dintre ele pe aceea care i-o plăcea mai mult, în locul celor zece dinari pe care i-i datorez!

Așa făcea, cu dreptate, sultanul Saladin.

Straja mă duse, așadar, la cortul cu frâncele prinse, iar eu, trecând printre acele fete, de cum îmi aruncai ochii pe una dintre ele, o și cunoscui pe tânăra frâncă de care fusesem îndrăgostit la Acra. Iar ea, de-atunci, ajunsese nevasta unei căpetenii de viteji frânci. Eu, dar, dacă o cunoscui, o cuprinsei în brațe, ca să pun stăpânire pe ea, și zisei:

– Pe aceasta o vreau!

Și o luai și plecai.

Atunci, după ce o dusei în cortul meu, îi spusei:

– O, fetișcano, nu-ți mai aduci aminte de mine?

Ea îmi răspunse:

– Nu, nu-mi aduc!

Eu îi spusei:

– Sunt prietenul tău, chiar acela la care, în Acra, ai venit de două ori, prin mijlocirea bătrânei, pentru cincizeci de dinari întâia oară, și pentru o sută de dinari a doua oară, și care nu s-a atins de tine în toată curăția, lăsându-te să pleci, tare necăjită, din casa lui! Și acela care tot ar fi

vrut, şi a treia oară, să te aibă o noapte, pentru cinci sute de dinari, pe când acuma sultanul mi te-a dat pe zece dinari!

Ea îşi lăsă capu-n jos şi, deodată, ridicându-l, spuse:

– Ceea ce s-a petrecut este o minune islamică, încât ridic degetul şi mărturisesc că nu este alt dumnezeu decât numai unul Allah şi că Mahomed este trimisul lui Allah!

Şi, în felul acesta, rosti, după datină, mărturisirea noastră de credință; şi pe dată se încunună întru Islam!

Eu atunci gândii: „Pe Allah! n-am să mă bucur de ea, de data aceasta, decât după ce am s-o slobozesc din robie şi am să mă însor cu ea legiuit!" Şi mă dusei pe dată la cadiul Ibn-Şeddad, pe care îl lămurii cum stă treaba şi care veni în cortul meu, dimpreună cu martorii, să scrie senetul de căsătorie.

Atunci mă bucurai de ea. Iar ea prinse copil cu mine. Şi ne aşezarăm la Damasc.

Trecură aşa câteva luni, când sosi la Damasc un sol de la craiul frâncilor, trimis la sultanul Saladin ca să ceară, potrivit cu învoielile hotărâte între ei, schimbul prinşilor de război. Şi toți prinşii, bărbați şi femei, fură dați până la unul îndărăt frâncilor, în locul prinşilor musulmani. Da când solul frânc îşi cercetă înscrisurile, băgă de seamă că îi mai lipsea la număr nevasta viteazului *Cutare*, chiar acela care fusese soțul dintâi al femeii mele. Şi sultanul îşi trimise străjerii s-o caute peste tot, şi până la urmă li se spuse că femeia se afla în casa mea. Şi ei veniră să mi-o ceară. Iar eu mă schimbai de tot la obraz, şi mă dusei plângând la nevastă-mea şi-i povestii cumu-i treaba. Ci ea se ridică şi îmi spuse:

– Du-mă numaidecât dinaintea sultanului! Ştiu eu ce am să-i spun, când voi fi de față cu el!

Eu, dar, luându-mi femeia, o dusei coperită cu iaşmacul dinaintea sultanului Saladin; şi îl văzui pe solul frâncilor stând jos lângă sultan, de-a dreapta.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute cincizeci și patra noapte

Spuse:

... și îl văzui pe solul francilor stând jos lângă sultan, de-a dreapta.

După care sărutai pământul dintre mâinile sultanului Saladin și îi spusei:

– Iacătă femeia cu pricina!

Și el se întoarse către soața mea și îi spuse:

– Tu ce ai de zis? Vrei să te duci în țara ta cu solul, ori vrei mai degrabă să rămâi cu soțul tău?

Ea răspunse:

– Rămân cu soțul meu, căci sunt musulmană și am prins copil cu el, și tihna sufletului meu n-a rămas la franci!

Atunci sultanul se întoarse către sol și îi spuse:

– Ai auzit? Ci, dacă vrei, vorbește și tu cu ea!

Și trimisul francilor o dojeni și o certă pe soția mea, și la urmă îi zise:

– Vrei să rămâi cu soțul tău musulman, ori vrei să te întorci la căpetenia de oșteni *Cutare*, francul?

Ea răspunse:

– Nu mă despart de soțul meu egipteanul, căci tihna sufletului meu este la musulmani!

Și trimisul, tare necăjit, bătu din picior și îmi zise:

– Ia-o atunci pe femeia aceasta!

Iar eu îmi luai soața și ieșii cu ea de acolo. Și deodată solul ne strigă îndărăt și îmi spuse:

– Mama soției tale, o francă bătrână, care locuiește la Acra, mi-a dat pentru fiică-sa bocceaua aceasta!

Și îmi întinse bocceaua și adăugă:

– Și bătrâna m-a însărcinat să-i spun fiică-sii că nădăjduia s-o vadă cu bine și sănătoasă!

Luai aşadar bocceaua şi mă întorsei cu femeia mea acasă.

Şi, când dezlegarăm bocceaua, găsirăm în ea hainele pe care soţia mea le purta la Acra, precum şi cei cincizeci de dinari dintâi pe care i-i dădusem, şi ceilalţi o sută de dinari de la a doua întâlnire a noastră, înnodaţi chiar în basmaua în care îi înnodasem eu! Atunci cunoscui, din asta, binecuvântarea pe care mi-o adusese neprihana mea, şi înălţai slavă lui Allah!

Pe urmă o adusei pe soţia mea, frânca făcută musulmană, în Egipt, chiar aici. Şi ea, o, oaspeţi ai mei, este aceea care m-a făcut părintele acestor copii albi, care îl proslăvesc pe Zămislitorul lor. Şi până în ziua aceasta am trăit în tihna înţelegerii, mâncând pâinea noastră aşa cum ne-am copt-o dintru-ntâi! Şi-asta-i povestea mea! Ci Allah ştie mai bine!

Iar Şeherezada, după ce povesti întâmplarea aceasta, tăcu.

– Fericit este felahul acela, o, Şeherezada!

Iar Şeherezada spuse:

– Aşa-i, o, Măria Ta! Ci de bună seamă că nu este mai fericit decât a fost Khalif-cel-Sărac, cu maimuţele de mare şi cu califul!

Iar sultanul Şahriar întrebă:

– Şi care-i acea *Poveste cu Khalif şi califul*?

Şeherezada răspunse:

– Am să ţi-o povestesc numaidecât!

Şi spuse:

POVESTEA LUI KHALIF ȘI A CALIFULUI[1]

Mi s-a povestit, o, norocitule sultan, că a fost odată, în vechimea vremilor și în trecutul veacurilor și al clipelor, în cetatea Bagdadului, un om, pescar de meserie, și care se numea Khalif. Și era așa de sărac, așa de amărât și de lipsit de toate, încât nu izbutise nicicum să adune cei câțiva bănuți de aramă trebuitori ca să se însoare; așa că rămase neînsurat, când până și săracii săracilor aveau muiere și copii.

Or, într-o zi, își luă ca de obicei năvoadele în spinare și plecă la malul Tigrului, ca să le arunce în apă de cu zori, înainte de a se ivi și alți pescari. Ci de zece ori la rând le aruncă fără să prindă chiar nimic. Și dintru-ntâi se înciudă până peste poate; pieptul i se zburli și mințile i se năuciră; și șezu jos pe țărm, pradă deznădejdii. Ci până la urmă își domoli gândurile cele negre și zise: „Ierte-mi Allah pornirea dintâi! Nu este scăpare decât la El! Are El grijă de hrana făpturilor lui, și ceea ce dă El nimenea nu ne mai poate răpi; iar ceea ce nu vrea El nimenea nu poate să ne dea! Să luăm, dară, și zilele cele bune și pe cele rele așa cum vin, și să ne tăbăcim pieptul cu multă răbdare împotriva necazurilor. Căci nenorocul este ca buboiul, care nu se sparge și nu se tămăduiește decât îngrijit cu multă caznă!"[2]

---

[1] La M. A. Salie, titlul este *Povestea cu Kalif pescarul.*

[2] La M. A. Salie, aceste gânduri sunt exprimate în versuri:

Când te prăbușește soarta sub necazuri și nevoi,
Ia-ți răbdarea scut și-nfruntă ucigașul ei puhoi.
Că stăpânul lumii-i darnic, și din mare mila sa,
După șiruri de necazuri, și dulceață îți va da.

Pe urmă pescarul Khalif, întărindu-și sufletul cu vorbele acestea, se ridică plin de hotărâre și – după ce își suflecă mânecile, își strânse brâul și își sumese poalele cămășii – zvârli năvoadele în apă, cât putu mâna lui mai departe; și așteptă o bună bucată de vreme; după care apucă frânghia și trase din toate puterile; ci năvoadele erau așa de grele, că trebui să lucreze cu multă luare-aminte ca să le strângă fără a le rupe. Izbuti până la urmă, canonindu-se cu băgare de seamă; și când le avu dinainte, le desfășură, cu inima bătând; ci nu găsi în ele decât o maimuță bondoacă, chioară și beteagă.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute cincizeci și cincea noapte

Spuse:

... ci nu găsi în ele decât o maimuță bondoacă, chioară și beteagă.

La vederea maimuței, amărâtul de Khalif strigă: „Nu este tărie și putere decât întru Allah! Cu adevărat, ai lui Allah suntem și la El ne întoarcem! Da ce blestem mă bate astăzi? Și ce să fie cu nenorocul acesta amarnic și cu beleaua asta afurisită? Ce mi-e dat să pat în ziua aceasta binecuvântată? Ci totu-i scris de la Allah (preamărit fie El!).“ Și, grăind așa, luă maimuța și o legă cu o frânghie de un copac de pe malul apei; pe urmă apucă un bici pe care îl avea la el și, ridicându-l, vru să abată asupra maimuței niște lovituri bine aduse, ca să-și potolească focul. Ci deodată

Gustă și zahărul vremii, gustă și amarul ei –
Că Allah Măritul știe sfântul lumilor temei.
Noaptea de amar e-adesea ca buboiul care coace:
Până să se spargă, doare, junghie și n-ai ce-i face.
Valuri valuri peste tine vin necazurile grele –
Când s-au dus, le uiți pe toate, nici nu mai gândești la ele!

maimuța, cu ajutorul lui Allah, își mişcă limba şi, cu grai limpede, îi spuse lui Khalif;

– O, Khalif, opreşte-ți mâna şi nu mă lovi! Mai degrabă lasă-mă aici legată de pom şi du-te de-ți mai aruncă o dată năvodul în apă, punându-ți credința în Allah, care are să-ți dea pâinea acestei zile!

Dacă auzi ce spunea maimuța aceea chioară şi beteagă, Khalif își curmă pornirea cea rea şi se duse la apă, unde își aruncă năvodul, lăsând frânghia să se desfăşoare. Iar când vru să tragă năvodul afară, văzu că era şi mai greu ca de data cealaltă; ci, lucrând cu binişorul şi cu grijă, izbuti să-l aducă la mal, şi iacătă! Găsi în năvod tot o maimuță, dar nu chioară sau oarbă, ci tare frumoasă, cu ochii alungiți cu kohl, cu unghiile vopsite cu henneà, cu dinții albi şi bine rânduiți, şi cu un funduleț trandafiriu şi nicidecum de culoarea aceea verde, ca fundul celorlalte maimuțe; şi avea prinsă peste mijloc o fustiță roşie şi albastră, tare plăcută la vedere, şi nişte brățări de aur la încheieturile mâinilor şi la glezne, şi cercei de aur la urechi; şi râdea uitându-se la pescar, şi-i făcea cu ochiul şi plescăia din limbă.

La priveliştea aceea, Khalif strigă: „Care va să zică astăzi este ziua maimuțelor! Slavă lui Allah, carele a schimbat în maimuțe peştele din apă! Aşadar n-am venit aici decât la un pescuit ca acesta! O, zi de păcură, iacătă cum începi! Eşti ca o carte în care ştii tot ce se află, de îndată ce i-ai cetit întâia foaie! Ci nu pățesc toate astea decât din pricina sfatului maimuței dintâi!" Şi, după ce rosti vorbele acestea, se repezi la maimuța cea chioară legată de pom şi își ridică asupra ei biciul, din care pliuțăi mai înainte de trei ori în vânt, strigând:

– O, față de rea-vestire, uită-te cu ce m-am ales de pe urma sfatului pe care mi l-ai dat! Dacă te-am ascultat şi dacă mi-am început ziua cu priveliştea ochiului tău cel chior şi a pocelii tale, iacătă-mă osândit să mor de osteneală şi de foame!

Şi îi arse o fişcă peste fund, şi era să-i tragă aşa mai departe, când maimuţa strigă:

– O, Khalif, decât să mă baţi, mai bine du-te de vorbeşte întâi cu tovarăşa mea, maimuţa pe care ai scos-o adineaori din apă! Întrucât, o, Khalif, bătaia pe care vrei să mi-o tragi nu are să-ţi slujească la nimic, ba dimpotrivă! Ascultă-mă, că e spre binele tău.

Şi Khalif, tare încurcat, o lăsă pe maimuţa cea chioară şi se întoarse la cealaltă, care îl întâmpină râzând din toţi dinţii. Iar Khalif ţipă:

– Şi tu, o, faţă de catran, cine-ai mai fi şi tu?

Iar maimuţa cea cu ochi frumoşi răspunse:

– Cum, o, Khalif? Au nu mă mai cunoşti?

El zise:

– Nu! nu te cunosc! Spune degrabă, că de nu, biciul acesta are să se abată pe spinarea ta.

Şi maimuţa răspunse:

– Nu este cuviincios, o, Khalif, să vorbeşti aşa! Şi ai face mai bine să vorbeşti altminteri cu mine, şi să iei aminte la răspunsurile mele, care să te îmbogăţească!

Atunci Khalif aruncă biciul departe de el şi îi spuse maimuţei:

– Iacătă-mă-s gata să te ascult, o, doamnă maimuţă, crăiasă peste toate maimuţele!

Iar maimuţa spuse:

– Află atunci, o, Khalif, că eu sunt maimuţa stăpânului meu, evreul Abu-Saada, zaraful, şi că averea lui şi norocul lui la neguţătorii mie mi le datoreşte!

Khalif întrebă:

– Da cum aşa?

Maimuţa răspunse:

– Păi iacă numai aşa că, în fiecare dimineaţă, eu sunt făptura cea dintâi la al cărei chip se uită, şi sunt cea de pe urmă de la care îşi ia bun-rămas seara înainte de a se culca!

Iar Khalif, la vorbele acestea, strigă:

– Așadar, nu-i adevărată zicala care spune: „Păgubos ca un chip de maimuță“... ?

Pe urmă se întoarse către maimuța cea chioară și țipă:

– Tu pricepi, nu-i așa? Chipul tău nu mi-a adus în dimineața asta decât trudă și necaz! Nu ești ca soră-ta asta de-aici!

Ci maimuța cea cu ochi frumoși spuse:

– Las-o în pace pe sora mea, o, Khalif, și ascultă-mă odată! Începe, ca să te încredințezi de adevărul vorbelor mele, și mă leagă de capătul frânghiei de la năvoadele tale, și mai aruncă-le o dată în apă. Și ai să vezi dacă îți port noroc...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute cincizeci și șasea noapte

Spuse:

... Și ai să vezi dacă îți port noroc.

Khalif atunci făcu așa cum îl sfătuise maimuța și, aruncându-și năvoadele[1], scoase un pește falnic, mare cât un berbec, cu niște ochi ca doi dinari de aur și cu solzii ca niște diamante. Și mândru de parcă ar fi ajuns stăpânul pământului și al tuturor câte țin de pământ, i-l înfățișă biruitor maimuței cea cu ochi frumoși, care îi spuse:

[1] În varianta tradusă de M. A. Salie, pescarul rostește totodată aceste versuri :

Când inima geme-n piept, lui Allah cer ajutor,
Că doar El poate-ajuta în nevoie, tuturor,
Și numai prin mila lui, într-o clipă, nesmintit,
Ce s-a spart e iar întreg, slobod e ce-a fost robit.
Lasă-n seama lui Allah grija ce te bântuie,
Că doar mare mila lui are să te mântuie.

Tu, cela ce ne-ai menit pe pământ durerile,
Ușurează-mi zbuciumul, chinul și poverile.
Nu-mi da doruri fără saț, pururi nemplinitele!
De la mine spulberă, lacome, ispitele!

– Iacătă, vezi? Acuma du-te de strânge nişte iarbă înmiresmată şi înrourată, pune-o pe fundul coşului tău, aşază peştele deasupra, acoperă totul cu alt braţ de iarbă şi, lăsându-ne pe noi, maimuţele, pe amândouă, legate de copacul acesta, ia coşul pe umăr şi du-te cu el în cetatea Bagdadului. Şi dacă te-or întreba cei întâlniţi pe cale ce duci în coş, să nu le răspunzi o vorbă. Şi să intri în sukul zarafilor, şi acolo ai să vezi în mijlocul sukului dugheana stăpânului meu Abu-Saada, evreul, şeicul zarafilor. Şi ai să-l vezi pe el stând pe un divan, cu o pernă dindărăt şi cu două lăzi dinainte, una pentru aur şi una pentru argint. Şi ai să vezi acolo la el o mulţime de flăcăi, şi de robi, şi de slugi, şi de slujbaşi. Tu atunci să te duci drept la el, să pui coşul cu peştele jos, dinaintea lui, şi să-i spui: „O, Abu-Saada, ia uite! M-am dus la pescuit astăzi şi am aruncat năvoadele, în numele tău, şi Allah mi-a trimis peştele acesta care se află în coş!“ Şi să dai la iveală binişor peştele. Atunci zaraful are să te întrebe: „L-ai mai arătat spre vânzare şi altcuiva afară de mine?“ Tu să-i spui: „Nu, pe Allah!“ Şi el are să ia peştele şi are să te îmbie, ca preţ, cu un dinar. Ci tu să nu primeşti. Iar el are să te îmbie cu doi dinari; ci tu să i-i dai îndărăt. Şi de câte ori o încerca să te îmbie, tu să nu te învoieşti, de ţi-ar da până şi greutatea în aur a peştelui! Să nu primeşti nimic de la el, ia bine aminte! Şi el are să-ţi zică: „Spune-mi, atunci, ce doreşti!“ Iar tu să-i răspunzi: „Pe Allah, nu vând peştele decât pe două vorbe!“ Şi dacă te-o întreba: „Care sunt acele două vorbe?“, tu să-i răspunzi: „Ridică-te în picioare şi spune: «Fiţi martori, o, voi toţi câţi vă aflaţi de faţă în suk, că mă învoiesc să schimb maimuţa lui Khalif pescarul cu maimuţa mea, că facem troc între noi, eu dând norocul meu pentru norocul lui, şi partea mea de fericire pentru partea lui de fericire!»“ Şi să adaugi, vorbind către Abu-Saada: „Acesta-i preţul pentru peştele meu. Întrucât eu cu aurul nu am ce să fac! Nu-i ştiu nici mirosul, nici gustul, nici folosul!“ Aşa să-i spui, o, Khalif! Şi dacă evreul are să se

învoiască să facă târgul, eu, ajungând în stăpânirea ta, în fiecare zi dis-de-dimineață am să-ți urez ziuă-bună, iar seara am să-ți urez seară-bună; şi astfel am să-ți port noroc, iar tu ai să dobândeşti o sută de dinari în fiecare zi. Iar Abu-Saada evreul are să-şi înceapă toate diminețile zilelor lui uitându-se la chipul maimuței acesteia chioare şi betege, şi tot aşa are să-şi încheie şi serile; şi Allah are să-l blagoslovească în fiecare zi cu câte o pagubă, ori cu câte o pacoste, ori cu câte o belea; şi în felul acesta nu peste mult are să fie ticăloşit cu totul şi, nemaiavând nimic, are să ajungă un cerşetor! Aşa că, o, Khalif, ia bine aminte la ce ți-am spus, şi ai să te vezi cum înfloreşti pe calea cea dreaptă a norocului!

Când auzi cele spuse de maimuță, Khalif pescarul răspunse:

– Primesc sfatul tău, o, crăiasă peste toate maimuțele! Da atunci ce să fac cu chioara asta a pacostei? S-o las legată de copac? Căci tare-s nedumerit în privința ei! N-ar mai binecuvânta-o Allah în veci!

Maimuța răspunse:

– Mai degrabă sloboade-o, ca să se întoarcă în apă. Şi sloboade-mă şi pe mine. E mai bine!

El răspunse:

– Ascult şi mă supun!

Şi se duse la maimuța cea chioară şi beteagă şi o dezlegă de la pom; şi tot aşa o slobozi şi pe maimuța cea sfetnică. Şi numaidecât, din două țopăituri, amândouă săriră în apă unde se cufundară şi pieriră.

Atunci Khalif luă peştele, îl spălă, îl puse în coş pe iarba verde şi proaspătă, îl coperi cu altă iarbă la fel, aburcă totul pe umăr şi plecă la cetate, cântând cât îl țineau băierile beregăților.[1]

---

[1] La M. A. Salie, este redat şi cântecul:

Pune-ți în Allah nădejdea și urmează drumul tău:
Fă în viață numai bine, fără ca să-ți pară rău,
Fugi de cei pătați de vină – să nu fii învinuit;
Nu huli nicicând pe nimeni – să nu fii și tu hulit!

Or, când ajunse la sukuri, oamenii şi trecătorii îl cunoscură şi, cum de obicei toţi îl luau peste picior, începură să-l întrebe:

– Ce duci acolo, o, Khalif?

Ci el nu le răspundea nimica şi nici măcar nu se uita la ei, şi-aşa pe tot lungul drumului. Şi ajunse astfel în sukul zarafilor şi, trecând de la dugheană la dugheană, ajunse şi la dugheana evreului. Şi îl şi văzu pe zaraf cum sta falnic în mijlocul dughenei, pe un divan, şi în juru-i, zorind să-l slujească, văzu o liotă de slugi de toate vârstele şi de toate culorile; şi cum sta aşa, parcă era un sultan de la Khorassan! Şi Khalif, după ce se bine-încredinţă că acela era chiar evreul pe care îl căuta, se duse până dinaintea lui şi se opri. Iar evreul ridică fruntea către el şi, după ce îl cunoscu, spuse:

– Belşug şi spor, o, Khalif! Fii binevenit...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute cincizeci şi şaptea noapte

Spuse:

– Belşug şi spor, o, Khalif! Fii binevenit! Şi ia zi-mi, ce te aduce şi ce dorinţă ai? Şi dacă s-a întâmplat să-ţi spună careva niscaiva vorbe rele, ori dacă te-a ocărit, ori dacă ţi-o fi dat vreun ghiont, nu pregeta să-mi spui, ca să merg cu tine la valiu şi să-i cerem daune pentru necazul ori pentru paguba ce ţi s-a căşunat!

El îi răspunse:

– Nu, pe viaţa capului tău, o, căpetenie a ovreilor, nimenea nu mi-a spus vorbe rele, nici nu m-a ocărit, nici nu m-a ghiontit, ba dimpotrivă! Da am plecat astăzi de-acasă, şi m-am dus pe ţărm şi, în norocul şi în numele tău, mi-am aruncat năvoadele în apă. Şi le-am tras şi am găsit în ele peştele acesta!

Şi pe când vorbea astfel, îşi deschise coşul, luă binişor peştele de pe stratul de iarbă şi îl înfăţişă fălos zarafului. Iar când văzu peştele, evreul îl găsi minunat şi strigă:

– Pe *Pentateuc* şi pe cele *Zece Porunci*! află, o, pescarule, că ieri, pe când dormeam, am văzut-o în vis pe Sfânta Fecioară, care mi s-a arătat şi mi-a zis: „O, Abu-Saada, mâine ai să capeţi un dar de la mine!" Or, chiar peştele acesta trebuie să fie darul cu pricina, fără de nicio îndoială!

Pe urmă adăugă:

– Pe legea ta, ia spune-mi, o, Khalif, ai mai arătat sau ai mai vrut să vinzi peştele şi altcuiva decât mie?

Şi Khalif îi răspunse:

– Nu, pe Allah, mă jur pe viaţa lui Abu-Bekr Iubitorul-de-Adevăr[1], o, căpetenie a ovreilor şi cunună a lor, afară de tine nu l-a mai văzut nimenea!

Atunci evreul se întoarse către unul dintre robii lui cei tineri şi îi zise:

– Vino-ncoace! Ia peştele şi du-l acasă şi spune-i fetei mele Saada să-l curețe, să pună să prăjească jumătate, iar cealaltă jumătate s-o frigă, şi să-mi ţie totul la cald până ce-oi sfârşi cu treburile şi-oi putea să mă întorc şi eu acasă!

Iar Khalif, ca să întărească porunca, îi spuse băiatului:

– Ci, o, băiete, s-o sfătuieşti pe stăpâna ta să nu-l ardă, şi dă-i să vadă ce culoare frumoasă au urechile lui!

Şi băiatul răspunse:

– Ascult şi mă supun, o, stăpâne al meu!

Şi plecă.

Estimp, evreul îi întinse cu vârful degetelor un dinar pescarului Khalif, spunându-i:

– Ia ăsta pentru tine, o, Khalif, şi cheltuieşte-l cu ai tăi!

Şi după ce Khalif, din nărav, luă dinarul, când îl văzu cum strălucea în palmă-i, el, care în viaţa lui nu mai

---

[1] *Abu-Bekr* (sau *Abu Bakr*), socrul lui Mahomed, a fost primul calif arab, între anii 632-634.

văzuse aur până atunci şi nici măcar n-avea habar cât prețuieşte, strigă:

– Slavă lui Allah, stăpânul vistieriilor şi domnul bogățiilor şi al averilor!

Pe urmă făcu vreo câțiva paşi să plece, când deodată îşi aduse aminte de sfatul maimuței celei cu ochi frumoşi şi, întorcându-se îndărăt, aruncă dinarul dinaintea evreului şi îi spuse:

– Ia-ți aurul şi dă îndărăt peştele săracului lumii! Au tu socoți că poți să-ți bați joc nepedepsit de cei sărmani ca mine?

Când auzi asemenea vorbe, evreul gândi că pescarul Khalif vrea să glumească; şi, râzând de glumă, îi întinse trei dinari de aur, în loc de unul! Ci Khalif îi zise:

– Nu, pe Allah! Destul cu joaca asta fără de haz! Au tu chiar crezi că m-aş hotărî vreodată să-mi vând peştele la un preț de batjocoră ca ăsta?

Evreul atunci îi întinse cinci dinari, în loc de trei, şi îi zise:

– Ia de colea cinci dinari ca preț pentru peştele tău, şi lasă păcatelor lăcomia!

Şi Khalif luă cei cinci dinari în mână şi plecă tare mulțumit; şi se uita la dinarii aceia de aur, şi se minuna, şi îşi zicea: „Slavă lui Allah! De bună seamă că nici la califul Bagdadului nu se află ceea ce am eu în mână astăzi!" Şi îşi văzu de drum mai departe, până ce ajunse la capătul sukului. Atunci îşi aduse aminte de vorbele maimuței şi de sfatul pe care i-l dase; şi se întoarse îndărăt la evreu şi îi aruncă aurul cu scârbă.

Şi evreul îl întrebă:

– Oare ce ai, o, Khalif, şi ce-mi ceri? Vrei să-ți schimb dinarii de aur în drahme de argint?

El răspunse:

– Nu vreau nici drahmele, nici dinarii tăi, ci vreau să-mi dai îndărăt peştele omului sărac!

La vorbele acestea, evreul se supără, și țipă, și spuse:
– Cum, o, pescărule? Îmi aduci un pește care nu prețuiește niciun dinar, și eu îți dau cinci dinari pe el, iar tu nu ești mulțumit? Ești nebun? Au binevoiești, la urma-urmei, să-mi spui cu cât vrei să mi-l dai?
Khalif răspunse:
– Nu vreau să-l dau nici pe argint, nici pe aur; vreau să-l vând numai pe două vorbe!
Când îl auzi pe Khalif că nu vrea decât două vorbe, evreul gândi că astea nu pot fi decât cele două vorbe care slujesc de legământ la mărturisirea de credință întru Islam, și că pescarul îi cerea, pentru un pește, să se lepede de credința lui! Încât, de mânie și de ciudă, ochii i se bulbucară până în creștetul capului, și răsuflarea i se precurmă, și pieptul i se goli, și dinții-i scrâșniră; și răcni:
– O, unghie lepădată de musulmani! vrei să mă despart de religia mea pentru peștele tău, și să mă leapăd de credința și de legea mea, cele în care s-au închinat părinții mei înainte de mine?
Și își strigă slugile, care veniră pe fugă dinaintea lui, și țipă:
– Urgie! Săriți pe mutra asta de catran și înșfăcați-mi-l de ceafă și ardeți-i o ciomăgeală bună, de să-i plesnească pielea-n dungi! Și să nu-l cruțați cumva!

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute cincizeci și opta noapte

Spuse:

... Și să nu-l cruțați cumva!
Și slugile numaidecât tăbărâră asupra-i cu lovituri de ciomege, și nu conteniră să mai dea în el decât după ce îl rostogoliră până jos sub scara dughenei! Și evreul le zise:
– Lăsați-l acuma să se ridice!

Şi Khalif se ridică drept în picioare, în ciuda loviturilor primite, de parcă n-ar fi pățit nimic! Şi evreul îl întrebă:

– Vrei să-mi spui acuma ce preț dorești să capeți pentru peștele tău? Sunt gata să-ți dau cât ceri, ca să isprăvim! Şi cugetă la pățania cea de nedorit pe care ai pățit-o!

Khalif începu să râdă și răspunse:

– Să n-ai nicio teamă, în ce mă privește, o, stăpâne al meu, din pricina loviturilor de ciomag; că eu pot să duc atâtea lovituri câte pot să capete zece măgari la un loc! Nici că-mi pasă de ele!

Şi evreul începu și el să râdă la vorbele acestea și zise:

– Allah fie cu tine! Spune-mi cât vrei, și îți jur pe adevărul credinței mele că atâta am să-ți dau!

Atunci Khalif răspunse:

– Ți-am mai spus! Nu îți cer pentru pește decât două vorbe! Şi nu-ți mai face gânduri că aș vrea să rostești mărturisirea noastră musulmană de credință! Căci, pe Allah, o, ovreiule! dacă te-ai făcea musulman, islamizarea ta nu ar fi pentru musulmani de niciun folos, iar pentru ovrei nu ar fi de nicio pagubă; și dacă, dimpotrivă, te îndârjești să rămâi în legea ta cea păcătoasă și în greșeala ta de necredincios, necredința ta nu are să fie de nicio pagubă pentru musulmani și de niciun folos pentru ovrei! Ci vorbele cele două pe care ți le cer sunt cu totul altceva! Vreau să te ridici în picioare și să spui: „Fiți martori ai vorbelor mele, o, locuitori ai acestui suk, o, negutători de dreaptă-credință: mă învoiesc, de bună voie, să schimb maimuța mea pe maimuța lui Khalif, și să facem trocul, dându-i partea și ursita mea din lumea aceasta pentru partea și ursita lui, și norocul meu pentru norocul lui!"

Când auzi ce vroia pescarul, evreul zise:

– Dacă numai atâta ceri de la mine, apoi lucrul îmi este la îndemână!

Şi pe clipă pe dată se ridică în picioare și spuse vorbele pe care i le ceruse Khalif pescarul. După care se întoarse și îl întrebă:

– Îți mai datorez ceva?

El răspunse:

– Ba!

Evreul zise:

– Atunci du-te-n bună pace!

Şi Khalif, fără a mai zăbovi, se ridică, îşi luă coşul gol şi năvoadele şi se întoarse la malul apei.

Atunci, încrezându-se în făgăduiala maimuței cea cu ochi frumoşi, îşi aruncă năvoadele în apă, şi pe urmă le strânse; ci cu mare cazină, atâta de grele erau; şi le găsi pline cu peşte de toate neamurile. Şi numaidecât trecu pe lângă el o femeie care ținea în cumpănă pe cap o tabla, şi care îi ceru peşte pentru un dinar; şi el îi vându peştele cerut. Şi tot aşa iacătă că trecu şi un rob, şi luă şi el peşte pentru un dinar. Şi la fel mai departe, până ce Khalif vându peşte de o sută de dinari în ziua aceea! Atunci, mândru cum nu se mai poate, luă suta de dinari şi se întoarse la amărâta de cocioabă de lângă târgul de peşte unde sălăşluia. Şi când se lăsă noaptea, se simți tare îngrijorat din pricina banilor pe care îi avea, şi îşi zise în sineşi, înainte de a se întinde pe rogojina lui ca să doarmă: „O, Khalif, toată lumea din mahala te ştie că eşti om sărac, un pârlit de pescar fără nimica la zilele lui! Or acuma iacătă-te că ai ajuns să ai o sută de dinari de aur! Şi oamenii au să afle, şi califul Harun Al-Raşid are să afle şi el până la urmă, şi într-o zi, când are s-o ducă prost cu paralele, are să-şi trimită la tine străjile ca să-ți spună: «Am lipsă de atâția bani şi am aflat că tu ai acasă o sută de dinari. Or, vreau să mi-i împrumuți!» Eu atunci am să iau înfățişarea mea cea mai jalnică şi am să mă căinez, lovindu-mă amarnic peste ochi, şi am să răspund: «O, emire al drept-credincioşilor, sunt om sărac şi un nimic pe lume! De unde să am eu atâția bani? Pe Allah! cine ți-a povestit una ca asta este un mincinos de pomină! N-am avut de când sunt şi n-o să am cât oi fi atâta bănet!» Atunci, ca să pună gabja pe banii mei,

și ca să mă facă să mărturisesc locul unde am să-i ascund, are să mă dea pe mâna căpeteniei de agie Ahmad-cel-Hoțoman, care are să pună să mi se dea jos nădragii și are să mă ciomăgească până ce am să mărturisesc și am să-i dau suta de dinari. Or eu acuma, ca să scap din beleaua asta, gândesc că lucrul cel mai bun de făcut este să nu mărturisesc nimica!

Și, ca să nu mărturisesc nimica, trebuie să-mi deprind pielea cu bătaia, măcar că, Allah fie lăudat, e și-așa destul de tăbăcită! Da se cade să fie bine de tot, încât gingășia mea din născare să nu șovăiască și să nu mă facă să săvârșesc ceea ce sufletul meu nu are de gând!"

Cugetând astfel, Khalif nu mai pregetă nicio clipită și își puse în fapt planul pe care i-l năzărise mintea lui de mâncător de hașiș. Se ridică așadar numaidecât, se dezbrăcă de tot...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute cincizeci și noua noapte

Spuse:

Cugetând astfel, Khalif nu mai pregetă nicio clipită și își puse în fapt planul pe care i-l năzărise mintea lui de mâncător de hașiș. Se ridică așadar numaidecât, se dezbrăcă de tot, luă un burduf vârtos, care-i slujea de căpătâi, și îl agăță într-un cui din perete; pe urmă, înșfăcând un bici cu o sută optzeci de noduri, începu să tragă, rând pe rând, când o lovitură pe spinarea lui, când o lovitură pe pielea burdufului, scoțând totodată niște țipete amarnice, de parcă s-ar fi și aflat dinaintea căpeteniei de agii și ar fi fost silit să se apere de învinuire. Și țipa: „Au! Văileu! Pe Allah, o, doamne al meu, este o minciună! Au! e o mare minciună! Văileu! Au! sunt vorbe care să mă piardă! Uf! Uf!

tare mă mai doare! Nişte mincinoşi! Au! nu am niciun bun pe lume!“ Şi aşa se împărtăşi mai departe cu leacul acela, trăgând pe rând câte o lovitură, ba pe pielea lui, ba pe burduful ce-i slujea de căpătâi; iar dacă îl durea prea tare, mai sărea peste rândul lui, şi trăgea două lovituri în căpătâi; ba, până la urmă, nu-şi mai da decât câte o lovitură din trei, apoi din patru, apoi din cinci! Şi-aşa!

Şi-atunci, pe toţi vecinii şi pe toţi neguţătorii din mahala, dacă auziră cum răsunau în toi de noapte ţipetele şi loviturile, îi cuprinse îngrijorarea şi, până la urmă, îşi ziseră: „Ce-o fi păţit bietul de el de ţipă aşa? Şi ce-o fi cu loviturile alea care plouă asupra lui? Poate-or fi niscaiva hoţi, care au tăbărât pe el şi-l bat de-l omoară!“

Şi-atunci, întrucât ţipetele şi urletele nu făceau decât să sporească tot mai tare, iar loviturile bubuiau tot mai dese, ieşiră cu toţii de prin case şi alergară la casa lui Khalif. Ci, găsind uşa încuiată, îşi ziseră: „Hoţii trebuie să fi intrat pe partea cealaltă, coborând de pe terasa de alături!“ Şi se suiră pe terasa casei de alături, iar de acolo săriră pe terasă la Khalif şi coborâră la el, strecurându-se prin bageaua de sus. Şi îl găsiră singur şi gol-goluţ, trăgându-şi de zor lovituri cu biciul, pe rând, şi scoţând totodată urlete, şi strigând că este nevinovat. Şi se frământa ca un efrit, ţopăind amarnic.

Vecinii, dacă îl văzură aşa, îl întrebară uluiţi:

– Ce-ai păţit, Khalif? Şi care-i treaba? Loviturile care se auzeau şi urletele tale au sculat toată mahalaua şi nu ne-au mai lăsat să dormim! Şi iacătă-ne aici, cu inimile zvâcăind!

Şi Khalif răcni la ei:

– Ce vreţi, bre, de la mine? Ce, nu mai sunt stăpân pe pielea mea şi nu pot să mi-o deprind în tihnă cu bătăile? De unde ştiu eu ce mă mai aşteaptă mâine? Hai, oameni buni! Ar fi mai bine să faceţi şi voi ca mine şi să vă deprindeţi cu leacul acesta! Că nici voi nu sunteţi mai la adăpost ca mine de răutăţi şi de năpaste!

Şi fără a mai lua seama la cei de faţă, Khalif îşi văzu mai departe de urletele lui, sub loviturile care bubuiau de zor pe burduf, gândind că bubuiau chiar pe pielea lui.

Atunci vecinii, dacă văzură aşa, se puseră pe un râs de se tăvăleau pe jos, şi până la urmă plecară cum veniră.

Iar Khalif osteni şi el după o bucată de vreme; ci nu vroi să închidă ochii o clipită, de frica hoţilor, atâta de rău intrase la griji din pricina proaspetei lui averi. Şi dimineaţa, înainte de a pleca la muncă, tot se mai gândea la suta aceea de dinari ai lui, şi îşi zicea: „Dacă-i las aici acasă, de bună seamă că mi-i fură careva; dacă mi-i pun la brâu în chimir, au să fie băgaţi de seamă de vreun pungaş, care are să se aşeze la pândă în vreun ungher singuratic şi are să mă aştepte când trec, şi are să sară pe mine, să mă omoare şi să mă jefuiască. Aşa că mai bine am să fac altceva!"

Atunci se ridică, îşi rupse în două turbanul, întocmi dintr-o jumătate un săculete, şi puse aurul în săculetele acela, pe care şi-l legă de gât cu o sfoară. Pe urmă îşi luă năvoadele, coşul şi băţul, şi se duse pe malul apei. Şi când ajunse acolo, apucă năvoadele şi, cu toată puterea braţului său, le aruncă în apă. Ci mişcarea pe care o făcu fu atâta de repezită şi de nesocotită, încât legătura cu aurul se desprinse de la gât şi se duse în apă după năvoade; iar valurile o purtară departe spre adâncuri.

Dacă văzu aşa, Khalif îşi lăsă năvoadele, se dezbrăcă într-o clipită şi, aruncându-şi hainele pe mal, sări în apă şi se cufundă să-şi caute săculetele; ci nu izbuti nicidecum să dea de el. Atunci se cufundă a doua oară, şi a treia oară, şi tot aşa mai departe, până de o sută de ori, da degeaba. Atunci, amărât şi la capătul puterilor, se întoarse sus pe mal şi vru să se îmbrace; ci văzu că hainele pieriseră şi nu-şi mai găsi decât năvodul, coşul şi bâta. Atunci îşi plesni palmele şi strigă: „A! ticăloşii şi hoţomanii! mi-au furat hainele! Da toate astea nu le păţesc decât ca să se adeverească zicala care spune: „Pentru cămilar, hagialâcul nu se isprăveşte decât după ce şi-a belit cămila".

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute şaizecea noapte

Spuse:

„Pentru cămilar, hagialâcul nu se isprăveşte decât după ce şi-a belit cămila".

Se hotărî atunci să se înfăşoare cu năvodul, neavând altceva cu ce să se îmbrace; pe urmă îşi luă bâta în mână şi, cu coşul în spinare, începu să alerge pe ţărm, cu paşi mari, umblând de colo până colo, ba la dreapta, ba la stânga, ba înainte, ba îndărăt, pufnind, şi anapoda, şi turbat ca o cămilă în călduri, şi asemenea întru totul cu vreun efrit răzvrătit, scăpat din strâmta închisoare de aramă în care îl ferecase Soleiman!

Şi-atâta, în ce îl priveşte pe Khalif pescarul!

Da în ceea ce îl priveşte pe califul Harun Al-Raşid, de care are să vină vorba acuma, iacătă!

Trăia la Bagdad, pe vremurile acelea, ca misit şi giuvaiergiu al califului, un mare navab, pe nume Ibn Al-Kirnas. Şi-acesta era un slujbaş atâta de falnic în suk, încât tot ce se vindea în Bagdad, fie serasiruri, fie giuvaieruri, fie orice alte lucruri de preţ, fie băieţi ori fete, nimica nu se vindea decât prin mijlocirea lui, ori după ce trecuse prin mâinile lui, ori fusese supus cercetării lui. Or, într-o zi ca toate zilele, pe când Ibn Al-Kirnas şedea în prăvălia sa, văzu că vine la el şeicul telalilor, care ţinea de mână o fetişcană cum nicio privire de om nu mai avusese parte să privească vreodată una la fel de minunată, fiind peste măsură de frumoasă, de zarifă, de gingaşă şi fără de cusur. Şi fata aceea, afară de harurile pe care le avea făptura ei, stăpânea toate ştiinţele, şi toate artele, şi poetica, şi cântecul cu lăuta, şi cântecul cu glasul, şi danţul. Încât, acolo pe loc, Ibn

Al-Kirnas nu pregetă s-o cumpere pe cinci mii de dinari de aur; şi, după ce o îmbrăcă în haine de o mie de dinari, o duse s-o arate emirului drept-credincioşilor. Şi fata îşi petrecu noaptea la calif. Iar califul putu, în felul acesta, să-i pună la încercare el însuşi harurile şi feluritele cunoştinţe. Şi o găsi măiastră în toate, şi fără de seamăn pe vremile ei. Şi o chema Kut-al-Kulub[1], şi avea o piele oacheşă şi proaspătă.

Atunci emirul drept-credincioşilor, mulţumit de roaba lui cea nouă, îi trimise a doua zi lui Ibn Al-Kirnas zece mii de dinari, drept preţ de cumpărare. Şi fu cuprins de o patimă atâta de năprasnică pentru fetişcana aceea, şi inima îi fu atâta de înrobită de ea, încât califul, din pricina ei, îşi uitase de Sett Zobeida, vară-sa, fiica lui Al-Kassim; şi îşi lăsă în părăsire toate cadânele; şi şezu o lună încheiată închis cu ea, neieşind decât la rugăciunea de vinerea, şi întorcându-se îndărăt numaidecât, fără de zăbavă. Încât mai-marii împărăţiei găsiră tare nepotrivit ca lucrul să dureze mai mult, şi se duseră să-şi spună păsurile la vizirul cel mare Giafar Al-Barmaki. Şi Giafar le făgădui că, fără de zăbavă, are să aducă îndreptarea acelei stări de lucruri; şi, spre a sta de vorbă cu marele calif, aşteptă rugăciunea din vinerea următoare. Şi intră în geamie, şi se întâlni cu el. Şi putu să-i vorbească pe îndelete despre felurite întâmplări de dragoste şi despre urmările lor. Şi califul, după ce îl ascultă fără a-l opri, îi răspunse:

– Pe Allah, o, Giafar, nu sunt întru nimic ca în poveştile şi ca în împrejurările acelea; ci vina-i numai a inimii mele, care s-a lăsat prinsă în năvoadele iubirii, de nu mai ştiu ce să fac ca să scap!

Şi vizirul Giafar răspunse:

– Află, o, emire al drept-credincioşilor, că draga ta Kut-al-Kulub este acuma în mâinile tale, supusă poruncilor

[1] *Puterea-Inimilor* (la Mardrus este folosit numele *Force des Coeurs*).

tale, o roabă printre roabele tale; şi tu ştii că atunci când mâna stăpâneşte un lucru, inima nu-l mai râvneşte. Or, eu aş vrea să-ţi arăt o cale, pentru ca inima ta să nu se sature de aceea care ţi-e dragă; şi anume să te desparţi de ea din vreme în vreme, ducându-te, de pildă, la vânătoare ori la pescuit; întrucât s-ar putea ca năvoadele pescarului să-ţi dezlege inima din năvoadele în care o ţine priponită dragostea! Aşa ar fi deocamdată mai bine să faci, decât să te îngrijeşti de treburile ocârmuirii, întrucât, în starea în care te afli, asemenea griji ţi-ar pricinui prea mare silă!

Şi califul răspunse:

– Minunat ţi-e gândul, o, Giafar! Haidem fără de zăbavă şi fără de preget să ne plimbăm oleacă.

Şi, de îndată ce se sfârşi rugăciunea, califul şi Giafar ieşiră de la geamie, încălecară fiecare pe câte un catâr şi trecură în fruntea alaiului lor, ca să plece afară din cetate şi să colinde câmpurile.

După ce hălăduiră îndelung de colo până colo, prin arşiţa zilei, ajunseră de lăsară departe în urmă alaiul, prinşi cum erau de tăifăsuiala lor; iar lui Al-Raşid i se făcu tare sete şi zise:

– O, Giafar, mă chinuie o sete amarnică!

Şi se uită peste tot de jur împrejur, căutând vreun sălaş, şi zări în depărtare, pe o măgură, ceva ce se mişca; şi îl întrebă pe Giafar:

– Tu vezi ce văd eu acolo în zare?

El răspunse:

– Ba văd, o, căpetenie a drept-credincioşilor! văd parcă ceva pe dâmb. Trebuie să fie vreun zarzavagiu ori vreun grădinar de castraveţi! Oricum, întrucât de bună seamă că omul acela trebuie să aibă pe undeva prin preajmă vreo apă, dau fuga să-ţi aduc!

Al-Raşid răspunse:

– Catârul meu este mai iute decât catârul tău! Aşa că stai aici şi aşteaptă alaiul, în vreme ce eu am să mă duc

singur să-mi astâmpăr setea la grădinarul acela; și pe urmă mă întorc!

Şi, spunând acestea, Al-Raşid își îndemnă catârul într-acolo, și se depărtă iute ca o pală de furtună, ori ca un puhoi de apă când cade din vârful unei stânci; și cât ai clipi din ochi ajunse la acel ins, care nu era altul decât Khalif pescarul. Şi califul îl văzu gol și înfășurat până la gât în năvoadele lui, și plin de sudoare și de țărână, și cu ochii roșii, holbați și rătăciți, și cu o înfățișare greu de privit.

Şi, în felul acesta, părea unul dintre efriții făcători de rele care rătăcesc prin locurile pustii.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute șaizeci și una noapte

Spuse:

Şi, în felul acesta, părea unul dintre efriții făcători de rele care rătăcesc prin locurile pustii. Şi Harun îi ură bună pace, iar Khalif îi răspunse la urare posomorât și aruncându-i o privire ca de foc. Şi Harun îi zise:

– Măi omule, nu cumva ai să-mi dai o gură de apă?

Şi Khalif îi răspunse:

– Păi ce, tu ești orb ori ești nebun? Nu vezi apa cum curge pe după dâmb?

Atunci Harun ocoli măgura și coborî la Tigru, unde, culcându-se cu burta pe pământ, bău și își stâmpără setea; pe urmă duse și catârul să se adape. După care se întoarse la Khalif și îi spuse:

– Ce faci tu aici, bre omule, și ce meserie ai?

Khalif răspunse:

– Chiar că întrebarea asta e și mai anapoda și mai smintită decât a cu apa. Păi nu vezi pe umerii mei unealta meseriei mele?

Şi Harun, privind năvodul, zise:
– Trebuie să fii pescar, fără de nicio îndoială!
El spuse:
– Tu zici!
Şi Harun îl întrebă:
– Da unde-ți sunt turbanul, şi cămaşa, şi sacul?
La vorbele acestea, Khalif, care îşi pierduse toate acele lucruri pe care i le înşira Al-Raşid, nu se mai îndoi nicio clipită că n-ar fi chiar el hoțul care le furgăsise pe mal şi, repezindu-se ca un fulger, din vârful măgurii, la Al-Raşid, înhăță catârul de frâu şi răcni:
– Dă-mi îndărăt lucrurile, şi pune capăt glumei tale neroade!
Harun răspunse:
– Eu, pe Allah! nici nu ți-am văzut hainele, nici habar nu am ce vrei să spui!
Or, Al-Raşid, după cum se ştie, avea obrajii graşi şi buhăiți, şi gura tare mică. Încât Khalif, uitându-se la el cu mai multă luare-aminte, gândi că trebuie să fie vreun clanaretist, şi îi strigă:
– Vrei au ba, o, clanaretistule, să-mi dai îndărăt lucrurile? Ori vrei mai degrabă să dănțuieşti sub loviturile mele de ciomag, până ți-ai fleşcăi hainele?
Şi califul, dacă văzu toroipanul cel năprasnic al pescarului ridicat deasupra capului său, îşi zise: „Pe Allah! n-am să pot sprijini nici baremi jumătate de lovitură de la un ciomăgoi ca acesta!“ Şi, fără a mai sta o clipă pe gânduri, se dezbrăcă de frumoasa lui mantie de zarafir şi, dându-i-o lui Khalif, spuse:
– Măi omule, ia caftanul acesta, în schimbul lucrurilor tale pierdute!
Şi Khalif luă mantia, o întoarse pe toate părțile şi zise:
– O, clanaretistule, lucrurile mele prețuiesc de zece ori mai mult decât pârlita asta de mantie împodobită.
Al-Raşid spuse:

– Fie! da îmbracă-te cu ea, oricum, până ce mă duc să-ţi caut lucrurile!

Şi Khalif luă mantia şi se îmbrăcă; părându-i însă prea lungă, îşi luă cuţitul care atârna la toarta coşului său de pescar şi, dintr-o şuierătură, îi reteză toată partea de jos, din care îşi întocmi numaidecât un turban, pe când haina acuma de-abia îi ajungea până la genunchi; ci lui mai bine îi venea aşa, că nu-l mai stânjenea la umblet. Pe urmă, se întoarse către calif şi îi zise:

– Allah cu tine, o, clanaretistule! Ia spune-mi: cam cât agoniseşti tu pe lună cu meseria ta de clanaretist?

Califul, necutezând să-l mai înfrunte pe cel care îl întreba, răspunse:

– Meseria mea de clarinetist îmi aduce cam la zece dinari pe lună!

Iar Khalif, făcând un semn de mare milă, zise:

– Pe Allah, o, sărmane, tare mi-e milă de tine! Eu, drept să-ţi spun, aceşti zece dinari ţi-i câştig într-un ceas de vreme, numai aruncându-mi năvodul şi strângându-l; întrucât am în apă o maimuţă care şi-a luat asupra-şi nevoile mele, şi care de fiecare dată are grijă să-mi strângă peştii în năvoade. Vrei, dară, o, obraz umflat, să intri în slujbă la mine, ca să înveţi meseria de pescar şi, într-o bună zi, să ajungi părtaş cu mine la câştig? Până una alta, de-nceput, ca ucenic al meu, ai dobândi cinci dinari pe zi. Şi, pe deasupra, te-ai mai bucura şi de ocrotirea acestui ciomag împotriva vreunei asupriri din partea dascălului tău de mai înainte, clanaretistul, pe care mă însărcinez, de-o trebui, să-l deşel dintr-o lovitură!

Şi Al-Raşid răspunse:

– Primesc târgul!

Khalif spuse:

– Atunci dă-te jos de pe catâr şi leagă vita pe undeva, ca să putem, la nevoie, s-o folosim spre a duce peştele la târg cu ea! Şi hai degrabă să-ţi începi ucenicia de pescar!

Atunci califul, măcar că oftând în sufletul lui şi aruncând ochi pierduţi împrejuru-i, lăsă catârul legat pe undeva prin preajmă, îşi încinse ce-i mai rămăsese din haine, îşi prinse-n brâu poalele cămăşii, şi veni de se rândui lângă pescar, care îi spuse:

– O, clanaretule, apucă năvodul ăsta de la un capăt, adu-l pe după mână în *cutare* fel, şi repede-l în apă în *cutare* fel!

Şi Al-Raşid îşi chemă în inima lui toată isteţia de care se simţea în stare şi, făcând ce-i poruncise Khalif, aruncă năvodul în apă; şi după un răstimp vru să-l tragă; ci îl găsi atâta de greu, încât nu putu să-i dea de hac singur, şi trebui să-l ajute Khalif; şi îl traseră amândoi la mal, în vreme ce Khalif ţipa către ajutorul său:

– O, clanaret al belelii mele, de-o da păcatul să-mi găsesc năvodul rupt ori vătămat în vreun fel de pietrele de la fund, te belesc! Şi întocmai cum mi-ai luat tu mie hainele, aşa am să-ţi iau şi eu catârul!

Ci spre norocul lui Harun năvodul fu scos afară neatins şi plin cu peşte de cea mai aleasă frumuseţe! Altminteri de bună seamă că Harun ar fi trecut prin beleaua pescarului, şi numai Allah ştie cum ar fi putut el să îndure o sarcină ca aceea. Or, nu fu nimic! Dimpotrivă, pescarul îi spuse lui Harun:

– O, clanaretule, tare mai eşti hâd, şi chipul tău seamănă aidoma cu fundul meu; ci pe Allah, dacă iei aminte bine la meseria ta cea nouă, într-o zi ai să ajungi un pescar straşnic...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute şaizeci şi doua noapte

Spuse:

– O, clanaretule, tare mai eşti hâd, şi chipul tău seamănă aidoma cu fundul meu; ci pe Allah, dacă iei aminte

bine la meseria ta cea nouă, într-o zi ai să ajungi un pescar strașnic! Până atunci, cel mai bun lucru pe care îl ai de făcut este să încaleci iar pe catâr și să te duci la suk să-mi cumperi două coșuri mari, ca să pun în ele prisosul pescuitului acesta minunat, în vreme ce eu, până te întorci, am să stau să păzesc peștele. Și nu te mai îngriji de nimic altceva, întrucât am aici și terezia de pește, și greutățile, și tot ce este de trebuință pentru vânzarea cu amănuntul. Iar tu nu o să ai altă sarcină, când o să ajungem în sukul de pește, decât să-mi ții terezia și să strângi banii de la mușterii! Dă fuga iute și cumpără coșurile. Și, mai ales, ia seama să nu care cumva să-mi umbli gură-cască, auzi? Că de unde nu, are să-ți joace bâta pe șerteață!

Și califul răspunse:

– Ascult și mă supun!

Pe urmă zori să-și dezlege catârul și să încalece pe el, dându-i pinteni grabnici; și râzând de să-și dea sufletul, se duse la Giafar care, când îl văzu împopoțonat așa de anapoda, ridică mâinile către cer și strigă:

– O, cap al drept-credincioșilor, fără de nicio îndoială că în calea ta ai dat de vreo grădină frumoasă, în care te-ai culcat și te-ai tăvălit prin iarbă!

Și califul, când auzi vorbele lui Giafar, se puse iar pe râs. Pe urmă barmecizii din alai, rudele lui Giafar, sărutară pământul dintre mâinile lui și spuseră:

– O, emire al drept-credincioșilor, deie Allah să zăbovească asupra ta bucuriile și să se spulbere departe toate grijile! Da care-i pricina care te-a ținut atâta de mult departe de noi, când nu plecasei decât să bei o gură de apă?

Și califul răspunse:

– Mi s-a întâmplat o întâmplare de-a mirările, dintre cele mai de haz și mai osebite!

Și le povesti tot ce pățise cu pescarul Khalif și cum, în locul hainelor pe care acela era încredințat că i le furase, îi lăsase în schimb caftanul de zarafir. Atunci Giafar strigă:

– Pe Allah, o, emire al drept-credincioşilor! când am văzut că te depărtezi singur-singurel, îmbrăcat atâta de falnic, am avut ca un fel de presimţire să nu ţi se întâmple ceva. Da necazul nu-i mare, mă duc eu numaidecât să răscumpăr de la pescar mantia pe care i-ai dat-o!

Califul începu să râdă şi mai tare şi zise:

– Ar fi trebuit, o, Giafar, să te gândeşti la asta mai devreme, întrucât şugubăţul acela, ca să şi-o potrivească pe statura lui, i-a şi tăiat poalele; iar din poale şi-a şi făcut un turban! Ci, o Giafar, mie mi-e prea destul un pescuit şi nu mă simt ispitit să iau iarăşi de la cap o trudă ca aceea. Şi, de altminteri, am pescuit dintr-odată atâta peşte cât să mă pot lipsi de aci înainte să râvnesc o izbândă mai mare, întrucât peştele scos din năvodul meu este atâta de mult de parcă ar fi fost o vrăjitorie la mijloc; şi tot peştele acela se află colo jos, pe malul apei, în paza lui Khalif, stăpânul meu, care nu aşteaptă decât să mă întorc la el cu nişte coşuri, ca să ne ducem să vindem apoi în suk rodul pe care l-am agonisit!

Şi Giafar spuse:

– O, emire al drept-credincioşilor, aşadar eu nu am decât a mă duce să abat cumpărătorii spre voi!

Harun strigă:

– O, Giafar! pe harurile strămoşilor mei cei neprihăniţi, făgăduiesc un dinar pentru fiecare peşte tuturor acelora care au să cumpere de la Khalif, stăpânul meu, peştele pescuit de mine.

Atunci Giafar strigă străjerilor din alai:

– Hei, străjeri şi oameni din alai! daţi fuga pe malul apei şi siliţi-vă să-i aduceţi peşte emirului drept-credincioşilor!

Şi numaidecât toţi cei din alai alergară la locul arătat şi îl găsiră pe Khalif păzind peştele; şi îl împresurară cum împresoară ereţii o pradă, şi îşi smulseră peştii grămădiţi dinaintea lui, bătându-se pe ei, în pofida toroipanului cu care ameninţa Khalif rotindu-l amarnic. Şi Khalif, până la urmă, fu biruit cu totul de mulţimea lor şi strigă:

– Nu încape îndoială că peştele acesta-i chiar peştele raiului!

Şi, împărțind lovituri de zor, putu izbândi să scape de la pradă doi peşti, cei mai frumoşi din tot pescuitul acela; îi luă şi, cu câte unul în fiecare mână, fugi în apă, ca să scape de cei pe care îi credea a fi niscaiva ucigaşi, tâlhari de drumul mare. Şi, ajungând în felul acesta departe în apă, îşi ridică mâinile în care ținea peştii şi strigă:

– O, Allah! pentru harurile peştilor aceştia din raiul tău, fă ca tovarăşul meu, clanaretistul, să nu zăbovească a se-ntoarce!

Or, cum îşi sfârşi această rugă, un arap din alaiul de pază al califului, rămas mai pe urma celorlalți, din pricina calului care i se oprise în drum să se uşureze, ajunse şi el la malul apei şi, nemaivăzând nici urmă de peşte, se uită la dreapta, se uită la stânga, şi îl zări pe Khalif în apă, ținând câte un peşte în fiecare mână. Şi îi strigă:

– O, pescarule, ia fă-te-ncoace!

Khalif răspunse:

– Întoarce dosul, o, înghițitorule de belele!

La vorbele acestea, negrul, peste măsură de mânios, îşi ridică sulița şi, ațintind-o înspre Khalif, strigă:

– Vrei să vii încoace şi să-mi vinzi peştii ăia doi, la ce preț ai hotărât tu, ori vrei mai degrabă să-ți împlânt sulița asta în coastă?

Şi Khalif răspunse:

– Stai aşa, bre puşlamao! Mai bine îți dau peştele, decât să-mi pierd viața!

Şi ieşi din apă şi veni de-i aruncă în silă cei doi peşti arapului, care îi luă de pe jos şi îi puse într-o basma de mătasă bogat înflorată; pe urmă îşi duse mâna la buzunar, ca să scoată banii; ci văzu că buzunarul era gol; şi îi spuse pescarului:

– Pe Allah, o, pescarule, nu ai noroc, căci nu am acuma în buzunar nici măcar o drahmă! Da să vii mâine la

palat şi să întrebi de hadâmbul negru Sandal. Şi slugile au să te îndrume la mine, şi am să te întâmpin cu o primire mărinimoasă şi cu ce ţi-o meni norocul; şi pe urmă ai să te duci în calea ta!

Şi Khalif, necutezând să facă pe năzurosul, îi aruncă hadâmbului o privire care spunea mai mult decât o mie de înjurături, ori de ameninţări cu belitul, ori de dezmăţuri cu mama sau cu sora celuilalt; şi se îndepărtă înspre Bagdad, plesnindu-şi palmele una de alta şi grăind, cu un glas zefliu şi plin de amărăciune: „Iacătă, cu adevărat, o zi care, dintru început, a fost mai blagoslovită decât toate zilele blagoslovite ale vieţii mele! E vădit!“ Şi, în felul acesta, trecu pragul cetăţii şi intră în sukuri.

Or, când trecătorii şi prăvăliaşii...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute şaizeci şi treia noapte

Urmă:

Or, când trecătorii şi prăvăliaşii îl văzură pe Khalif pescarul, care, pe de-o parte, îşi purta în spinare năvoadele, coşul şi bâta, iar pe de altă parte era îmbrăcat cu un caftan şi avea pe cap un turban care numai ele două preţuiau mai bine de o mie de dinari, îl împresurară şi porniră pe urma lui, ca să vadă ce putea să fie cu el, până ce ajunse în dreptul croitoriei pe care o ţinea croitorul califului. Şi croitorul, de la cea dintâi privire aruncată asupra lui Khalif, cunoscu pe dată că haina de pe el era chiar haina pe care o lucrase nu de mult pentru căpetenia drept-credincioşilor. Şi strigă către pescar:

– O, Khalif, de unde ai căpătat feregeaua aceea de pe tine?

Şi Khalif, cu sufletul cătrănit, îi răspunse fulgerându-l cu privirile:

– Da ce te bagi tu, chip neisprăvit? Ci să ştii, ca să pricepi că nu am nimica de ascuns: mantia aceasta mi-a fost dată de ciracul meu, pe care îl învăţ pescuitul, şi pe care mi l-am luat ca ajutor. Şi nu mi-a dat mantia decât ca să scape cu mâna neretezată, pentru hoţia de care s-a făcut vinovat când mi-a şterpelit hainele!

La vorbele acestea, croitorul pricepu că însuşi califul, în plimbările lui, trebuie să se fi întâlnit cu pescarul şi să-i fi făcut vreun renghi, ca să-şi râdă de el. Şi îl lăsă pe Khalif să-şi vadă în tihnă de drum şi să ajungă la el acasă, unde avem să-l găsim iarăşi mâine.

Ci acuma este timpul să aflăm ce s-a petrecut la sarai în lipsa califului Harun Al-Raşid. Apoi acolo s-au petrecut lucruri cu urmări grele.

Ştim, dar, că marele calif nu plecase cu Giafar decât ca să se ducă să ia oleacă de aer pe câmpuri şi să-şi mai uite o clipă de patima-i cea aprigă după Kut-al-Kulub. Or, califul nu era nicidecum singurul suflet pe care îl chinuia patima aceea pentru roabă. Soţia şi verişoara lui, Sett Zobeida, de la venirea în harem a fetişcanei, ajunsă cadâna cea mai dragă a emirului drept-credincioşilor, nu mai putea nici să mănânce, nici să bea, nici să doarmă, nimica! Atâta de plin îi era sufletul de zavistia care le cuprinde de obicei pe femei din pricina potrivnicelor lor. Şi ca să-şi uşureze veninul stârnit de ocara aceea necurmată care o umilea şi în ochii ei şi în ochii celor din preajma ei, Sett Zobeida nu mai aştepta decât un prilej, fie vreo lipsă nevoită a califului, fie vreo călătorie, fie vreo altă treabă, care să-i îngăduie a săvârşi în voie ceea ce îşi pusese de gând. Încât, de îndată ce află că marele calif plecase la vânătoare şi la pescuit, porunci să se pregătească, în iatacurile ei, un ospăţ falnic, de la care să nu lipsească nici băuturile, nici tăvile de farfuriu pline cu zumaricale şi cu dulceţuri. Şi trimise să fie poftită, cu mare pohfală, şi cadâna Kut-al-Kulub, poruncind roabelor să-i spună:

– Stăpâna noastră Sett Zobeida, fiica lui Kassem, soţia emirului drept-credincioşilor te pofteşte astăzi, o, stăpână a noastră Kut-al-Kulub, la un ospăţ pe care îl dă în cinstea ta. Căci Sett Zobeida a băut astăzi o doctorie şi, ca să dobândească o vindecare cât mai deplină, trebuie să-şi veselească sufletul şi să-şi odihnească gândurile; şi socoate că tihna cea mai bună şi voioşia cea mai aleasă nu le poate căpăta decât privindu-te pe tine şi ascultând cântecele tale minunate, despre care l-a auzit pe calif vorbind cu multă desfătare. Şi tare mai doreşte să se încredinţeze şi ea!

Iar Kut-al-Kulub răspunse:

– Ascultare şi supunere datorăm lui Allah şi stăpânei noastre Sett Zobeida!

Şi se ridică pe clipă pe dată; şi habar nu avea ce-i menise ursita în hotărârile ei cele trainice. Şi îşi luă alăutele de trebuinţă, şi plecă împreună cu căpetenia hadâmbilor la iatacurile aprigei Sett Zobeida.

Când ajunse în faţa soţiei califului, fata sărută pământul dintre mâinile ei de mai multe ori, pe urmă se ridică şi, cu un glas nespus de dulce, rosti:

– Pacea fie asupra acestei perdele ridicate şi asupra vălului neprihănit al acestui harem, asupra urmaşului Profetului şi moştenitor al volniciilor neamului lui Abbas! Deie Allah să dăinuie fericirea stăpânei noastre atâta vreme cât s-or urma ziua şi noaptea una după alta!

Şi, după ce rosti lauda aceasta, se trase îndărăt între celelalte soţii şi cadâne.

Atunci Sett Zobeida, care sta tolănită într-un peş pe divanul larg de catifea, îşi ridică alene ochii către cadână şi o privi ţintă. Şi rămase năucă de ce vedea...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute şaizeci şi patra noapte

Spuse:

... Şi rămase năucă de frumusețea pe care o vedea la fetişcana aceea desăvârşită, care avea nişte plete ca noaptea, nişte obraji ca bobocii de trandafiri, nişte sâni ca de granate, nişte ochi strălucitori, pleoapele galeşe, o frunte luminoasă şi un chip de lună. Şi de bună seamă că soarele sta să răsară de după cârlionții de pe frunte-i, şi că bezna nopții se înnegura de la pletele ei; iar moscul nu putea fi cules, fără de nicio îndoială, decât din răsuflarea ei, şi numai ei îşi datorau florile gingăşia şi mireasma; luna nu lumina decât luând cu împrumut din strălucirea frunții ei; ramul nu se legăna decât după pilda mijlocului ei, iar stelele nu sclipeau decât de la sclipirea ei; arcul vitejilor nu se încorda decât ca să fie asemeni cu sprâncenele sale; iar mărgeanul de pe mări nu se înroşea decât de la buzele ei cele roşii! Dacă era supărată, cei îndrăgostiți de ea se prăbuşeau la pământ, pieriți de viață! Dacă era liniştită, sufletele se întorceau să dea viață iarăşi trupurilor moarte! Dacă arunca o privire, vrăjea şi supunea lumile amândouă sub stăpânia sa. Căci cu adevărat era o minune de frumusețe şi era fala Aceluia carele o zămislise şi o desăvârşise!

După ce Sett Zobeida o privi cu uimire îndelungă şi o cercetă cu de-amănuntul, îi zise:

– Pace, dragoste şi noroc! Fii binevenită printre noi, o, Kut-al-Kulub! Şezi colea şi veseleşte-ne cu meşteşugul tău şi cu frumusețea cântărilor tale!

Şi fetişcana răspunse:

– Ascult şi mă supun!

Pe urmă şezu jos şi, întinzând mâna, luă mai întâi o dairea minunată; şi-aşa chiar că i se puteau potrivi vorbele poetului:

O, cântăreațo cu dairea,
Tot ascultându-te, vrăjită,

A-nnebunit inima mea!
Şi pe când degetele tale
Bat ritmul cu mişcări agale,
Iubirea-mi geme-mpătimită
În tactul dulcelui tău cânt
Ce-mi sună-n piept, adânc şi blând.

N-am să-ţi mai pot da-ntr-un sfârşit
Decât o inimă rănită!
De cânţi un cântec fericit,
Ori gemi ca sub dureri zdrobită,
Tu-nfigi în inimile noastre
Potop de suliţi, şi dezastre.

Ridică-te, ah! zvârle iute
Veşmintele-ţi! şi, ah! aruncă
Iaşmacul, şi pe întrecute,
Cu pasul zvelt, şi cu-ndelungă
Pricepere, dansează-apoi,
O, preafrumoaso, pentru noi,
Nebunul dans ce ne răpune
Al dragostei noastre nebune!

Şi, după ce zăngăni iar din dairea, începu să cânte, însoţindu-se de zdrăngănelile ei, stihurile acestea, ticluite pe loc:

Surorile inimii mele,
Gingaşele, dulci păsărele,
I-au spusu-i-au inimii: „Fugi!
Fugi de bărbaţi şi fugi de lume!"
Ci inimii mele, anume,
I-am spus: „Orişiunde te duci,
O, inimă, să te supui
Bărbaţilor! Cată să-ţi pui
În aripă largi evantaie
Să freamăte lin, să se-nfoaie
Şi veselă fii, cum se cere,
Să faci tuturora plăcere!"

Şi cântă apoi aceste două strofe, cu un glas atâta de minunat încât, de farmecul lor, păsările cerului se opriră din zbor, iar palatele începură să dănţuiască din toate zidurile. Atunci Kut-al-Kulub lăsă daireaua şi luă o trişcă de trestie, pe care îşi lipi buzele şi degetele. Şi, în felul acesta, chiar că i se potriveau stihurile poetului:

O, tu, cea care cânţi măiestru,
Din fluierul acela rece,
Din trestia aceea moartă
Ce-o ţii cu degetele-ţi lungi
La jarul buzelor frumoase,
Prin care un nou suflet trece
Din răsuflarea ta ca focul
În trişca răsucită-n dungi,

Mai bine-n inima mea suflă!
Ea ar suna cu mult mai bine
Ca trestia acelui fluier
Cu şapte găuri puse-n şir,
Căci nu-s doar şapte răni cioplite
În inima mea şi în mine,
Ce-ar tresări înfiorate
Sub degetele-ţi prea-subţiri!

După ce le vrăji pe toate femeile de faţă cu cântecul din trişcă, fata puse jos fluierul şi luă o lăută minunată, îi potrivi strunele şi şi-o sprijini pe sân, plecându-se peste pântecele ei, cu o gingăşie ca de mamă ce se plecă peste pruncul său, aşa de frumos, încât de bună seamă că despre ea şi despre lăuta ei a zis poetul:

O, cântăreaţo din lăută,
Cum ştii cu degetele tale
S-aprinzi pe strunele persane
Sau să adormi pojar şi jale,
Întocmai cum doreşti, ca vraciul
Ce ştie, meşter, după voie,

Să lase sângele să curgă
Cuminte – sau, de e nevoie,
Să-l facă să țâșnească-afară
Din toate rosturile sale.

Ce-adâncă vrajă se-nfioară
Când degetele-ți diafane
Grăiesc cu grai de alăută
Pe limba strunelor persane,
Iar cei ce nu știu graiu-acela
Ascultă vraja-i fără nume
Și limba-i fără de cuvinte
Venind de dincolo de lume,
Și toți pricep ce spune graiul
Din strunele vuind de zvoane.

Și atunci fata porni să sune strunele pe paisprezece glasuri osebite, și cântă, ținând hangul cu alăuta, un cântec întreg, care le topi de desfătare pe cele care o priveau, și le cufundă în bucurie pe cele care o ascultau.

Pe urmă Kut-al-Kulub, după ce zvoni din strunele feluritelor alăute și după ce cântă felurite cântece dinaintea mândrei Sett Zobeida, se ridică în toată strălucirea și în toată mlădioasa ei gingășie și începu să dănțuiască. După care șezu jos și făcu o mulțime de giumbușlucuri, de panglicării și de pozne, și toate astea cu o mână atât de ușoară și cu atâta dibăcie și îndemânare, încât Sett Zobeida, în pofida geloziei, a ciudei și a zăcășiei ce-o rodeau, era mai-mai să cadă îndrăgostită și să-i mărturisească patima pe care o simțea. Ci izbuti să-și curme la vreme atare pornire, gândind în cugetul ei: „Hotărât! vărul meu Al-Rașid nu are întru nimic de ce fi osândit că este atât de îndrăgostit de ea".

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute șaizeci și cincea noapte

Spuse:

„Hotărât! vărul meu Al-Raşid nu are întru nimic de ce fi osândit că este atât de îndrăgostit de ea".

Şi Sett Zobeida le porunci roabelor să aştearnă masa, şi îşi lăsă ura să biruie aceste întâie simţăminte. Da nu-şi lăsă mila să i se topească întru totul din inimă şi, în loc să-şi înfăptuiască planul ce şi-l întocmise de-a o otrăvi pe potrivnica ei şi de a scăpa astfel de ea pe totdeauna, se mulţumi a pune să se amestece în prăjiturile date frumoasei Kut-al-Kulub o porţie straşnică de bang adormitor. Şi, de cum îşi duse la gură o bucată din acele zumaricale, cadâna se şi prăvăli cu capul pe spate şi se cufundă în negurile somnului. Iar Sett Zobeida, prefăcându-se cuprinsă de mare durere, porunci roabelor s-o ducă într-un iatac de taină. Pe urmă puse să se împrăştie ştirea că murise, spunând că se înecase la masă, din lăcomie la mâncare, şi îi ridică degrabă un mormânt falnic, chiar în grădinile saraiului.

Toate astea se petrecură aşadar în lipsa califului. Când însă, după păţania cu pescarul Khalif, acesta se întoarse la sarai, cea dintâi grijă a lui fu aceea de a-i întreba pe hadâmbi despre draga sa Kut-al-Kulub. Iar hadâmbii, pe care Sett Zobeida îi prevestise că-i spânzură dacă dau în vileag ceva, îi răspunseră califului cu un glas de înmormântare:

– Vai, o, doamne al nostru, sporească-ţi Allah zilele şi întoarcă asupra capului tău zilele datorate stăpânei noastre Kut-al-Kulub! Lipsa ta, o, emire al drept-credincioşilor, i-a pricinuit o mâhnire şi o durere atâta de mari, încât n-a putut să îndure zguduirea, şi moartea cea grabnică a răpus-o! Şi acuma se află întru tihna Stăpânului ei!

La vorbele acestea, califul începu să alerge ca un smintit prin palat, astupându-şi urechile şi întrebându-i cu ţipete amarnice despre mult-iubita lui pe toţi cei pe care îi

întâlnea. Și toată lumea, la trecerea lui, se arunca degrabă cu pieptul la pământ, ori se ascundea pe după stâlpi. Și califul ajunse, în felul acesta, în grădina unde se ridica mormântul cel închipuit al cadânei, și se prăbuși cu fruntea pe marmură și, întinzând mâinile și plângând cu toate lacrimile lui, strigă:

O, trist mormânt! cum poate să închidă
Adânca noapte-a umbrei tale reci
Pe-aceea care-a fost cea mai iubită?

O, trist mormânt! răspunde, dar: pe veci
Se șterse frumusețea ei vrăjită?
Acel desfăt al ochilor mei, deci,
Se încheie și el, într-o clipită?

O, trist mormânt! tu nu ești, văd eu bine,
Nici măcar adevărul, nici minciuna:
Nici Raiul Desfătărilor senine,
Nici cerul pământesc dintotdeauna. –
Oh, pe Allah! oare de ce în tine
Dă-n floare ramul și sclipește luna?

Și, în felul acesta, califul își oftă și își vărsă durerea vreme de un ceas. După care se ridică și se duse iute de se închise în iatacurile lui, fără a vroi să mai asculte nicio mângâiere, nici s-o primească pe soția lui ori pe celelalte soții dragi!

În ce o privește pe Sett Zobeida, apoi aceasta, dacă văzu izbânda vicleniei sale, porunci ca frumoasa Kut-al-Kulub să fie închisă într-o ladă de haine (întrucât fata tot se mai afla sub puterea adormitoare a bangului) și puse două roabe de încredere să ducă lada afară din sarai și s-o vândă în suk celui dintâi cumpărător care s-o ivi, cu înțelegerea ca vânzarea să se facă fără a se deschide capacul!

Și-atâta cu toți aceștia!

Ci în ceea ce îl privește pe Khalif pescarul, apoi acesta, dacă se sculă, a doua zi după pescuit, cel dintâi gând al

lui fu la arapul cel scopit, care nu-i plătise cei doi peşti, şi îşi zise: „Tare socotesc că tot ce am mai bun de făcut acum este să mă duc la sarai şi să întreb de acel Sandal hadâmbul, fiul blestematei cu nas borcănat, de vreme ce aşa m-a îndemnat chiar el! Şi de n-o vrea să-şi plătească datoria, pe Allah! am să-l belesc!" Şi luă drumul către palat.

Or, când ajunse acolo, Khalif găsi toată lumea întoarsă pe dos; şi chiar în poartă, cel dintâi ins pe care îl întâlni fu arapul Sandal hadâmbul, stând jos în mijlocul unei roate cuviincioase de arapi şi de hadâmbi, vorbind şi dând din mâini. Şi Khalif se îndreptă către el; iar când un mameluc tânăr vru să-i aţină calea, pescarul îl împinse şi strigă:

– Cară-te de-aici, fecior de codoş!

La răcnetul acela, hadâmbul Sandal întoarse capul şi îl văzu pe Khalif pescarul. Şi hadâmbul, râzând, îi spuse să se apropie; iar Khalif se apropie şi zise:

– Pe Allah! te-aş fi cunoscut dintr-o mie, o, balaoacheşule, o, firicel de lalea!

Şi hadâmbul, auzind vorbele acelea, pufni în râs şi zise cu gingăşie:

– Stai colea jos oleacă, o, stăpâne al meu Khalif! Am să-ţi plătesc numaidecât ceea ce îţi datorez!

Şi îşi băgă mâna în buzunar ca să scoată banii şi să-i dea, când deodată un strigăt vesti ivirea marelui vizir Giafar, care tocmai ieşea de la calif.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute şaizeci şi şasea noapte

Spuse:

Şi îşi băgă mâna în buzunar ca să scoată banii şi să-i dea, când deodată un strigăt vesti ivirea marelui vizir Giafar, care tocmai ieşea de la calif.

Aşa că hadâmbii, robii şi tinerii mameluci se ridicară şi se aşezară pe două rânduri; iar Sandal, la un semn făcut cu mâna de către vizir că are să-i spună ceva, îl lăsă pe pescar şi alergă să audă porunca lui Giafar. Şi amândoi începură să vorbească de zor, plimbându-se în lung şi în lat.

Khalif, dacă văzu că hadâmbul zăbovea să se întoarcă la el, socoti că era o viclenie din partea acestuia ca să nu-i plătească, mai ales că hadâmbul părea a-l fi uitat cu totul şi că nu-i mai păsa de pescar, de parcă nici n-ar fi fost pe lume. Atunci începu să se frământe şi să-i facă semne de departe hadâmbului, semne ce voiau să zică: „Întoarce-te odată!" Şi întrucât acela nu lua deloc aminte la el, Khalif îi strigă cu un glas zefliu:

– O, stăpâne al meu Lalea, dă-mi ce îmi datorezi, ca să mă duc!

Şi hadâmbul, din pricină că se afla de faţă cu Giafar, rămase tare încurcat la strigătul acela, şi nu vroi să răspundă nimic. Ba dimpotrivă, începu să vorbească şi mai însufleţit, ca să nu care cumva să ia seama vizirul în partea aceea; ci fu o trudă zadarnică. Întrucât Khalif se apropie şi mai mult şi, cu un glas năprasnic, răcni, făcând semne mari:

– O, mişelule care nu-ţi plăteşti datoriile, prăpădi-i-ar Allah pe oamenii de rea-credinţă şi pe toţi care-i jefuiesc pe cei săraci de bunul lor!

Pe urmă schimbă glasul şi strigă batjocoritor:

– Mă pun sub ocrotirea ta, o, stăpâne Burtă-Goală al meu! Şi mă rog ţie să-mi dai ce îmi datorezi, ca să pot să mă duc.

Iar hadâmbul rămase peste poate de încurcat, căci Giafar, de data aceasta, văzuse şi auzise tot; ci întrucât încă nu-şi da seama despre ce e vorba, îl întrebă pe hadâmb:

– Ce-o fi păţit oare bietul om? Şi cine l-o fi păgubit de bunul lui?

Şi hadâmbul răspunse:

– O, doamne al meu, tu nu ştii cine-i omul acesta?

Giafar spuse:

– Pe Allah! de unde să ştiu, de vreme ce acuma îl văd întâia oară?

Hadâmbul spuse:

– O, doamne al nostru, este chiar pescarul de la care am luat ieri peştele de l-am dus califului! Iar eu, întrucât i-am făgăduit nişte bani pentru cei doi peşti care îi mai rămăseseră la urmă, i-am spus să vină astăzi la mine, să-i plătesc ce i se cuvine! Şi tocmai vroiam să-i dau banii, atunci când a trebuit să alerg dinaintea ta! Şi, drept aceea, omul, pierzându-şi răbdarea, mă bruftuluieşte acuma în felul acesta!

Vizirul Giafar, dacă auzi vorbele lui Sandal, zâmbi a râde şi îi spuse hadâmbului:

– Cum ţi-ai făcut tu socoteala, o, căpetenie de hadâmbi, de te-ai dovedit atâta de lipsit de cinstire, de luare-aminte şi de cuviinţă tocmai faţă de chiar dascălul emirului drept-credincioşilor? Sărace Sandal! ce-o să zică marele calif când are să afle că n-a fost cinstit până peste poate tovarăşul şi dascălul său, pescarul Khalif?

Pe urmă Giafar adaugă deodată:

– O, Sandal, mai întâi de toate să nu-l laşi să plece, întrucât nici nu se putea să pice mai la ţanc! Califul, cu pieptul apăsat, cu inima mâhnită, cu sufletul cernit, tocmai se află cufundat în deznădejde, din pricina morţii cadânei dragi lui, Kut-al-Kulub; iar eu degeaba am căutat să-l mângâi, prin toate mijloacele obişnuite. Da poate cu ajutorul acestui pescar Khalif avem să izbândim a-i uşura pieptul. Ţine-l, dar, până ce mă duc să dibuiesc gândurile califului în privinţa lui!

Şi hadâmbul Sandal răspunse:

– O, doamne al meu, fă cum socoteşti potrivit! Şi Allah să te ţie şi să te apere pururea, ca pe sprijinul, stâlpul şi piatra de temelie a împărăţiei şi a neamului emirului drept-credincioşilor! Şi asupra ta şi a lui fie umbra ocrotitoare a

Celui-Preaînalt! Şi facă el ca ramul, trunchiul şi rădăcina să rămână neatinse în veci!

Şi alergă la pescarul Khalif, în vreme ce Giafar se întoarse la califul Harun Al-Raşid. Şi pescarul, dacă îl văzu pe hadâmb că vine într-un sfârşit, îi zise:

– Iacătă-te, dară, o Maţe-Goale!

Iar când hadâmbul le porunci mamelucilor să-l ţie pe pescar şi să nu-l lase să plece, acela strigă:

– A, iacătă şi năpasta la care mă aşteptam! Cel care a dat a ajuns datornic, iar pârâşul a ajuns pârât! A, Lalea a belelei mele, eu vin aici să-mi cer dreptul, şi voi mă popriţi de parcă n-aş fi dat toate birurile ori nu mi-aş fi plătit adeturile?

Şi-aşa cu el!

În ce îl priveşte pe calif, când intră la el Giafar, sta frânt în două, cu capu-n mâini şi cu pieptul zguduit de suspine! Şi îşi procitea încetişor aceste stihuri:

Prietenii mă ceartă că gem necontenit
Şi nu mai uit durerea şi chipul ce-am iubit.
Dar ce să fac, prieteni, când n-am nicio putere
Asupra bietei inimi ce nu vrea mângâiere,
Şi când nu sunt în stare să-ndur, fără să mor,
Gingaşa amintire ce mă îngroapă-n dor,
Copila minunată şi dulce, ah, de care
Mi-e inima legată pe veci, fără scăpare.
Ah, nu mai am putere s-o uit – când am băut
Din cupa scumpă vinul privirii ei, pierdut,
Ah, vinul fără seamăn din care-nfiorat
Băui odinioară şi sunt şi-acuma beat.

Şi când ajunse dinaintea califului, Giafar îl zise:

– Pacea fie cu tine, o, emire al drept-credincioşilor, o, apărătorule al cinstei Legii noastre, o, coborâtorule din unchiul Sultanului Profeţilor! Rugăciunea şi pacea lui Allah fie asupra lui şi asupra tuturor urmaşilor lui, fără de abatere!

Şi califul îşi ridică asupra lui Giafar doi ochi plini de lacrimi şi o privire îndurerată, şi răspunse...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute șaizeci și șaptea noapte

Spuse:

Şi califul îşi ridică asupra lui Giafar doi ochi plini de lacrimi şi o privire îndurerată, şi răspunse:

– Şi asupra ta, o, Giafar, fie pacea lui Allah şi mila şi binecuvântările Lui!

Şi Giafar întrebă:

– Căpetenia drept-credincioşilor îngăduie robului să vorbească, ori mai degrabă îl opreşte?

Iar Al-Raşid răspunse:

– Da de când, o, Giafar, îți este oprit să vorbeşti ție, stăpânul şi capul peste toți vizirii mei? Spune-mi tot ce ai să-mi spui!

Iar Giafar spuse atunci:

– O, doamne al meu, plecând de dinaintea ta ca să mă întorc la mine acasă, l-am întâlnit afară, la poarta palatului, în mijlocul hadâmbilor, pe stăpânul şi dascălul şi tovarăşul tău, pescarul Khalif, care avea multe pâre de adus împotriva ta, şi se plângea de tine, zicând: „Slavă lui Allah! nu pricep nimica din tot ce mi se întâmplă! Eu l-am învățat meşteşugul pescuitului, şi el nu numai că nu mi-a păstrat nicio mulțumire, da a mai şi plecat să-mi aducă două coşuri şi tare s-a ferit să se mai întoarcă! Asta-i tovărăşie cinstită şi ucenicie cuminte? Ori te pomeneşti că aşa s-or fi plătind dascălii?“ Or, eu, o, emire al drept-credincioşilor, m-am grăbit să vin a te înştiința cum stă treaba; ca, dacă tot mai ai de gând să-i fii tovarăş, să-i fii; de nu, să-i dai de ştire despre încetarea înțelegerii dintre voi doi, pentru ca să-şi poată găsi alt tovarăş ori părtaş!

Când auzi vorbele acestea ale vizirului său, califul, în ciuda suspinelor care îl sugrumau, nu mai putu să se oprească a zâmbi, pe urmă a râde în hohote, şi deodată îşi simţi pieptul uşurat; şi îi spuse lui Giafar:

– Pe viaţa mea şi a ta, o, Giafar, spune-mi adevărat! Chiar aşa-i, se află acuma pescarul Khalif la poarta palatului?

Şi Giafar răspunse:

– Pe viaţa ta, o, emire al drept-credincioşilor, chiar pescarul Khalif, cu ochii lui amândoi, este la poartă!

Şi Harun zise:

– O, Giafar, pe Allah! trebuie să-i fac numaidecât dreptate astăzi, după vredniciile lui, şi să-i dau ce i se cuvine! Aşa că dacă Allah, prin mijlocirea mea, i-o trimite chinuri ori dureri, are să le capete pe de-a-ntregul; dacă, dimpotrivă, are să-i scrie la soartă sporul şi norocul, are să le capete întocmai!

Şi, rostind vorbele acestea, califul luă o foaie mare de hârtie, o rupse în bucăţele aidoma, şi spuse:

– O, Giafar, scrie tu cu mâna ta, pe douăzeci dintre aceste hârtii, mai întâi sume de bani mergând de la un dinar la o mie de dinari, apoi numele tuturor dregătoriilor din împărăţia mea, de la dregătoria de calif, de emir, de vizir şi de musaip, până la cele mai mărunte slujbe de la sarai; pe urmă scrie, pe alte douăzeci de hârtii, toate soiurile de osânde şi de schingiuiri, de la bătaia cu vergi până la spânzurătoare şi moarte!

Şi Giafar răspunse:

– Ascult şi mă supun!

Şi luă un calam şi scrise cu mâna lui, pe bucăţile de hârtie, toate cele poruncite de calif, precum: *o mie de dinari, slujba de musaip, dregătoria de emir, sarcina de calif*; şi: *pedeapsa cu moartea, întemniţarea, ciomăgeala*, şi alte asemenea lucruri. Pe urmă le împături pe toate la fel, le aruncă într-un lighenaş de aur, şi îi înmână totul califului, care îi spuse:

– O, Giafar, jur pe sfintele haruri ale preasfinților mei strămoşi, cei neprihăniți, şi pe împărăteasca mea spiță care suie până la Hamzà şi la Akil[1], că, atunci când pescarul Khalif are să se afle aici, am să-i poruncesc numaidecât să tragă o hârtie dintre aceste hârtii, pe care numai eu şi cu tine ştim ce stă scris, şi am să-i dăruiesc tot ce i-o meni hârtia pe care are s-o tragă, oricare ar fi lucrul scris! Şi, de-ar fi să i se nimerească chiar şi dregătoria de calif, am să cobor pe dată din scaunul de domnie şi am să i-l las lui, cu toată bucuria sufletului! Da dacă, dimpotrivă, spânzurătoarea, sau tăierea, sau scopirea, sau orice alt fel de moarte are să-i fie partea, am să poruncesc s-o îndure nesmintit! Du-te de-l ia şi adu-mi-l fără de zăbavă!

Când auzi vorbele acestea, Giafar îşi zise în sineşi: „Nu este domnie şi putere decât întru Allah Slăvitul şi Atotputernicul! S-ar prea putea ca hârtia trasă de acest sărman să fie o hârtie de năpastă, care să-i prilejuiască pieirea! Şi-aşa că eu, fără de voia mea, am să fiu pricina nenorocirii lui! Întrucât califul s-a legat cu jurământ, şi n-ai cum nădăjdui să-l faci să-şi schimbe hotărârea! Nu am, dar, decât a mă duce după acest sărman! Şi nu are să se întâmple decât ce e scris de Allah!" Pe urmă ieşi să-l caute pe Khalif pescarul şi, luându-l de mână, vru să-l ducă înlăuntrul palatului. Khalif însă, care nu mai contenise să se frământe, să se plângă de popreala sa şi să se căiască de faptul că venise la curte, era mai-mai să-şi vadă minţile rătăcite întru totul, şi strigă:

– Mare prost am fost să-i dau ascultare şi să vin aici după hadâmbul ăsta negru, Laleaua pacostei, plodul cel buzat al blestematei cu nas borcănat, Maţe-Goale ăsta!

Giafar însă îi zise:

– Hai, vino după mine!

Şi îl duse înconjurat de o mulţime de robi şi de flăcăi,

[1] *Hamza*, unchiul profetului Mahomed, a fost fratele, iar *Akil* nepotul lui Abu al-Abbas al-Saffah, primul calif din dinastia Abbasizilor (750-1258), bunicul lui Harun al-Raşid.

pe care Khalif nu mai contenea să-i blesteme. Şi după ce îl trecu prin şapte săli de intrare nemăsurate, Giafar îi spuse:

– Ia seama, o, Khalif! Ai să te afli dinaintea emirului drept-credincioşilor, apărătorul dreptei-credințe!

Şi, ridicând o perdea mare, îl împinse în sala de primire, unde Harun Al-Raşid sta în jețul lui, înconjurat de emirii şi de mai-marii de la curtea sa. Iar Khalif, care habar n-avea de ce vede, nu se simți întru nimic tulburat; ba, uitându-se cu cea mai mare luare-aminte la Harun Al-Raşid în vâlva slavei sale, se duse la el hohotind de râs şi îi zise:

– A, iacătă-te, o, clanaretule! Au tu socoți că te-ai purtat cinstit ieri, când m-ai lăsat să păzesc singur peştele, pe mine, care te-am învățat meseria şi te-am însărcinat să te duci să-mi cumperi două coşuri? Încât m-ai lăsat fără de apărare şi la cheremul unei liote de hadâmbi care au venit ca un potop de ciori să-mi fure şi să-mi ia peştele, care ar fi putut să-mi aducă pe puțin o sută de dinari! Şi tot tu eşti pricina pentru tot ce mi-e dat să pățesc şi acuma, în mijlocul inşilor ăstora care mă țin aici! Ci tu, o, clanaretule, ia să-mi spui, cine oare-a putut să pună mâna şi pe tine şi să te înşface şi să te lege în scaunul ăla?

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute şaizeci şi opta noapte

Spuse:

... Ci tu, o, clanaretule, ia să-mi spui, cine oare-a putut să pună mâna şi pe tine şi să te înşface şi să te lege în scaunul ăla?

La vorbele acestea ale lui Khalif, califul zâmbi şi, luând cu mâinile amândouă ligheanul de aur în care se aflau hârtiile scrise de Giafar, zise:

– Apropie-te, o, Khalif, şi vino de trage o hârtie dintre hârtiile acestea!

Khalif însă, izbucnind în râs, strigă:

– Ce, o, clanaretule, ţi-ai şi schimbat meseria şi te-ai lăsat de muzică? Acuma iacătă că ai ajuns astrolog! Şi ieri erai ucenic de pescar! Crede-mă, clanaretule, treaba asta n-o să te ducă departe! Căci cu cât te apuci de mai multe meserii, cu atâta câştigi mai puţin! Lasă, dar, deoparte astrologia şi fă-te iar clanaret, ori mai degrabă întoarce-te la mine, să-ţi faci ucenicia de pescar!

Şi-ar fi ţinut-o aşa înainte, când deodată Giafar se duse la el şi îi zise:

– Gata cu vorbele astea! Şi vino de trage o hârtie, aşa cum ţi-a poruncit emirul drept-credincioşilor!

Şi îl împinse către scaunul împărătesc.

Atunci Khalif, tot împotrivindu-se la împingerea lui Giafar, şi bodogănind, se lăsă dus până la ligheanul de aur şi cufundându-şi deodată mâna în el scoase un pumn întreg de hârtii. Giafar însă, care îl veghea, îi porunci să le dea drumul şi îi spuse să nu ia decât una. Şi Khalif, împingându-l cu cotul, îşi băgă iar mâna în lighean şi nu scoase de data aceasta decât o hârtie, zicând:

– Departe de mine orice gând de a-l mai lua de-acuma-ncolo în slujba mea pe clanaretistul ăsta cu bucile obrajilor umflate, astrologul ăsta întocmitor de horoscoape!

Şi, zicând acestea, despături hârtia şi, ţinând-o de-andoaselea, căci nu ştia să citească, o întinse califului şi zise:

– Vrei, o, clanaretule, să-mi spui horoscopul scris pe hârtia asta? Şi ia seama să nu care cumva să-mi ascunzi ceva!

Iar califul luă hârtia şi, fără a o citi, o întinse la rândul său lui Giafar, zicându-i:

– Spune-ne cu glas tare ce stă scris acolo!

Şi Giafar luă hârtia şi, citind-o, ridică braţele şi strigă:

– Nu este domnie şi nu este putere decât întru Allah Slăvitul şi Atotputernicul!

Iar califul, zâmbind, îl întrebă pe Giafar:

– Vești bune, nădăjduiesc, o, Giafar! Ce este? Spune! Trebuie să cobor din scaunul de domnie? Trebuie să-l înalț în el pe Khalif? Ori te pomenești că trebuie să-l spânzur?

Și Giafar răspunse, cu glas înduioșat:

– O, emire al drept-credincioșilor, pe hârtia aceasta stă scris: *O sută de lovituri de ciomag pescarului Khalif!*

Atunci califul, cu toate țipetele și împotrivirile lui Khalif, spuse:

– Să se îndeplinească hotărârea!

Și spătarul Massrur porunci să fie luat pescarul, care urla deznădăjduit, și să fie întins pe burtă, să i se tragă, numărat, o sută de lovituri de ciomag, nici una mai mult, nici una mai puțin! Iar Khalif, măcar că nu simțea nicio durere, datorită învârtoșirii pe care o dobândise, scotea niște țipete înfricoșătoare și arunca un potop de ocări asupra clanaretistului. Și califul râdea să se topească! Și când se sfârșiră de dat cele o sută de lovituri, Khalif se sculă, de parcă n-ar fi pățit nimic, și strigă:

– Blestema-ți-ar Allah zbegul ăsta, o, buhăitule! Au de când o fi ajuns bătaia cu ciomagul prilej de șotii între oamenii cumsecade?

Iar Giafar, care avea un suflet milos și o inimă duioasă, se întoarse către calif și spuse:

– O, emire al drept-credincioșilor, îngăduie-i pescarului să mai tragă o hârtie! Poate că soarta are să-i fie mai priincioasă de data aceasta! Și-apoi, doar n-ai să vrei ca fostul tău dascăl să plece de la apa bunătății tale fără a-și fi potolit setea!

Și califul răspunse:

– Pe Allah, o, Giafar, ești tare nechibzuit! Tu știi că domnii nu prea au obiceiul să-și întoarcă jurămintele sau făgăduielile! Or, trebuie să fii încredințat de la început că dacă pescarul, trăgând a doua hârtie, are să aibă parte de

spânzurătoare, va fi spânzurat fără de abatere! Şi tu ai să fii pricina morţii lui!

Iar Giafar răspunse:

– Pe Allah, o, emire al drept-credincioşilor, pentru omul nenorocit moartea este mai de dorit decât viaţa!

Iar Califul spuse:

– Fie! Să mai tragă o hârtie!

Khalif însă, întorcându-se către calif, strigă:

– O, clanaret al pacostei, plăti-ţi-ar Allah dărniciile! Da ia spune-mi, nu puteai să găseşti în Bagdad alt ins în locul meu, ca să pui să i se facă mândreţea asta de dovadă? Ori n-o mai fi fost altul afară de mine mai la îndemână în tot Bagdadul?

Giafar însă veni lângă el şi îi zise:

– Mai ia o hârtie, şi Allah are să ţi-o aleagă!

Atunci Khalif îşi băgă mâna în ligheanul de aur, şi, într-o clipită, scoase o hârtie pe care i-o întinse lui Giafar. Şi Giafar o despături, o citi, şi lăsă ochii în pământ fără a spune nimic. Iar califul, cu un glas liniştit, îl întrebă:

– Pentru ce nu spui nimic, o, fiu al lui Yahia?

Şi Giafar răspunse:

– O, emire al drept-credincioşilor, pe hârtia aceasta nu stă scris nimic! Este o hârtie albă!

Şi califul zise:

– Vezi şi tu! Nu la noi îl aşteaptă norocul pe acest pescar! Aşa că acuma spune-i să plece cât mai degrabă de dinaintea feţei mele! L-am văzut de-ajuns!

Giafar însă spuse:

– O, emire al drept-credincioşilor, mă rog ţie, pe sfintele haruri ale preasfinţilor tăi strămoşi, cei neprihăniţi, îngăduie-i pescarului să mai tragă şi a treia hârtie! Poate că aşa are să poată dobândi cu ce să nu moară de foame.

Şi Al-Raşid răspunse:

– Bine! Să ia şi a treia hârtie, şi gata!

Şi Giafar îi spuse lui Khalif:

– Hai, o, săracule, ia a treia hârtie și cea de pe urmă...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute șaizeci și noua noapte

Spuse:

– Hai, o, săracule, ia a treia hârtie și cea de pe urmă.

Și Khalif mai trase o dată, iar Giafar luând hârtia, citi cu glas tare:

– Un dinar pescarului!

Când auzi vorbele acestea, Khalif strigă:

– Afurisit să fii, o, claneret al belelelor! Un dinar pentru o sută de lovituri de ciomag! Câtă mai dărnicia! Da-ți-o-ar îndărăt Allah la Ziua Judecății!

Iar califul începu să râdă din tot sufletul, și Giafar, care izbutise până la urmă să-l înveselească pe stăpânul său, îl luă de mână pe Khalif pescarul și îl scoase din sala domnească.

Când ajunse la poarta palatului, Khalif se întâlni cu hadâmbul Sandal, care îi zise:

– Vino încoace, Khalif. Hai de ne dă oleacă de parte și nouă din cele cu câte te-a cinstit dărnicia emirului dreptcredincioșilor!

Și Khalif îi răspunse:

– A, arap de păcură, vrei oleacă de parte? Hai, dar, și ia jumătate din suta de lovituri de ciomag, pe pielea ta aia neagră! Până ți le-o da Eblis în iad, na! ține dinarul pe care mi l-a dăruit clanaretistul de stăpânu-tău!

Și îi aruncă în obraz dinarul pe care i-l pusese Giafar în mână, și vru să iasă pe poartă și să se ducă în drumul lui. Hadâmbul se repezi însă după el și, scoțând din buzunar o pungă cu o sută de dinari, i-o întinse lui Khalif, spunând:

– O, pescarule, ia dinarii aceştia ca preţ pentru peştele pe care l-am cumpărat ieri de la tine! Şi du-te în pace!

Iar Khalif, dacă văzu aşa, se bucură din plin şi luă punga cu o sută de dinari, precum şi dinarul dat de Giafar, şi, uitându-şi belelele şi necazul pe care le îndurase, îşi luă rămas-bun de la hadâmb şi se întoarse acasă, plin de fală şi peste poate de mulţumit. Acum, întrucât Allah, dacă a hotărât el odată un lucru, îl înfăptuieşte nesmintit, şi întrucât de data aceasta hotărârea lui era tocmai în privinţa lui Khalif, voinţa sa trebuia să se împlinească. Aşa că, pe când străbătea sukurile spre a se întoarce acasă, Khalif fu oprit, în faţa târgului de robi, de o mare roată de oameni, care toţi priveau spre acelaşi loc. Şi Khalif se întrebă: „La ce s-o uita aşa toată lumea asta strânsă ciotcă?“ Şi, mânat de nedumerire, porni să-şi croiască drum cu coatele printre neguţători şi telali, printre bogătani şi sărăcani, care, dacă îl cunoscură, începură să râdă, strigându-şi:

– Loc! faceţi loc navabului cel grozav care are să cumpere tot târgul! Loc preastrălucitului Khalif, şeicul belitorilor!

Şi Khalif, fără a se tulbura, şi tare pe el, întrucât se simţea ghiftuit cu dinarii de aur strânşi la şerpar, ajunse la mijlocul rândului din faţă şi cătă să vadă care-i treaba. Şi văzu un bătrân care avea dinainte-i o ladă pe care şedea un rob. Şi bătrânul acela tocmai striga cu glas mare, zicând:

– O, negustorilor! o, bogătanilor! o, preacinstiţilor locuitori din cetatea noastră! care dintre voi vrea să-şi bage banii într-o târguială de sută la sută, cumpărând cu tot ce se află în ea, fără ca noi să ştim ce, lada aceasta bine gătită, venită de la saraiul preaslăvitei Sett Zobeida, fiica lui Kassem, soţia emirului drept-credincioşilor? N-aveţi decât a spune cât daţi! Şi Allah să-l blagoslovească pe acela care are să dea cel mai mult!

Ci o tăcere largă răspundea la chemarea lui, căci neguţătorii nu cutezau să-şi arunce bănetul pe o ladă în care nu

știau ce se află, și se temeau să nu fie la mijloc vreun matrapazlâc! Da până la urmă unul dintre ei dădu glas și zise:

– Pe Allah! târgul acesta-i cam la noroc! Și poate să fie tare păgubos! Ci eu tot am să dau ceva, da să nu mi se ia în nume de rău! Așa că am să zic o vorbă, da să nu mă certați! Iacătă! douăzeci de dinari, niciunul mai mult!

Ci un alt negutător ridică numaidecât prețul și zise:

– Eu dau cincizeci!

Și alți negutători ridicară iarăși; și prețul ajunse la o sută de dinari. Atunci telalul strigă:

– Dă careva dintre voi mai mult, o, negutătorilor? Prețul cel de pe urmă! O sută de dinari! Cine dă mai mult?

Atunci Khalif ridică glasul și zise:

– Eu! Dau o sută și unu de dinari!

La vorbele acestea ale lui Khalif, negustorii, care îl știau tot atâta de lefter ca un preș scuturat și bătut, socotiră că glumește ci și începură să râdă. Khalif însă își descinse chimirul și iar strigă cu glas mare și mânios:

– O sută și unu de dinari!

Atunci telalul, cu toate râsele negutătorilor, spuse:

– Pe Allah! lada este a lui Khalif! Iar eu nu i-o vând decât lui!

Pe urmă adăugă:

– Poftește, o, pescarule! plătește o sută și unu, și ia lada cu tot ce se află în ea! Allah să binecuvânteze vânzarea! Și sporul fie asupra-ți, odată cu această cumpărare!

Și Khalif își întoarse chimirul, în care se aflau taman o sută și unu de dinari, pe care îi scutură în mâinile telalului; și târgul se făcu în deplină învoială a amânduror părțile. Și tot atunci lada intră în stăpânirea lui Khalif pescarul.

Și pe dată hamalii din suk, dacă văzură târgul încheiat, se repeziră asupra lăzii, bătându-se care s-o ducă, nu pe degeaba, firește. Ci treaba nu-i era nicidecum la îndemână lui Khalif care, cu târguiala asta, se scuturase de toți banii

dobândiţi şi nu mai avea acuma nici cu ce să-şi cumpere o ceapă! Iar hamalii se luptară mai departe, smulgându-şi care mai de care lada, până ce neguţătorii se băgară între ei de-i despărţiră şi le spuseră:

– Hamalul Zoraik a fost cel dintâi! Aşa că lui i se cade s-o care!

Şi îi alungară pe ceilalţi hamali, afară de Zoraik, şi, cu toate împotrivirile lui Khalif, care vroia să-şi ducă singur cumpărătura, aburcară lada în spinarea hamalului şi îi spuseră să-l urmeze, cu povara aceea, pe stăpânul ei Khalif. Şi hamalul, cu lada în spinare, porni pe urma pescarului.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute şaptezecea noapte

Spuse:

Şi hamalul, cu lada în spinare, porni pe urma pescarului.

Şi Khalif, mergând pe drum, îşi zicea în cugetul său: „Nu mai am niciun ban, nici de aur, nici de argint, nici de aramă, nici măcar mireasma vreunui ban! Şi ce-o să mă fac când o să ajung acasă şi-o trebui să-l plătesc pe afurisitul ăsta de hamal? Şi ce nevoie aveam eu de hamal? Şi, de altminteri, ce nevoie aveam eu şi de pacostea asta de ladă? Şi cine păcatului a putut să-mi bage în cap gândul cu târguiala asta? Da ce e scris trebuie să se împlinească! Până una alta, ca să scap din beleaua cu hamalul ăsta, am să-l fac să alerge şi să umble şi să rătăcească drumul de-a lungul uliţelor, până ce o să se sfârşească de trudă. Atunci are să se oprească de bunăvoia lui şi nu are să mai vrea să meargă. Iar eu am să mă folosesc de nevrerea lui şi n-am să voiesc nici eu la rându-mi să-i plătesc, şi am să-mi iau singur lada în spinare!“

Şi, după ce îşi întocmi aşa planul acesta, îl şi puse numaidecât în fapt. Începu, dar, să rătăcească de pe o uliţă pe alta şi de la o piaţă la alta, şi să-l ocolească pe hamal după el prin toată cetatea, şi-aşa de la prânz până în amurgit de soare, încât hamalul se vlăgui de tot şi, într-un sfârşit, începu să bombănească şi să mormăie, şi se hotărî să-i spună lui Khalif:

– O, stăpâne al meu, da unde ţi-e casa?

Şi Khalif răspunse:

– Pe Allah! ieri ştiam bine unde este, da astăzi am uitat de-a binelea. Şi iacătă-mă nevoit să caut împreună cu tine unde-o fi aşezată!

Şi hamalul zise:

– Dă-mi plata şi ia-ţi lada!

Şi Khalif zise:

– Mai rabdă oleacă, mergând încetişor, ca să-mi dai răgaz să-mi adun gândurile şi să cuget în ce loc se află casa mea.

Pe urmă, după o vreme, întrucât hamalul începuse iar să se văicărească şi să bombăne printre dinţi, îi zise:

– O, Zoraik, nu am la mine niciun ban ca să-ţi pot plăti aci pe loc! Căci mi-am lăsat banii acasă, iar casa am uitat unde se află!

Şi cum hamalul se oprise, nemaiputând să umble, şi pusese povara jos, iacătă că trece un cunoscut de-al lui Khalif, care îl bate pe umăr şi îi zice:

– Na! tu eşti Khalif? Ce cauţi prin mahalaua asta, aşa de departe de mahalaua ta? Şi ce l-ai pus pe omul ăsta să-ţi care?

Ci, până ce Khalif, descumpănit, să apuce să-i răspundă, hamalul Zoraik se şi întoarse către trecătorul cu pricina şi îl întrebă:

– O, unchiule, unde se află casa lui Khalif?

Omul răspunse:

– Pe Allah! auzi ce întrebare! Păi casa lui Khalif se află tocmai în partea cealaltă a Bagdadului, la hanul năruit de la târgul de peşte, în mahalaua Rawassin!

Şi plecă râzând.

Atunci Zoraik hamalul îi spuse lui Khalif pescarul:

– Hai, mişcă-te, o, neisprăvitule! Dare-ar să nu mai trăieşti ori să umbli!

Şi îl sili să meargă înaintea-i şi să-l ducă la locuinţa lui, la hanul năruit, de la târgul de peşte! Şi nu mai conteni, până ce ajunseră acolo, să-l tot dodelească şi să-l certe pentru purtarea lui, zicându-i:

– O, chip de pacoste, lipsi-te-ar Allah de pâinea cea de toate zilele pe lumea asta! De câte ori n-am mai trecut noi pe dinaintea prăpăditei tale de case, şi nu mi-ai făcut un semn să mă opresc! Hai! Acuma ajută-mă să dau jos lada din spinare! Şi dare-ar Allah să fii pe dată închis în ea pe veci!

Şi Khalif, fără a scoate o vorbă, îl ajută să dea jos lada, iar Zoraik, ştergându-şi de pe frunte cu dosul mâinii broboanele mari de sudoare, spuse:

– Să vedem acuma cât de larg eşti la suflet şi cât de darnică ţi-e mâna, la plata ce mi-o datorezi după toate ostenelile astea pe care m-ai făcut să le îndur degeaba! Şi grăbeşte-te, ca să mă laşi să plec în calea mea!

Şi Khalif îi spuse:

– De bună seamă, o, tovarăşe al meu! Ai să fii răsplătit straşnic! Au vrei să-ţi aduc aur ori argint? Poţi să-ţi alegi!

Iar hamalul răspunse:

– Tu ştii mai bine decât mine ce mi se cuvine!

Atunci Khalif, lăsându-l pe hamal la poartă cu lada, intră în casă şi se întoarse numaidecât, ţinând în mână un bici înfricoşător de curele, ţintuit fiecare cu patruzeci de ţinte ascuţite, taman bun să doboare o cămilă dintr-o lovitură! Şi se repezi la hamal, cu mâna ridicată şi, învârtind biciul, i-l aldui pe spinare, şi iar de la cap, şi încă o dată, aşa de vârtos, încât hamalul începu să urle din rărunchi şi dând dosul, o luă la fugă drept înainte, cu mâinile întinse, şi se mistui pe după un colţ de uliţă.

Descotorisit în felul acesta de hamal, care, la urma urmei, se încărcase de buna lui voie cu lădoiul, Khalif se pregătea să tragă lada în casă. Ci, de toată zarva aceea, vecinii se strânseseră ciotcă şi, când îl văzură pe Khalif împopoţonat aşa de ciudat cu caftan de zarafir scurtat pe sub genunchi şi cu turban tot de zarafir, şi când mai văzură şi lada pe care o căra, îi ziseră:

– O, Khalif, de unde ai caftanul şi lada aceea atât de grea?

El răspunse:

– De la un băiat, ucenic la mine şi clanaretist de meserie, pe care îl cheamă Harun Al-Raşid.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute şaptezeci şi una noapte

Spuse:

– De la un băiat, ucenic la mine şi clanaretist de meserie, pe care îl cheamă Harun Al-Raşid.

La vorbele acestea, pe locuitorii din hanul năruit, vecini ai lui Khalif, îi prinse spaima pentru sufletele lor şi îşi ziseră între ei: „De nu l-ar auzi nimenea pe smintitul ăsta vorbind aşa! Că-l înhaţă agiii şi-l spânzură numaidecât! Şi ne spulberă hanul cu totul, şi, din pricina lui, poate să ne spânzure şi pe noi dinaintea hanului, ori să ne osândească la vreo caznă năprasnică!“ Şi, speriaţi până până peste poate, îl siliră să-şi încuie limba în gură şi, ca să sfârşească mai iute, îl ajutară să-şi care lada în casă şi împinseră uşa după el.

Or, odaia lui Khalif era atâta de strâmtă, încât lada o umplu cu totul de parcă ar fi fost anume făcută spre a se îmbuca tocmai pe tocmai între pereţi. Şi Khalif, nemaiştiind unde să se aşeze spre a-şi trece noaptea, se întinse cât

era de lung pe ladă, şi, în felul acesta, începu să cugete la cele câte i se întâmplaseră în ziua aceea. Şi deodată se întrebă: „Da la urma urmei, ce-aştept de nu deschid lada ca să văd ce-o fi în ea?" Şi sări în picioare şi se căzni din toate puterile cu mâinile, încercând s-o deschidă, da degeaba. Şi îşi zise: „Unde mi-or fi fost minţile când m-am hotărât aşa, deodată, să cumpăr lada asta, pe care nu pot nici măcar s-o deschid?" Şi iar se încercă să-i spargă lacătul şi să-i sfarme încuietoarea, că tot nu izbuti mai mult! Atunci îşi zise: „Să aşteptăm până mâine, ca să vedem mai bine cum s-o luăm!" Şi iarăşi se întinse de-a lungul pe lădoi, şi nu zăbovi mult până să înceapă a dormi din toate sforăiturile lui!

Or, cum dormea aşa de vreun ceas de vreme, se trezi deodată, sărind de spaimă, şi se izbi cu capul de tavanul odăii! Căci simţise cum se mişca ceva în lăuntrul lăzii. Şi dintr-odată somnul îi şi zbură din cap, cu minte cu tot; şi strigă: „Fără de nicio îndoială că acolea înlăuntru se află niscai ginni! Slavă lui Allah că mi-a dat gândul să nu deschid capacul! Că dacă-l deschideam, ar fi sărit pe mine, în bezna asta, şi cine ştie ce mi-ar fi făcut! Hotărât! mare bine nu mi-ar fi fost, oricum!" Ci, pe când îşi rumega el în felul acesta gândul de spaimă, iată că zgomotul dinlăuntru lăzii spori, şi îi ajunse la urechi ca un soi de geamăt. Khalif atunci, speriat peste poate, căută pierit o lumânare, ca să facă lumină; ci uitase că sărăcia nu-i îngăduise nicicând să aibă vreo lumânare şi, bâjbâind întruna cu mâinile pe pereţii odăii, clănţănea din dinţi şi îşi zicea: „De data asta, e prăpăd! prăpăd de tot!" Pe urmă, cu spaimă sporită, deschise uşa şi năvăli afară, în dric de noapte, ţipând cât îl ţinea gura:

– Ajutor! O, locuitori din han! o, vecinii mei! săriţi! ajutor!

Iar vecinii, dintre care cei mai mulţi erau cufundaţi în somn, se treziră speriaţi rău şi ieşiră afară, pe când femeile îşi scoteau capetele, acoperite pe jumătate, prin crăpătura uşilor. Şi toţi îl întrebară:

– Au ce-ai pățit, bre Khalif?

El răspunse:

– Iute, dați-mi iute o lumânare căci la mine au venit ginnii!

Şi vecinii începură să râdă, iar unul dintre ei îi aduse până la urmă o lumânare. Şi Khalif luă lumânarea şi se întoarse în odaia lui, mai stăpân pe el. Ci deodată, cum se plecase peste ladă, auzi un glas care suspina:

– Ah, unde sunt?

Şi, încă şi mai speriat, Khalif lăsă tot şi se repezi afară ca un nebun, țipând:

– O, vecinilor! scăpați-mă!

Iar vecinii îi spuseră:

– O, Khalif, afurisitule! da ce pacoste a dat peste tine? N-ai de gând odată să nu ne mai chinuieşti?

El răspunse:

– Bre oameni buni, ginnul este în ladă! Se mişcă şi vorbeşte!

Ei îl întrebară:

– O, mincinosule! şi ce spune ginnul ăla?

El răspunse:

– A întrebat: „Unde sunt?"

Vecinii îi răspunseră râzând:

– Păi, în iad, fără de nicio îndoială, bre afurisitule! De n-ai mai gusta somn pân' la moarte! Ai sculat tot hanul şi toată mahalaua! Dacă n-ai să taci, avem să coborâm să-ți sfărâmăm oasele!

Şi Khalif, măcar că murea de frică, se hotărî să se întoarcă iarăşi în odaia lui şi, adunându-şi curajul tot, luă un pietroi şi sfărmă încuietoarea de la ladă, şi dete dintr-odată capacul la o parte! Şi văzu, întinsă acolo în ladă, lâncedă şi cu pleoapele întredeschise, o fetişcană frumoasă ca o hurie, şi sclipind de nestemate. Era Kut-al-Kulub! Şi, dacă se simți slobozită şi răsuflând cu tot pieptul aer proaspăt, se dezmetici de-a binelea, iar somnul dat de bangul cel adormitor se risipi pe deplin. Şi sta acolo, galbenă şi atât de frumoasă şi de ispititoare, într-adevăr!

Când o văzu, pescarul, care în viaţa lui nu mai privise aşa, descoperită, nu numai o frumuseţe ca aceea, da nici măcar o femeie de rând, căzu în genunchi dinaintea ei şi o întrebă:

– Pe Allah! o, stăpână a mea, cine eşti?

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute şaptezeci şi doua noapte

Spuse:

... căzu în genunchi dinaintea ei şi o întrebă:

– Pe Allah! o, stăpână a mea, cine eşti?

Fata deschise ochii, nişte ochi negri cu gene încondeiate, şi spuse:

– Unde este Iasomia? Unde este Narcisa?

Or, acestea erau numele celor două copile roabe care o slujeau la sarai. Şi Khalif, închipuindu-şi că fata îi cerea iasomii şi zarnacadele, răspunse:

– Pe Allah! o, stăpâna mea, nu am aici acuma decât nişte flori uscate de henneà.

Şi fetişcana, când auzi răspunsul acela şi glasul lui Khalif, îşi veni în fire întru totul şi, deschizându-şi ochii larg, întrebă:

– Cine eşti tu? Şi unde mă aflu?

Şi spuse astea cu un glas mai dulce ca zahărul, însoţit de un semn vrăjitor cu mâna! Şi Khalif, care de altminteri avea un suflet gingaş, se simţi năucit cu totul de ce vedea şi de ce auzea, şi răspunse:

– O, stăpâna mea, o, cu adevărat prea-frumoaso, eu sunt Khalif pescarul; iar tu te afli chiar în casa mea.

Şi Kut-al-Kulub întrebă:

– Atunci, nu mai sunt în saraiul califului Harun Al-Raşid?

El răspunse:

– Nu, pe Allah! eşti acasă la mine, în odaia mea care-i un sarai numai întrucât te adăposteşte pe tine! Şi ai ajuns roaba mea, cu învoială şi cu târguială, întrucât te-am cumpărat astăzi, cu lada ta cu tot, după strigarea din târg, pe o sută şi unu de dinari! Şi te-am adus, adormită în lada aceasta, la casa mea! Şi n-am ştiut că eşti în ladă decât când ai început să te mişti şi când, dintru-ntâi, m-am speriat! Şi-acuma văd limpede că steaua mea suie în zarea norocului, măcar că până acuma o ştiam atâta de pe jos şi de păguboasă!

Şi Kut-al-Kulub, la vorbele acestea, zâmbi şi zise:

– Aşa că, o, Khalif, m-ai cumpărat din suk, fără să mă fi văzut?

El răspunse:

– Aşa, pe Allah! fără măcar să am habar că eşti în ladă!

Şi Kut-al-Kulub pricepu atunci că tot ce pățise fusese urzit împotriva ei de Sett Zobeida, şi îl puse pe pescar să-i povestească toate câte i se întâmplaseră, de la început până la sfârşit. Şi şezu aşa de vorbă cu el până dimineața. Şi atunci ea îi spuse:

– O, Khalif, oare tu nu ai nimic de mâncat? Căci mi-e cam foame!

El răspunse:

– Nici de mâncat, nici de băut, nimic, chiar nimic! Nici eu, pe Allah, iacătă că de două zile n-am pus o bucătură în gură!

Ea întrebă:

– Da măcar ceva bani?

El spuse:

– Bani, o, stăpână a mea? Allah să-mi ție lada aceasta pe care, îndemnat de ursitoarea şi de neştiința mea, am dat până la cel mai de pe urmă bănuț! Şi iacătă-mă lefter uscat!

Iar fata, la vorbele acestea, începu să râdă şi zise:

– Du-te, oricum, şi adu-mi ceva de mâncare; cere de la vecini, care n-au să te lase! Căci vecinii trebuie să se într-ajute unul cu altul!

Atunci Khalif se ridică şi ieşi în curtea hanului şi, în tăcerea zorilor, începu să strige:

– O, locuitori ai hanului, o, vecinilor! Iacătă că ginnul din ladă îmi cere acuma de mâncare! Şi eu nu am nimica la îndemână să-i dau!

Iar vecinii, temându-se de glasul său, şi mai fiindu-le şi milă de el din pricina sărăciei lui, coborâră şi-i aduseră care vreo coaje de pâine rămasă de la cina din ajun, care vreo bucată de brânză, care vreun castravete, care vreo ridiche. Şi i le puseră pe toate în poala caftanului, şi se întoarseră la ei. Iar Khalif, mulţumit cu cele dobândite, se întoarse în odaia lui şi puse totul dinaintea fetei, spunându-i:

– Mănâncă, mănâncă!

Şi ea zâmbi a râde şi zise:

– Cum aş putea să mănânc, dacă nu am o oală ori o căniţă cu apă să beau? Altfel, de bună seamă că înghiţiturile mi s-ar opri în gât şi aş muri!

Şi Khalif răspunse:

– Departe de tine orice rău, o, preafrumoaso! Dau fuga şi îţi aduc nu o căniţă, ci un ulcior de-al mare!

Şi ieşi în curtea hanului şi răcni din toate beregăţile:

– O, vecinilor! o, locuitori ai hanului!

Şi din toate părţile glasurile supărate începură să-l ocărască şi să-i strige:

– Zi, blestematule, ce mai este?

El răspunse:

– Ginnul din ladă cere acuma de băut!

Şi vecinii coborâră la el, aducându-i care un ulcior, care un chiup, care un ol, care un stacan; şi Khalif le strânse de la ei, luând una într-o mână, alta în cealaltă mână, alta în cumpănă pe cap, alta la subsuoară, şi se grăbi să ducă totul la Kut-al-Kulub, spunându-i:

– Îţi aduc ce-ţi doreşte sufletul. Mai vrei ceva?

Ea spuse;

– Nu! darurile lui Allah sunt din destul!

El spuse:

– Atunci, o, stăpâna mea, spune-mi la rându-ţi vorbele tale atâta de dulci, şi povesteşte-mi povestea ta, pe care n-o ştiu!

Atunci Kut-al-Kulub se uită la Khalif, zâmbi şi spuse:

– Află, dar, o, Khalif, că povestea mea se poate spune în două vorbe! Zavistia potrivnicei mele, Sett Zobeida, soţia califului Harun Al-Raşid, m-a aruncat în starea aceasta din care, spre norocul soartei tale, m-ai scăpat tu! Căci sunt Kut-al-Kulub, cadâna cea mai dragă a emirului drept-credincioşilor! În ce te priveşte, belşugul vieţii tale de aci înainte este neîndoielnic!

Şi Khalif o întrebă:

– Da Harun ăsta e totuna cu ăla pe care l-am învăţat eu meseria de pescar? Şi-i totuna cu spăimăilă ăla pe care l-am văzut la palat, şezând pe un scaun mare?

Ea răspunse:

– Întocmai, chiar el este!

Khalif spuse:

– Pe Allah! n-am întâlnit în viaţa mea un clanaretist mai neisprăvit şi un ticălos mai mare! Nu numai că pezevenghiul ăla cu obrajii buhăiţi m-a furat, da mi-a mai şi dat un dinar pentru o sută de lovituri de ciomag! Dacă m-oi mai întâlni cu el vreodată, am să-i spintec burdihanul cu ţăruşul ăsta!

Ci Kut-al-Kulub, cerându-i să tacă, îi spuse:

– Să laşi de-acuma felul acesta necuvincios de a vorbi, pentru că, în starea cea nouă în care ai să te afli, trebuie, înainte de toate, să-ţi deschizi ochiul minţii şi să te deprinzi cu gingăşiile şi cu purtarea aleasă! Şi, în felul acesta, o, Khalif, ai să pui să ţi se treacă peste piele gealăul purtării frumoase şi ai să ajungi un târgoveţ de vază şi un om de frunte, plin de strălucire şi de cuviinţă.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute şaptezeci şi treia noapte

Spuse:

Şi, în felul acesta, o, Khalif, ai să pui să ţi se treacă peste piele gealăul purtării frumoase şi ai să ajungi un târgoveţ de vază şi un om de frunte, plin de strălucire şi de cuviinţă.

Dacă auzi vorbele acelea spuse de Kut-al Kulub, Khalif simţi dintr-odată cum se săvârşeşte în el o schimbare, şi cum i se deschid ochii minţii, şi cum i se lărgeşte înţelegerea lucrurilor, şi cum i se ascute cugetul! Şi totul întru norocul lui! Atâta-i de adevărat că sufletele gingaşe pot schimba mult sufletele necioplite! Astfel, de la o clipă la alta, datorită vorbelor blajine spuse de Kut-al Kulub, pescarul Khalif, nesimţitor şi bădăran până atunci, se schimbă într-un târgoveţ subţire, dăruit cu purtări minunate şi cu un fel de a vorbi foarte ales.

Într-adevăr, după ce Kut-al Kulub îi arătă, în felul acesta, cum trebuie să se poarte, mai ales dacă va mai fi chemat în faţa emirului drept-credincioşilor, pescarul Khalif răspunse:

– Pe capul şi pe ochii mei! Sfaturile tale, o, stăpână a mea, sunt pravila mea de purtare, iar bunăvoinţa ta este umbra în care huzuresc! Ascult şi mă spun! Allah să te acopere cu binecuvântările lui şi să-ţi împlinească şi cele mai mici dorinţe! Iată-l dinaintea ta, supus şi plin de cinstire faţă de harurile tale, pe cel mai credincios dintre robii tăi, Khalif pescarul!

Pe urmă adăugă:

– Grăieşte, o, stăpână a mea! Ce aş putea să fac ca să-ţi fiu de folos?

Ea răspunse:

– O, Khalif, nu-mi trebuie decât un calam, o călimară şi o foaie de hârtie.

Şi Khalif dete fuga fără de zăbavă la un vecin, care îi făcu rost de acele lucruri; iar el le duse la Kut-al Kulub, care

numaidecât scrise o scrisoare lungă către misitul care avea grijă de daraverile califului, giuvaiergiul Ibn Al-Kirnas, chiar acela care o cumpărase odinioară şi o dusese în dar califului. Şi, în scrisoarea aceea, îl înştiinţa despre tot ce i se întâmplase şi îi arăta că se află în casa pescarului Khalif, care o avea în stăpânirea lui, vândută şi cumpărată. Şi împături scrisoarea şi i-o înmână lui Khalif, spunând:

– Ia scrisoarea şi du-te în sukul giuvaiergiilor să i-o dai lui Ibn Al-Kirnas, omul care se îngrijeşte de daraverile califului, şi care are o prăvălie pe care toată lumea o ştie! Şi să nu uiţi ce te-am învăţat în privinţa purtărilor frumoase şi a felului cum să vorbeşti!

Şi Khalif răspunse că ascultă şi că se supune, luă scrisoarea, o duse la buze, pe urmă la frunte, şi plecă degrabă la sukul giuvaiergiilor, unde întrebă de prăvălia lui Ibn Al-Kirnas, care îi fu arătată. Şi se duse la prăvălie şi, într-un chip cât se poate de ales, se temeni dinaintea giuvaiergiului şi îi ură bună pace. Şi giuvaiergiul îi răspunse la urare, da numai din vârful buzelor, abia uitându-se la el, şi îl întrebă:

– Ce vrei?

Şi Khalif, drept orice răspuns, îi întinse scrisoarea. Şi giuvaiergiul foia cu vârful degetelor scrisoarea şi o puse pe chilim lângă el, fără a o citi sau măcar a o deschide, căci gândea că-i vreo jalbă, cerând vreo pomană, şi că pescarul Khalif o fi vreun milog. Şi îi spuse unui slujitor de-al său:

– Dă-i o jumătate de drahmă!

Khalif însă împinse îndărăt, cu multă mândrie, acea pomană, şi îi spuse giuvaiergiului:

– Nu am ce să fac cu pomana! Te rog numai să citeşti scrisoarea!

Şi giuvaiergiul luă de jos scrisoarea, o despături şi o citi; şi deodată o sărută şi o duse la frunte cu cinstire, şi îl pofti pe Khalif să şadă, şi îl întrebă:

– O, fratele meu, unde-i casa ta?

El răspunse:

– În *cutare* mahala, pe *cutare* uliță, la *cutare* han!

El spuse:

– E bine!

Şi îi chemă pe cei doi slujbaşi ai lui de credință şi le spuse:

– Duceți-l pe acest preacinstit la prăvălia zarafului meu Mohsen, ca să-i dea o mie de dinari de aur. Pe urmă aduceți-i îndărăt la mine, cât mai degrabă!

Şi cei doi lefegii îl duseră pe Khalif la zaraf, căruia îi spuseră:

– O, Mohsen, dă acestui preacinstit o mie de dinari de aur!

Şi zaraful cântări o mie de dinari de aur şi i-i înmână lui Khalif, care se întoarse cu cei doi slujbaşi la Ibn Al-Kirnas; şi îl găsi pe misit călare pe un catâr înfotăzat falnic, înconjurat de o sută de robi îmbrăcați în haine scumpe. Şi giuvaiergiul îi arătă un alt catâr, nu mai puțin frumos, şi îi spuse să încalece pe el şi să-l urmeze. Khalif însă zise:

– Pe Allah! o, stăpâne al meu, în viața mea nu m-am suit pe un catâr, şi habar n-am să merg nici pe cal, nici pe măgar!

Şi giuvaiergiul îi spuse:

– Nu-i nicio supărare din asta! Ai să înveți astăzi; şi gata!

Şi Khalif zise:

– Tare mi-e frică să nu mă trântească şi să-mi rupă coastele!

El răspunse:

– N-avea nicio teamă şi încalecă!

Şi Khalif zise:

– În numele lui Allah!

Şi încălecă pe catâr dintr-o săritură, însă de-a-ndoaselea, şi apucă de coadă în loc să apuce de frâu. Şi catârul, care era gâdilicos nevoie mare, se zburli şi, începând să zvârle

cu picioarele din toate puterile lui, nu dură mult până să-l arunce la pământ. Şi Khalif, vătămat, se ridică şi spuse:

– Ştiam eu bine că n-am să pot călători niciodată decât pe picioarele mele!

Acesta fu însă cel mai de pe urmă necaz al lui Khalif! Şi, de-aci înainte, ursita lui avea să-l ducă nesmintit pe calea sporului...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute șaptezeci și patra noapte

Spuse:

Acesta fu însă cel mai de pe urmă necaz al lui Khalif! Şi, de-aci înainte, ursita lui avea să-l ducă nesmintit pe calea sporului. Într-adevăr, giuvaiergiul grăi către doi dintre robii săi:

– Duceți-l pe acest stăpân al vostru la hammam, şi spuneți să i se facă o baie de cea mai bună! Şi pe urmă aduceți-l acasă la mine, unde am să-l aştept!

Şi se duse numai el singur la locuința lui Khalif, s-o ia pe Kut-al-Kulub şi s-o aducă şi pe ea la el acasă.

În ce-l priveşte pe Khalif, cei doi robi îl duseră la hammam, unde nu pusese piciorul în viața lui, şi îl trecură în seama celui mai bun masagiu şi a celor mai buni băieşi, care se apucară numaidecât să-l spele şi să-l frece. Şi îi scoaseră din piele şi din păr rânduri-rânduri de tot soiul de jeguri, şi de păduchi, şi de căpuşi de toate neamurile! Şi îl curățiră şi îl frăgeziră şi, după ce îl şterseră, îl îmbrăcară într-un caftan de mătase pe care cei doi robi alergaseră să-l cumpere. Şi, dichisit aşa, îl duseră acasă la Ibn Al-Kirnas, stăpânul lor, care şi sosise acolo împreună cu Kut-al-Kulub.

Şi Khalif, când intră în sala cea mare a casei, o văzu pe tânăra Kut-al-Kulub stând pe un divan frumos şi înconjurată

de o mulţime de slujnice şi de roabe care dau zor s-o slujească. Şi, de altminteri, încă de la poarta casei chiar, portarul, când îl văzuse, se grăbise să se ridice în cinstea lui şi să-i sărute mâna cuviincios. Şi toate astea îl aruncară pe Khalif în cea mai mare uluială. Ci el nu lăsă să se vadă nimic, de teamă să nu pară prost crescut. Ba încă, atunci când toată lumea se înghesui împrejuru-i ca să-i spună: „Plăcută fie-ţi baia!", ştiu să răspundă cu bună-cuviinţă şi cu vorbe frumoase; şi vorbele pe care le rostea, răsunându-i în urechi, îl fermecau şi îl mângâiau plăcut până şi pe el.

Atunci, ajungând în faţa lui Kut-al-Kulub, se plecă dinaintea-i şi aşteptă să-i vorbească ea mai întâi! Şi Kut-al-Kulub se ridică în cinstea lui, şi îl luă de mână, şi îl pofti să şadă lângă ea pe divan. Pe urmă fata îi întinse o cană plină cu sorbet de zahăr, înmiresmat cu apă de trandafiri; iar el luă cana şi bău încetişor, fără a sorbecăi şi, ca să-şi arate şi mai bine buna creştere, nu o goli decât până la jumătate, în loc s-o dea pe gât pe toată şi să-şi mai bage la sfârşit şi degetul în ea, ca să şi-l lingă, aşa cum de bună seamă ar fi făcut mai înainte. Ba mai şi puse cana, fără s-o spargă, pe tabla, şi spuse, cu nişte vorbe foarte iscusite, mulţamul care se spune de către oamenii binecrescuţi, atunci când au primit ceva de mâncat ori de băut:

– Fie ca să dăinuie în veci bunăstarea casei acesteia!

Iar Kut-al-Kulub, fermecată, îi spuse:

– Atâta cât şi viaţa ta!

Şi, după ce îl cinsti cu un ospăţ strălucit, îi spuse:

– Acum, o, Khalif, iată că a venit şi clipa să-ţi arăţi iscusinţa minţii şi harurile! Aşa că să mă asculţi cu luare-aminte, şi să nu uiţi ce vei auzi! Ai să te duci de aici la palatul emirului drept-credincioşilor şi ai să ceri să fii primit de calif; şi lucrul are să ţi se îngăduie; şi, după plecăciunile cuvenite califului, ai să-i spui: „O, emire al drept-credincioşilor, mă rog ţie, în amintirea învăţăturii pe care ţi-am dat-o, să-mi îngăduieşti un hatâr!" Şi el are să ţi-l

îngăduie de la bun început! Şi tu să-i spui: „Doresc să-mi faci cinstea de a fi oaspetele meu în noaptea aceasta!" Atâta tot! Şi ai să vezi şi tu dacă primeşte sau nu!

Numaidecât Khalif se ridică şi plecă însoţit de un alai mare de robi puşi în slujba lui, şi îmbrăcat cu un caftan de mătasă care putea să preţuiască mai bine de o mie de dinari. Şi, în felul acesta, frumuseţea din naştere a trăsăturilor lui ieşea la iveală pe deplin; şi era tare uimitor! Căci zicala spune: „Pune nişte haine frumoase pe un băţ, şi băţul are să arate ca un ginere!"

Când ajunse la sarai, fu zărit de departe de hadâmbul Sandal care, năucit de schimbarea lui, fugi cât îl ţineau picioarele la sala împărătească şi îi spuse califului:

– O, emire al drept-credincioşilor, nu ştiu, da Khalif pescarul a ajuns sultan! Întrucât iacătă-l că vine îmbrăcat într-un caftan care preţuieşte mai bine de o mie de dinari, şi însoţit de o vâlvă falnică!

Şi califul spuse:

– Adu-l degrabă înăuntru!

Or, Khalif fu adus în sala împărătească, unde sta Harun Al-Raşid în mijlocul falei lui. Şi se temeni, aşa cum ştiu să se temenească numai cei mai de frunte dintre emiri, şi zise:

– Pacea fie cu tine, o, căpetenie a drept-credincioşilor, o, calif al stăpânului celor Trei Lumi, apărător al noroadelor de credincioşi şi al legii noastre! Allah cel Preaînalt să-ţi alungească zilele şi să-ţi cinstească domnia şi să-ţi sporească fala şi s-o ridice până la cea mai de sus slavă!

Şi califul, dacă văzu şi dacă auzi toate astea, rămase peste poate de minunat. Şi nu pricepea nicicum pe ce cale îi venise lui Khalif atâta de repede averea. Şi îl întrebă pe Khalif:

– Poţi să-mi spui mai întâi, o, Khalif, de unde ai luat hainele acestea frumoase?

El răspunse:

– De la palatul meu, o, emire al drept-credincioşilor!
El întrebă:
– Aşadar, ai un palat, o, Khalif?
El răspunse:
– Tu zici, o, emire al drept-credincioşilor! Şi am venit anume ca să te poftesc să mi-l luminezi în noaptea aceasta cu chipul tău! Aşa încât eşti musafirul meu.
Şi Al-Raşid, tot mai uluit, zâmbi a râde şi întrebă:
– Musafirul tău? Fie! da numai eu, ori şi toţi care sunt aici cu mine?
El răspunse:
– Şi tu, şi toţi cei pe care doreşti să-i aduci cu tine...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute şaptezeci şi cincea noapte

Spuse:

... Şi tu, şi toţi cei pe care doreşti să-i aduci cu tine!
Iar Harun se uită la Giafar, şi Giafar se duse lângă Khalif şi îi spuse:
– Vom fi oaspeţii tăi în noaptea aceasta, o, Khalif! Emirul drept-credincioşilor primeşte!
Şi Khalif, fără a mai adăuga niciun cuvânt, sărută pământul dintre mâinile califului, şi, după ce îi spuse lui Giafar unde se află noua lui locuinţă, se întoarse la Kut-al-Kulub şi îi dădu socoteală despre izbânda drumului său.
În ce îl priveşte pe calif, apoi acesta rămăsese năuc de-a binelea; şi îi spuse lui Giafar:
– Tu poţi să pricepi, o, Giafar, schimbarea aceasta atâta de neaşteptată a lui Khalif, nătărăul cel caraghios de ieri, într-un târgoveţ aşa de subţire şi de iscusit la vorbă, şi bogat ca emirii ori ca negustorii cei mai bogaţi?
Şi Giafar răspunse:

– Singur Allah, o, emire al drept-credincioşilor, ştie scurtăturile drumului pe care umblă soarta.

Ci când se lăsă seara, califul, însoţit de Giafar, de Massrur şi de alţi câţiva dintre tovarăşii lui de credinţă, încălecă pe cal şi se duse la casa unde fusese poftit. Şi, când ajunse acolo, văzu pământul acoperit pe jos peste tot, de la poartă până la uşa de intrare, numai cu chilimuri frumoase şi scumpe, iar chilimurile erau presărate cu flori de toate culorile. Şi îl zări, stând în picioare la scară, pe Khalif zâmbind, care îl aştepta şi care se grăbi să-i ţină scara de la şa, spre a-l ajuta să coboare de pe cal. Şi îi ură bun venit, temenindu-se până la pământ, şi îl pofti în casă, spunând:

– Bismillah!

Şi califul se văzu într-o sală mare, cu tavan înalt, falnică şi bogată, iar la mijloc cu un jeţ pătrat de aur greu şi de fildeş, ridicat pe patru picioare de aur; şi Khalif îl pofti să se aşeze în jeţ. Şi numaidecât intrară, aducând nişte tablale mari de aur şi de farfuriu, nişte tineri paharnici frumoşi ca nişte lune, care îi îmbiară cu nişte cupe scumpe pline cu siropuri îngheţate, cu mosc curat, şi cu nişte răcoritoare tare plăcute! Pe urmă, alţi tineri intrară, îmbrăcaţi în alb, şi mai frumoşi decât cei de dinainte, care le aduseră bucate de culori minunate, gâşte umplute, pui de găină, miei la cuptor, şi tot felul de păsări fripte. Apoi intrară alţi robi albi, tineri şi fermecători, încinşi peste mijloc şi tare zarifi, care curăţară mesele şi aduseră tăvile cu băuturi şi cu zaharicale. Şi vinurile se colorau în vasele de cristal şi în stacanele de aur împodobite cu nestemate! Şi când vinurile acelea curseră din mâinile albe ale paharnicilor, împrăştiară o mireasmă fără de seamăn, şi chiar că li s-ar fi putut potrivi, într-adevăr, versurile acestea ale poetului:

Paharnice, toarnă-mi din vinul acesta bătrân,
Şi toarnă-i şi-acestei copile pe care-o iubesc.
O, vin minunat, ce nume să-ţi dau pe potriva virtuţilor tale?
„Licoarea miresei" – cu numele-acesta am să te numesc.

Încât califul, tot mai uluit, îi spuse lui Giafar:

– O, Giafar, pe viața capului meu! nu știu de ce se cade să mă minunez mai mult aici: de strălucirea acestei primiri, ori de purtarea gingașă, aleasă și măreață a gazdei noastre! Chiar că toate sunt mai presus de înțelegerea mea!

Giafar însă răspunse:

– Tot ce vedem noi aici nu este nimic pe lângă ceea ce mai poate face Acela carele nu are decât să le spună lucrurilor: „Fiți!" pentru ca ele să și fie! Oricum, o, emire al drept-credincioșilor, ce mă minunează pe mine mai cu osebire la Khalif este încrederea cu care vorbește și înțelepciunea lui desăvârșită! Și mi se pare că acestea-s semn al frumuseții soartei lui! Întrucât Allah, când le împarte oamenilor bunurile sale, dăruiește înțelepciune aceluia pe care voia lui l-a ales dintre toți, și el o împerechează de obicei cu bunurile acestei lumi!

Estimp, Khalif, care lipsise o clipă, se întoarse și, după alte urări de bun venit, îi spuse califului:

– Emirul drept-credincioșilor binevoiește să-i îngăduie robului său a-i aduce o cântăreață și lăutărească care să-i desfete ceasurile nopții? Și nu se află acuma în Bagdad cântăreață mai pricepută ori lăutărească mai iscusită ca aceasta!

Iar califul răspunse:

– De bună seamă! ți se îngăduie!

Și Khalif se ridică, și se duse la Kut-al-Kulub, și îi spuse că a venit clipa.

Atunci Kut-al-Kulub, care era de mult gătită și parfumată, nu avu decât să se învăluie cu izarul ei cel mare și să-și arunce peste cap și peste față iașmacul cel subțire de mătasă, ca să fie gata să se înfățișeze. Și Khalif o luă de mână și o duse, învăluită așa, în sală, care se tulbură de mersul ei domnesc.

Și după ce sărută pământul dintre mâinile califului, care n-avea cum să ghicească cine este, se așeză nu departe de el, potrivi strunele lăutei și începu să cânte un pestref care îi răpi de încântare pe toți cei de față. Pe urmă cântă:

Va mai aduce timpul
Vreodată, înapoi,
Ce-am îndrăgit din suflet
Şi-i viu şi-acum în noi?
O, dulce fericire
A celor ce cândva
Gustau cu drag iubirea,
Ah, te voi mai gusta?

O, nopţi de farmec pline
În dulcele iatac,
O, fericiri trăite
La pieptul celui drag,

În vraja fără nume
Care mă-nvălui,
Fără nădejdea voastră
Am să mai pot trăi?

Auzind glasul de odinioară...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute şaptezeci şi şasea noapte

Spuse:

... Auzind glasul de odinioară, ale cărui mlădieri le ştia atâta de bine, califul, cu o tulburare peste poate de năprasnică, se făcu galben la chip şi, când cele de pe urmă cuvinte ale cântecului se stinseră, căzu fără de simţire! Şi toată lumea se repezi împrejurul lui, neprecupeţind să-i dea îngrijiri degrabă. Kut-al-Kulub însă îl chemă pe Khalif şi îi spuse:

– Spune-le la toţi să treacă pentru o clipă în sala de alături şi să ne lase singuri!

Şi Khalif îi rugă pe musafiri să treacă alături, pentru ca să poată Kut-al-Kulub să-i dea califului îngrijirile de cuviinţă

în toată voia. Şi, după ce aceştia ieşiră din sală, Kut-al-Kulub, cu o mişcare iute, aruncă departe de ea izarul cel mare care o învăluia şi iaşmacul care îi acoperea faţa, şi se arătă îmbrăcată într-o rochie întru totul aidoma cu cele pe care le purta la sarai, atunci când califul era cu ea. Şi se apropie de Al-Raşid care zăcea fără de mişcare, şi şezu jos lângă el, şi îl stropi cu apă de trandafiri, şi îl vântură cu evantaiul şi, până la urmă, îl deşteptă.

Şi califul deschise ochii şi, când o văzu pe Kut-al-Kulub lângă el, era să leşine iar; ci ea, zâmbind şi cu lacrimi în ochi, se grăbi să-i sărute mâna; şi califul, peste poate de tulburat, strigă:

– Oare suntem la Ziua Învierii şi se scoală morţii din morminte, sau mai degrabă-i un vis al meu?

Şi Kut-al-Kulub răspunse:

– O, emire al drept-credincioşilor, nu-i nici ziua Învierii şi nici tu nu visezi! Căci sunt Kut-al-Kulub, şi trăiesc! Iar moartea mea nu a fost decât o adormire!

Şi îi povesti, în câteva cuvinte, tot ce i se întâmplase, de la început până la sfârşit. Pe urmă adăugă:

– Şi toată fericirea pe care o trăim acuma o datorăm lui Khalif pescarul!

Şi Al-Raşid, auzind toate astea, ba plângea şi suspina, ba râdea de fericire. Şi când Kut-al-Kulub sfârşi de povestit, o trase la el şi o sărută lung pe gură, strângând-o la piept. Şi nu putu să rostească o vorbă! Şi şezură aşa amândoi, vreme de un ceas.

Atunci Khalif se ridică şi spuse:

– Pe Allah! o, emire al drept-credincioşilor, nădăjduiesc că acuma n-ai să mai pui să fiu ciomăgit!

Şi califul, venindu-şi în fire cu totul, începu să râdă şi îi spuse:

– O, Khalif, tot ce aş putea să fac de-acuma înainte pentru tine nu va însemna nimic faţă de ceea ce îţi datorăm! Ci vrei să-mi fii prieten şi să ocârmuieşti o ţară din împărăţia mea?

Şi Khalif răspunse:

– Oare poate robul să nu primească darurile de la preastrălucitul lui stăpân?

Atunci Al-Raşid îi spuse:

– Ei bine, Khalif, nu numai că eşti numit valiu peste un vilaiet, cu huzmeturi de zece mii de dinari pe lună, da vreau ca însăşi Kut-al-Kulub să-ţi aleagă, după gustul ei, dintre tinerele din sarai ori dintre fetele emirilor şi ale oamenilor de vază, o copilă pe care s-o iei de soţie! Iar de hainele şi de zestrea pe care ai să le primeşti de la părintele ei am să mă îngrijesc chiar eu! Şi, de-acuma înainte, vreau să te văd în fiecare zi şi să te am alături de mine la ospeţe, în rândul dintâi al prietenilor mei! Şi vreau să ai o casă vrednică de slujbele şi de cinul tău, şi tot ce ţi-ar putea dori sufletul!

Şi Khalif sărută pământul dintre mâinile califului. Şi toate acele huzururi se împliniră, şi încă multe alte bucurii! Şi puse capăt şi burlăciei, şi trăi ani şi ani cu tânăra soţie pe care i-o alese Kut-al-Kulub, şi care era cea mai frumoasă şi cea mai cuminte femeie de pe vremurile ei! Aşa! Slavă Celui carele dăruie harurile lui, fără a se precupeţi, fápturilor sale, şi care împarte cum i-i voia bucuriile şi huzururile!

Pe urmă Şeherezada spuse:

– Da nu care cumva să crezi, o, norocitule sultan, că povestea aceasta ar fi mai minunată decât aceea pe care ţi-o păstrez spre a încheia noaptea aceasta!

Şi sultanul Şahriar strigă:

– De bună seamă, o, Şeherezada, nu mă mai îndoiesc de vorbele tale! Da spune-mi repede cum se cheamă povestea aceea! Căci trebuie să fie nemaipomenită, dacă este mai minunată decât cea a lui Khalif pescarul!

Iar Şeherezada zâmbi şi spuse:

– Aşa-i, o, Măria Ta! Acestea-s *Păţaniile lui Hassan Al-Bassri şi ale preafrumoasei Strălucire.*

CUPRINS